

Mesečna cena 26 Din,
za izposojnino 40 Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 8. Telefon
št. 8123, 8124, 8125 in 8126Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telef.
št. 440Celje: Kocanova ulica 2. Telefon
št. 190

Rekopisi se ne vračajo.

— Oglas po tarifi —

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišče: Ljubljana, Prešernova
ulica 54. Telefon št. 8123, 8124,
8125 in 8126Inzeratni oddelček: Ljubljana, Prešernova
ulica 4. Telefon št. 2492Podružnica Maribor: Aleksandrova ce-
sta 13. Telefon št. 455Podružnica Celje: Kocanova ulica 2.
Telefon št. 190Računi pri pošti števila: Ljub-
ljana št. 11.842, Praha št. 78.180;
Wien št. 105.241

Ljubljana, 16. februarja.

Strahota nepopisne letošnje zime čim dalje bolj vzbuja v celokupni javnosti zavest, da je nujno z združenimi močmi postaviti se v bran vremenski katastrofi in pomagati, da se očuva narod težkih zdravstvenih in gospodarskih posledic težkih dni. Že danes lahko cenimo direktno in indirektno zimsko škodo na več sto milijonov dinarjev, neupoštevač pri tem bedo siromašnega ljudstva ter izgubo na zdravju in času zlasti šolske mladine zaradi ukinitve pouka. S strahom pa gledamo naprej in groza nas sprejetava, če pomislimo, kaj bi bilo, ako se nakopičene množine snega mahoma razlijejo po naših zemlji. Katastrofalni zimi bi morale slediti še katastrofalnejše povodnji. Samo z združenimi močmi in v največji medsebojni solidarnosti vseh bomo zmogli s trudom vsaj deloma popraviti nastalo škodo. Katastrofe, kakršna je sedanja, so v svojih posledicah podobne dobojevanim težkim bitkam in vojnami. Tudi če ostane narod zmagovalce, je seznam in obseg njegovih izgub ogromen. Preboleli jih bo le, če zbere vse svoje sile v skupnem naporu, da izleči svoje rane.

Kar velja za nezgode letošnjih težkih zimskih dni, velja tudi za druge katastrofe, ki zadevajo narod in državo. Ko nas je dušila lavina vojne, je narod v veliki nacionalni ideji videl svoj spas. A da takrat nismo združili vseh svojih moči, bi nas bila lavina zadušila in naš rod bi bil zapadel novi strašnejši sužnosti.

Kratkim lepim spomladanskim dnevom Jugošlavije so sledili burni časi boja vseh proti vsem. Narod je stal v metazu partizanskih viharjev in čim dalje hujše ga je zeblo, vedno gosteje sta sneg in mraz pokrivala zemljo naših sanj, plazovi so rušili vsak podvig k boljši bodočnosti in ledena sava je zastirala najčistejša srca narodnih ljudi. Premnogi so menili, da je že zamrla ideja narodnega in državnega edinstva, ki je v časih največje sile, takrat ko narodova duša spozna resnico, prešla ljudstvo v zadnje globine kot edino spasonosna.

To si je treba vedno znova predložiti, da se razume, s kakšnim zadoščenjem je narod pozdravil kraljev manifest od 6. januarja. Vlada je vedno besedo je narod pravilno razumel kot najresnejši opomin: zadosti je bratormorega boja, zadosti razdiranja in uničevanja! Mesto partizanske, plemenske in verske gonje, mesto demagogije in hujškarje naj zavladava v državi zavest nacionalne solidarnosti, ki pri vseh različnosti pogledov na posamezna vprašanja, nikdar ne pozabi na vsem skupne cilje ter z medsebojno strpnostjo in trezno pravičnostjo omogoči, da se sile naroda uveljavijo v pozitivnem konstruktivnem delu.

Z razpustom političnih strank je olajšan prehod v politiko nacionalne solidarnosti, ki jo hoče kralj in zahteva narod! Toda razvezanje formalnih vezi ni cilj, je le sredstvo. Treba je pristopiti energični likvidaciji partizanstva, obračunati z ono strašno prakso, ki je gospodarila strnarski večini omogočila, da se je pri upravi skupne narodne lastnine, pri izvrševanju državne volje vse odločevalo predvsem ne po potrebi, ne po sposobnosti, ne po stvarnosti, da se ni spraševalo ali si državljani Jugošlavije, temveč ali si poslušni pristajač vladajoče stranke. Zatrepi v našem narodu partizanski duh, to je velika naloga sedanjih prehodnih dob. Ako se to posreči, bo naš narod izgovoril eno svojih najlepših zmag. Padla bo največja ovira naše končne konsolidacije in našega vsestranskega napredka.

Z normalnimi razmerami se bodo seveda vrnile v Jugošlavijo tudi stranke, kot neobhodni organi političnega udejstvovanja naroda. A kar se vrtni ne sme, je partizanstvo. Živimo v času, ko so ustvarjeni prvi pogoji za radikalno preobnovo vsega javnega življenja.

Prihaja doba selekcije najboljših mož naroda, selekcije naobraženih, pametnih in poštenih ljudi, ki se morajo zbrati iz vseh strank, da preprečijo povratek korupcije, partizanstva in nesposobnosti na državno krmilo. Programatične razlike med starimi strankami dostikrat niso bile velike in v vseh strankah so bili dobri in slabi ljudje, v enih več, v drugih manj. Oproščene partizanskega terorja bodo zlasti tudi mlajše dobre sile prišle do veljave. Zunanji politični strank pa je stalo dosedaj še nešteto najboljših sinov naroda, ki se v obstoječih dezolantnih razmerah niso mogli ali niso hoteli udeleževati javnega življenja, dasi bi njihovo sodelovanje država nujno potrebovala. Preko vseh tradicij, preko vseh ozirov na levo in desno, preko vseh malenkosti, ki so nam grenile preteklost, moramo vsi misliti samo na bodočnost, da bomo uresničili veliki ideal, ki ga nam je postavil s svojim manifestom naš kralj.

Novi kazenski zakon stopi v veljavo 1. jan. 1930.

Vladar je včeraj podpisal tudi kazenskopravni red in zakon o izvrševanju kazni

Beograd, 16. febr. p. Povodom svoje današnje avdijence je minister pravde dr. Sršić predložil kralju v podpis več zakonov, med katerimi so najvažnejši zakon o kazenskem postopku, zakon o izvrševanju kazni, združenih z omejitvijo svobode, in zakon o uveljavljanju kazenskega in z njim zvezanih zakonov.

Ta zakon določa: 1. Kazenski zakon za kraljevino SHS z dne 27. januarja 1929 dobi za vso državo obveznost s 1. januarjem 1930.

2. Zakon o kazenskem postopku za kraljevino SHS z dne 16. februarja 1929 dobi obvezno moč s 1. januarjem 1930 za vso državo izveniškega področja Srbije in Črne gore. Na področju beograjskega apelacijskega sodišča stopi ta zakon v veljavo s 1. januarjem 1931, na področju apelacijskega sodišča v Skoplju in velikega sodišča v Podgorici pa s 1. januarjem 1932.

3. Zakon o izvrševanju kazni, združen z omejitvijo svobode z dne 16. februarja 1929 dobi obvezno moč v vsej državi s 1. januarjem 1930. Predpisi o pogojem odpuštu (glava II, III. oddelček, § 27 do 33) pa dobe obvezno moč že z dnem obhva tega zakona v »Službenih novinah«.

V prehodnih odredbah se določa, da izkazuje istočasno veljavo vsi dosedajni kazenski zakoni. Vojaški kazenski zakon, ki je raztegnjen na vso državo s finančnim zakonom za leto 1927/28 ostane še nadalje v veljavi. Z novimi zakoni so odpravljene okoliščine izjemne nevarnosti pojava ali nasilja. Razen tega določajo prehodne odredbe, da ostanejo še nadalje v veljavi določbe tiskovnega zakona, zakona o zaščiti države ter zakona o državnem sodišču.

Končno se pooblašča minister pravde, da izda vse potrebne uredbe za izvrševanje teh zakonov.

Največja reforma sodne zakonodaje

Ogromen pomen novih kazenskopravnih zakonov — Dalekosežna modernizacija za sodstvo v Srbiji — Tudi za naše kraje len napredek

Beograd, 16. februarja p. Iz ministrstva pravde je bilo izdano naslednje obvestilo:

Zakon o kazensko-pravdnem redu, zakon o izvrševanju kazni in zakon o uveljavljanju kazenskega zakona tvorijo eno celoto. S tem je izvedena velika reforma celokupne kazenske zakonodaje. Kakšen rezultat bo rodil kazenski zakon, je odvisno največ od kazensko-pravnega reda, s katerim šele stopa zakon v življenje. Zato se je poлагala pri teh reformah največja važnost na kazensko-pravni red, ki je osnovan na hrvatskem kazenskem postopku in več ali manj sličen postopkom v vseh drugih pokrajinah izven Srbije in Črne gore. Ta zakon se bistveno razlikuje od sedanjega srbskega kazensko-pravnega reda ter predstavlja največjo dosedajšnjo reformo na polju sodne zakonodaje. Glavna sprememba je v tem, da so za vse kazensko postopanje kot organsko celoto pristojna izključno sodišča, politične oblasti pa samo kot pomožni organi v preiskavi.

Druge razlike od sedanjega srbskega kazensko-pravnega reda je v tem, da je vse postopanje osnovano na tožbenem principu. Ta princip predstavlja spor med dvema strankama, to je med tožiteljem in obtožencem. Sodišče ne more v nobenem slučaju uvesti postopanja, če mu ni predložena tožba. V zvezi s tem se uvaža v Srbiji doslej neznan institucija državnega pravdnika. Tožbo vložijo ali državni pravdniki ali pa zasebniki. Položaj obtožence se po novem kazensko-pravdnem redu znatno izboljša od dosedanjega, ker je obtoženec ravnopravna stranka s tožiteljem, izveniškega slučaje, ko določa zakon preiskovalni zapor, ki pa je odred-

jen samo v slučajih, ko to zahteva interes preiskave.

Novo je tudi to, da obtoženec ne samo lahko ima, marveč v gotovih primerih mora imeti branitelja. Največje važnosti za Srbijo in Črno goro je uveljavljanje načela da presoja sodišče po svobodnem prepričanju in da pri tem ni vezano na do sedaj običajna dokazna pravila.

Za sodišča je predviden sistem dveh instanc: Za sreska sodišča so II. instanca okrožna, za ta na apelacijska in kasacijska sodišča. Med nove institucije zakona spada tudi postopanje z mladoletniki, ki je osnovano na najmodernejših principih. Uveljavljanje novega kazensko-pravnega reda znači za naše celokupno pravosodje velik napredek.

Obenem je uveljavljen tudi novi zakon o izvrševanju kazni, združen z omejitvijo svobode. V tem zakonu je osvojen progresivni sistem, po katerem se vse vrste kazni izvršujejo po težini kazni, po dobi trajanja in po individualnosti obsojenca. Kazen prične v celici, se nadaljuje v skupnem zaporu in konča s pogojnim odpuščanjem. Zakon predvideva tudi razne druge olajšave.

Ker se s temi zakoni spremeni cel niz dosedanjih zakonov in uvaža deloma nov sistem, je bilo treba posebnega zakona za uveljavljanje teh zakonov. Ker je neobhodno potrebno, da se tako sodišča kakor državljani v onih sodnih področjih, za katera predstavljajo novi zakoni temeljne spremembe, do dobra seznanijo z novimi določbami, vseh teh zakonov ni mogoče istočasno uveljaviti po vsej državi. Zategadelj so predvideni različni roki za Srbijo in Črno goro. Vsi ti zakoni bodo v dveh etapah do konca leta 1931. oživetvorjeni.

Seja Prosvetnega saveta

Beograd, 16. februarja p. Danes se je v ministristvu prosvete vršila seja glavnega prosvetnega saveza. Glavni prosvetni savez je prejel od ministra prosvete Bože Maksimovića obvestilo, naj ne sprejema več nobenih rokopisov za šol. knjige, ker je njegov namen unificirati in monopolizirati šolska učila.

Predlogi agronomov

Beograd, 16. febr. č. Včeraj se je vršila v prostorih ministristva za poljedelstvo seja upravnega odbora Udruženja jugoslovenskih agronomov. Po daljši debati je bilo sklenjeno, da sestavi uprava obširen memorandum, ki bo izročeno ministristvu predsedniku in v katerem bo udruženje stavilo predlog, naj bi se vsa sedanja gospodarska ministristva, kakor so ministristvo trgovine, ministristvo za poljedelstvo, ministristvo prometa itd. uknila ter mesto njih osnovalo enotno gospodarsko ministristvo. Nadalje bodo stavlili zahtevo po osnovanju kmetijskih zbornic.

Anketa o rentnem davku

Beograd, 16. febr. č. Po obvestilu finančnega ministristva je konferenca o davku na rente, ki bi se imela vršiti 21. t. m. pri finančnem ministristvu, odgodena do 28. februarja. Konferenci bo predsedoval državni podtajnik finančnega ministristva Dušan Leticia. Udeležili pa se je bodo zastopniki finančnega ministristva, Narodne banke, denarnih zavodov ter raznih gospodarskih korporacij.

Hripa v Beogradu

Beograd, 16. febr. p. Zadnje dni se v Beogradu zelo naglo širi epidemija hripe.

Obnovitev 20. ekumenskega koncila

L. 1931. se bo nadaljeval odpovedani koncil iz l. 1870. — Papeževa enciklika o novem stanju — Vatikanska država se obda z obzidjem

Rim, 16. febr. s. Vzdržujejo se govornice, da bo papež Pij XI. v kratkem izdal dekret, s katerim se bo obnovil ekumenski koncil, ki ga je l. 1870. Pij IX. zaradi zasedbe Rima odpovedal. Tem vestem je verjeti zlasti glede na pravno pogodbo med Italijo in Vatikanom. Je to 20. splošni ekumenski koncil, ki je bil sklican l. 1869. in sklenil primat in nezmotljivost papeža, cela vrsta vprašanj pa je ostala nerešena. Z njim se je v tem času bavil poseben odbor, ki bo še nerešena vprašanja predložil koncilu. Končna zborovanja l. 1870 odpovedanega koncila bodo najbrž l. 1931. Ker bo na ta koncil prišla večina škofov, od katerih bo vsak imel

ne znamke in kovani denar, vsaj enega tajnika, se računa z navzočnostjo približno 3000 oseb.

Mussolini bo na prihodnji seji velikega fašističnega sveta sporočil besedilo med italijansko vlado in Vatikanom sklenjene pogodbe. Člani velikega fašističnega sveta bodo pri tej priliki priredili svojemu voditelju manifestacije. Trdi se, da bo papež po izmenjavi ratifikacijske liste izdal encikliko, v kateri bo sporočil celokupnemu rimskokatoliškemu svetu vsebino pogodb. Od merodajne strani sporočajo listom, da bodo vatiškansko mesto obdali z zidom, v kolikor se ni obzidano. Vatikansko mesto namerava izdati tudi lastne pošte.

Finančni škandal v Nemčiji

Kreditna zadruga nemških poljedelcev oškodovana za težke tisočake — Zadruga je pred polomom, 500 poljedelcev prizadetih

Berlin, 16. februarja. V Hamburgu je nedavno izvršil samomor odvetnik dr. Hasselmann. Preiskava o motivu njegovega samomora je pokazala, da je izvršil obupni čin zaradi finančnih težkoč, v katere se je zapletel z malverzacijami Kreditne zadruge nemških poljedelcev, kjer je bil predsednik nadzornega sveta. Ta zadruga je bila ustanovljena, kakor tudi še nekaj drugih, po zaslugi nekega Pochwaldta, ki je igral posebno vlogo tudi v Wöllersdorfski aferi. Bavila se je z raznimi kreditnimi operacija-

mi in hotela najeti tudi večje posojilo v Angliji. V ta namen je pooblastila nekega dr. Goldberga iz Berlina in mu izstavila več menic v skupnem iznosu 400.000 mark. Goldberg pa je nekaj menic poveril in oškodoval Kreditno zadrugo nemških poljedelcev za okroglo 90.000 mark, ki jih bodo morali sedaj plačevati nemški kmetje, vključeni v zadrugi. Zadruga namreč nima zadostnih denarnih sredstev, da bi poravnala škodo, nastalo po neprevidnosti njenega vodstva.

Velika plinska eksplozija v Pragi

Vnel se je plin v kanalih ter dvignil pokrove kanalov — Eden teh pokrovov je prerazel nekega delavca na dvoja

Praga, 16. februarja. h. Danes dopoldne se je na zelo obljudenem Vavčevskem trgu dogodila strahotna eksplozija. Zred enim letom se je dogodila nekaj sto metrov od sedanjega mesta nesreče slična eksplozija v podzemski napeljavi, kjer se nahajajo kabli in plinski vodi. Današnja eksplozija pa je bila mnogo strašnejša ter je zahtevala celo eno človeško žrtve. Ob 9.30 so slišali v bližini trga detonacijo, ki je bila tako močna, da se je sneg vsul s petnadstropnih hiš in da je več kanalskih pokrovov zletelo visoko v zrak. Pokrovi so poškodovali električno napeljavo. Cestna železnica je morala ustaviti promet. Eden teh pokrovov je padel na

delavca praškega magistrata, ki je ravno vozil poln voz snega. Raztrgal je delavca dobesedno dva kosa. Razen tega so kamenje in drobič železa lahko ranili dve osebi. Na uradnika uprave »Prager Tagblatt« je padel kos železa. Ker so mislili, da je ranjen, so ga prepeljali na rešilno postajo. Ugotovili pa so, da ima samo strgane hlače in ga spustili domov. Nesreča se je zgodila zaradi tega, ker monterji, ki so hoteli popraviti telefonski kabel, niso mogli priti v kanal, ker so bili pokrovi primrznjeni. Pri enem pokrovu so napravili ogenj, da bi se sneg in led stalila. V kanalu pa je uhajal plin, radi česar je prišlo do eksplozije.

Borba proti špekulantom v Zagrebu

Maksimiranje cen za drva in premog — Omejitve oddaje kuriva — Sodelovanje Trgovske zbornice

Zagreb, 16. februarja č. V Zagrebu so začeli energično pobijati špekulacijo in navijanje cen z življenjskimi potrebščinami, ki jih je začelo primanjkovati zaradi vladajočih prometnih težav. Danes se je vršila pri velikem županu konferenca zastopnikov Trgovske zbornice, na kateri je bilo sklenjeno, da se maksimirajo predvsem cene za drva in premog, ki jih najbolj primanjkuje. V svrhu enakomerne razdelitve razpoložljivih zalog, je bilo določeno, da se sme posameznim strankam oddajati največ po 500 kg žaganih ali po pol sežnja cepljenih drv. Obrtniki ki potrebujejo večje količine, morajo prositi za dobavo mestno tržno nadzorstvo. Za drva so bile določene sledeče cene: Seženi cepljeni drv 500 do

580 Din, hrastovih 10% manj. Hrastovi odpadki se smejo prodajati največ po 30 par za kg. Za premog so bile določene sledeče cene: Črni premog 90 Din, trboveljski 70, lignit 45 Din za 100 kg.

Izvajajoč včerajšnjo okrožnico notranjega ministra, ki naroča vsem policijskim oblastem kar najstrožje izvajanje zakona o pobijanju dražnje, je zagrebska policija tekom današnjega dne ovadila že celo vrsto prodajalcev premoga in drv zaradi nedopustnega navijanja cen. Popoldne je bil aretirani lesni trgovec Guro Harapin in izročen sodišču. 12 drugih trgovcev pa je bilo zaenkrat kaznovanih policijsko. S policijo sodeluje tudi občinstvo, ki prijavi vsak primer navijanja cen.

Ruski tisk o sporazumu med panežem in Italijo

Trst, 16. febr. Italijanski listi beležijo dojme, ki jih je vzbudila v Rusiji poravnava spora med Italijo in Vatikanom. Navajajo zlasti mnenja »Pravde«, ki pravi, da bo s sporazumom dobil fašizem tla v najsirših plasteh kmetijske prebivalstva. Sporazum je izdal tri večne opozicije cerkve in ojačil stališče vlade. Učinek pa se bo opazil tudi v zunanji politiki, ker bo odslej ves vpliv cerkve in vsa ne široko razredena mreža misijonov na Bližnjem in Daljnem vzhodu stopila v službo italijanske vlade.

Strokovnjaška porajanja o renaracijah

Berlin, 16. febr. g. Potek strokovnjaške konference v Parizu se presoja v berlinskih političnih krogih dokaj zadovoljivo. Zlasti je napravilo dober dojem, da je bila nemškimi strokovnjakom v polni meri dana možnost, obrazložiti svoje meje nemške plačilne zmognosti. Sicer se pričakuje, da bo nasprotna stranka v prihodnjem tednu natančno odgovorila na nemške argumente. Na to bodo polegoma določali višino celokupne vsote ter anuitete.

Revolucionarno pokrajino v Mehiki

— Newyork, 16. februarja. g. Reparska tolpa je napadla ekspresni vlak, ki je vozil od Jurcarua v Mexico City. Reparji so položili na tračnice dinamitne bombe. Lokomotiva in priložni voz sta bila uničena. Tolpa je deloma umorila, deloma težko ranila 40 vojakov, ki so spremljali vlak. Izropali so polnice. Dvema zavržena se je posrečilo pobegniti do prihodnje žuvalnice ter naslanjati napad. Tudi strojevodja in kurjač sta bila ubita.

Bolgarija ne išče tesne zveze z Italijo

Sofija, 16. febr. g. Oficijozni vladni organ objavlja na uvodnem mestu razpravo o zunanji politiki Bolgarije, ki jo smatrajo v političnih krogih za oficijelno izjavo vladne. Članek nastopa v ostrih besedah proti komitacijam, ki so bili objavljeni v inozemstvu, češ da išče Bolgarija tesno zblizanje z Italijo ter da bo v kratkem prišla z Rimom tozadevna konkretna pogajanja. Članek zanika te vesti in naglašja, da bodo smernice bolgarske zunanje politike ostale neizpremenjene. Bolgarska vlada bo samo stremela, da doseže prijateljske odnose do vseh držav in da ojači mir na Balkanu.

Katastrofa francoskega parnika

Sofija, 16. febr. (so.) Včeraj je v burgaškem zalivu zadel francoski tovorni parnik »Presne Jacques« na skale, skrite pod morsko gladino. Parnik je bil tako težko poškodovan, da je vdrila voda takoj z vso silo v ladjske prostore, in je parnik v par minutah izginil v valovih Posadka 45 moških se je večinoma rešila v dveh rešilnih čolnih 9 mornarjev, ki zanje ni bilo več prostora na rešilnih čolnih, se splavalo na bližnje skale, kjer so jih napol zmrznene našli zjutraj obrežni prebivalci. Oba rešila čolna sta skoraj vso noč blodila po morju in končno pristala na bližnji obali. Rešeni mornarji so bili zaradi preostanih naporov in silega mraza popolnoma izčrpani. Parnik je vozil večinoma industrijske izdelke in kolonialno blago. Ves tovor je izgubljen.

Kuga v Indiji

Allahabad, 16. febr. (be.) V nekaterih indijskih pokrajinah je izbruhnila kuga. Minuli teden je umrlo na tej strašni bolezni 500 oseb.

Poziv vsem gg. županom in župnikom

Vsled lanske suše in sedanje izredno hude in dolgotrajne zime je preživljanje mnogih družin, ki žive izključno ali večinoma od nestalnega dnevnega zaslužka, težko ogroženo. Zaradi pomankanja hrane, kuriva, obleke in obutve so mnoge družine izpostavljene lakoti, a v največji nevarnosti je tudi njihovo zdravje, da celo življenje.

Število onih, ki so v tem položaju pomoči nujno in neobhodno potrebni, je širom dežele tako veliko, da zadostna pomoč iz javnih sredstev nikakor ni mogoča. Zato se obračamo podpisani do vseh gg. županov in župnikov, ki jih imajo na razpolago dobrodelna društva, oziroma družbe, kakor tudi občine in ubožni zakladi.

Kier bi bila beda tako velika, da bi je z domačimi sredstvi s pritegnitvijo vseh navedenih činiteljev nikakor ne mogli olajšati, naj se odbori obrnejo za pomoč na podpisane (na naslov velikega župana).

Vse javne korporacije, gospodarske zavode in družbe, kakor tudi premožne zasebnike pa prosimo, da nas pri tem človekoljubnem stremeljenju podpro z denarnimi prispevki, ki jih po svojem ekonomskem položaju zmorejo. Prispevki naj se naslovi na velikega župana v Ljubljani, ali na čekovni račun poštne hranilnice št. 13.056. Imena darovateljev se bodo od časa do časa v dnevnikih, oziroma Uradnem listu objavila.

V Ljubljani, dne 16. februarja 1929.
Dr. Fr. Vodopivec s. r. veliki župan.
Dr. Ant. B. Jeglič s. r., škof.
Dr. M. Natlačen s. r., komisar oblastne samouprave.

Za akcijo za gladijoče so kot prvi darovali po 1000 Din gg.: škof dr. A. B. Jeglič, veliki župan dr. F. Vodopivec, komisar obl. samouprave dr. M. Natlačen in ga. Asta Vodopivčeva, soproga velikega župana. Skupaj 5000 Din.

Polagoma se izboljšuje promet v Sloveniji

Navzlic neprestanim plazovom na raznih progah vozijo vlaki skoro v vsem omrežju

Ljubljana, 16. februarja. Položaj na železniških progah Slovenije je sicer še vedno težaven, vendar v splošnem že silno izboljšan napram stanju v zadnjih dneh. Direktna proga Ljubljana—Trst je očistena toliko, da se s posledki na njej vrši vsaj enotirni promet. Velike težave dela vlakom zelo vzpenjačica se proga od Borovnice do Logatca. Tračnice ponoci zledene in kolesje lokomotive se začne vrtili na mestu. Nad Verdrom je obstal prvi, po očiščenju proge Rakek—Trst iz Ljubljane odpravljeni OSE. Morali so ga v dveh delih prepeljati na postajo Logatec, kjer je zato moral čakati iz Postojne prvi odpravljeni tržaški brzovlak, ki je prišel v Ljubljano mesto ob 23.49 včeraj šele danes ob 14.

Proge na Gorenjskem in Dolenjskem so očistene in imajo vlaki le minimalne zamude, maksimalno 60 minut. Proge na Štajerskem se niso vse proste, vendar se bo stanje že tekom jutrišnjega dne izboljšalo.

Plazovi najhujše ovirajo promet na glavni progi Ljubljana—Maribor. Zato prihajajo vlaki v Ljubljano v večurnih zamudah. Zaradi silnega plazu med Laškim in Celjem je bilo odrejeno, da vozijo vsi brzovlaki iz Maribora po koroški progi. Komaj je bila opoldne proga pri Laškem očistena na enem tiru, že se je pojavil ob 12.15 nov plaz med Lazami in Zalogom na mestu, kjer teče proga tik pod hribom. Plaz je bil 70 m dolg in 3 m visok. Pomožni vlak iz Zaloga s 40 delavci je najprej odkladi desni tir, ki je bil za vlake že ob 14.30 prost. Zvečer je bil odkladi še drugi tir. Ob 17. je na progi Ponikva—Poljčane pri Lipoglavju plaz zasul oba tira, a zopet je proga bila v pol ure očistena. Iz Maribora vozeči dunajski brzovlak, ki je moral čakati v Poljčanah, je prišel v Ljubljano s 3 urno zamudo.

Neprestano ogrožena proga pri Laškem

Celje, 16. februarja. Sinoči ob pol 24. se je utrgal na progi med Celjem in Laškim s hriba Vipota nov ogromen plaz. Po izlavi železniških strokovnjakov je vseboval 20.000 kubičnih metrov snega. Ta ogromna prometna ovira, ki je bila 60 metrov dolga, 44 m široka in okrog 21 m visoka, je zatrpala progo in tudi polovico struge Savinje. Železniška uprava je zaradi tega odredila 24 urno popolno zaporo proge Celje—Zidani most. Odposlala je na zasuto mesto proge delavstvo z vsemi potrebščinami pod vodstvom inženjerjev. Ob enem je vodstvo celjske progovne sekcije interveniralo tudi pri komandantu 39. pešpolka v Celju, polkovniku Kostiću za vojaško pomoč. Polkovnik je takoj dal železniški upravi na razpolago 50 mož, ki so se z lopatami in drugim orodjem takoj odpravili na progo. Delavcem in vojakom se je po napornem delu posrečilo že dopoldne očistiti prvi tir, nakar je bil takoj zopet odprt promet med Zidanim mostom in Celjem in s tem edina zveza med štajersko in ljubljansko oblastjo. Posebno pohvalo zasluži vojaštvo, ki je z vso vnemo pomagalo delavcem.

Pričakovati pa je nov ogromen plaz s hriba Vipota, zato je postavljena na tem kraju straža, ki opazuje premikanje sneženih mas na pobočju hriba. Danes ob pol 17. uri se je nenadoma utrgal na istem mestu manjši plaz in zapri progo za dve uri. Ob 18. pa je bila proga že zopet očistena. In tako se promet nadalje vrši na enem tiru, kar pa zaenkrat zadostuje.

Na savinjski progi proti Velenju se vrši promet za silo. Vlaki prihajajo v Celje z velikimi zamudami. Na tej progi bo treba najhitreje urediti promet zaradi premoga, ki ga dovažajo iz velenjskega premogokopa. Sicer bodo prisiljena celjska industrijska podjetja popolnoma ustaviti obrat. Načrtuje se bila prizadeta velepodjetja, kakor celjska cinkarna, tovarna Westen, kemična to-

varna itd., ki bi morale odpustiti v tem primeru nad 3000 delavcev. Cinkarna in tovarna Westen porabita dnevno 10 do 15 vagonov premoga.

Maribor, 16. februarja. Za železniški promet v mariborski oblasti je bilo v petek najslabše. Snežilo je ves dan. Vlaki so prihajali z vedno večjimi zamudami. Danes pa do 16. z juga sploh niso prispeli nobeni potniki. Promet v južni smeri se je vršil samo do Celja in le po enem tiru. Po odstranitvi lavine pri Laškem imajo vlaki od opoldne dalje zopet prosto pot.

Ljubljanski poštni vlak je prišel v Maribor s štiriurno zamudo ob 15.34. Iz Zagreba ves dan ni bilo nobenega vlaka, dočim je bila koroška proga očistena že v petek ponoči. Zaradi plazovja na glavni progi pri Laškem so bili tržaški potniki dirigirani iz Maribora preko Koroške in so danes odpotovali z izseljeniškim vlakom, dirgiranim iz Poljske v Trst.

Iz Maribora so doslej odšli vsi vlaki pravočasno in je mariborsko osobje zadnje dni izvršilo nadčloveško delo. Zlasti zasluži pohvalo, ker se v vseh teh dneh v mariborski oblasti ni pripetila nobena nesreča. Naporna služba je vendar zahtevala več živcev, ki so zaradi ostre zime težje obolele, dočim so lahka obolenja na dnevnem redu. Danes je končno prenehalo snežiti in blagodejni vpliv je bil čuti že v popoldanskih urah. Vlaki odhajajo in prihajajo sicer z zamudami, toda sigurnost potovanja je mnogo večja. Ako ne bo prenaplo nastopilo južno vreme, se bo nagajivosti vremena lahko odpomoglo.

Poplave v Južni Srbiji

Beograd, 16. febr. p. V Beogradu je bila danes temperatura —2. Iz vseh krajev države poročajo, da se promet na železniških progah polagoma popravlja. V Južni Srbiji dežuje ter se sneg hitro topi. Prihajajoče vode so pokvarile nekatere železniške proge, zlasti progo Štip—Kocane.

Mraz v inozemstvu

Praga, 16. febr. h. Mraz je po vsej državi popustil. Na Slovaškem imajo celo temperaturo nad ničlo. V Pragi je danes močno snežilo. V železniškem prometu je še vedno mnogo težko. Ustavljenih bo še nekaj brzovlakov. Mednarodni železniški promet pa se vrši na vse strani.

Berlin, 16. febr. g. Temperatura v mestu je postala vsaj zmožna. V južni Nemčiji zelo trpijo zaradi mraza. V Frankfurtu in v Monakovem so danes imeli 18 stopinj pod ničlo. V Plesu je devet članska ciganska rodbina zmrznila ob taboriščnem ognju.

Krakov, 16. febr. g. V Krakovu so imeli danes 2 stopinji nad ničlo. Nastalo je južno vreme. Zvečer pa je temperatura zopet padla in so imeli 7 stopinj pod ničlo.

Sofia, 16. febr. g. Nad mestom in okolico se je pretrgal oblak. Naliv je trajal več ur. Mesto in nižina v okolici je poplavljen. Škoda je več milijonov.

Oslo, 16. febr. s. Do sedaj na Norveškem ni bilo tako nizkih temperatur, kakor v drugih državah. Samo v južnem delu so zadnje štiri dni divjali močni snežni viharji.

Berlin, 16. febr. s. Povsod v Nemčiji je zapadel nov sneg. Temperatura je nekoliko padla.

Pomanjkanje časopisnega papirja v Avstriji

Dunaj, 16. febr. Zveza avstrijskih papirnic je obvestila Zvezo lastnikov avstrijskih dnevnikov, da je prisiljena reducirati dobavo rotacijskega papirja zaradi pomanjkanja brusnega lesa in premoga. Ta redukcija znaša zaenkrat deset procentov že najavljene naročil. V zvezi s tem naznanjajo avstrijski listi, da bodo prisiljeni za nedolgo čas omejiti svoj obseg.

Konferenca o carinskih skladiščih

Beograd, 16. febr. č. Na zahtevo nekaterih trgovskih zbornic bo sklicana v kratkem konferenca, na kateri se bo razpravljalo o vprašanju carinskih skladišč. Konferenca bi se imela vršiti že te dni, je pa bila na željo beograjske trgovske zbornice, ki tega vprašanja še ni proučila, odložena.

Na pomoč železničarjem

V včerajšnjem uvodniku »Jutra« se je obrazložilo stanje eksperimentalnega železnika v današnji ostri zimi. V odgovor na to organizacija UJNZB Ljubljana in Nabavljalna zadruga uslužbencev državnih železnic v večjih železniških centrih v Sloveniji izdajanje čaja eksperimentalnemu osebju, s čimer se skuša vsaj nekoliko pomoči onim, ki so brez dvoma izpostavljeni vsem vremenskim neprilicam.

Oblastni odbor UJNZB Ljubljana se obrača na vse, ki jim je mogoče priskočiti na pomoč, s prošnjo, da to akcijo podpro z darili (čaj, sladkor, rum, kromon) in denarnimi prispevki, ki jih pošljejo načelniku Ljubljana, glavni kolodvor, ter tako omogočijo železniškemu osebju, da vzdrži v svoji brez primera težki službi, ki gre v blagor nas vseh, in se tako z združenimi močmi borimo proti katastrofi, ki grozi nam vsem; pred očmi moramo tudi imeti, da ni za železničarje in železnice katastrofa še končana, kajti ko bo odjenjal mraz bo najbrže nastala nevarnost, vsled taljenja snežnih mas še katastrofalnejša, nego je sedanj mraz. Kje bo naš promet, ako osebe do takrat pod nečloveškimi napori fizično obnemore?

Pomagajte, ker s tem pomagate samemu sebi.
Ljubljana, dne 16. februarja 1929.
Oblastni odbor UJNZB Ljubljana.

Državna podpora vdovama Pavla Radića in Gjüre Basarička

Beograd, 16. februarja. p. Minister pravde je predložil kralju v podpis zakon, s katerim se priznavajo rodbinam pokojnih poslancev Pavla Radića in dr. Gjüre Basarička izredna podpora po 5000 Din mesečno, za vsakega nepriskrbljenega otroka pa do polnoletnosti po 800 Din mesečno.

Francija posreduje v Beogradu in Atenah

Beograd, 16. februarja. p. Po vestih iz Aten je tamonjski francoski poslanik Simon prijateljsko priporočil grški vladi, naj pristane na poslednje predloge jugoslovske vlade za rešitev vprašani, ki so še nereseni v odnosih med našo državo in Grško. Razen tega se poroča, da je poslanik Simon ob tej priliki izjavil, da bo francosko zunanje ministrstvo v enakem pravcu interveniralo tudi v Beogradu.

Zakon o hudournikih

Beograd, 16. februarja č. V ministru za šume in rude je bil sestavljen zakon o ureditvi hudournikov. Zakon obsega 8 poglavij z 39 členi. Zanimivo je, da sloni zakon o nekih določbah na dosedanj razdelitvi državne oblasti. Zato bo treba zakon po vsej priliki spremeniti, ko bo postala aktualna preureditev drž. razdelitve. Čl. 2. predvideva, da se imajo ustanoviti šumske tehnične izpostave za hudournike v Nišu, Užicu, Skoplju, Cetinju, Splitu, Sarajevu, Zagrebu in Ljubljani (za ljubljansko in mariborsko oblast). Beograjska podunavska, sremska in baška oblast bodo priključene neposredno ministru za šume in rude.

Dividende Narodne banke

Beograd, 16. febr. p. Ob navzočnosti velikega števila članov, se je vršila danes planarna seja upravnega odbora Narodne banke. Glavna skupščina bo 10. mar. Dividenda za eno delnico znaša 400 Din.

Odhod poljskega konzula iz Zagreba

Zagreb, 16. februarja č. Včeraj je priredil tukašnji konzularni zbor poslovilni večer odhajajočemu poljskemu konzulu in doajenu konzularnega zbora v Zagrebu Barthelu de Waldenthalu v hotelu Esplanade. Novi doajen konzularnega zbora, italijanski generalni konzul Rochita, je v svojem govoru proslavljaj odhajajočega poljskega konzula kot sposobnega moža, ki je užival vsestranske simpatije.

Cena živinske soli

Beograd, 16. februarja č. Monopolna uprava je v sporazumu s finančnim ministrom določila za vso državo sledeče cene živinske soli: Kamena sol, rumunska 140 Din za 100 kg, mineralna bikriketana iz Kreke 160 Din, morska bela 160 Din, morska siva 140 Din. Trgovci, ki bi prodajali denaturirano sol za čisto, bodo kaznovani.

Poslanik Galli pri ministru Kumanudiju

Beograd, 16. febr. p. Italijanski poslanik Galli je danes posetil zastopnika zunanje ministra dr. Kumanudija ter ostal pri njem dalje časa v razgovoru.

Admiral Togo oboleva

Tokio, 16. febr. (be.) Zmagovalec pri Čušimi admiral Heihachiro Togo je težko oboleva. Zaradi visoke starosti je njegovo stanje zelo resno.

Aretacija madžarskih komunistov

Berlin, 16. febr. g. Tukašnja policija je aretirala 20 madžarskih emigrantov, ki so pristali komunističnega gibanja. Devet so jih pridržali v zaporu, ker niso imeli osebnih dokumentov.

Peti vsesovjetski kongres

Moskva, 16. febr. (mo.) Dne 16. maja se sestane v Moskvi peti sovjetski kongres. Na dnevnem redu bo v glavnem vprašanje razvoja gospodarstva v prihodnjih petih letih, vprašanje obnove poljedelstva, poročilo vojnega in mornariškega komisarija.

Član Prpičeve tolpe zblaznel

Na smrt obsojeni Josip Vrbanc, pajdaš Prpića Malega, je zno-rel in zato najbrž ne bo obešen

Zagreb, 16. februarja, č. Danes je sodni izvedenec psihijater dr. Herzog ugotovil, da se je na smrt obsojenemu članu Prpičeve razbojniške tolpe Josipu Vrbancu zmrazil um. Zdravniki so že več dni opazovali čudno vedenje Vrbanca, ki je postal do svoje okolice docela apatičen. Že več dni leži nepremično v svoji celici, ne odgovarja na vprašanja, odklanja hrano in se sploh ne zmenja za ničesar. Dr. Herzog je davi ponovno preiskal in ga zbadal z iglo, vendar pa Vrbanc na vse to ni

reagirao. Dr. Herzog naglašja v svojem poročilu, da je Vrbanc v čudnem duševnem stanju v nekakem letargičnem snu, ki izključuje vsako simulacijo. Po njegovih sodbi je Vrbancovo duševno stanje tako, da po zakonu justifikacija ni dopustna.

V ostalem pa doslej tudi krvnik Hart še ni prispel. Po vestih iz Sarajeva je sicer že odpotoval, vendar pa sedaj ni znano, kje se nahaja. V Zagreb še ni prispel, a tudi v Sarajevo se ni vrnil.

Pepca Kureševa pomiloščena

Pred obnovitvijo razprave — Razen nje je izmed štirih obsojenk pomiloščena še ena — Napeto zanimanje pariške javnosti za misterijno zadevo

Pariz, 16. februarja. Jugoslovska državljanka Josipina Kureš, ki je bila lansko jesen obsojena na smrt pod pezo suma, da je umorila malo Carmin Burniauxovo, je pomiloščena. Z njo vred je pomiloštvene deležna še ena izmed štirih žensk, ki so bile zadnji čas pred pariško poroto obsojene na smrt pod giljotino. Njuna kazen je izpremenjena v dosmrtno prisilno delo. Vendar pa se v pariških pravniških krogih zatrjuje, da bo sodni proces proti Pepci Kureševi najbrž v kratkem obnovljen in to zaradi nekega tajinstvenega pisma, ki ga je nedavno od nepoznane ženske prejel branitelj Pepce Kurešev, odvetnik Henry Canet. V tem pismu izjavlja neznanca ženska, da je pripravljena stopiti pod giljotino namesto Pepce Kurešev, ako bi slednji bila pomiloštvena odklonjena.

Kakor znano je bila smrtna obsodba nad Pepco Kurešev izrečena lani 13. oktobra po tridnevni razpravi, ki je vzbudila senzacijo v vsej evropski javnosti. Dokazi za krivdo Pepce Kurešev so bili sicer pomanjkljivi, toda pariška javnost je v usodni dvorani tako ostro manifestirala svoje ogorčenje zaradi zločina nad 14letno Carmen Burniauxovo, ki so jo 2. julija 1927. našli zadavljeno v bulonijskem gaju, da so očitno tudi porotniki stali pod vplivom splošnega nerazpoloženja napram obtoženi inozemki. Posvetovanje po-

rotnikov je bilo nenavadno kratko, trajalo je komaj 35 minut in krivdorek je potrdil vsa vprašanja senata, zanikal pa samo vprašanje glede olajševalnih okolnosti. Tako je bila Pepca Kureševa po nenavadno nagli odločitvi obsojena na smrt pod giljotino in obenem na plačilo 20.000 frankov odškodnine staršem male umorjenke. Pepca Kureševa, ki je ves čas razprave odločno tajila vso krivdo, se je po prečitaniu obsodbe onesveščena zgrudila v roke prisotnih stražnikov.

Odkar so jo prepeljali v žensko jetnišnico St. Lazare je Pepca Kureševa neprestano zatrjevala svojo nedolžnost in v neprestani grozi pričakovala končne odločitve. Vest o pomiloščenju je sprejela z velikim vzradoščenjem. Pariška javnost zdaj z napetim zanimanjem pričakuje obnovo procesa, ki bo nedvomno vnovič vzbudil interes pravniških krogov v Evropi.

Svoje grozne usode pričakuje v jetnišnici St. Lazare še obsojenki Brucy, ki je umorila svojega soproga, in Davidova, ki je zadušila nekega otroka, starega par mesecev na ta način, da mu je potisnila v grlo klopko bombazevine. Za slednji dve ne pričakujejo pomiloštvene, vendar sta njuna odvetnika ukrenila vse potrebno, da bi svoji klijentinji morda vendarle rešila giljotino.

Dr. Topalović o socijalni politici v naši državi

Iz razgovora z glavnim tajnikom centralnega tajništva Delavskih zbornic v Beogradu.

Ljubljana, 16. febr. Številnim konferencam, ki se vrše v okviru svečane otvoritve novega doma Delavske zbornice v Ljubljani prisostvuje tudi glavni tajnik Delavskih zbornic v Beogradu dr. Topalović. Naš poročevalec je imel danes priložnost razgovarati se s g. dr. Topalovićem, ki je gotovo med prvimi politikom, da tolmači pogled jugoslovskega delavstva na socijalno politiko v naši državi. Iz interesantnega razgovora navajamo:

Osnovna pomena je za nas zakon o zaščiti delavcev. Ta zakon je bil sprejet l. 1922. Iz tega je razvidno, da ni točna trditev v nekem nedavnem na najvišjem mestu izročnem memorandumu, da je bil ta zakon sprejet, ko je v naši državi vel boljšešviki vester. Saj je bila komunistična stranka že l. 1921. razpuščena. Zakon o zaščiti delavcev pa žal kasneje ni bil izvajan v mnogih svojih bitnih določbah. Zlasti so bile določbe o delavniku trajno izbirane s različnimi uredbami. Nadejamo se, da bo novi minister, gospod Drinković, nasprotovao dosedanj praksi in da bo po anketi, ki se vrši 21. febr. v Zagrebu, popravil in približal uredbi zakonu, mesto da jo od zakona oddalji.

Kakor je torej velika zasluga takratne vlade, da je zakon izdal, vendar ne smemo pozabiti, da je bil l. 1922. delavski pokret znatno jačji nego je danes in je tudi po vsej Evropi segal delavski vpliv mnogo dalje in je naposled neprek socialne politike bil v vseh državah mnogo večji, nego je danes.

Od l. 1922. delavstvo ni doseglo nobene pridobitve več, temveč je bilo v polni meri zaposleno z borbo, da se ta zakon sploh izvede v praksi. Še danes vladajo proti temu zakonu ponekod težak odpor socialno nepravilno orienriranih ljudi. Velika sta tudi zakon o zavarovanju delavcev in zakon o inspekciji dela iz tega časa. Zakon o zavarovanju delavcev je bil kasneje poslabšan s tem, ker ni bilo izvedeno ne starosno zavarovanje, ne zavarovanje za primer brezposelnosti. Vrh tega so bile iz tega splošnega zavarovanja izzete tudi važne kategorije delavstva, n. pr. železničarji, rudarji in delavstvo, zaposleno pri javnih gradnjah države.

Zakon o inspekciji dela pa ni pokazal vse svoje učinkovitosti zato, ker je premalo inspektorjev, ki imajo dolžnost nadzorovati podjetja in paziti ali se izvajajo predpisi.

Mirne duše lahko rečemo, da se je vršilo od l. 1922 naprej neprestano demontiranje socialne politike in da so to leta njenega nazadovanja, ne pa njenega napredka.

Centralno tajništvo Delavskih zbornic bo imelo, danes in jutri v Ljubljani seje, in se bo bavilo pred vsem s sestavo memorandumu, ki bo na podstavi številnih dokazov, da so trditve tako o preveliki obremenitvi, kakor o težkih predpisi delavskega zakonodavstva netočne. Nadalje bo tajništvo razpravljalo o ureditvi, ki bo se niti-jeza železniškega osebja in o ureditvi o zavarovanju rudarjev. Aljo bodo dovoljevala sredstva namerava tajništvo organizirati enotno statistično centralo za vsa gospodarska vprašanja ter ustanoviti centralno socijalno politično biblioteko v Beogradu.

Politična amnestija v Franciji odklonjena

Pariz, 16. febr. (be.) Justični minister je stavil vprašanje zaupnice je francoska zbornica s 320 proti 226 glasovom odklonila socialistični predlog za splošno politično amnestijo.

Norveška ratificirala Kelloggov pakt

Berlin, 16. febr. (be.) Norveški storting je so-glasno ratificiral Kelloggov protivojniški pakt.

Težave Poincaréja s kongregacijami

Pariz, 15. februarja. s. Vlada zadeva v vprašanju pripustitve mističnih kongregacij in vračila cerkvenih posestev slej kot prej na resne težave. Včeraj je moral ministri predsednik Poincaré spraviti nov poraz. Finančna komisija zbornice se je s 20 proti 17 glasovom odločila za predlog socialistične Renaudka, da se zahteve stilizirajo v posebnih osnutkih in ne zberejo v zbirnem zakonu. Tudi radikalni so se izrekli za ta socialistični predlog.

Ogromen požar v Buenos Airesu

Buenos Aires, 16. febr. (be.) V tukašnji luki je izbruhnil velikanski požar in se razširil na zaloge alkohola ter petroleja, ki so s silnim pokom eksplodirale. Požar je pozneje objel tudi v bližini se nahajajočo avtomobilsko garažo, kjer je zgorelo 600 avtomobilov. Škoda se ceni na 60 milijonov dinarjev.

Politični atentati na Kitajskem

Peking, 16. febr. (be.) Pred kratkim sta bila izvršena proti Čangkaikšu dva atentata. Pri prvem atentatu v Hsuečovu je bil Čangkaikšek lahko ranjen. Drugi atentat v Nančinku se je popolnoma ponesrečil.

Stalin obračunava z opozicijo

Kovno, 16. febr. (be.) Kakor poročajo iz Moskve, je ruska vlada izgnala v Sibirijo 150 pristave Trockega. Iz istih razlogov je bilo izgnanih iz Rusije večje število inozemskih komunistov.

Ameriško pomorsko oboroževanje

Washington, 16. febr. (be.) Proračunski odbor poslanske zbornice je odobril kredit 700.000 dolarjev za takojšen pričetek gradnje novih križark.

Anglija skliče pomorsko razorožitveno konferenco

Washington, 16. febr. (be.) Kakor je izjavil angleški poslanik, bo Anglija prihodnji teden očitno poskušala sklicati razorožitveno konferenco najvažnejših pomorskih velevladstev.

Žrebanje obveznic vojne škode

Beograd, 16. februarja. p. Pri žrebanju dobitkov obveznic državne vojne odškodnine so bile izžrebane: Serija 2778 št. 869 Din 50.000, 80—928 Din 100.000, 4682—304 Din 100.000, 1790—689 Din 50.000, 4841—679 Din 250.000, 2147—712 Din 50.000, 8609—288 Din 50.000, 792—807 Din 500.000, 3878—709 Din 50.000, 8288—225 Din 50.000, 1643—988 Din 100.000, 8674—207 Din 50.000, 2128—729 Din 50.000, 2154—437 Din 50.000, 1924—66 Din 100.000, 2185—432 Din 100.000, 4662—218 Din 50.000, 2390—629 Din 250.000, 4682—304 Din 100.000. Razen tega je bila izžrebana še cela vrsta dobitkov po 25, 10 in 5 tisoč dinarjev.

Hmeljski trg

Zatec, 16. febr. h. Tedensko poročilo. V preteklem tednu so se dnevno zaključile manjše kupčije kljub temu, da so bile manipulacije s hmeljem zaradi mraza skoraj onemogočene. Interesantno so bili iz izjemstva. Tendence je bila zelo mirna. Cene 1300 do 1850 Kz za 50 kg. Hmeljarji so v svojih zahtevah zelo čvrsti ter prodajajo samo po poštih cenah. Javni markacijski urad v Zatecu je do petka markiral 89.000 metriških stotov lastnega hmelja.

Naši kraji in ljudje

Varuh naših gozdov

V sredo je obhajal, kakor smo kmetiči že poročali, gozdarski referent ljubljanskega velikega župana g. inž. Anton Sivč 50-letnico svojega rojstva. O odličnem in zaslužnem, a tako skromnem strokovnjaku in o njegovem plodnem delu, smo prejeli že naslednji prispevek:

V Sloveniji je ono ravnotežje med poljem in gozdom, ki se ustaja kot zaključek prirodne gospodarske razvoja, do malega dovršeno in večina gozdov je na izključno gozdni, za drugovrstno obdelavanje nespodobnih tleh. Kljub temu zavzemajo gozdi 687.408 ha ali 44% vsega površja, ker je svet pretežno gorat ali pa kraški. In ravno

njegov sodružnik. Mnogo zanimivih član-
kov in vestí je pisanih od njega.

Občudovanja je vredna vztrajnost, s ka-
tero se inž. Sivč ob svojih mnogovrstnih,
dostikrat prav težavnih uradnih poslih, še
slovstveno trudi za povzdigo in napredek
gozdarstva. Borno je naše gozdarsko slo-
vstvo in tem zaslužnejše njegovo stremenje.
Največ lepega in koristnega nam je ustvaril
baš inž. Sivč, mnogocesa pa si še obe-
tamo od njega.

Odličnemu strokovnjaku, zaslužnemu kul-
turnemu delavcu in ljubljivemu tovarišu
iskreno čestitamo k življenjskemu jubileju in
srčno želimo, da bi še mnogo let delal s
priročno živlostjo za napredek našega
gozdarstva, stal še mnogo let s svežimi
močmi na braniku našega zelenega loga!
Inž. A. G.

Poljski glas o naših krajih

Pod naslovom »Ohrana prirode je glavna
naloga slovenskega turizma« je g. Walery
Götzel napisal dokaj obširno poročilo o tret-
jem shodu Zveze slovenskih turističnih
društev v Ljubljani leta 1928. Poseben od-
tisk iz VI. zvezka planinske smote »Wier-
chy« (Vrhovi) je avtor poklonil posamez-
nim prijateljem v belem mestu. Odšel iz
Krakova 23. septembra 1928. s tovariši, so
poljski zastopniki na Dunaju srečali češko
odposlanstvo in pripeljal skupaj v Maribor,
kjer jih je sprejel »sympatyczny« dr. Se-
njanor.

Nadaljnja pot je zanosil slavospev naših
pokrajini. Po pozdravu z delegacijo SPD
so odšli na stanovanja v Unioni, »čistem
in dovršenem v vsakem pogledu«. Zborova-
nja so se udeležili tudi Hrvatje in bolgar-
ski zastopnik poleg oficijelnih udeležencev.
»Razprave so se vršile kakor vselej v ro-
dih jezikih slovenskih vsakega izmed dele-

gov in ponovno smo mogli potrditi, da je
pri počasnem in jasnem govorjenju bilo
možno razumeti slednji slovenski jezik,
osebito pa so se severni Slovani, Poljaki,
Čehi in Slovaki doumievali brez najmanjših
zaprek zaradi neobičajne podobnosti svojih
govoric.

Obrazložili so delo zasiedanja, poudarja-
li člankar zlasti otvoritev treh narodnih par-
kov v Jugoslaviji po češko-poljskem zgledu.
Na megleni, deževni 26. kimavec so »sa-
mohodi« (avtomobili) odpeljali goste na
Bled, kjer se je prikazalo solnce in vsej
družbi pripravilo neizbrinljivost v jez-
ra in okolice. Navdušeno popisuje tudi Bo-
hinj, z vsemi pritlikinami. Prikazovanje
zvoni tem prijetnejše, ker se imenovani pla-
ninar ozira venomer na svoje domače raz-
mere. Izredni užitek izleta, organiziranega
po g. Maksu Hrovatinu, se je nudi v zave-
stih Sv. Janeza, kjer so gostje čuli sloven-
sko pesem, »brezprimerno po blagoslavlju
in po zvezi z gorami«. Ne mislim prevajati
Goetlovihih poklonov našim snaznim kmet-
skim domovom, visoki civilizaciji, redu.

Ko so jih avti priveli med Mojstrano
in Kranjsko goro, so severnjaki kar obstali
v nemem strmenju. Skupina Martuljka jim
je zjavila neizemskije (nadzemski pojav).
Spik, ki je pokazal v uspehi sliki, pa ideal
gorskega vrhunca. Posvetivši pokojnemu
Aljažu nekaj toplih vstic omenja poslo-
vni banket, na katerem je predaval profes-
sor Jesenko o zaščiti narave in narodnih
parkih, dr. Tominec ml. pa pisar razlagal
napor planinskega narščaja v Jugoslaviji.
Dne 28. septembra so naši bratje odhajali
v vlakom proti severu »iz prekrasne zemlje
slovenske s počutkom, da je jugoslovanska
turistika na dobri poti in korakajo dalje
pod geslom »čuvati prirodo« bo najbolje
uresničila geslo svoje sijajne narodne him-
ne »Lepa naša domovina.« (K)

Pred odhodom v toplo zavetje

Dve gospodični iz Radovljice sta po »Jutrovem« članku o bedi
v ljubljanskih barakah vzeli po dva otročička čez zimo na
svoje domove

V četrtek zvečer sta v uredništvo
»Jutra« priskakljali dve srnici iskat strica
Toneta, pa ga ni bilo. Kakor sta na-
povedali, sta bili v petek ob pol 11. že
zopet pri »Jutru«.

»Na pustno soboto, ko sva se pri-
pravljali na maškerado, sva se jokali,
ko sva brali v »Jutru«, kako ubogi
otročiči zmrzujejo v barakah.«

Spokorno sem priznal, prošil za od-
puščanje in objubil, da ne bom nikoli
več pisal kaj takega, da bi morale ve-
kati.

»Kaj pa da ne! Še mnogo več pišite,
nama pa dajte otročke, da jih vzameva
seboj v Radovljico.«

V snegu se trese drobna, blede Mil-
ena, tista, ki je prevelika in nam je vse
povedala, kje so punčke in fantki naj-
bolj ubožiči. Dobro dete, samo odsto-
paš srečo drugim! Vedoma, saj je že
učenka IV. razreda. In pametnejša kot
druga deca enakih let, ker jo stara boji
za košček kruha. Z bratcem pomagata
Pokdetu, vsem ljubljancem znanemu
kolporterju »Jutra« in »Slov. Naroda«,
ki z berglami poganja svoj voziček in
ropota po mestnih ulicah. Zadnje dni se
je ubogi fant brez nog drsal na sankah,
sedaj je pa sneg prevelik. Kaj je z njim?
Milena in njen bratec mu hodita v ti-
skarno po časopise — in sami največji

Po izbiri pred barakami

Od leve proti desni: Iskrva Milka v naročju svoje mame, stric Tone, gđ. Jelena Pe-
ganova z Boltetovo Milojko v naročju in veselo žarečo Polikovo Mileno pred seboj, za
njo Boltetov Milivoj na roki svoje mame, gospodična Mladka Celestinova z Iskravo
Zvonko na roki in njenim bratcem Rastom, dalje pa Polikova družina

Kaj takega ne bi bil nikdar pričako-
val in milo se mi je storilo, da se mi
kar sitno zdi.

O zlata gorenjska srčka, take so bile
torej vajine pustne misli, ko je vse dru-
go norelo!

Tudi na magistratu so bili presene-
čeni, da so kar ponudili denar za vož-
njo dece v Radovljico in nazaj.

Neprestano cvrčanje in žvrgolenje je
prenehalo, ko smo zavili na Gradno-
vrim nabrežju med kupe snega, ki pri-
krivajo očem bedno kolonijo barak ob
zmrzli Ljubljani. Mokro so se zale-
sketale lepe oči, ko so gledale čudne,
žalostne stavbe. Nista mogli razumeti
dobrih deklic.

S steh, ki ni z njih skidan sneg, se-
gajo rumeni umazani ledeni slapovi do
tal, z rdečim »kovtrom« je obita naj-
manjša baraka. Plahe, prestrašene oči
strme skozi mala okna na nenavadne
goste.

Težka je bila izbira. Sramežljivo skri-
vajo matere svoje marogaste otročke
in se v zadregi opravičujejo, da ni vo-
de. Še ne petletni Stanko se stiska za
mamo in se korajžno odreže: »Jaz že
ne grem.« njegova triletna sestra za-
joka, najmanjša Milka pa z zanimanjem
ogleduje lepi in prijazni gospodični. Ka-
ko presunljivo žalostno so Milenine oči,
ko ji povemo, da je prevelika.

Ali gospodična Mladka zna vahtiti in
gospodična Jelena zna pregovarjati, pa
smo se pogodili. Saj je tudi tako toplo
v naročju prijaznih gospodičen. Milojka
jo kar mahne za Mladko, ko gremo pro-
ti drugi baraki.

siromak, ju dobro nagradi.

Kakopa, da gre Milena tudi v Radov-
ljico. Igrala se bo z malo Milojko in v
šolo bo hodila, pa prav pridno se bo
učila, saj je tudi tu gospodična učite-
lica z njo prav zadovoljna.

Milojka še ni 5 let stara in gre, če-
prav bi mamica raje dala slabotno Na-
do, ki je pa v bolnici. Tako je slaba,
pravi, da nič ne je, kakor tudi Milena
ne more jesti od slabosti.

Gospodična Jelena, hčerka notarja
Alojzija Pegana, je brez mame,
sedaj bo pa ona dobra mamica še ne
triletni Zvonki in njenemu še ne pet-
letnemu bratcu Rastu. 17-mesečna Mi-
lika ostane v baraki pri mami, ki je pri-
šla nedavno iz bolnice, kjer ji je umrl
majhen fantek. Atek, pismonoša Ivan
Iskra, jeseniški rojak, tudi ne more
v službo, ker ga boli noga, ko je padel
na ledenih tleh.

Mladka, hčerka pokojnega sod.
svetnika Ruperta Celestine, bo s
svojo dobro mamo negovala 10-letno
Mileno, eno izmed sedmerih otrok biv-
šega kočijaža Avgusta Polika, in pesto-
vala še ne petletno Milojko trgovskega
potnika Fravca Bolteta. Njen atek le
redko pride domu, a mamica Alina ča-
ka na šestletno Nado, da se vrne iz
bolnice, in neguje še ne štiritletnega Mi-
livoja. Gospoda, ne sramujte se, in sto-
pite v to barako, da vidite, kaj je red
in snaga. Marsikatera gospodična bi se
lahko šla učiti v to barako.

Ljubljanci, vsi se učite od hčerke
uradniške vdove in od hčerke notari-
ševke. Koliko je v mestu premožnih

parov brez otrok, ki bi jim bilo tako-le
dete tja do toplih dni le najlepša igra-
ča. Barake na vseh koncih in krajih
Ljubljane in vse so polne nedolžnih
otročičev. Ali ni dete bolj vredno vaše
ljubezni kakor najplemenitejši pes in
najlepša angorska mačka? Kako po-
nosno bodo hodile odrasle hčerke na-
ših meščanov na promenado z veselimi
detetom iz barak ob roki.

Lesni industrijanci, ki ste ob vsaki
priliki vzgledno odprti rok, vas pa
prosimo za drva.

Vsi drugi pa, ki ne morete vzeti na
dom kakoga otročička in tudi ne mo-
rete priskočiti na pomoč z blagom, pri-
spevajte po svojih skromnih močeh k
»Jutrovi« podporini akciji za bedno deca

Se nov naval zime in mraza proro-
kujejo vremenoslovci. Priskočite zato
na pomoč hitro, čim prej!

Jelena in Mladka, vajina mamica in
papanček pod zemljo sta Vaju vesela,
vsi čitateji »Jutra« so pa na Vaju po-
nosni in Vama hvaležni za lepi vzgled.
Stric Tone.

Zanimiva fantovska proslava – zanimive 250 letnice

Bezumnje, 17. februarja

Poročilo, ki ga je »Jutro« v številki na
pustno nedeljo objavilo in v katerem je
bilo o Valvazorju opisano, kako so naši
davnji dedje in babice pred 250 leti plesali
ob zvokih harmonike. Je begunjske fante
tako navdušilo, da so sklenili primerno po-
častiti to nenavadno 250-letnico s starodav-
no tradicijo vlečenja ploha. Na gradu Kam-
nu, ki ima še vedno v posesti velike goz-
dove, v katerih stoji prastara drevesa,
vzrasla gotovo že v Valvazorjevi dobi, so
begunjski fante takol v nedeljo za malen-
kostno ceno kupili velikansko jelko. Na pu-
stni ponedeljek se je preko 20 fantov po-
dalo s potrebnimi odlojem v dve uri od-
daljen gozd, skoro v bližino Vičaneve ko-
če na Begunjski Posekali so orjakino in
jo razžagali v štiri hode, katerih tretji je
imel v premeru 130 cm. Pomoči (da niso
motili vožnje zasebnikov, ker sedaj vse
vozi les iz gozdov na Begunjski), so vse
velike štiri hode spravili v dolino pred
razvaline gradu Kamna. Hodi imajo 12 ku-
bničnih metrov lesa. V torek popoldne so
fante hode lepo okrasili, nakar je nad 30
fantov na sanel samotež vleko hode sko-
zi vas. Končno so bili hodi na dražbi pro-
dani parni žagi v Lescah za 5000 Din.

Vsa cesta od gradu Kamna do gostilne
Begunjske, približno 20 minut hoda, je
bila polna gledalcev iz Begun in okoliških
vasi. Dasi je bilo 18 stopni mraza, ni nih-
če ozebel. Vse se je radovalo, da so naši
fante s tako lepim običajem počastili spo-
min davnih dedov.

Dočim so fante imeli trud s spravlja-
njem plohov, so dekleta skrbno pripravila
vse potrebno za veselico. Nabavile so
prasiča, ovce, 10 kg moke za krofe ter
okrog 260 l vina. Prostovolna zbirka ma-
mic je dala 100 jajc, 20 l mleka in 50 klob-
as, raznih salat in sadja pa je bilo za par
nabirnih košev. Sredi vasi so v bivši gos-
tilni najeli prostore, kjer je najstarejši
fant z dekleti urejal vse te blagodati za
slavnostno pojedino in veselico, ki se je le
po prodaji hlovdov udeležilo okrog 60 fan-
tov in deklet. Bog vedi, kaj bi Valvazor
napisal o tej veselici! Gotovo pa bi mu
gostje pero še bolj simpatično zaškrpalo,
kakor pred 250 leti. Z veseljem bi ugofo-
vil, da poboli in tepeži, ki so svoji čas bili
narodni običaji begunjski, sedaj pri nas že
dolgo niso več v modi. Zabava se je v
načrtnem razpoloženju vršila vsa pu-
stno noč.

To praznično razpoloženje pa se je ob-
novilo še v četrtek na praznik sv. Valen-
tina, ki je bil pred 250 leti grajski patron
na Kamnu. Njegova slika je bila ob poru-
šenju grajske kapele pred 180 leti prene-
šena v farno cerkev, kjer se praznovanje
vrši še vsako leto z vso slovesnostjo. Tu-
di tokrat so se fante in dekleta korporat-
ivno zbrali k dopoldanski maši, nakar se
je pirovame nadaljevalo in se končno za-
ključilo v najlepši skladnosti. Hvaležni smo
»Jutru«, da sedalnemu rodu obnavlja spo-
mine na običaje davnih dedov. V pohvalo
naših fantov pa naj v zaključku poudarim,
da so 1000 Din od dobljene kupnine daro-
vali v dobrodelne namene.

Gripa je tu!

Ne čakajte, da tudi Vas popade,
temveč oborožite se, da boste mogli
že prve znake pobiti. Izvrstno orož-
je so

Aspirin tablete

ker te olakšujejo glavobol, prehlaj-
jenja, trganje po udihi, revmatizem
in nevralgične bolečine.

Zahlevajte prisilne Aspirin ta-
blete v originalnem zamu »Bayer«,
katere se spozna po modro-beli-
redčevstvenim znamenj.

Zastrupljenja s plinom

Ljubljana, 16. februarja

V Ljubljani se zaradi izjemnih priškov
dalje pogostejše pojavljajo primeri zastrup-
ljenja z raznimi plini. Danes se je pripetila
težja taka nezgoda v hiši št. 12 na Zaba-
ku. Ko je hotel ponoč okrog 1.30 zasebnik
Ivan Aljaž iz svoje sobe, je po par ko-
rakih od postelje nenadoma omahnil in pa-
del nesvješčen na tla. Tedaj se je zbudil
sostanovalec brivec Albert Jarc, ki je pri-
šel klicati na pomoč, ker je zavohal mo-
čan vdih po plinu. Odšel je iz sobe, med
tem pa je prišla pogledat gospodinja Str-
letova, ki se je mahoma zgrudila zaradi za-
drušljive plina na tla. V sobi, kjer sta
spala Jarc in Aljaž, je prenočeval tudi za-
sebnik uradnik Josip Murnik, ki je bil ena-
ko omamljen od močnega plina. Jarc je o
nesreči obvestil stražnika, ki je poklical re-
šilno postajo. Po omamljenosti je pridrvel
rešilni voz, ki je odpeljal v bolnico Mur-
nika ter Strletovo, dočim se je Aljaž med
tem že zopet ovesestil.

Kakor se je moglo zjutraj dognati, je
prečel uhajati plin iz cevi v sobi vdove Str-
letove. Da so ostali stanovniki omenjenega
stanovanja pri življenju, se je pač zahva-
liti samo slučaj, da se je še pravčasno
zбудil Jarc in priključil pomoč.

Podobna nesreča se je dogodila danes
popoldne v Langusovi ulici v hiši št. 19.
Zamrznil je vodovod, ki sta za dopoldne
odtala dva uslužbenca delavca Gustava
Puca s Tržaške ceste. Popoldne bi morala
ista delavca, in sicer mojstrov brat Viktor
Puc ter 16-letni vajenec Herman Blatnik,
odtati s pomočjo posebne pečice, kurjene
z ogljem, že zamrznjeno stranišče. Prišla
sta na delo okrog 14. ter pričela s pripra-
vami, da odtalata stranišče. Postavila sta
z ogljem zakurjeno pečico v kot l. nad-
stropja pred stranišče, nakar sta pričela
razgrevati cev. Med delom pa sta poza-
bila odpreti pod stopnišnim oknom in tudi
nista začutila da je plin, ki je uhajal iz pe-
či, preoster. Počasi pa je fantoma začelo
postajati slabo. Puc se je kmalu zgrudil
tik pred pečico na tla ter obležal na hod-
niku. Valenček je bil še toliko pri zavesti,
da se je pozgal proti oknu, ki ga pa ni
dosegel. Omahnil je tedaj tudi on in oble-
žal nezavesten na stopnicah.

Tik tam stanujoča gospa Edita S. je kratek
čas nato, nekako ob 14.30, začutila
sumljiv duh. Odrla je vrata stanovanja ter
planila na hodnik. Tam se je tudi nudi-
lasten prizor. V kotu ležeči Puc je bil že
popolnoma mrtel v obraz, dočim je mali
Blatnik komaj še dihal, ker se je nahajal
v zelo nerodni lezi. Gospa je vsa prestra-
šena pričela klicati na pomoč, odrla je v
naglici okno in odhitela nato na ulico, kjer
je ustavila nekega gospoda, da je prišel
gori ter pomagal oba ponesrečenca spravi-
ti z ledeno mrzlega tlaka v sobo. Tam
so pričeli s poskusi umetnega dihanja,
istočasno pa je nekdo iz sosednje Fried-
richove hiše obvestil o zadevi rešilno po-

Elitni kino Matica

Telefon 2124

Kino Ideal

Danes velika slavnostna premijera.

Volga, Volga...

Monumentalno filmsko vedomo slovitega ruskega režiserja

V. TURŽANSKEGA

Stenka Razin, hetman

H. A. Schlettow

Bojari. Ruski narod Na Volgi. V Astrahanu. Izdajstvo perzijskega
šaha. Požig in rop Princeza na brodu. Brez vade. Muke. Lju-
bzen. Izdan. Zrtev.

Film nepopisne lepote in očarljive, nepozabne vsebine.

Radi svoje ogromnosti se predvaja to filmsko vele-
dolo istočasno v dveh kinematografih in sicer
v kinu Matica ob 3., 5., 7. in 9. uri
v kinu Ideal ob 11. dop. Ob 2., 4., 6 in 8.

Pomni-žen orkester!

Predprodaja vstopnic v obeh kinematografih od 10—1/2 13.

Kino Ideal

Elitni kino Matica

Telefon 2124

stalo. Rešili avto je v nekaj minutah pridrveli pred hišo ter odpeljali oba ponesrečena v splošno bolnico, kjer so jima nudili prvo pomoč. Oba sta dobila potrebno injekcijo. Zaveda pa sta se šele čez dobro uro ter pričela po učinku injekcije bruhati. S tem sta bila že tudi rešena, vendar bosta morala ostati zaradi splošne oslabelosti nekaj dni v bolniški oskrbi.

Pri brezplačnem čaju in v ogrevalnici

Ljubljana, 16. februarja. »Čaj, hej, topel čaj in kruh!... Velik blagoslov, velika dobrota! — ugotavljajo stotine onih revežev, ki begajo po ulicah, ki se tresejo od mraza, ki so bolni in o katerih le malo kdo ve, koliko trpe. Ko so čitali ali bili opozorjeni na novice v listih, je šla beseda kakor topel veter od ust do ust. Obrzali so se z jasnimi očmi so se naslinali v prijetnem presenečenju: Vaj nekaj!...

Včeraj popoldne so gospodinjice v posameznih zavetih in ljudskih kuhinjah, ki smo jih navedli, pričele s kuho. Prejele so zalogo prav dobrega ruskega čaja, velike množine citronov in sladkorja, uslužbenec Delavske pekarne pa so nanosili velikanske množice sveže pečenih hlebkov. Gospodinjice so čakale in čakale z vsemi temi dobrotami, s kuhanim čajem in kruhom, zunaj pa so tavali semintja mnogih revežev in uslo vedeli, kje jih čaka oprežilo. Seje, ko so nekateri zagnali iz »Slovenskega Narodca«, da jih čaka tam in tam toplo okrepilo so želeli posamič prihajati v ogrevalne lokale. Našli so srebrni plačilo in prigrizovalni sveži kruh. Obrzali so jim sijali zadovoljstva in marsikateremu onemogliu starijemu revežu, ki mu je voljo delovalo v prsih, če ga posili kašelj, se je zalesketala v očeh solza hvalečnosti.

Tekom noči šele, ko so se shajali brezposelnice po svojih skupnih ležiščih, se je prav razširila novica o okrepčevalnicah in zjutraj je bil naval na čajarnice vse hujši kakor včeraj popoldne. Tedaj šele je pridihala v tiste prostore vsa ogromna ljubljanska beda. Priropotali so iz podstrešnih sobic po stopnicah na čisto mali otoci, ki so uživali dolejšje v nerednih primerih le po enkrat dnevnemu toplu hrano. Prihajali so njihovi tovariši iz barak, ki drgetajo v mrazu vse dni in noči. Ponešali so se mednje bradati, izbrani moške, mladi fantje, ki iščejo dela, in nastavljalje so posodice ravnice matere, katerih otroci leže doma, ker zaradi pomanjkljive oblike ne morejo na ulico. Toplega čaja so izpili vsi ti bedniki danes nad 1000 litrov in prejeli nad 750 lepo zapeljenih hlebkov.

Dobro je obiskana tudi ogrevalnica v poslopju Borze dela, kjer je toplo zakurjena velika soba. Zbirali so se stromaki ves dan, posedali po klopih in se pogovarjali o strašnih časih.

— O ja, prav dobro je tu! zatrjujejo drug drugemu.

Pa pripomni ta ali oni: — Hej, da je bilo tako že po petem tednu, ko je brila zunaj burja!

— Kako pa s delom kaže?

— Danes so jih odpustili zopet 50 gori na Zidani most, omenja eden.

— Prav, pritrjuje drugi. Počasi pridemo na vrsto vsi! Ne bo zmanjkalo snega na progah! Vsi bomo pridemo do zaslužka! Naj bo 3.50 Din na uro, da je le nekaj!

Ko se jame mračiti, postajajo ljudje, ki so

grejejo v tisti sobi, vso tisoč. Na dušo jim leže težka skrb. Blizu se osma ura in morajo zopet na cesto. Kam sedaj? Pred popoldnem spregovore med seboj še po par glasnih besedah, nato pa se porazgube v noč kakor senca: odhajajo iskati prenočišča po večini ven iz mestnih zidov, v Šiško, na Ježico v Dravljice, št. Vid in drugam, kjer se pač lahko zarijejo v seno na skednjih.

Pred sodniki

Zankarji

Zankarji hodijo po hostah in nastavljaljo divjačini zanke. Uboge uboge živalce postanejo čisto plen lisice, mnoge tudi izkrvave in poginejo ali pa zmrznejo.

Te dni je pri razpravi pred okrajnim sodiščem naslikal zasebnih udeležencev, odvetnik dr. Krejčí zankarje kot ljudi, ki nimajo srca, ker se jim ne smili uboga divjačina. Zanke nastavljaljo, pa največkrat sami od tega ničesar nimajo, le žival se muči in počasi pogine, kajti zankarji, v večnem strahu pred zasledovalci, le včasih plašni stikajo za zankami in gledajo, če se je kaj ujelo.

Okoli božiča je prišel France K., delavec iz Podgorice, klicat svojega znanca Franceta D., posestnikovega sina, naj gre z njim v gozd. Oglasila se je fantova mati, ki je sinu branila hoditi s Francetom K., ker je znan divji lovec. Sin pa ni ubogal matere, danes mu je žal, ko čepi v tritedenskem zaporu, dočim bo sedel njegov tovariš še enkrat toliko.

France D. se je torej bil dal pregovoriti in je odšel s svojim znancom v gozd »Hrib« blizu domače vasi. Pričela sta rezati šibe. Ko sta jih narezala, je dejal France: »Zdaj bova nastavljal zanke.« Tovariš se ni branil, držal je zanke, a France jih je privezoval.

Ko sta prišla čez nekaj dni gledat, če se je kaj ujelo, ju je zasledil lovski čuvaj.

Ta svoj izlet sta zankarja zaključila pred sodnijo. France D. je skesano priznal, da je šel s tovarišem, a je šele v hosti spoznal, da namerava nastavljal zanke. Držal mu jih je, a sam ni nastavljal.

France K. se je pa jezil, češ, da je zanke našel v hosti in je hotel enkrat poskusiti loviti nanje. Predlagal je svojemu znanecu, naj gre z njim, da poskusita z zankami svojo srečo.

Čuvaj je dejal, da je našel enega najka v zanki, a od drugega samo še dlako v grmovju. Morda je drugi zajel pobegnjeli, ali pa se je ujel za malico tetki lisici, ki ji v tej hudi zimi tudi primanjkuje zajetje pečenke.

Slab prijatelj

»Zdavnaj te že nisem videl, kako se pa imaš?« je pozdravil lani jeseni kmet Jože za Ljubljano njegov znanec Janez, ki je pri ediniji dokaj slabo zapisan. Jože ni bil posebno vesel svojega znanca, ki je kar prišel na njegov voz in se peljal z njim na njivo. Kmetič je imel na ročici obešen suknič in v njegovem žepu 70 Din. Ko je prišel na njivo, je pustil voz na stezi in sam hitel po razorih. Med tem je Janez urno segel v žep sukniča in vzel denar.

»No, pa pozdravljen, Jože, priporočam se ti,« je vpil Janez in odhitel. Jože je prepovedno spoznal, zakaj se mu je Janez priporočal. Naznanil ga je in zdaj bo Janez petnajstič sedel: za vsakih 5 Din en dan.

Milejše vreme grozi s plazovi

Znaten popust mraza — Na solcu se je že začel tajati sneg — Potniški promet se izboljšuje

Ljubljana, 16. februarja

Prilajša huz v deželo. Po sedmih tednih snežnih metevžev in trdega mraza se je začelo vreme mehčati. Zjutraj je bilo že po vseh Sloveniji milejše vreme, sprva oblačno, tu pa tam je še naletaval redek snežič, toda popoldne se je zjasnilo in marsikomu je pošilalo sonce. Popoldne je bilo talno in južno, zato se je začel sneg povsod, zlasti pa po gorah hitro tajati. Po poročilih iz Gorenjske priti vedno večja nevarnost plazov.

V Ljubljani je davi termometer na prostem kazal —10 C. okoli 14 pa samo še —3.5 C. barometer se dviga in kaže danes stalno 760. Povprečno se je temperatura v Sloveniji gibala med —5 do —13 C. najnižja je bila še vedno na Rakeku. Popoldne je bilo tako toplo, da je živo srebro skočilo čez ničlo ter doseglo 2 C. jutranje

vremensko poročilo

navaža naslednje stanje termometra (v oklepaju prejšnjega dne):

Bohinjska Bistrica —10 (—11), Kranjska gora —12 (—16), Jesenice —8 (—14), Trzin —12 (—11), Kamnik —10 (—16), Ljubljana —12 (—10), Celje —6 (—14), Brežice —6 (—9), Dravograd-Meža —10 (—13), Maribor —7 (—9), Ljutomer —5 (—7), Kotoriba —8 (—12), St. Janž na Dolenskem —8 (—14), Novo mesto —6 (—11), Kočevje —7 (—13) in Rakek —18 (—25).

Železnice v borbi proti plazovom

Z nastopom toplojšega vremena snežni plazovi na mnogih krajih ogrožajo železnice. Ovirajo že itak skrajno reducirani potniški promet in dovoz živil v najvažnejše centre Slovenije. Ponoči pa je promet vlakov težaven po sveže zledenelih tračnicah, ker se začno kolesa lokomotiv kar na mestu vrhiti in vlak ne more več dalje. Sprito če kalamiteto so imeli tudi danes vlaki velike, mnogorečne zamude. Na črnih deskah objavljajo ljubljanski kolodvor danes vlaki velike, večurne zamude. Na drugače minimalne, to pač zato, ker te najbolj interesirajo domače potujoče občinstvo.

Križi in težave potnikov

Bra in ekspresni vlaki so danes prihajali v Ljubljano še z velikimi zamudami. Inozemski potniki se sedaj iz Trsta zbirajo v Ljubljani in čakajo, da jih prvi brzovlak odpelje dalje v Avstrijo, Češkoslovaško in na Madžarsko. Trumoma oblegalo prometno pisarno in naši vrli prometniki so jim vedno z nasvetom in informacijami na uslugi. Prometna pisarna je te dni podoben pravemu mravljišču. Po mnogih dogodivščinah so se tudi razni slovenski potniki, ki so se začetkom tedna ali že prejšnji teden odpravili iz Ljubljane na daljše potovanja, danes srečno in veselo vrnili.

Dopolodne ob 9.30 je prisopihal beograjski brzovlak na kolodvor, ves snežen in

okrašen z ledenimi svečami. Vagoni pa so bili toplo zakurjeni. Imel je s seboj tudi jedilno voz, v katerem so dobivali potniki vso vožnjo okrepila. Brzovlak št. 4 je iz Beograda odstopil v četrtke ob 20. Zvečer so sremili in slavonskih ravnih le s težavo zmagoval ovire. Privozil je v Zagreb večer okoli 14., kjer je na glavnem kolodvoru počival ob 19.45. nakar so ga porinili na savski kolodvor, kjer je zopet ždel do polnoči. Postajati pa je moral tudi na naslednjih postajah prav dolgo, tako v Savskem marofu 184 minut, v Zapršiču nad 300 minut in v Brežicah 62 minut, nakar se je vožnja razvila v hitrejšem tempu.

Poročila z Gorenjske

Ze včeraj smo opozarjali na pretečo nevarnost plazov za primer, da nastopi milejšje vreme. Z Gorenjske so danes prišla kratka poročila, ki soglasno navajajo nagli preobrat vremena, in poudarjajo, da je s tem nevarnost plazov povečana.

Na Mrzlem Studencu je bilo popoldne izredno toplo. Silalo je sonce in sneg se je začel nagle tajati. Na Jesenicah je bilo popoldne jasno in solčno. Termometer je na kolodvoru kazal ob 14. že 2° C nad ničlo. Ogrožena je posebno proga med Jesenicami in Dobrovo, kjer se z Mežaklje posebno radi utrjuje plazovi.

V Bohinju je popoldne še snežilo. Popoldne pa je nastopil nenaden preokret. Temperatura je ob 14. dosegla —2 C. Solčno in toplo. Zato je tem večja nevarnost lavin. Med Sotesko in Bohinjsko Belo je železniški čuvaj včeraj popoldne preprečil večjo nesrečo. Snežni plug je oral sneg po progi od Boh. Bele proti Soteski in čuvaj je pravočasno opazil bližanje manjšega plazja, ki bi bil sicer lokomotivo s plugom vred zagrebel. Tako pa se je lokomotiva še pravočasno ustavila, a zato je moral SOE čakati v Soteski, da je bila proga očiščena, kar se je zgodilo v pol ure.

Posledice zime v kranjskem srežu

Kranj, 16. februarja

Davi je termometer v Kranju kazal —12 C. a popoldne se je nebo zjasnilo in je postalo prav solčno vreme. Posledice hudega mraza in prometnih ovir tudi Kranjski prav zelo občutili Industrijskim podjetjem primanjkuje premoga in so zato skrbili obratovanje. Občutno škodo trpi tudi kranjska trgovina, ki je koncentrirana v mestu za vso Gorenjsko. Zaradi slabih železniških zvez in zasneženih cest ni bilo ta teden nikakih živahnih stikov z oddaljenimi okoličinami. Trgovine so imele slabe posledice, tržni dnevi so bili skrajno slabo obiskani.

Povsod vlada zaradi mraza velika stagnacija, osobito pa v lesni industriji, za katero je Kranj glavno izhajališče. Pred nastopom zime so kmetje dnevno dovažali do 150 voz lesa in drv, dočim so sedaj popolnoma izostali. Mnogim kmetom so zmrzni- le velike zaloge krompirja in drugih pridelkov. Nasprotno v kranjskem okraju ni znan noben primer, da bi bila kmetom

smrznila štrva ali prašiči. Kranjski kmetje imajo pač dobre in moderne hleve, ki varujejo živino pred vremenskimi nepravilnostmi.

Solski pouk zaradi mraza in snežnega meteža silno trpi. Poprej je bil pouk na gimnaziji prekinjen zaradi pojave epidemije influence. Zaradi pomanjkanja kurjave pa je sedaj ravnateljstvo ukinilo pouk od

Omejitev nedeljskega prometa

Na progah Ljubljana—Maribor in Zidani most—Zagreb vozita danes le po dva para vlakov

Zaradi očiščenja prog in da se olajša dovoz premoga in živil v mesta, se je železniška uprava odločila za dalekosežno redukcijo prometa na današnje nedelje. Redukcija se nanaša samo na glavne proge Ljubljana — Maribor, Pragersko — Kotoriba in Zidani most — Zagreb ter velja samo za nedeljo. V ponedeljek vozijo zopet vsi vlaki, razen onih, ki so bili že pred dnevi na nedoločen čas ukinjeni.

Danes vozijo samo naslednji vlaki: Na progi Ljubljana — Maribor vlaka št. 613 in 625 z odhodom iz Ljubljane ob 5.15 in 17.40 ter prihodom v Maribor ob 9.37 in 22.00. v nasprotni smeri pa vlaka 515 in 525 z odhodom iz Maribora ob 5.20 in ob 17.20 ter prihodom v Ljubljano ob 9.59 in 21.45.

Na progi Zidani most — Zagreb: vlaka št. 515 in 525 z odhodom z Zida-

18. do 25. t. m. Pouk na osnovnih šolah se še vrši, toda v slabši kurilni sobah. Pri sresnem šolskem referentu je drugače 15 šolskih upraviteljev zaprosilo za dovoljenje, da smejo zapreti šole za 5 do 10 dni zaradi mraza, visokega snega in pomanjkanja kurjave. Obisk šol je v nekaterih krajih kranjskega sreza zadnje čase itak skoro popolnoma opuščen.

nega mosta ob 8.03 in 20.02 ter prihodom v Zagreb ob 10.25 in 22.20. v nasprotni smeri pa vlaka št. 616 in 526 z odhodom iz Zagreb ob 5.35 in 16.35 ter prihodom na Zidani most ob 8.06 in 18.58.

Na progi Maribor — Pragersko — Kotoriba vozi v vsako smer samo po en vlak in sicer iz Maribora vlak št. 1118 z odhodom iz Maribora ob 16.18 s Pragerskega ob 17.00 in s prihodom v Kotoribo ob 19.41. iz Kotoribe v Maribor pa vlak št. 1123 z odhodom iz Kotoribe ob 5.48, s Pragerskega 8.35 in prihodom v Maribor 9.10.

Na ostalih progah vozijo vsi vlaki razen onih, ki so bili že dosedaj ukinjeni. Brzovlaki vozijo danes tudi na glavnih progah, vendar pa je še negotovo, koliko se bodo mogli držati voznega reda.

Anketa o pokojninskem zavarovanju zasebnih nameščenecv

Ljubljana, 16. februarja

V okvirju socialno političnih razprav, ki so združene z otvoritvijo palače Delavske zbornice v Ljubljani, je bila danes ob 10. dopoldne odprta anketa o pokojninskem zavarovanju zasebnih nameščenecv. Anketa naj odgovori na dve vprašanji:

Kako izpopolniti osnutek pokojninskega zavarovanja, ki ga je sestavil pokojninski zavod v Ljubljani na podlagi izdelka paritetne komisije pri tem zavodu udeleženih poslodavcev in poslojmalcev, in

kako razširiti pokojninsko zavarovanje na zasebno nameščenstvo vse države.

Anketi so prisostvovali mnogi predstavniki zainteresiranih stanovskih, zavarovalnih in socialno političnih ustanov. Pokojninski zavod je bil zastopan po svojem podpredsedniku Evgenu Lovšinu in po svojih ravnateljih dr. Sagadinu in dr. Vrančiču, Zvezo zasebnih nameščenecv Slovenije je predstavljali njen predsednik dr. Obersnel. Opaženi so bili zastopniki slovenskih, hrvatskih in srbskih stanovskih organizacij iz Ljubljane, Zagreba, Sarajeva, Novega Sada, Beograda. SUZOR sta zastopala ravnatelj dr. Glaser in načelnik Matjažič. Anketa je predsedoval predsednik Saveza zasebnih nameščenecv g. Pfeifer, ki je uvodoma pozdravil delegate, med njimi tudi zastopnika ministra za socialno politiko, načelnika Tučkovića, ter obrazložil glavna vprašanja ankete. Delegate je nato pozdravil še tajnik Delavske zbornice g. Uratnik kot domačin.

Ravnatelj Pokojninskega zavoda v Ljubljani, dr. Sagadin, je nato podal poročilo o dosedanjem razvoju pokojninskega zavarovanja zasebnih nameščenecv. Po danih izjavah o pokojninskem zavarovanju v bližnji Avstro-Ogrski navaja poročilo o razvoju pokojninskega zavarovanja v naši državi to-le:

Stanje pokojninskega zavarovanja v naši državi

Pokojninski zavod v Ljubljani, ki ga je narodna vlada takoj po prevratu ustanovila, je v letih 1919 in 1920 zbral vse potrebne podatke, da nadaljuje prejšnje zavarovanje. Naša vlada je z zakonom z dne 12. 5. 1922. št. Nov. 125 prilagodila zakon novim razmeram. Vendar imamo za leto 1919 do 1923 velik primanjkljaj poleg polne izgube premoženja za leto 1909—1918.

Šele od 1. januarja 1924 naprej se more govoriti o zmernem približanju našega pokojninskega zavarovanja realnim potrebam z zvišanjem prispevkov na 180 Din mesečne premije v najvišjem razredu za predvolnih 30 K.

Z julijem 1926 se je zavarovanje zvišalo nadalje od 18.000 Din na 24.000 Din z najvišjo premijo 240 Din in od 1. oktobra 1. 1928 naprej na 33.000 Din z mesečno premijo 330 Din.

Upokojenec, ki so bili neposredno po preobratu v veliki bedi, so bili deležni draginskih doklad iz Pokrajinskega pokojninskega sklada. Sal so imeli pravico le do rent v predvolni izmeri 5 K do največ 75 kron na mesec.

Istočasno je prva voljena uprava Pokojninskega zavoda započela akcijo za sanacijo predvolnih izgub. To se je posrežilo na ta način, da je prešla od 4 % na 6 % obrestovanj, imovine. S pravilnikom o draginskih dokladah, ki ga je odobril minister za socialno politiko, je valorizirala od 1. julija 1924 vsem upokojenecem prejšnja vplačila na 12-kratno vsoto, t. i. za 30 kron le vračunala 90 Din mesečne premije, upoštevaje pri tem draginske doklade iz Pokrajinskega pokojninskega sklada. Ta pravilnik je od 1. januarja 1928 naprej še izboljšala na 136 Din za vsakeh prejšnjih vplačil 30 K, 45 Din in 90 Din, ki so se bili vplačali od leta 1909 do leta 1923.

Pred tem t. j. leta 1923 in 1924. pa je upokojenecem prisločila na pomoč z enkratnimi podporami.

svoje lastno uradno posloplje, sezidal v Ljubljani 45 stanovanj in v Mariboru skupino 4 hiš s preko 30 stanovanji. Razen tega je dovolil 6 milijonov Din stavbnih kreditov privatnim nameščenecem po znižani obrestni meri. Tudi trgovini in industriji daje na razpolago cenejša posojila. Za državo je zavod ravno tako velikega pomena ne glede na njegovo veliko socialno politično važnost, temveč tudi v tem pogledu, ker nastopa kot stalni kupec državnih papirjev. Poleg tega daje cenejša posojila občinam in oblastim, da morejo izvršiti svoje naloge v javnem interesu.

Delokrog Pokojninskega zavoda je še danes omejen na Slovenijo in Dalmacijo. Stevilo zavarovanih članov znaša preko 8000 in celotnega premija po zadnji noveli septembra 1928 20 milijonov Din letno. Premnoženje, ki ga upravlja danes Pokojninski zavod, znaša okrog 100 milijonov Din.

Sedanje stanje pokojninskega zavarovanja je v kratkem prikazano v izveščku glede datave, a celoten veljavni zakon v posebni brošuri g. poddirektorja dr. Vrančiča, ki jo zavod oddaja za plačilo nabavnih stroškov 10 Din.

Debata o načrtu splošnega zavarovanja

Za tem je podpravnatelj pokojninskega zavoda dr. Vrančič podal referat o načrtu zakona o pokojninskem zavarovanju zasebnih nameščenecv, ki naj bi bil sprejet za vso državo. Podrobnosti tega zakonskega osnutka so naši javnosti iz ponovnih časopisnih člankov znane. Na dopoldanski seji so se govorili g. Lovšin, Tučkovič in dr. Obersnel, ki so pozdravljali anketo. — Dr. Obersnel je opozoril na historijat tega zakonskega osnutka. Komisija, ki ga je sestavljala, se je sestala 1. 1924 in je razpravljala o novem načrtu štiri leta, tako da ga je završila šele aprila 1. 1928. Komisija je bila sestavljena paritetno iz zastopnikov poslodavskih organizacij in delegatov nameščenecv. Pri sestavi tega zakona so se pojavile velike težave. Pred vsem je že materija prav težka. Nadle obstoja nasprotstvo med interesi nameščenecv in poslodavcev. Za tem se je moralo upoštevati matematične račune. Skrbelo se je tudi zato, da se dosežejo čim višji plačilni razredi. skrajša zavarovalna doba od 40 na 35 let. Urediti je bilo vprašanje pravične razdelitve premij na nameščenice in poslodavce. Skrbeli smo nadalje, da dosežemo čim boljšo valorizacijo premij, ki so bile vplačane od 1. 1909. Zato je komisija proučevala vsa ta vprašanja štiri dolga leta in završila svoje delo s kompromisom. Načrt je bil sprejet z vsemi proti enemu glasom. Po mnenju govornika je najbolje, da se najprej osnutek razširi na vso državo in da se šele potem pristopi k proučevanju novih tehničnih možnosti. Temeljna misel osnutka je kapitalno pokritje onega, kar je predvideno za datave. Vse drugovrstne zahteve bi na pomenile le obilne brez možnosti, da se faktično izpolnijo.

Na dopoldanski seji, ki se je začela ob 17. je prvi govoril zastopnik beograjske delavske zbornice g. Pravica, ki je izjavil v razpravi, da je treba pri tem vprašanju postopati oprežno in da razmere v Srbiji še niso dozorele za pokojninsko zavarovanje nameščenecv. Zato naj se zavarovanje razširi šele postopoma ter pritegnejo v obveznost zavarovanja zaenkrat bančno uradništvo in nameščenci akcijskih podjetij. Za vse ostale kategorije pa naj bi se z zakonom normiral rok s 1. januarjem 1935 kakatega stopi to zavarovanje splošno obvezno v veljavo. Zavarovanja naj bi se priključilo bolniškemu zavarovanju in pridelilo Srednjemu uradu za zavarovanje delavcev.

V enakem smislu glede organizacije pokojninskega zavarovanja so govorili tudi naslednji govorniki. Mnenja so bila delena le glede fakultativnega in obligatornega zavarovanja. Večina delegatov se ni poglobljala v tehnično ogrodje predložene osnutka.

Generalni ravnatelj SUZOR g. Miloh Glaser je govoril o zavarovalnih obvezih, o roku, do katerega naj se izvede zavarovanje in o sam organizaciji. Posegel je nazaj k zakonu o zavarovanju delavcev z dne 14. marta 1922. V zakonu je bilo predvideno poleg zavarovanja za primer bolezni in nezgode še starostno in brezposelnostno zavarovanje, ki bi moralo stopiti v veljavo že s 1. julijem 1923. Žal, do izvedbe tega zavarovanja ni prišlo. Srednji urad pozdravlja misel priključitve starostnega zavarovanja k dosedanjemu bolniškemu zavarovanju, ker smatra, da bi se to moglo ceneje izvrševati, kakor pa na podvati treh ali več zasebnih tokrajinskih zavodov, kakor jih predlaga osnutek.

O. Glaserju je odgovarjal dr. Obersnel, ki smatra, da je treba upoštevati tudi mišljenje zavarovancev in poslodavskih krogov v Sloveniji, ki so odločno proti zavarovanju potom Srednjega urada v Zagrebu. Smatra, da ni dobro postavljati funkcija med splošno uvedbo tega zavarovanja in med postopnim ker bi se s tem omezovali napredek tega zavarovanja in bi bil oškodovani interesi zasebnih nameščenecv.

G. Lovšin je opozoril delegate na dosedanj sistem finančne politike Pokojninskega zavoda, ki podira s svojimi sredstvi tudi v izdatni meri gospodarsko delovanje pokrajine, odkoder se stekalo v zavod donarna sredstva. Isti sistem je treba uvesti tudi soloko za pokojninsko zavarovanje zasebnih nameščenecv in za ev. nove zadavne zavode. Končno je treba upoštevati, da je Pokojninski zavod v Ljubljani prevelik ozirom deficit, ki ga bo z racionalnim gospodarstvom pokrili v 20 do 30 letih. Teža deficita se ne more in ne sme napraviti drugim pokrajnam.

Deleat voivodinskih bančnih uradnikov se je izjavil za sistem pokrajinske ureditve pokojninskega zavarovanja. Zaključno besedo le imel dr. Vrančič, ki je opozorjal, kako gre razviti po vsem svetu za specifikacijo Avstrija, Nemčija, Češkoslovaška, Poljska imajo posebne zakone za zavarovanje zasebnih nameščenecv. Italija je edina država Evrope, ki je obe zavarovanji združila.

S tem je bila razprava zaključena, nakar je predsednik ankete, g. Pfeifer, predlagal naslednjo

RESOLUCIJO:

»Anketa, eklicana na priporočilo IV. kongresa delavskih zbornic po zagrebški delavski zbornici v zvezi s centralnim tajništvom delavskih zbornic, je preštudirala načrt »Zakona o pokojninskem zavarovanju nameščenecv, zaslišala ustmene in pismene opombe in predloge posameznih zbornic, organizacij zasebnih nameščenecv in ostalih zainteresiranih udruženj, ustanov, korporacij itd. ter izrekla naslednje mišljenje:

1.) Načrt »Zakona o pokojninskem zavarovanju nameščenecv, ki ga je sestavil Pokojninski zavod za nameščenice v Ljubljani, naj tvori podlago za zakonodajno delo.

2.) Priporočilo se ministrstvu za socialno politiko, da ta načrt z izmenjenimi opombami in predlogi ankete po zaslišanju interesiranih krogov na splošni anketi in po končni redakciji v pogledu zakon. tehnike in sistematike zakonov in izvede v veljavo.

3.) Delavske zbornice se naprošajo, da na podlagi tega mišljenja energično delujejo na to, da se pretesnari načrt zakonik.

Za tem je bil sprejet še dodatni predlog, naj vlada čim prej zakoniki tudi starostno in brezposelnostno zavarovanje delavstva.

V zaključni besedi se je predsednik ankete zahvalil za sodelovanje delegatov in naprosil prisotnega delegata ministrstva za socialno politiko, naj bi želje in zahteve ankete predložil ministru dr. Drikoviću.

Popoldanska posvetovanja

Konferenca prosvetnih referentov delavskih zbornic, določena za 10. uro, se ni vršila, ker niso prisli prosvetni referenti drugih zbornic, da so bile zastopane vse zbornice razen sarajevske in splitske. Zaradi nastalih prometnih ovir le onim iz Splita nemogoče priti drugače, kakor preko Trsta in Jesenice. Zastopniki iz Sarajeva pa lahko še pridejo. Zastopane so torej zbornice Zagreb, Ljubljana, Beograd in Novi Sad. Prva je po članstvu najmočnejša, šteje 150.777, druga 97.683, tretja 78.837, četrta 77.184, sarajevska 62.042, splitska pa 26.101 člana. Ob zaključku lanskega leta je bilo torej 474.606 voličev delavskih zbornic naše države.

Seja centralnega tajništva DZ.

Pač pa se je popoldne vršila seja odbora centralnega tajništva delavskih zbornic in se je razpravljalo o raznih vprašanih centralne uprave in o važnih zadevah, ki pridejo v ponedeljek pred skupščino Delavske zbornice in o katerih bodo do tedaj

Domače vesti

„Jutrova“ akcija za bedno deco

Strahovita zima, kakršne morda v naših krajih sploh še ni bilo, je pahnila v neizmerno bedo množico revnih rodbin, ki nimajo ne zadostne obleke, ne zadostne hrane in čisto niti ne skromnega stanovanja. V barakah, za silo zbitih iz desk, drgeta v neizprosni mrzli mrazu še vedno mnogo rodbin po naših mestih.

Trdno smo uverjeni, da pozivi, ki prihajajo od raznih strani in ki kličejo k pomoči, ne bodo ostali brezuspešni. Mnogo je še med nami čutečih ljudi, ki imajo srce za bližnjega in ki bodo po svojih močeh pomagali pri lajšanju bede in nesreče.

Najhuje se človeku, ki vidi, kako trpe v teh dnevi tudi nedolžni, mali otročki. Nimajo obleke, nimajo zadostne hrane in ne morejo se pogreti v topli sobi. Bolezen se širi med njimi in uničuje mlada, nežna življenja.

Da pomore tem najbolj usmiljenja vrednim in najbolj potrebnim revčkom, se obrača „Jutro“ na dobra srca krížem Slovenije z iskreno prošnjo:

Usmilite se uboge dece! Olajšajte ji težke čase, omilite najhušo bedo!

Prispevajte po svojih močeh za „Jutrovo“ podporno akcijo za bedno deco!

Vsak, tudi najmanjši znesek je dobrodošel in bo žel hvaležnost onih, katerim bo z našimi podporami pomagano. Ves nabrani denar bomo razdelili s pomočjo zastopnikov poklicanih dobrodelnih ustanov tako, da bo pomagano res najbednejšim otročkom.

Prispevke lahko pošiljate po pošti na direkcijsko „Jutro“ v Ljubljani ali pa od-

dajte osebno v naših uredništvih in upravnih uradih v Ljubljani, Mariboru in Celju.

Naša zbirka narasla na 12.700 Din

„Jutrovemu“ pozivu so se tekom včerajšnjega dne odzvali že prvi darovalci. V svesti si, da dvakrat da, kdor hitro da. Večje vsote so nam obljubili nekateri ugledni ljubljanski gospodarski zavodi, katerih imena in prispevke navedemo pričetkom prihodnjega tedna. Z dežele umevno včeraj še ni bilo odziva, saj je „Jutro“ ves dan romalo po železnici ter prispele mnogim naročnikom šele danes v roke.

Iz krogov ljubljanskih prijateljev trpeče dece so nam tekom včerajšnjega dne poslali prispevke gg.:

Peter Štepec, veletrg. vina 500.—
Mr. Rihard Sušnik, lekarnar 300.—
Fr. Krapež, rest. in kavarnar 300.—
Miroslav Urbas, tovarnar 300.—
Rajko Turk, špediter 200.—
dr. Albert Kramer 200.—
načelnik Ad. Ribnikar 200.—
ravnatelj A. Tosti 100.—
dr. Jos. Grabovc, odvjetnik 100.—
dr. Oton Fetič, odvjetnik 100.—
Fran Kavčič, gostilničar 100.—
dr. Pavel Pestotnik, prof. 100.—
Ferd. Palovec, dentist 100.—
Stanko Virant 100.—

skupaj 2100 Din, z včeraj izkazanim darilom torej 12.700 Din.

Prepričani smo, da bodo plemeniti darovalci našli še mnogo posnemalcev! Darujte za bedno deco!

„JUTRO“

Oni naborniki, ki ne morejo svojega českoslovaškega državljanstva dokumentirati, to je z veljavnim potnim listom, dokazati, bodo podvrženi naboru šele po ugotovitvi českoslovaške pristojnosti.

Hilmen. Poročil se je g. Rajko Corn, državni litar, z gospico Mimico Kotnikovo, hčerko g. Kotnika iz Ljubljane. — Poročil se je gosp. Lojze Primožič, šolski upravitelj v Poljanah pri Dolenjskih Toplicah, z gđ. Almo Koštalovo, hčerko profesorja in znanega jezikoslovca Ivana Koštala iz Novega mesta. V Ljubljani sta se poročila g. Mirko Prosen, zasebni uradnik, in gđ. Minka Svete, posestnica iz Borovnice. — V Beogradu sta se poročila gosp. Anton Cimfi, zastopnik „Universal Pictures Corporation“ in gđ. Irma Gromes, bivša književnica Delniške tiskarne v Ljubljani. Bilo srečno!

Smrtina kosa. Umrli je včeraj ponoči v ljubljanski javni bolnici gospa Ivana Dobrotova, roj. Reškova. Dosegla je starost 59 let in zapuščila soprogu g. Franu, nadstropkovniku drž. žel. v p. sina Rajka, petošolca na humanistični gimnaziji. Pogreb blage pokojnice se bo vršil danes ob 14.45 izpred bolniške mrtvašnice na pokopališče pri Sv. Križu. — V Zagrebu je umrla v visoki starosti 87 let gospa Katarina Magdžičeva, vdova sodega uradnika. Pokojnica je bila mati pokojnega ljubljanskega trgovca Pavla Magdžiča. — V Rašovu pri Sarajevu je preminul g. Josip Kos, generalstabi major in komandant 101. zrakoplovne čete. Pokojnik je bil strokovnjak v svojem poklicu ter splošno priljubljen in spoštovan v vojaških krogih. — V Žireh je umrla ga Josipina Svetličičeva, rojena Kendova. Pogreb blage pokojnice bo v ponedeljek 18. t. m. — Pokojnikom blag spomin, žalujočim naše sožalje!

Narkotiziran, ne otopan. Odvjetniku dr. Dragotinu Martiniaku v Križevcih se je v četrtek ponoči pripetila črna dogodivščina. Bil je v kavarni do polnoči, potem pa se je vrnil v svoje stanovanje. Poleg spalne sobe se nahajala njegova pisarna. Odvjetnik je v postelji še nekoliko časa čital ter spal, da je nekdo odprl vrata in da sta se dva moška razgovarjala na hodniku. Kaj se je pozneje zgodilo mu ni znano. Ko se je zjutraj prebudil je začuden opazil, da je v njegovi sobi vse premetano in da ni njegove zimske suknje. Odprta je bila tudi blagajna, v kateri je bilo 30.000 Din za razne stranke, a v blagajni, na čudo, ni manjkalo nič denarja. Dogodek je povzročil v Križevcih veliko zaznajočo domnevo, da je dr. Martiniak bil narkotiziran. Policija vodi v zadevi preiskavo.

Za šefan kuhanega vina na mestu čez zmrazilo Savo v hladno kopel. Včeraj smo poročali o nesreči, ki se je zgodila nekemu tesarju iz Pasjake. Mož je hotel na drugo stran Save, ker je pa prevažanje s Strusovim brodom zaradi ledovja, ki ga prinaša s seboj dreveča reka, nemogoče, se je tesar odločil, da pojde kar peš preko zledenale struge. Ko se je pa tesarju udri sredi Save led, je mož spoznal opasnost položaja in se je vrnil, od koder je prišel. Kakor nam piše iz Save, se je v bližini Mohorjeve čuvajnice na Savi ponovil podoban dogodek. Po cesti na desnem bregu Save so šli trije mladeniči, doma iz Spodnjega Loga. Bili so to Albin Tomše, Martin Hribar in Matija Smuk. Prišedši vstric Mohorjeve čuvajnice, so jih zagledali savljanski fantje. Mladeniči so pričeli razgovor preko zledenale savske struge. Pogovor je nanesel tudi na to, kdo bi si upal peš preko ledu. Navedeni trije Spodnjelozani so se čutili dovolj pogumne za tako nevarno avanturo. Savljani so jih pričeli bodriti z raznimi obljubami. „Pridite sem, pa vam plačamo šefan kuhanega vina“, se je glasila njihova ponudba. Fantje Albin, Martin in Matija so bili s ponudbo zadovoljni in so se oprljeli vrvi, narko so se spustili drug za drugim na led. Smuk je bil prvi. Ko se je zdrsal pri-

PLANINKA zdravilni čaj čisti in osvežuje kri. Originalni paket 20 Din Proizvajalekarna Mr. Bahovec, Ljubljana.

bližnjo do polovice poti, sta njegova spremjevalca kriknila od strahu. Njihov tovariš je stopil na tanko ledeno ploščo, ki se je udrla, da je padel pod zmrazilo skorjo. Oba fanta sta pričela vleči za vrvi, narko se je Matija pokazal iz vode. Do kože mokrega potopljenca sta zveleka na breg, sežula mu škornje in mu izšla iz njih voda, nato sta ponesrečenca lažno odnesla v najbližjo hišo. Kjer so mu Strusovi skuhali vroč čaj in premenjali perilo ter obleko. Pantovska trojica seveda ni dobila sportne nagrade.

Akcija krajevnega odbora Rdečega križa. Poročajo nam: Kruta in trdovratna zima je prizadela našemu ljudstvu grozne udarce. Bolezen, pomanjkanje in glad se neizprosno širijo med narodom. Število žrtev narašča dan za dnem. Zaradi splošnega pomanjkanja so nekatere rodbine tako hudo prizadete, da so njihove življenjske sile skoro izčrpane. Obupne prošnje za nujno pomoč prihajajo odboru Rdečega križa. Človeku se krči srce, ko prebira pisma teh nesrečnikov. Odbor Rdečega križa, čigar glavni cilj je, pomagati ljudstvu v sili in potrebi, ni mogel preko teh obupnih prošenj. V svoji seji je sklenil, uvesti akcijo za nabiranje denarnih sredstev, obleke in naturalije, ki se bodo uporabljale za vse prizadete. Tudi glavni odbor Rdečega križa se je spomnil Slovenije in ukazal primerno vsoto, ki se naj razdeli med one rodbine s številno deco, ki jim zaradi gladi proti bolezni ali celo smrti. Ne bilo bi človekoljubno, ako bi se Slovenija ne vzdržala in ne pomagala lastnemu ljudstvu v tej najhuši zimski dobi. Krajevni odbor Rdečega križa naproša zato vsa usmiljena srca in zlasti tudi denarne zavode, da se spomnijo z darovi vseh onih, ki trepetajo od mraza in gladi, brez strehe in obleke, brez perila in tople jide. Obupni klici teh nesrečnikov naj vzdramijo nas vse. Pomagajmo svojim ljudem, da ne poginejo v teh groznih zimskih dneh. Denarna sredstva bodo iz prijaznosti zbiral upravnštva „Jutra“, Slovenskega Naroda in „Slovenca“, obleko in naturalije pa je pošiljati na naslov g. Antona Jagodica, pisarniškega ravnatelja v Ljubljani, Streliška ulica 8. Zaradi nujnosti bo vodil odbor to akcijo kakih 10 do 14 dni. Prosimo zato hitre pomoči. Da ne bo pri upravicah kakih pomot, prosimo darovalce, da pri pošiljavih točno označijo, da je denar za Rdeči križ.

Aretacija zaradi defraudacije. V Sarajevu je bil predvčeršnjim aretiran Dušan Stanić, uradnik tamkajšnjega sreskega poglavarstva, ter takoj izročen sodišču. Stanić je obdolžen, da je v svojstvu bolniškega referenta pri poverniku mesta Sarajeva pomeveril, kolikor je doslej znano, 32.000 Din.

Tudi v Sarajevu se kopljelo v ledeno-mrzli vodi. Povodim senzacionalnega kopanja v Savi pri Zagrebu ter v Beogradu je v neki družbi stavljal znani sarajevski advokat dr. Bogdan Vidović za dobro večerjo, da se bo tudi on skopal v zamrznični vodi. Skopal se je v potoku Željeznici pri Ilidžu ter se kot zmagovalec pri stavi vrnil v Sarajevo.

Vrgla otroka skozi okno vagona. Kakor poročajo iz Varazdina, se je v bližini Novega Marofa pripetila te dni grozen zločin. Doslej še neznan mati je novorojenega otroka vrgla iz vagona v sneg. Željezniški čuvaj, ki je pregledoval progo, je zjutraj opazil v čunje zavitega otroka, starega par tednov. Otrok je bil seveda zmrtjen.

Opozarjamo na Beli teden, ki ga je priredila trdka A. Sinkovec nasl. K. Soss. Ljubljana, Mestni trg 18—19. Glej današnji insert!

Razvedrila potrebuje vsak človek, zlasti ob tem sibirskem mrazu. Zato se naročite na ljubljanski humoristični 14-dnevnik „Skovir“, ki izhaja na 16 straneh in stane četrtneto le 10 Din. V „Skovirju“, ki je bogato ilustriran, izhaja tudi zanimiv detektivski roman, ki mu lahko sledite tudi novi čitatelji. V zalogi so vse stare številke. Cel lanski letnik se dobi po znatno znižani ceni 40 Din.

Zimsko vožnjo Garnisch - Partenkirchen je kuncal princ Leiningen na Mercedes-Benz (Brest 1170 km) kot prvi. Wessels na Mercedesu kot drugi (Skagarak 150 km). Oba sta se vozila na novem 2.6 literskem Mercedesovem modelu, ki je iahkovozen. Večina nagradnikov je zmagala s pnevmatikami Continental Mercedes je čudežen voz, ki zmagava povsod 356 ITO — zobna pasta najboljša!

Arborin, preizkušeno najboljšo sredstvo za zatiranje sadnih škodljivcev, izdeluje „Chemotechna“, Ljubljana, Mestni trg št. 10 (na dvorišču trdke A. & E. Skaberne).

Tkanina „ETERNUM“ glavna zaloga za Jugoslavijo pri I. Medved, manufaktura.

Obleke kemično čistil, barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.

Premog. Opozarjamo na današnji oglas uprave rudnika „Orle“.

Na Miklošičevi cesti pri „Posesti“ je naprodaj slika Smoleta iz l. 1814.

Darujte „Podpornemu društvu slepih“ v Ljubljani Wolfova ulica 12.

Olajšan je nakup vsakomur, ako se potrdi na Kongresni trg št. 15 k trvdki NOVAK in si ogleda izredno veliko izbiro blaga za obleke, plašče, perilo itd. Tam dobite prvovrstno blago najceneje.

Lak za nohte

na dkg samo v drogeriji A. Kanc sinova, Ljubljana, Židovska ulica, 15574

Revmatizem. Irganje v kosteh, gih, išijah, zdravi naj-
uspešneje REUSANAL PASTA
Dobi se v vseh lekarnah. Proiz-
vaja lekarna ARKO, Zagreb.
Lilica št. 12.

Danes premijera!!

Šlager pesem v filmu!!

Dve rdeči roži...

Po istoimenski šlager pesmi „Zwei rote Rosen — ein zarter Kuss...“

V glavni vlogi dražestna blondinka

LIANE HAID ter LA JANA in Harry Halm.

Šlager pesem poje operna pevka gsp. Gajeva.

Danes ob 11., 3., 5., 6., 8. in 9. uri.

Telefon 2730.

„KINO LJUBLJANSKI DVOR.“

Iz Ljubljane

— Pouk na II. državni realni gimnaziji na Poljanski cesti v Ljubljani se bo pričel v sredo 20. t. m. ob 8. Dlaki naj takrat točno pridejo k pouku.

— Tehniška srednja šola in trgovska akademija zaprti do 24. t. m. Direktor tehniške srednje šole in direktor državne trgovske akademije v Ljubljani javljata učencem in učenkam, da ostane zavod zaprt do 24. t. m.

— Tudi na okoliških šolah ukinitve pouka. Zaradi pomanjkanja kuriva je ukinitve pouka tudi na nekaterih okoliških šolah. Tako so prenehali s poukom dne 14. t. m. na Viču ter v St. Vidu in bo ostala šola zaprta do prihodnjega petka. Ako v dolednem času ne bo sledila zadostna preskrba s premogom in drvmi, bodo ukinitve pouka še nekatere druge okoliške šole.

— Rezervni oficirji. Člani ljubljanskega pododboru Udruženja rezervnih oficirja in ratnika se obveščajo, da poziva na zbor pododboru in volitev nove uprave, ki je izšel v dnevnem časopisu in ki so ga podpisali gg. dr. B. Kurbus, S. Velkoverh, J. Stukelj in A. Kos, ni smatrati kot poziv podpisane pododboru, ker ni sklican po obstoječem upravnem ali nadzornem odboru niti v zmislu društvenih pravil oziroma društvenega zakona. Poziv je torej izšel proti pravilom in sklepom naših občnih zborov. Uprava ljubljanskega pododboru Udruženja rezervnih oficirja in ratnika.

Pozor! Danes! Kino „Dvor“!

Operna pevka

gsp. Gajeva

poje danes šlager pesem:

„Zwei rote Rosen — ein zarter Kuss...“

Plesni turnir

za „prvenstvo Slovenije l. 1929“

Ljubljana 2. marca - Kazina

Informacije: g. Jenko - Kazina 2816

Danes

vsil na radio koncert

v gostilno k Rahnetu na Selo kjer se točijo pristna štajerska in dalmatinska vina po najnižji ceni. Gorka in mrzla ledila.

Dr. France Pavločič

specijalist za znožne in ustne bolezni, vnužno naznanja, da izvršuje od 1. marca t. l. dalje v Ljubljani, Metelkova ulica št. 1./I. nadstropje, poleg Srca Jezusovega cerkve, zobno prakso in ordinira vsak delavnik od 8. do 12. ure dop. in od 3. do 7. ure popoldne.

Zobozdravnik

Dr. Jos. Tavčar

specijalist za ustne in zobne bolezni

Gledališka ulica 4 2817

ima telefon števil. 3301

„ARL MAY“ v sloveuščinil

I. zvezek se dobi v Cirilovi knjižarni, Maribor. 2776

Salonit

cementno azbestni škrlj

je za pokrivanje zgradb najboljše material.

u— Adlerwerke, vorm. Heinrich Kleyer, A. G., Frankfurt a. M., ena najstarejših nemških tovarn avtomobilov znana po svojih kvalitetnih 6 in 8 cilindriških vozovih se je odločila izdelovati cenejšo 4 cilindriško tipa. Ti vozovi, ki se ne razlikujejo na zunaj od 6 cilindriške tipe, bodo stali franco Ljubljana, ocarinjeni s kompletno opremo, 70.000 Din za odprto in 80.000 Din za zaprte 4 do 5 sedežne avtomobile. Prvi vozovi nove tipe prispejo koncem februarja v Ljubljano ter bodo promptno dobavljeni pri glavnem zastopstvu avtomobilov „ADLER“, Ljubljana, Ahacjeva cesta 10. 37

u— **Koncert komorne kvarteta Zlka iz Praga** v Ljubljani. V ponedeljek 25. t. m. bodo koncertirali v Ljubljani „Zikovci“ in sicer v Filharmonični dvorani. Na programu imajo za Ljubljano popolnoma nove točke in sicer komorne kvartete starega češkega klasika Václava Pichla. dr. Josipa Mandića in dr. Antona Dvofaka. Vse ljubitelje komorne glasbe opozarjamo na koncert Zikovcev, ki je že več let zaporedoma pri nas vselej atrakcija koncertne seze.

u— **Popis davčnih zavezancev.** Mestni magistrat ljubljanski poziva vse stranke (hišne posestnike, najemnike in podnajemnike), ki so prejele popisne pole „B“, da jih vrnejo brez izjeme najkasneje in zanesljivo do vstetega 19. t. m. v mestno posvetovalnico na magistratu, da na obvarujejo ne potrebnih potov. Proti vsem onim, ki bi popisnih pol ne vrnil v tem roku, se bo moralo postopati po obstoječih predpisih.

u— **Splošno žensko društvo** bo imelo občni zbor v nedeljo 3. marca ob 4. pop. v društvenih prostorih z običajnim dnevnim redom.

u— **Lutkovni odsek Sokola I. na Taboru** bo priredil danes ob 15. veseloigro „Razpisnik“, ob 17. pa igrokaz „Lažni grof“. Predstavi se bosta vršili v stranski spodnji dvorani ter je vhod od severne strani nasproti vojašnice. Vstopnine ni, vendar se prostovoljni prispevki za kritje režije hvaležno sprejemajo.

u— **Mestna hranilnica ljubljanska** je votrla 6000 Din za ogrevalnice, organizirane ob občine.

u— **Sentjakovski gledališki oder** ponavlja danes 17. t. m. izvrstno uspešno burko „Svetnik“. Občinstvo se je izvrstno zabavalo in temeljito nasmejal. Vstopnice v predprodaji izjemoma danes dopolne v Sentjakovski knjižnici na Starem trgu.

u— **Popoldanska plesna zabava Jenkove šole** s poukom novitete taragona danes v nedeljo od pol 4. do 7. pop. v Kazini. — Trening za plesni turnir. 354

u— **Čajanka — plesni večer** danes v nedeljo in v sredo 20. t. m. ob pol 9. zvečer v balkonski dvorani Kazine. Aranžma Jenko. 354

u— **Nezgodar zaradi splašenega konja.** Ko je vozil včeraj dopoldne posestnik Andrej Knific iz Smlednika z enovprežnimi sanmi po Dalmatinski ulici v smeri proti Dunajski cesti, se mu je na ozlu omenjene ulice zaradi ropota avtomobila nenadoma splašil konj, ki je napravil oster ovinek proti Dunajski cesti, zaradi česar so se sani naglne in je Knific padel na tla. Na saneh pa je ostala z njim se vozeča posestnica Mana Stenovčeva, ki je skušala pograbiti za vajeti. Po nekaj sto metrih pa je konj zavil v stran v sneg, kjer so se sani prevrnile in je padla v sneg še Stenovčeva, ki jo je konj vlekel s seboj še

Etna - kur'ava

higijenično najbolj popolna, ni nikake nevarnosti zmrznjenosti vode, pri največjem mrazu se je izoborno obnesla. Naprava sama in pogon zelo poceni. VZIDAVA POD GARANCIJO za najodličnejše funkcioniranje. Prospekte in proračune dobite brezplačno potom zastopstva Lufthelzungsbaugesellschaft, Wien, XVII. 1. Tehnični biro „TEHNA“, družba z o. z., LJUBLJANA, Mestni trg 25, I. Telefon št. 25—80

LOVCI!

obratite in hranite kožo, da jih čimveč pošijete na dražbo „Divje kože“ v Ljubljano, v. lesem, ki bo 25. marca

Anton Prelec

policijski kontrolni nadzornik

dne 16. svečana nenadoma preminul.

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v ponedeljek dne 18. svečana ob 16. iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, 16. svečana 1929.

kakih deset metrov, nakar so pasante konja ustavili. Knjičar ter Stenovec sta nazadnje razburjivim trenutkom dobila lažje poškodbe.

— **Prenočišča v šupah nad Vičem.** Viška stražnica je bila te dni obveščena, da pohajajo v razne skednje nad Vičem razni sumljivi ljudje, ki iščejo tamkaj prenočišča. Na podlagi prijave je bilo sklenjeno, da se priredi nočna razčlita, ki so jo stražniki izvršili predsonočnim. Tam so v eni izmed šup res izsledili ponoči tri mlade delavce, stare od 18 do 20 let, ki pa niso bili nikoli sumljivi tipli. Ubožice je prisilila le brezposelnost in revščina, da so iskale prenočišča v skednjih. Vsi trije so bili prej zaposleni v tamošnjih opekarnah, kjer pa je sedaj zaradi snega in mraza ustavljen skoro vsak obrat. Premrzle delavce so stražniki odvedli na policijo, kjer so se ogreli, nakar so jih zopet izpustili.

— **Kaj vse kraje.** Trgovca Hinko Sevar na Starem trgu št. 34 je naznanil, da mu je nekdo odnesel 150 Din vreden umivalnik. Sevar je imel že dolgo časa lepljanih umivalnik spravljen v veži poleg trgovine. Kako ga je mogel tat odnesti, je ostalo do sedaj zagonetka.

— **Saj sem mislila popolnoma pošteno.** Je dejala Tina P., ko so jo prišli in priveli na stražnico. Povod za aretacijo je bil naslednji: Postržnica Ivana Železnikarjeva, stanujoča v Rožni dolini, je imela pred nekako štirinajstimi dnevi opravila na borzi dela na Masarykovi cesti, kjer je pustila nekaj časa svojo kočaro, v kateri je imela lepo, modro pleteno lopico, brez nadzorstva na klopi pred poslopijem. Ko se je čez čas vrnila, je sicer našla svojo kočaro na mestu, a lopice ni bilo v njej. Železnikarjeva se je, seveda, neznanstvo jezila, pozneje pa je že skoro pozabila na tatvino. Pot jo je včeraj dopoldne zopet privedla v omenjeno poslopije, kjer je na svoje presenečenje zagledala tudi Tino, in sicer običajno v njeno modro lopico. Železnikarjeva ni rekla ničesar, marveč je hitro poklicala stražnika. Tina je bila v neznanstvi zadregi in je tatvino na stražnici tudi priznala. Opravičevala se je, kakor pove naslov, in pripomnila še, da je vzela lopico samo zaradi prehudega mraza, a jo je pozneje nameravala zopet vrniti lastniku.

— **Razčlajeni ljubimci z nožem.** Marica V., stanujoča v Mencingerjevi ulici, se je podala na pustni tork v družbi svojega fanta v neko gostilno, kjer je bilo precej živahno. Marica se je tekom večera močno razvnela in ni odklanjala tuhih plesalcev, zlasti se zaradi tega, ker se ji je njen fant pošteno zameril. Jazne se je namreč kaj malo menila za svoje nezakonsko dete in je bil materi Marici in otroku prav slaba opora. Ker je Marica raje plesala z drugimi, se je v Jaznevo zbudila ljubosumnost in Jazne je pričel svoje dekle zmerjati na vse pretege. S preprostim sta nadaljevala tudi pozno ponoči zunaj na Miklošičevi cesti, kjer pa se je Jazne nenadoma tako razhudil, da je potegnil svoj čevljarški nož, dekle zabodel v hrbet ter mu prizadel precejšnjo rano. Po delanju je Jazne pobegnil, Marica pa se je hitela napotiti na najbližjo stražnico, odkoder so jo spravili v bolnico. Ljubosumnega čevljarja Jazne zasleduje policija, da ga izroči sodišču.

Iz Celja

— **Zaradi izredno hude zime in pomanjkanja premoga** je gostovanje mariborskega gledališča, napovedano za nedeljo 17. t. m. odloženo. Je kupljene vstopnice veljajo za poznejši čas.

— **Umrila je v Rečici ob Paki** gospa Ana Lešnikova, stara 87 let, vdova po državnem mestnem mojstru iz Smarjete pri Celju. Zapuščica dva otroka, od katerih je eden postajenačelnik v Smarju-Sapu. Blag ti spomin!

— **Pouk na vseh celjskih šolah ukinjen.** Doslej se je vršil pouk le še na meščanski šoli, na drugih šolah je bil ukinjen. Včeraj je pa ravnateljstvo meščanske šole dobilo brzopletno obvestilo, nato ukinje pouk od 17. do vključnega 24. t. m. Tako so vse šole v Celju zaprte.

— **Mestni vodovod v Celju** še funkcijonira in ni pričakovati večjih komplikacij v glavnih vodovodnih cevih. Zamrznjene so nekatere hišne vodne napeljave in nad polovico angleških klosetov.

— **Falska elektrarna ne bo ustavila toka.** Ljubljanski radio in »Slovenec« sta včeraj poročala, da bo falska elektrarna ustavila električni tok. Včeraj je ravnateljstvo falske elektrarne izjavilo, da so te govorice neosnovane.

Namočena polenovka

oddel stalno v zalogi pri trditki
ANTON FAZARINC, CELJE

— **Preskrba Celja s premogom.** V Celju vlada občutno pomanjkanje premoga. Da bi temu pomanjkanju vsaj nekoliko odpravili, je mesto ukrenilo vse potrebne korake. Cinkarna je razdelila včeraj 30 strankam 500 kg premoga na podlagi izkaznic, ki so jih stranke dobile od mestne občine. Železi bi bilo, da bi temu vzgledu sledila še druga celjska velika podjetja, ki so dobro preskrbljena s premogom. Mestni občinski svet je nabavil za svoje uradnike dve tona premoga iz premogokopa Huda Jama. Mestnemu svetniku Šubicu se je posrečilo izposlovati z osebo intervencijo od ravnateljstva TPD v Ljubljani 30 ton premoga iz Hude jame za celjske trgovce, ki na drobno prodajajo premog. Ta premog bodo morali pripeljati v Celje z vozovi, kar bo težavno, ker so ceste zasnežene. Velenjski rudnik je pripravljen odstopiti mestni občini vsako množico premoga, ker ga ima dovolj, toda v Celje ga je treba spraviti z vozovi, kar je zelo težko. Mestna občina ga bo skušala pripeljati v Celje s svojimi novimi tovornimi avtomobili. Premog bo pa drag, kajti Velenje je

oddaljeno od Celja 40 km in dnevno bodo mogli pripeljati v Celje le dve tona premoga.

— **Čiščenje ulic.** Mestni občinski svet je prekoračil proračunsko postavko za čiščenje ulic za 15.000 Din. Magistratu se je posrečilo dobiti od občinskega sveta odobrenje za naknadni kredit v znesku 30.000 do 40.000 Din. Danes je zaposlenih v Celju na cestah 45 delavcev. Mesto je brzopletno prosilo dravsko divizijo v Ljubljani za vojaško pomoč 50 mož za čiščenje ulic.

— **Proti naviljalcem cen.** Mestni magistrat je izdal proti naviljalcem cen življenjskih potrebščin oglas na prebivalstvo in producente, v katerem opozarja na zakon proti dražnjim in brzvestni špekulaciji.

Iz Maribora

— **Josip Kostanjevec 65 letnik.** V torek 19. t. m. bo minulo 65 let odkar se je v Vipavi rodil l. 1864 Josip Kostanjevec, ki je z raznimi deli obogatel slovensko literaturo. Bil je agilen delavec, sodeloval je pri ljubljanskem Zvonu. Slovenski Matič in Mohorjevi družbi. Sedaj živi v Mariboru in je kljub starosti še vedno delaven. Jubilantu iskreno čestitamo ter mu želimo še mnogo let.

— **Karel Pflimer umrl.** V četrtek zvečer je umrl v 82. letu starosti Karl Pflimer, bivši mariborski župan in stric sedanjega nemškega občinskega svetnika Julla Pflimerja. Bil je med Mariborčani zlasti pa med mariborskimi Nemci zelo popularen ter je užival velik ugled.

— **Koncertna pevka Fanči Čadeževa** iz Ljubljane, nastopi v petek 22. t. m. v kazinski dvorani. Na programu bo: Lalo, Škerjanc, Dev. Osterc, Parma, Wagner in slovaške narodne pesmi. Na klavirju jo bo spremljal pianist z Lipovšek.

— **Odpovedano predavanje.** Zaradi snežnih zametov je univ. prof. dr. Vouk iz Zagreba odpovedal svoje predavanje o temi »Ali imajo rastline dušo, ki bi se imelo vršiti v ponedeljek 18. t. m. na Ljudski univerzi v Mariboru.

— **Javne ogrevalnice v Mariboru.** Mestni magistrat mariborski je včeraj razglasil sledeče: Z jutrišnjim dnem otvori mestna občina mariborska javna ogrevališča za ubožne šole. Tako ogrevališča bosta dve v deški meščanski šoli v Krekovi ulici (v šolskih razredih v priložni) po ena za odrasle in za otroke, nadalje v otroškem vrtcu v Melju 2 (samo za otroke) ter v deški šoli II. (v magdalenkem predmestju) 2 za odrasle in za otroke. Otroci bodo pod nadzorstvom učiteljstva. Mestna občina je dobila zagotovila, da dobi iz premožnosti Pekenice premog, ki ga bo oddajala prebivalstvu po 100 kg. — Danes se prične v čakalnih avtoznega prometa na Glavnem trgu pri mostu deliti za ubožne šole čaj s kruhom. S seboj je prinesli posodo (lonc, kozarec ali silico). Od ponedeljka dalje se bo čaj s kruhom delil še na treh ali štirih krajih.

— **Pralnica - svetilovalnica Rakuša,** Slovenska ul. 15, zraven Ljubljanske kreditne banke, se priporoča.

Iz Litije

— **Posrečen lov za kraguljem sredi litijskega trga.** V včerajšnjem »Jutru« smo poročali o drznem obisku nekega kragulja, ki je zletel za ubogim ščinkavcem celo v Lajpovo vežo, odkoder ga je spodil gospodar. Prezbajajočo roparsko prlo so, kakor nam poročajo naknadno, opazovali že nekaj dni, kako je posedala celo po kostanjih pred litijsko cerkvijo in se pogajala za ptički, ki so se naselili okrog hiš in prižih krmilnic. Kraguljevo izzivanje sredi hiš pa je postalo zanj usodno. Premraženo ptico so po-

novno opazili in jo brez posebnega truda prijeli. Ptič je zdaj v rokah g. dr. Ukmarja. Značilno za letošnjo zimo je, da je mraz nagnal celo roparske ptice prav na objekte ne ulice.

— **Obvoteno preprotno gostilno v Jevnici.** V nedeljo je bila na svečan način in ob številnem posetu prebivalcev iz gornje in spodnje strani Zasavja otvorjena preprotna gostilna na jevniskem kolodvoru. Gostilna je last g. Antona Godca, ki se je tudi neumorno trudil, da se je postavil v Jevnici kolodvor. Nova gostilna ima tudi nekaj prenočišč in bo prišla posebno prav turistom, namenjenim na Janče ali pa k Sv. Miklavžu.

— **Ustavljen obrat Fincingerjeve fužine v Smartnem.** Znana stara šmarska fužina, ki jo vodi g. Nace Fincinger, občuti to mrazno ostrost mraza. Mraz je zledenil vso vodo v žlebovih in na koleških, ki so gonila obrat. Ves trud delavcev, da bi očistili fužino ledene ovire, je bil zaman, ker voda sproti zmruze in tako onemogoča vsako nadaljnje obratovanje. Najstarejši Šmarčani ne pomnijo, da bi kdaj v zadnjih petdesetih letih njihova fužina toliko časa »praznovala«.

Iz Kranja

— **Ukinjena sokolska telovadba.** Zaradi mraza je začasno telovadba v Narodnem domu ukinjena za vse člane, članice in naščaj Sokolskega društva.

— **»Lilium« v Strazišču.** Znano igro »Lilium« bodo predstavljali danes popoldne v Sokolskem domu v Strazišču. Igrali bodo združeni dijetanci iz Kranja in Strazišča.

— **Ukinjen 7. razred dekleške šole.** Nadzorstveno šolsko oblastvo je na dekleški osnovni šoli ukinilo 7. razred ter ga združilo s 6. Sedmi razred je obiskovalo samo 5 učenek. Zato je premeščena učiteljica Albin Bradaškov iz Kranja na osnovno šolo v Smartnem pri Kranju, kjer je otvorjena nova vzporednica.

Z Jesenic

— **Posledice sitnega mraza na Jesenicah.** Ze par tednov sem se giblje živo srebro v termometru stalno med 18 do 27 stopinjami pod ničlo. V četrtek je bil sejski dan sv. Valentina na Savi. Običajno je bilo vsako leto postavljeno na ta dan na sejski šču 20 do 30 stojnic, v četrtek pa so bile le tri. V noči od četrta na petek je padlo kakih 20 cm suhega snega, v petek dopoldne pa je nastopil silno mrzel veter. Zaradi trajnega mraza vlada tudi veliko pomanjkanje vode. Mnogo čevljev je povsem zamrznilo in morajo stranke v dolgih vrstah po cele ure čakati na vodo pri črnih vodnjakih, ki se za silo funkcijonirajo. Zelo občutno primanjkuje tudi kuriva. Ravnateljstvo Kranjske industrijske družbe je moralo zaradi pomanjkanja premoga ustaviti svojim namencem za 14 dni vsako izdajo premoga. Zaradi pomanjkanja premoga je tudi obrat v tovarnah resno ogrožen. Bolezni hudo razsajajo zlasti med delavstvom in železničarji. V posameznih družinah so oboleli vsi člani. Bolniška blagajna bratovske skladišne beleži najvišje število obolenj tekom zadnjih 10 let, to je od l. 1918, ko je tudi pri nas silno razsajala španska bolezen.

— **Na naslov ravnateljstva elektrarne v Zirovnici.** Prejeli smo iz obrtniških krogov in objavljamo: Zaradi pomanjkanja vode je elektrarna v Zirovnici odvzela Jesenicam in okolici tok vsak večer med 22 in 23. uro ter ga zopet da jutraj med 5 in 6. uro. Ob nedeljah in praznikih pa smo ves dan brez toka. Pomanjkanje toka zelo občutijo obrtniki, zlasti pa hotelirji, ker prihajajo vlaki na Jesenice ponoči z več urnimi zamudami, ter potniki zamaš pri skajo na gume električnih zvoncev. Se hujše občutijo to številni bolniki, ker njihovi svojci ne morejo priklicati v kritičnih urah zdravnikov z električnimi zvonic, nego morajo klicati zdravnike z vpitjem ali pa z metanjem kamenja v njihova okna. Razen

Sigurna eksistenca!

Podvzetne privatne osebe z gotovino ca. 40.000 — 50.000 Din si zamorejo (brez predznajla) ustvariti sigurno stalno eksistenco z osnovanjem tvornice

brezalkoholnih pijač z mlečno kislim.

Tvorničarji soda vode, ki imajo že svoje stroje, morejo z njimi te pijače brez nadaljnega proizvajati.

V vseh mestih province

Iščemo po enega proizvajalca naših z zakonom zaščitenih pijač, ki vsled svojih posebnih lastnosti ter posebnih sestavin iz zajamčeno pristnih sadnih sokov daleko nadkrijujejo mnoge dosedanje proizvode. V služanju potrebe uredimo kompletno tvornico po najmodernejšem sistemu. Radi zelo ugodnih pogojev od strani naše centrale izkazujejo tvornice brezalkoholnih pijač

ogromno rentabilnost.

Poblizje ustmene ali pismene informacije daje centralna uprava te organizacije za kraljevino SHS, ki istotako oddaja odrejene rajone, v kolikor so še svobodni.

JOGURA COMPANY

ZAGREB

Jelačićev trg 20 (palača Gradske štedionice).

tega potrebujejo bolniki nočne postrežbe, kar je zelo težko, ker ni luči. Pri tem trpijo občutno škodo tudi oni, ki imajo tok pasivno in namenu. Pripeti se včasih, da po več dni in noči ni toka, toda račun za tok ostane isti. Ako bi pa kdo napravil kako nepravilnost z žarnicami, se mu tok odzvala ali pa ga kaznujejo z denarno globo. Tukajšnje prebivalstvo ne more razumeti, zakaj je vodstvo elektrarne prav sedaj ob največjem pomanjkanju vode oddalo tok eni največjih tekstilnih industrij v Kranju na škodo njenih dosedanjih odjemalcev. To nam je neumljivo, ker nam je znano, da obratuje v Kranju več elektrarn.

Dopisi

ST. VID PRI LJUBLJANI. Pri tukajšnji zadruzi lenih strok se bodo vršile pomožniške preizkušnje v začetku marca. Oni vajenci, ki so dovršili učno dobo ali pa jo bodo do konca meseca marca, naj se prijavijo. Predložiti je treba delavsko knjižico in izpričevalo obrtne šole.

SOSTANJ. 14. redni občni zbor šaleške podružnice SPD se bo vršil 23. t. m. ob 18. v Mravljakovih restavraciji. Dnevni red: poročila funkcionarjev, zgradba koč na Smrekovcu in slučajnosti. — Odbor

DOVJE — MOJSTRANA. Pomladski Rdečega križa osnovne šole na Dovnju je uprizaril preteklo nedeljo popoldne mladinsko igro »Petrčekove poslednje sanje« v 4 dejanjih. Igra je bila dobro naštudirana in je žela mnogo priznanja. Prav pristočno je bilo videti našo dečo na oderskih deskah, zlasti »Petrček« je bil svoj dokaj težki vlogi docela kos. Prireditev je v moralnem kakor tudi v gnotnem pogledu dobro uspešna, čisti dobiček pa je namenjen v prid siromašni deci. Igra se bo ponovila na željo občinstva.

SV. JEDERT NAD LASKEM. Zadnje čase pozivajo vse novine, naj se prične z ustanjavanjem raznih kulturnih, prosvetnih in gospodarskih društev, osobito na deželi. Pri nas obstojajo: Javna ljudska knjižnica v Breznem, Rečici, Šmarjeti in Kuretnem, nadalje Sadržarsko in vrtnarsko, Tamburško in Dramatično društvo pri Sv. Jederti. V večini teh društev pa, žal, vlada mrzilo. Da se temu odpravimo in da se oživijo društva, je dolžnost vsakega posameznika, ki stremi za dobrobitjo in izobrazbo ljudstva, da pride na pomoč. Osobito mladina naj se zbira v teh društvih in prihaja na sestanke, namestu da se shaja po zaduhlih pivskih lokalih. Res je bilo pri nas dosedaj vsako delo oteženo, ker nismo imeli svojih društvenih lokalov, pač pa bo temu v bodoče odprava, ker bo takoj, ko nastopi toplejša vreme, gospod Stokavnik v ta namen razširil sedanji salon, dvorana bo dovolj prostorna in v njej se bodo lahko zbirali vsi oni, ki mislijo trezno in imajo voljo za napredek ljudstva. Pozdravljamo akcijo Dramatičnega društva »Zora« pri Sv. Jederti za nabavo radia, ki se bo instaliral pri g. Stokavniku. Isto velja za Javno ljudsko knjižnico v Hudijami, ki bo imela svoj radio pri g. Drakslerju v Hudijami. Udeležujemo se v prosvetnih društvih in iščimo sredstev, da dvignemo družabnost, pa bo napredek hitro viden.

KRSKO. Akoravno se oglašimo Krčani le vsake svete čase enkrat, vendar nismo popolnoma zadremali. Res, da bi bilo v teh težkih časih najbolje, da bi človek posnemal jablca, v jeseni zasajal in se zbudil v pomlad k novemu življenju. Ta stvar bi bila jako poceni in brez stroškov, katerih se Krčani vedno bojimo. Tako bi si prihranili razsvetljavo in se rešili tuhanja o elektrarni. Najboljša rešitev za naše razmere bo pač ta, da se v Krškem ustanovi nova trgovina (ker jih imamo premalo), ki bo prodajala raznovrstne svetilke. Svetilke 80 sveč bi bile ravno dobre, da bo vsak lahko našel ob svoji razsvetljavi varno domov. Tudi Diogenove lahterije bi se najbrž dobro obnesle, ker bi si njimi našli modrost, kako rešiti vprašanje elektrarne, vodovoda, zboljšanja ceste, zidave stanovanj in še mnogo drugih. Elektriko bomo pa najbrž le dobili, in sicer iz bratskega Vidma, kjer se obeta razviti nova industrija. Društveno se gibljemo. Izvolili smo nov sokolski odbor z malimi spremembami. Veseli predpustni čas smo zaključili z dobro uspešno maskirano v sokolski dvorani. Prišli so v goste različni narodi in stanovi kakor n. pr. Albanci, Američani, cigani in mornarji. Obiskal nas je tudi »nov človek« in nam pokazal napredek tehnike. Da nismo pozabili izvoliti miss Krško, je razumljivo. Splošno se je sodelo, da je odnesla miss Krško s svojim partnerjem rekord. Prvo priznanje pri tekmovalni mask v skupinah so odnesle brhke Alkanke, sledili so jim dolarski Američani in srčani mornarji. Tu di bratski Videm se je s svojim cirкусom dobro postavil. Prvo priznanje za posamezno masko je pa zaslužila vsekar miss Krško, čeprav je bila majceno preširoka v

križu. Drugo priznanje je dobila naša dobra plesalka gđ. Bonova. Zabavali smo se dobro, a tudi Sokol je lahko v gnotnem pogledu zadovoljen. Ako nas ne uniči sibirski zima, se kmalu zopet oglašim. Celcius.

KOČEVJE. Naše sokolsko društvo, kakor tudi druga narodna društva utrpijo veliko izgubo, ker je bil po službeni potrebi premeščeni iz Kočevja v Dolino Lendavo dosedanj tukajšnji šef davčne oblasti gospod Anton Prudič. Vesten, natančen in pravičen kot uradnik se je kljub veliki zaposlenosti v uradu žrtvoval v prostem času društvenemu delu. Vse naše občinstvo ga bo kot priljubljenega družabnika, znanca in narodnega delavca zelo pogrešalo. Čestitamo Dolini Lendavi na pridobitvi njemu samemu pa želimo vse najboljše na novem službenem mestu.

Letošnja zima — strahoten udarec za živinorejca in lovca

(Dopis)

Letošnji mraz bo imel medogledne posledice v naši živinoreji, napravil pa bo tudi ogromno škodo našemu lovstvu. Od vsepovsod se glase poročila, kako grmelo domače živali kakor tudi divjadi.

V hotiški okolici je poginila pred dnevi krava, in to v hlevu, ki se ni dal popolnoma dobro zapreti. Ko je prišel jutraj gospodar v hlev, je našel kravo vso trdo od mraza.

V kresniški okolici je tudi že več glav domače živine poginilo od mraza. Pri posetniku Plegarju je umrla mraz telčka. Zelo mučen dogodek na se je primeril pri nlegovnem sosedu. Živina v hlevu je začela ponoči obupno mukati. Eden izmed domačih je le stopil v hlev, kjer je našel živino v neprijetnem položaju. Zaradi zamašene odvodnice v gnotno jamo se je napravila v hlevu mlika gnojnica, ki je zaradi nastopačnega mraza zamrznila. V ledeni skorji stoječa živina se ni mogla niti premakniti, niti vleči in je mukala v tesnem oklepu. Domačim se je nato le posrečilo, da so z vreljo vodo rešili uboga živinčeta z ledenih tal.

Z uničitostjo roko je letošnji mraz segel po prašičih. Niso se mogli v slabo zavarovanih svinjah zakriti niti starejši prašiči niti mali odojci. Pri kmetu Mestlaku v Podrožah pri Kotu v šmarski občini sta zamrznila v eni noči 2 prašiča od 4, ki jih je povzrila svinja. Na mrzlem predeku v okolici Mamola pa je poginila svinja in z njo vseh 7 prašičkov, ki so prišli pred nekaj urami na svet.

Sploh se čujejo glasovi prav od povsod, kako kruto je prizadel mraz našega podeželskega kmeta. Evo še nekaj kratkih primerov: Kmetu Stšanju v Tulgmu pri Stanzji je mraz ugnobil tele. Pri Jorču v Trebelnem je zmrazil prašič, pri sosedu pa krava. Če bi nadaljevali s poročili, bi lahko nastala prava Jovova knjiga. Nič manj ni prizadela naša divjad. Lovci iz Zasavja sicer še nimajo približno točnih poročil o posledicah strašne zime, ker zamrzne zaradi visokih snežnih zametov ni moglo lovskim čuvalem temeljito pregledati vseh revirjev. Po pripovedovanju kmetov iz vseh okoliških hribov, ki prihajajo v Ljuto na poslu, pa smo že dobili približno sliko škode, ki jo povzroča letošnja zima.

Zalce se zna kajpak bolne prilagoditi zimskim neveselostim kakor srna. Skrije se pod grm, kjer ždi in gloda korenine. Kljub temu pa so našli že precej zmrznelih zalcev na ležišču, kjer jih je mraz za vedno otrdel. Neki kmet iz Stanke je v Ljuto grede opazil kaj neobičajen prizor. Ob ozki gazi je opazil gladno lisico, ki je trgala zalca. Sicer zelo oprezna žival se ni dala motiti pri svojem poslu. Kmet je moral se stradanjo žival naznati s palico, nakar je opazil, da le bil zalce, ki mu je lisica poržila vso glavo. Zmrazil na ležišču.

Srne, kras naših gozdov, morajo vzbuditi največje pomilovanje. Hranijo se le že z robidovjem, ki ga izkopljejo izpod debele snežne odeje. Po poročilih iz novičkega revirja so našli že nekaj zmrznelih srnic, nekatere od njih so bile načete od lisic.

V Gradcu pri Ljuti se je zakadil v neko hišo celo kragulj. V okolici Zaloga in pri Ponovičah so našli zmrznele cele late divjih rac. Primeri, da so padle zaradi mraza in lakote ptice iz letetice jate, niso bili redki. V Smartnem imajo pri Robavcu še nekaj tednov živo divjo gos, ki se počuti prav zadovoljno v toplem hlevu. Robavcov oskrbnik Jože, ki je gos udel, lo prav rad pokaže številnim radovednežem, ki vidijo prvič takega ptiča živega pred seboj.

Kavke in vrane so zelo krojke in mla boljzdravljive. Če greš po poti ob poljanah, boš večkrat zagledal v snežu črno liso. Stopiš tja — zmrznela vrana.

VREMENSKO POROČILO

Meteorološki zavod v Ljubljani, 16. februarja 1928. Višina barometra 308,8 m.

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Rel. v. %	Směr vetra	Oblačn.	Padavine
					je bral v m in sek.	0-10	
Ljubljana		760,2	-8,7	80	mirno	10	sneg 4,0
Maribor		756,6	-7,0	80	mirno	10	sneg 9,0
Zagreb	8.	758,7	-7,0	95	WNW	10	0,6
Beograd		763,0	-9,0	80	N 1	8	sneg 4,0
Sarajevo							
Dubrovnik							
Skoplje	7.		0				3,0
Split		755,4	-2,0	70	NE 1	3	dež 0,3

Solnce vzhaja ob 7.1, zahaja ob 17.28, luna vzhaja ob 10.4, zahaja ob 0.11. Najvišja temperatura danes v Ljubljani —8,0; v Beogradu —10,0; v Splitu —3,0.

Kakor ogromna trdnjava se je držal mrzli zrak domala ves teden nad Evropo, tvoče območje velike anticyklone. Depresije so ga tako rekoč obale, glavna nad severnim Atlantikom oceanom, katere vpliv pa je ostal omejen na morje samo in kvečjemu še nekoliko na obrežne dele kopnega. Proti kontinentu ni mogla prodreti, marveč se je celo maksimum zračnega tlaka razširil na njen račun proti zapadu. To pa je bilo v zvezi z drugo depresijo, ki se je razvila nad Sredozemskim morjem in se držala tu trdovratno ves teden.

Sredozemska depresija je imela svoje središče v severnem delu Sredozemskega morja. Kot ogromna črpalka je vlekla proti sebi zrak od vseh strani, zato so imeli jadranske dežele silovito burjo, južna Francija silovit severni vihar mistral, severna Afrika močan zapad, a južna Italija južni veter ali široko. S kontinenta je tedaj došel vanjo mrzel zrak, a od Afrike toplej južni zrak. Obe struji sta se držali nekako v ravnovesju in spričo tega je pri nas snežilo brez odhida. Jedro depresije se je razširilo v prvi polovici tedna proti zapadu, proti južni Franciji, kar je imelo za posledico, da se je mrzla struja čez srednjo Evropo zagnala proti zapadu. Tako je naposled dobila mraz tudi Francija, ki ga dotlej skoro še ni čutila; v ponedeljek jutraj je imel Pariz še 0 stopinj C, v torek 12 stopinj, a v sredo že 13 stopinj C pod ničlo; Clermont v centralni Franciji je imel v ponedeljek jutraj še 1 stopinjo nad ničlo, v sredo pa že 22 stopinj C pod ničlo. Tudi atlantsko Francijo je zajela mrzla poplava, pa tudi večina Anglije, kjer je bilo v Londonu v sredo že 10 stopinj pod ničlo. Edino Irsko je ostala še v območju atlantske depresije in njenega južnega vetra ter je ohranila temperaturo nekaj stopinj nad ničlo.

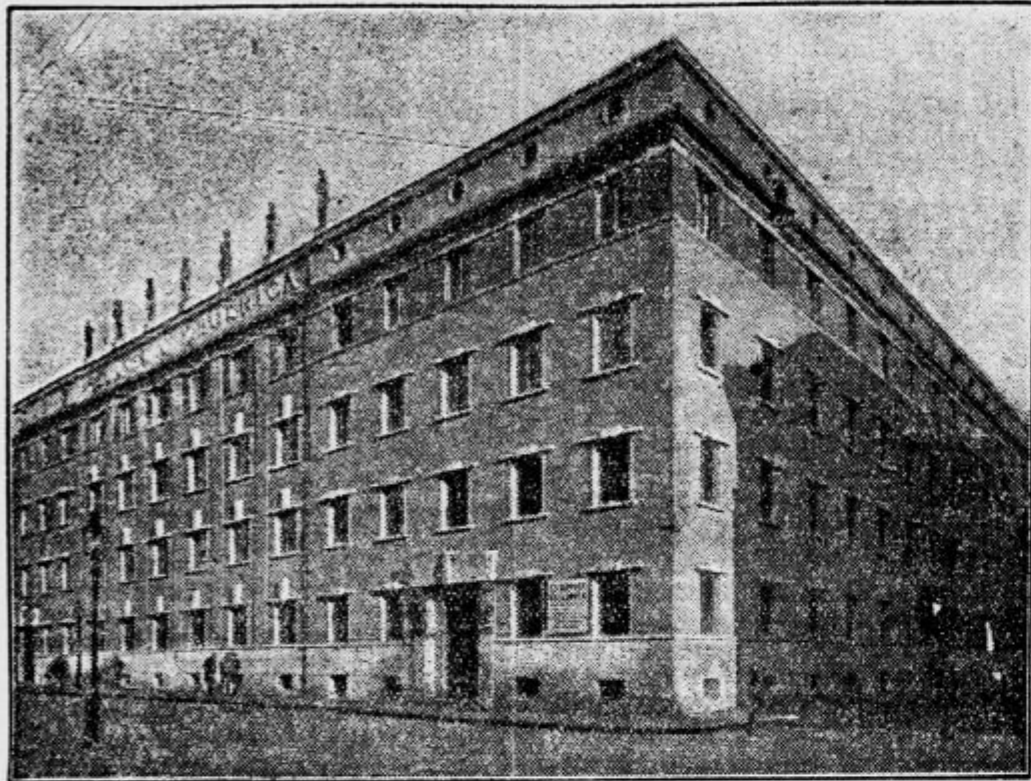
Mod tem se je situacija tudi v kontinentalni anticykloni spremenila. Njeno središče se je prestavilo na zapad nad severno Skandinavijo in Pisko; njen anticyklonski vetrovni sistem je spričo tega potegnil zrak z Ledenege morja proti jugu čez Rusijo. Ker pa je bila poprej atlantska depresija tople atlantski zrak daleč na sever, je prihajal sedaj ta po ovinku okrog Skandinavije v Rusijo. Po poti se je sicer precej shladil, vendar je bil še vedno toplejši nego zračne plasti, ki so poprej stagnirale nad Rusijo. Spričo tega se je tudi tam zima izdatno omilila in Moskva, ki je imela še v nedeljo jutraj 27 stopinj pod ničlo, je imela v sredo samo še 13 stopinj pod ničlo.

V drugi polovici tedna se je razširila sredozemska depresija nekoliko bolj proti severu. Spričo tega je mogla tudi njena zapadna struja prodreti dalje na sever; preplavila je že precejšnje dele Balkanskega polotoka in dospela v Podonavje, kjer pa je težji mrzli vzvodni tok odiral od tal v višine. Ob zaključku tedna se zdi, da se depresija znova oddaljuje. Situacija pa ostane vendarle nesigurna in spremenljiva; pred povratkom mraza nikakor še nismo zavarovani. Zakaj temeljito spremembo na boljše more prinesli šele atlantska depresija. Seveda pa si je ne moremo želeči le v bližino, ker bi to pomenilo drugo opasnost, veliko verjetnost poplavl. Nadaljnji potek vremena je odvisen od gibanja zračnih tokov, ki se običajno ravno v drugi polovici januarja in v marcu močno spremenljajo.

Ob otvoritvi palače Delavske zbornice v Ljubljani

Palača Delavske zbornice je najmonumentalnije poslopje na Miklošičevi cesti. Težji in masivnejši je sicer Pokojniški zavod, ker so pri njem bolj poudarjene horizontale, Delavska zbornica je pa lažja in nekako vitkejša, ker jo dviga na srednjem sedem naznačenih pilastrov, ki se nad atiko združujejo z nebom s sedmimi Dolinarjevimi sohami. Vladimir Šubic je ustvaril to arhitektonsko umetnino. Kakor ustvarjajo pesniki iz verzov, muziki iz tonov, slikarji iz barv, je potomec stare in največje slovenske umetniške družine Šubicev to svoje delo stvaril iz betona, opeke in železa. Lep je ta hram dela, in resen, globoko zamišljeno resen. Kakor je lep in globok namen stavbe.

Namen stavbe mu je narekoval obliko. Delo ne rabi reprezentacije, ker je veličastno in najlepše, če je samo za sebe. Zato je arhitekt vso lepoto dosegl le iz smotrenosti. Tu ni imponujočih stopnišč in vestibulov in ni dolgih birokratskih hodnikov, kjer stranke plašno iščejo oblastnike. Saj smo že rekli:

Pogled na palačo Delavske zbornice z Miklošičeve ceste

karji iz barv, je potomec stare in največje slovenske umetniške družine Šubicev to svoje delo stvaril iz betona, opeke in železa. Lep je ta hram dela, in resen, globoko zamišljeno resen. Kakor je lep in globok namen stavbe.

Namen stavbe mu je narekoval obliko. Delo ne rabi reprezentacije, ker je veličastno in najlepše, če je samo za sebe. Zato je arhitekt vso lepoto dosegl le iz smotrenosti. Tu ni imponujočih stopnišč in vestibulov in ni dolgih birokratskih hodnikov, kjer stranke plašno iščejo oblastnike. Saj smo že rekli:

To ni palača!

Same prijazne sobe, tople in domače, brez luksuza, zato pa vse dostojno, zelo dostojno, praktično in — prav zato — lepo. Vse smotreno.

Kar pogledamo, kako se mu je posrečilo.

Najprej so mu naročili naj na parceli ob Miklošičevi cesti in Čopovi ulici postaviti hišo, kjer bo dosti prostora za vse urade Delavske zbornice, Inšpekcije dela, za Borzo dela, razne delavske organizacije in še za mnogo stanovanj. Ko so bili načrti za stavbo, ki ji zavzema 1100 m², gotovi in so že zidali, so se odločili še za dvorano na dvorišču ter za njo določili okrog 500 m². Sploh so stavbni gospodarji med zidanjem zamislili marsikaj potrebnejega, da je bilo treba večkrat že med zidanjem izpreminjati prvotne načrte. Tudi to je arhitekt Šubic rešil tako, da se stavbi nikjer ne pozna pri nas skoraj neizogibna »slikarija«.

Ko je bila sklenjena dvorana na dvorišču, so uvideli, da bi bila ob njej priprava tudi mala okrepčevalnica, takole za čašo malinove ali zemlje s šunko. Pa so jo napravili v podprtiščju in iz nje je zrasla

javna kuhinja,

ki so jo nameravali namestiti v pritličju. Iz drvarnice in kleti so nastale čedne sobe in najmodernejša kuhinja v Sloveniji.

Tako je bilo tudi s kopalnimi sobami po stanovanjih in, ne vem, še s čim vsem. Pa je vse pripravno in dobro ter tudi nikjer ne moti celote.

Na Miklošičevi cesti sta dva vhoda in dva s Čopove ulice, ki eden služi tudi za dovoz na veliko dvorišče. Četvero stopnišč, prav navadnih stopnic vodi na kvišku tako, da ima vsaka partija pisarn po dvoje izhodov, vsako stanovanje pa tudi direkten dostop na stopnice. Prav tako imajo tudi vsi prostori direktno luč in vsaka soba svoj

dohod, prostim, čeprav ni dolgih koridorjev in obširnih stopnišč.

Vhodi so namreč čisto navadne kratke veže, namesto koridorjev so pa čakalnice.

Vse veže, stopnišča in čakalnice se zapirajo z nihalnimi vrati, da ni nikjer prepiha. Sedaj pa pomislite na naše kavarne, restavracije in večje stavbe, kjer mora biti povsod nekaj vrat

Kakor v vsej hiši ni nikjer patroniranih sten, je tudi dvorana gladko olivno prepletkana. S to barvo tvorijo živahno harmonijo barve ostalih arhitektonskih delov: cimbobrovo rdeči betonski stropnjaki, ki nosijo s črnorjavim politiranim vezanim lesom pokrit strop z vdelenimi žarnicami, širok temen hrastov okvir okrog odra z dvema zlatima maskama — tudi delo Lojzeta Dolinarja —, črni okvirji desetih okroglih oken z zlatimi nastavki, zlasti pa 6 mogočnih, po 3,06 m visokih, na sredini okrog 70 cm debelih stebrov iz črnega kamna. Dvorana je dolga 18 m in 13 široka ter 7 m visoka in ima prostora za 263 sedežev, v nižjem prostoru za stebri ob stranskih vhiidih je pa še 90 stojišč.

Oder je 10 m širok in 6 m globok z moško in žensko garderobo in drugimi potrebnimi prostori ob strani, pod njim je pa prostorna soba za godbo. Povsod je predvidena električna ventilacija.

Pod dvorano je centralna kurjava z dvema kotloma, ki ogrevata dvorano in pritličje ob Miklošičevi cesti, vsi drugi prostori imajo pa peč.

Samo poslopje dvorane s pritliklinami je stalo kompletno 1.500.000 Din. Edino nova cerkev v Šiški po Plečnikovih načrtih je še monumentalnejša, saj je tudi mnogo, mnogo večja, drugače se pa tudi največja ljubljanska dvorana po monumentalnosti ne more primerjati s tem malim prostorom.

Prostori Delavske zbornice

so iz veže na desni.

Na prvi pogled so vsi prostori zelo pisani pa so kljub svojim peštrim in močnim barvam mirni in resni. Seveda to niso puste in dolgočasne kanclije, temveč udobne le po 3 m široke in 5,50 dolge celice, kjer morajo biti funkcionarji vedro razpoloženi tudi pri najtežjem delu. Kakor mavrica je pisan

Melhijor Čobal, predsednik Delavske zbornice

pogled skozi teh 7 sob, ali harmonija barv je ona sila, ki ustvarja, da za vsakemu tako všeč in se tako dobro počuti v njih. Ti živahni in kontrastni akordi barv so zdravje za utrujene živce. Ampak, če bi se te krepke barve, ki jih je po troje popolnoma različnih v vsaki škatlici — kako naj pa rečem drugače takim prijaznim sobicam — do najmanjšega odtenka in prehoda ne skladale med seboj, potem pa priležem na delirij vseh funkcionarjev Delavske zbornice v treh tednih. Pa je vendar ta barvni luksuz in noblesna najcenejša sobna slikarija, samo izbiro barv mora imeti pravi mojster v rokah.

Ze čakalnica je kakor bogat salon. Temnocinobrovo stene, moder strop z rdečim živalskim krogom, ki vsakega čakalca opazarija, da čas neprestano hiti, in pa bele klopi ob stenah ter beli težki stoli okrog dolge bele mize. Oprava po glavnih sobah je namreč tudi narejena po Šubičevih načrtih, zato so prostori tako enotni in celotni.

V sejni dvorani se z belega, kaseti-ranega štukaturnega stropa preliva rumeni odtenki in zobčasto lomljenih horizontalnih pasovih od belega do temnozelenega do tal. Okrog ogromne, skoraj trioglate mize z izdolbino za predsednika na vrhu stoje enostavni, a sila komodni, preprosti leseni naslonjači brez blazin. Dvorana je elegantna in svečana obenem, čeprav ni prav nič dragocena. Seveda je vse solidno in iz najboljšega in trpežnega materiala, ker je stavba zidana za več generacij. Tudi udobno je vse in okusno ter praktično in ne drago. Z malimi sredstvi doseči tako lepe in reprezentativne prostore je pač umetnost.

Po sobah so razvrščene Tratnikove risbe raznih strok dela, za sejno dvorano pa dela slike.

Ostalo pritličje,

kjer ima Inšpekcija dela 3 sobe ter imajo svoje prostore tudi Javna knjižnica in čitalnica. Javna borza dela in Narodni klub, je potreben primerno popolnoma enostavno. Vse sobe so svetle in zračne ter sploh odgovarjajo vsem zahtevam higijene ter tudi svojemu namenu. Povsod prevladuje bela barva, da so vidni prah, strahni

kanclijski prah z zalegami bacilov in birokratskih sitnosti. To nadlego pa v novem, modernem posloppju kar sproti obrišejo, okrtajo, pometejo in vržejo na smeti.

V največji sobi je javna čitalnica

kjer imajo ob dolgih mizah pri najboljši razsvetljavi obiskovalci 70 sedežev. Kadar se naveličajo čitanja, pa gledajo po stenah obešene slike naših mladih v Umetniški Matici organiziranih umetnikov. Tudi nekaj kipov je tu, tako da so prav za prav vedno tudi v umetnostni razstavi in imajo od obiska čitalnice korist od večih strani. Gotovo hvalevredna ideja Prosvetnega oddelka, ki naj pa umetnine večkrat me-

na izraba prostora in iz smotrenosti razvita visoko umetniška in idejno bogata arhitektura krasnih proporcij.

Javna borza dela

V Čopovi ulici, tam, kjer se od zadaj pride v kavarno Leon, se pri zadnjem vходу palače pride tudi v Javno borzo dela.

Ljubljanska je najstarejša in matica vseh borz dela v državi. Ima podružnice v Mariboru in Celju. Vse delajo tiho in z največjim uspehom. Največji industrialci in trgovci se z zaupanjem obračajo na njo. Leta so pretekla, predno je borza razbila predsodke, da se v borzi ponuja le oni, ki drugače ne more dobiti dela. Ker delojemalci vedo, da je mogoče dobiti tudi najboljšo

Čitalnica

nja, da bo večja korist in tudi spoznanje, kaj je umetnost in kaj ni. Slike naj pa vise le na dobro razsvetljenih prostorih, ne pa med okni, da pridejo barve do veljave.

Kar je nad pritličjem in pod njim,

nam ni treba opisovati obširneje, ker so prostori podobni nazadnje opisanim in prav tako praktični.

Omeniti pa moramo, da so vsi stropovi v posloppju železobetonski, česar menda še ni v nobeni večji ljubljanski zgradbi.

Proti Miklošičevi cesti so v 9 sobah organizacije strokovne komisije, na oglu eno stanovanje s tremi sobami in vsemi pritliklinami, na Čopovo ulico je pa 5 sob Jugoslovanske strokovne zveze, 4 stanovanja po 2 sobi in 4 sobe Organizacije jugosl. grafičnih delavcev.

Drugo nadstropje ima 9 stanovanj in sicer: ob Miklošičevi cesti trije stanovanj po 3 in eno s 4 sobami, ob Čopovi ulici je pa 5 stanovanj s po dvoje sob. Od vseh nima le dvoje stanovanj v II. in III. nadst. kopalnih sob, vsako se zapira z enim ključem ter ima svoje podstrešje in klet. Vsi prostori razen kopalnic imajo direktno luč. Kopalnice so bile namreč napravljene šele z izpremembami prvotnega načrta.

Tretje nadstropje je enako drugemu. Na podstrešju so ob cestnih straneh podstrešne shrambe in 4 skupne pralnice, torej za vsako stopnišče ena. Na višji dvoriščni strani je 5 stanovanj z 1 ali 2 sobama in ženski azil s 4 sobami, da bodo ženske v sili lahko prenočevale.

Streha je ravna, železobetonska z nasutim krovom.

V podprtiščju so nameščeni arhivi, drvarnice, kleti, vsi prostori javne kuhinje in 8 sobic azila za moške.

Ker so javna kuhinja, borza dela, knjižnica in čitalnica opisane v drugih člankih, naj zapišemo le še

nekaj važnih imen in števil

Dne 15. julija 1927, je mestna občina začela zidati na 2837 m² veliki parceli OUZD s prispevki mestne občine, Delavske zbornice in Javne borze dela palačo, lani pa dvorano. Stavbna tvrdka ing. Dukič in drug je po načrtih mestnega gradbenega svetnika arch. ing. Vladimira Šubica in pod vodstvom mestnega gradbenega urada izgotovila palačo v glavnem že lani do meseca novembra, dvorano pa minuli teden kljub težki zimi in mrazu.

Kompletna stavba s parcelo stane okrog 8.000.000 Din, od česar odpade na dvorano 1.500.000 Din.

Razen splošno koristnega namena odlikuje novo palačo skrajno praktič-

službe, se prijavljajo tudi najzmožnejši. Zlasti radi se v ta zavod zatekajo emigranti iz Julijske Krajine in zadovoljni ga zapuščajo. Seveda, če jim je ustreči mogoče. Pleskarjev, zidarjev in hotelskih slug ter šivilj in pletiljk pozimi pač nihče ne išče, pisarniška in trgovska stroka je nadštevilo zasledena in brezupna, služkinjam s slabimi izpričevali pa tudi ni mogoče priskrbeti dela v mestu. Večina jih namreč noče na deželo, čeprav so na ponudbo najugodnejša mesta z vseh strani države. Takim pač ni moč pomagati.

Lani je iskalo dela v Ljubljani 11672 brezposelnih, ponujenih služb je bilo pa 6454. Borza je oddala 4554 mest. Tekom leta je odpadlo ali odpotovalo 6049 brezposelnih in jih je ostalo v evidenci le še 1069.

Kdor je bolniško zavarovan in je delal 4 mesece na leto ali 2 meseca v 2 letih, ima

pravico na podporo

za 14 dni. Za 8 mesecev v enem ali 12 v dveh letih za 3 tedne, za 12 mesecev v enem ali 16 v dveh letih za 4 tedne, za 20 mesecev v dveh letih za 5 tednov, če je pa delal nepretrgoma nad dve leti, pa na 6 tednov podpore po 10 Din dnevno in za vsakega rodbinskega člana po 3 Din dnevno, vendar pa podpora za rodbinske člane ne sme presegati 18 Din na dan. Borza dela pa pozna tudi izredne podpore, če je potreba skrajna. Tako je lani izplačala samo v Ljubljani 1524 rednih, 72 izrednih in 92 potnih stroškov v znesku 211.586 Din, v Mariboru 61.371 Din in v Celju 35 tisoč 878 Din, kar znaša znatno vsoto 308.835,50 Din. Poleg tega je pa izdala objav za polovično vožnjo v vrednosti 629.936,89 Din za vso Slovenijo. Skoraj en milijon je že lep denar!

Minuli mesec januar je bil težak, zato so bile samo v Ljubljani izplačane 204 redne podpore v znesku 36.250 Din in 6 izrednih v znesku 890 Din, nadalje 2 potni 103,25 Din, 180 objav za polovično vožnjo v vrednosti 10.896,24 Din. Pri teh številkah pa moramo pomisliti, da domačine podpira mestna občina.

Borza dela računa, da imamo v vsej ljubljanski oblasti do 3000 brezposelnih obeh spolov. Številka je presenetljivo nizka, kar je gotovo zasluga vestnega dela Borze.

Čakalnica je za moške in ženske ločena. Moških je v čakalnici dnevno po 150, žensk se pa prijavi novih po 10.

Evidence, statistike, proizvodbe itd., itd., obenem pa vsak dan čez glavo opravka z brezposelnimi in delodajalci, da telefon nikdar ne miruje. Vsega uradništva je pa manj kakor prstov na eni roki in vendar je v uradu vse mirno in prijazno, nikjer ni kričanja niti psov, najmanj pa nervoznosti. Naj si

Kuhinja

Obednica

1000 ccm modeli 1929 DOSPELI

2815

In so razstavljeni od 18. t. m. dalje v izložbenih prostorih generalnega zastopstva O. ŽUZEK, Ljubljana, Tavcarjeva ul. 11. Prepričaj se bode, da je trditev nemških strokovnih listov ob priliki zadnje avtomobilske razstave v Berlinu, da so A. J. S. motocikli 1929 najmodernejše konstrukcije, najlepši in najsolidnejši na svetu za sport, ture in najtežji štrpaci, upravičena. Ogromno število na londonski, pariški in berlinski razstavi prodanih A. J. S. motociklov je najboljši dokaz temu, da odgovarja zgornja trditev resnici. — Nekaj modelov 1928, 350 in 500 ccm po ZNATNO ZNIŽANIH CENAH še na razpolago!

jih vzamejo njih nezadovoljni klienti za vzgled!

Pod zemljo

Samo vestnost v službi me je premagala, da sem se sudi v skušnjo v in prestopil prag

javne kuhinje in Brezalkoholne gostilne.

Javna kuhinja je že opoldne zasedena in se vedno se oglašajo novi.

Noži in vilice ne vise na veržicah od miz in tudi ponje ni treba hoditi, kakor v dunajskih ljudskih kuhinjah. Brhka in prijetno okrogla dekleta nosijo jedi na belo pogrnjene mize, ki jih krasi vrste papirnatih servijet in steklenice s kisom. Se zavese so na oknih, pa vendar ni nobel, da bi se človek ne upal notri. Prav prijazna gostilna je to, kjer se moraš udomačiti prvi dan.

Prvi dan, ko so odprli kuhinjo, jih je prišlo osem, seveda iz radovednosti.

danes je aboniranih tristo

Hrana je razdeljena na A, B in C. V A sede pri mizah ki je na njih napeto belo povozeno platno in imajo zajutrek, trikrat na teden kosilo z mesom in za večerjo mlečna ali močna jed. V B imajo na mizah bele prte in opoldne zakuhano govejo juho, goveje meso in prikuho odnosno omako in prilogo. Kadar se menja goveja juha z drugo, sledi pečenka, v postih pa sladica, večerjajo pa meso in priloge, odnosno močnat in mlečni jedi. V C so pa gospodje ki jim pravijo »melspajzariji«, ker imajo poleg hrane B še vsak dan sladico V A za 10, v B za 14 in v C za 16 Din vse tri obroke, samo kosilo pa stane v A 5, v B 8 in pri »melspajzarijih 10 Din.

Pijačo dobi vsak, kadar hoče, hrano pa le po naročilu, da ni v kuhinji ostankov. Če kdo zamudi, mu pripravijo dunajski ali naravni zrezek, jajčno omeleto s šunko ali palačinke. Najdražja jed je

velik dunajski zrezek za 10 Din. naravni stane 7, palačinka pa le 5 Din, kakor večina jedi po naročilu.

Ne samo naše gospodine, temveč tudi gostilničarje, zlasti one z dežele in iz industrijskih krajev, seveda pa tudi vse naše industrijske ta obrat gotovo zanima. Naj si ga ogledajo, saj voditeljica gđ. Režika Kmetičeva, naša priznana gospodinja strokovnjakinja vsakemu rada vse pokaže in pojasni.

Najzanimivejša je gotovo kuhinja. Ogromna mora biti za tak promet, si mislite. Kaj šel! Le 6.50 m je dolga in 5 m široka, torej manjša kakor vsaka gostilniška kuhinja na deželi. Ampak, kako je urejena! Vse na plin, vse na mašino. Zato je tudi čisto.

Na sredi stoji srednjeveliki štedilnik, v kotu sta dva kotla po 200 in 100 l za juho, tik njih je pa pečnjak z drugo nad drugo razvrščenimi pečicami. Ob stenah, ki so vse obložene z belimi ploščami, so še za delo potrebne mize. To je namreč moderna kuhinja, ki niso več velike, temveč po ameriškem vzorcu vse stisnjene, da je kuharici vse blizu in pri rokah ter ni treba tekati sem in tja.

Družinske kuhinje v Ameriki.

seveda moderne, so tako majhne, da gospodinja lahko od štedilnika doseže z roko vse kar rabi pri kuhi, ne da bi pri tem skakala sem, in tja. Poleg kuhinje je ročna shramba, soba za snajenje servisa in za porcelan ter pomivalnica. Da je povsod, kjer je potrebna, napeljana mrzla in vroča voda, je samo ob sebi umerno.

Da so gostje s hrano čim bolj zadovoljni, si izvolijo v vsakem oddelku po enega zastopnika, da se z gospodnjo voditeljico pomenijo o jedilnem listu. Torej, kakor doma! Zato se pa gostje vsak dan množe in ima OUZD naročeno tu hrano za svoje bolnike, daje mestni magistrat nakazila dobre hrane

potrebni, kakor tudi Delavska zbornica vajencem. Ni čuda, da mislijo že na povečavo te vzorne kuhinje, ki obeta postati celo regulator cen v Ljubljani. Čeprav ne dela nikake konkurence gostilnam, ker daje, kakor že rečeno,

Pomen, naloge in delo delavskih zbornic

Organizacija zbornic

Organizacija Delavskih zbornic temelji na zakonu o zaščiti dela iz leta 1922. V državi obstaja šest Delavskih zbornic s sedeži v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Novem Sadu, Sarajevu in Splitu.

Delavske zbornice obstajajo iz 60 izvoljenih delegatov, ki volijo iz svoje srede 12 članski upravni odbor, ki vodi tečeče posle zbornice. Delegati volijo člani Delavske zbornice. Člani Delavske zbornice so vsi oni delavci in nameščenci, ki so zavarovani pri »Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev« pri »Merkurju« in pri »Bratovskih skladnicah« Delavske zbornice v Zagrebu šteje 150.777 članov, v Beogradu 78.837 članov, v Ljubljani 79.683 članov, v Novem Sadu 77.184 članov, v Sarajevu 62.024 članov in v Splitu 26.101 članov; skupaj štejejo Delavske zbornice v državi 474.606 članov.

Sredstva za svoje vzdrževanje dobivajo Delavske zbornice iz doklada ki se pobirajo preko organov bolniškega zavarovanja zajedno s prispevkom za to zavarovanje in znašajo 0,3% zavarovane mezde. To je 1,5 do 4,5 Din mesečno.

Prvotno so dobivale Delavske zbornice za svoje vzdrževanje državne subvencije ki pa so bile nezadostne. Šele leta 1924-25 je finančni zakon predpisal pobiranje doklada in je tudi šele od tega časa omogočeno redno delovanje zbornic. Delavska zbornica za Slovenijo ima vsako leto okrog 2.500.000 Din dohodkov iz pobranih dokladov.

Delegati Delavskih zbornic zbirajo na skupščinah, ki se vrše običajno dvakrat na leto in ki sklepajo predvsem o zborničnem proračunu in o direktivah za delo zbornic. Upravni odbori zbornic zbirajo redno mesečno. Finančno poslovanje zbornic nadzorujejo finančne kontrole, katere so izvoljene na skupščinah zbornic.

Vse Delavske zbornice imajo svoje osrednje taništvo v Beogradu. Namen osrednjega taništva je, da opravi pri osrednjih oblastih skupne posle delavskih zbornic, da ustvarja sodelavstvo in združuje delo pokrajinskih zbornic in da zastopa delavske in nameščenske interese iz vidika cele države. Osrednjemu taništvu načeljuje odbor, katerega tvorita po dva člana izbrana od uprave vsake pokrajinske zbornice. Zaradi odločanja o skupnih vprašanjih velike važnosti se sestaja vsako leto na poziv odbora centralnega taništva kongres vseh pokrajinskih delavskih zbornic, na katerega odpošlje vsaka zbornica 2 do 30 delegatov, sorazmerno s številom svojega članstva. Sredstva za vzdrževanje osrednjega taništva dajejo pokrajinske delavske zbornice. Delavska zbornica za Slovenijo votira v to svrhu letno 150.000 dinarjev.

Pred mesec je bila zgrajena palača Delavske zbornice v Beogradu in nato izročena svojemu namenu Dne 17. t. m. bo svečana otvoritev palače Delavske zbornice v Ljubljani.

Palača Delavske zbornice v Ljubljani je zaenkrat še last mestne občine ljubljanske. Zgradba bo stala okrog 8 milijonov dinarjev. Delavska zbornica, oziroma Borza dela je prispevala za zgradbo v Ljubljani okrog 3.600.000 Din. Med Delavsko zbornico in mestno občino ljubljansko obstoji pogodba, ki poleg najemninških določil predvideva tekmo 15 let odkup nove palače. Verjetno pa je, da bo Delavska zbornica že preje kot v 15 letih popolna lastnica palače na Miklošičevi cesti, ker votira letno v svojem proračunu večje svote za odkup zgradbe. Delavska zbornica za Slovenijo je preteklo leto kupila tudi okoliško šolo v Celju in jo preuredila za delavski dom in je poleg tega določila milijonski

hrano le po naročilu.

V kuhinjo prihajajo vsi sloji od preproste delavca in dijaka do uradnika in visoko inteligentnega duševnega delavca. Vsem je v korist, mnogim v rešitev.

znesek za zgradbo delavskega doma v Mariboru.

Po komaj štiriletnem rednem delovanju so Delavske zbornice v državi organizatorno znatno napredovale in prav Delavska zbornica v Sloveniji lahko služi za vzgled ostalim zbornicam, kaj se lahko doseže s pridnim in smotrenim delom.

Delokrog in naloge

Delavske zbornice so stanovski predstavnik delavcev in nameščencev.

Naloga Delavskih zbornic je, štiti ekonomske, socialne in kulturne interese delavcev in nameščencev. To svojo nalogo vrše Delavske zbornice predvsem s tem, da podajajo državnim in samoupravnim organom poročila mnenja in predloge o ureditvi delovnih odnošajev med delodajalci in delavci, o vprašanjih delavskega zavarovanja, delovnih trgov, delavskih stanov, socialne higijene, delavske prehrane, prosvete in o vseh ostalih vprašanjih, ki direktno ali indirektno dotikajo interese delavcev in nameščencev.

Ako hočejo Delavske zbornice vršiti svoje naloge, morajo biti v naknadnih stikih s strokovnimi organizacijami delavcev in nameščencev. Strojne organizacije so hrtišče Delavskih zbornic. Težnje in zahteve strokovnega gibanja so za Delavske zbornice predvsem merodajne za stališče, ki ga zavzemajo pri vseh gospodarskih in socialnih problemih v državi. Ugotovitve strokovnih organizacij so vir, iz katerega Delavske zbornice črpajo pohode za svoje delo.

Nadaljna naloga Delavskih zbornic je, da gledajo na to, da izvršujejo država in samoupravne oblasti pravilno veljavne zakone in navedbe, ki se tičejo delavcev in nameščencev. Številne so tozadavne intervencije Delavskih zbornic in delavci ter nameščenci so bili ponovno obvarovani škodi, ki jim je pretela v tem pogledu.

Delavske zbornice dajejo inicijative za ustanovitev javnih delavskih in nameščenskih socialnih in gospodarskih ustanov, v kolikor tudi same ne ustanovljajo naprave, ki so v dobro delovnega sloja.

Potrebno predpripravo za študij socialnih in gospodarskih vprašanj tvori statistično delo zbornic. V naši državi je statistika še nezadostno razvita. Zlasti nezadostno je razvita socialna politična statistika. Pri tem položaju so poklicane delavske samoupravne organizacije, da izpolnijo to vrzel.

Delavske zbornice so poklicane, da s svojimi publikacijami in vlogami vplivajo na pravilno in pravično presojo javnosti in oblasti za vse socialne in gospodarske probleme svojega članstva. Pridobitni krog, s svojim vplivom v javnosti in pri oblasteh mnenje, ki je v škodo delavcem in nameščencem. Zato je tembolj pomembno, da Delavske zbornice nastopajo kot protitež akcijam pridobitnikov in omogočijo objektivno presojo položaja.

Veliko je delo Delavskih zbornic, da sodelujejo pri sklepanju delovnih pogodb in v slučajih medznih sporov. Podletniki sam majo ob takih prilikah Delavske zbornice k sodelovanju. Zbornice so s svojim nastopom že ponovno preprečile medzne zapletljave in povzročile, da se je doseglo oglasje v večje zadovoljstvo delavcev.

Delavske zbornice uživajo zaupanje in priznanje vseh strokovnih organizacij. Delavskim zbornicam je edinim omogočeno, da zberejo pri skupnih akcijah vse sile delavcev in nameščencev za enoten nastop. Aktualna, dnevna delavska vprašanja navadno enako presojajo vse strokovne organizacije, brez ozira na različnost načel, ciljev in programov. Navzlic skupnosti zahtev pa bi bilo brez Delavskih zbor-

nic težko doseči tudi skupen nastop vseh zainteresiranih strokovnih organizacij.

Silno važno je prosvetno delo, katerega vrše Delavske zbornice med delavci in nameščenci. Uspehi splošno izobraževalnega dela, strokovnih tečajev in predavanj so že sedaj vidni.

Komaj nekaj let obstoječe Delavske zbornice se imajo gotovo boriti še z začetnimi težavami. Reči pa se mora, da je že sedaj postavljen trden temelj, na katerem bo mogoče s pridnostjo in smotrenostjo ustvarjati uspešen razvoj Delavskih zbornic. Potreba in upravičenost Delavskih zbornic je z njihovim dosedanjim udeleževanjem dokazana.

Delovanje ljubljanske zbornice

Ponosna zgradba Delavske zbornice na Miklošičevi cesti v Ljubljani je zunanji znak njenega uspešnega in intenzivnega dela. Troje letnih poročil Delavske zbornice pa priča o njenem notranjem, prav tako uspešnem in intenzivnem delu za interese delavcev in nameščencev.

V prvo poglavje zborničnega dela spadajo njene socialne in gospodarske študije. Bzarni so podatki o gospodarski in socialni strukturi Slovenije o gibanju prebivalstva v zvezi s problemom brezposelnosti, o medznih gibanjih, o številu, sestavi in medzah delavstva, o potrošni delavstvu o stanovanjskem problemu, o razvoju socialnih institucij, o socialnem zavarovanju in po pokretu strokovnih organizacij. Poleg tega je skušala Delavska zbornica sodelovati pri ustvarjanju delovnega prava v državi in je izdelala številne zakonske osnutke, navedbe in pravilnike, da omenimo obrtno in rudarsko pravo, zakon o neposrednih davkih, v kolikor tiče delavce in nameščence, zakon o pokojniškem zavarovanju, naredbo o delovnem času pomožnega osebja v trgovskih in obrtnih obratovalnicah, o pravilnikih k zakonu o zaščiti dela itd. Vse študije in zakonski osnutki so opremljeni z bogatimi statističnimi materijali, ki mora zanimati vsakogar, ki se bavi pri nas z javnimi vprašanji.

Študijsko delo Delavske zbornice je imelo odločilen vpliv na presojo socialnih in gospodarskih vprašanj v javnosti: zaščitenje so bile življenjske zahteve delavcev in nameščencev; omogočeno je bilo stavljati državnim in samoupravnim organom neovrgljive in znanstveno podprte predloge za rešitev problemov, ki dalekosežno urejajo razmerje delojemalcev in delodajalcev. Poleg tega je študijsko delo ustvarilo novo, resnejšo podlago za udeleževanje strokovnega gibanja in so dobile delavske in nameščenske zahteve do družbe ne sporno utemeljitev.

Stalno se je Delavska zbornica zanimala za izseljeniški problem in za zaščito naših delavcev v tuzemstvu. Leta 1926 je izvedla veliko akcijo za emigracijo naših rudarjev v Francijo. Borzam dela, katerim

je se pred nedavnim časom grozila likvidacija, je nudila materialno pomoč in je zaslužila Delavske zbornice, da ta institucija še danes obstoja. Delavska zbornica je navzlic svojemu skromnemu proračunu izdala za podpiranje brezposelnih lepe stotisočake in je stalno podpirala v strokovnih šolah nahajajočo se delavsko mladino. Delavska zbornica je pričela inicijativo za snovanje delavskih pomožnih blagajni, ki naj nudijo delavstvu podpore za slučaj brezposelnosti. S temi blagajnam naj bi dobilo delavstvo malo nadomestilo za čas dokler si ne pridobi zakonitega invalidnega zavarovanja. Prav posebno brigo je posvečala Delavska zbornica obratnim zaupnikom in nudila podporo onim, ki so izgubili službo zaradi izvrševanja svojih funkcij.

Obsežno je bilo delo Intervencionističnega značaja. Skoraj ni večjega podjetja v Sloveniji kjer bi Delavska zbornica ne posredovala na poziv delavstva v zadevi kolektivnih pogodb, medz in sploh v vseh vprašanjih zadevajajočih službene odnose delojemalcev do delodajalcev. Delavci in nameščenci so bili vsled teh intervencij obvarovani velikih materialnih izgub.

Poglavje zase je prosvetno delo Delavske zbornice o katerem govorimo na drugem mestu.

Uspehi Delavskih zbornic so posebno zato tako vsestranski, ker ji je dosedaj načeljevala uprava, ki je imela v vidiku izključno le prosep mlade institucije in je pri svojih odločitvah izključevala vpliv partizanstva. Navzlic temu, da so v Delavski zbornici zastopane vse struje delavcev in nameščencev je bilo skoraj vedno zaznamovati složno nastopanje. Vsi proračuni Delavske zbornice so bili sprejeti soglasno.

Mogoče bi si ta ali oni želeli, da bi Delavska zbornica ustvarila še več kot je. Želje so neomejene, samo vprašanje je, koliko se jih da v danih za delavce in nameščence gotovo neugodnih razmerah uresničiti. Gotovo pa pogrešno ravna on, ki zahteva od Delavske zbornice, da vpostavlja svoja sredstva izključno le za podporo Delavske zbornice lahko uspešno idejno vodi socialno politiko, nikdar jo pa s svojimi sredstvi ne bi mogla tudi materialno izvajati. Ako bi razdelila vse svoje dohodke med članstvo, ne bi dobil posameznik več kot 25 Din na leto. Socialno politiko so pač poklicani drugi faktorji materialno fundirati, predvsem država, oblast in občine.

Pričakujemo, da bo šel tudi v prihodnosti razvoj Delavske zbornice na vzgor. Ko so enkrat minule ustanovne težave, bo mogoče organizirati delo Delavske zbornice še bolj smoteno in vsestransko. Veliko je pred nami še neobdelanih socialnih in gospodarskih problemov, položaj delavcev in nameščencev je mizeren in priboriti bo delu spoštovanje in upoštevanje v naši odločujoči javnosti.

Otroke, ki obiskujejo šolo, najsigurneje obvarujejo od nalezljivih klic

okusne ANACOT - PASTILE dra Wandera

Arkadij Avenčenko:

Fant je sklenil, da se oženi

Mati

»Oženil se bom«, je rekel materi. Mati je trenutek pomislila, vzdihnila, potem si je obrisala solze in vprašala: »Ima kaj pod palcem?« »Ne vem«, je odvrnil sin. »Upam, da bo imela vsaj nekaj dote.« Saj veš, kako je v zakonu: potrebe so velike, zlasti v začetku. Potrebujes srebrno posodo, pribor, to in ono in tretje. Vse je treba kupiti: žlice, nože, serviete... Treba bo tudi popraviti salonsko opremo, ker je njej blíž še omedlel. Morala si bosta kupiti novo spalnico... Ali si jo vprašal, če ima vsaj posteljino?«

Na vse mogoče je pomislila mati, vse je vprašala sina, le enega ne: če ga ima nevesta tudi kaj rada.

Prijateljica

»Ali že veš, da se oženim?« je dejal svoji prijateljici. Vsa je prebledela. »In kaj bo z menoj?« je vprašala s trepetajočim glasom. »Skušaj me pozabiti«, je rekel hladno. »Zastrupila se bom!« je zagrozila.

»Če si me imela le trohico rada, opusti te misli na samomor!«

»Jaz da sem te ljubila? Smešno! Tvoj prijatelj Sergej je bil danes trikrat tukaj. Prihodnje dni odinrem z njim v Nizzo.«

Po kratkem odmoru je še dostavila:

»Ali je bogata?«

»Mislim, da je.«

Tedaj ji je postalo lahko pri srcu. Skozi možgane ji je šinila misel: Mene je vsaj ljubil, njo pa vzame samo iz pohlepa po denarju. Ta zakon me ne bo ranił.

In tako se je zgodilo, da niti prijateljica ni vprašala fanta: »Ali jo vzameš iz ljubezni ali iz drugih vzrokov?«

Služkinja

»Čujte, jaz se oženim.« je dejal služkinji, ko je prišla zjutraj v sobo.

»Oprostite vprašanju — ali to pomeni, naj si poiščem drugo službo?«

»Nikakor ne, Fini.« je odvrnil, lahko ostanete.«

»Hvala, gospod. Prosim pa, upazujte, da mi boste morali vsištati plačo. Kadar je dama pri hiši, naraste delo. Prosim torej, da mi zvišate plačo za pet rubljev na mesec.«

Tudi preprostemu dekletu iz ljudstva ni prišlo na um, da bi vprašalo: Ali ljubite svojo bodočo ženo?

Slučajni znanec

Slučajni znanec je imel prijazen obraz, ki je vsakogar navdajal z občutkom simpatije. Ko ga je srečal fant, ki se je pripravljval na ženitev, mu je že od daleč zaklical:

»Čujte, jaz se oženim!«

Slučajni znanec se je ozrl po njem, stresel je z glavo in odsekano znil:

»Tepec!«

»Prosim?« je zazijal razočarani ženin.

»Vi ste tepec!« mu je še enkrat ponovil oni.

Tudi slučajni znanec ga ni vprašal: Ali ljubite njo, ki vam postane žena?

Prijatelj

»Ti, jaz se oženim!« je povedal svojemu najboljšemu prijatelju.

»Nu, kaj takega si nisem mislil!« je prijatelj tlesnil z rokami.

Pomisli, je napravil nekaj korakov in rekel:

»Kaj pa najino prijateljstvo? Ali se bo razdrolo?«

»Čemu vendar? Ostaneva si dobra kakor doslej!«

Tedaj je vprašal prijatelj ženina:

»Ali te ima tvoja bodoča žena rada?«

Fant, ki je bil sklenil, da se oženi, je pobešil pogled in odvrnil tiho:

»Ne vem... Mislim pa, da ne posebno...«

Prijatelj je pomolčal in vprašal dalje:

»Kakšna pa je? Dražestna?«

»Očarljiva! Elegantna, svetska, plavalas!«

»Hm, prav. Le vzemi jo!« je rekel.

»Da, vzamem jo, prav zares jo vzamem.«

In prijatelj se je nasmehnil in je bil zadovoljen z novico.

Arkadij Avenčenko:

Materinstvo

V četrtem letu

Dve majhni deklici sedita na podboju globokega okna in se tiho pogovarjata:

»Vera, tvoja punčka ne raste.«

»Saj res, ne raste! Bog ve, zakaj ne?«

»Čudno, kaj? In vendar otroci raste!«

»Danes so takšni, jutri pa že tolikšni!«

»Kadar odrastem, se poročim in bom imela otroke... To bo veselo pri nas. Znočka!« pravi deklica in zasanjana gleda predse. »Koliko jih boš pa imela?«

Vsaj pet. Eden bo moral imeti zelene, eden pa črne oči!«

»Ne, ti ne smeš imeti toliko otrok... Nekaj jih moraš pustiti meni...«

»Nu pa si jih nekaj vzemi!«

»Prvi bo imel rožnate, drugi rumene, tretji bele, četrty rdeče oči... Vsi jih bodo gledali na ulici. Tako zali bodo moji fantje!«

Zinočki se stisne srce in reče: »Če ne boš molčala, te udarim po glavi!«

In že popade Vera za lase in krik polni sobo.

V dvanajstem letu

»Fedja, čestitam vam, dobro ste napravili skušnjo!«

»Da, Zinočka, objubili ste ml, da me vzamete za moža, kadar nekaj dosežem. Zda sem nekaj, vidite!«

»Fedja, poljubite mi roko!«

»Zinočka, nikoli se nisem poniževal pred ženskami — ampak vam poljubim roko in vem, da mi ne bo žal.«

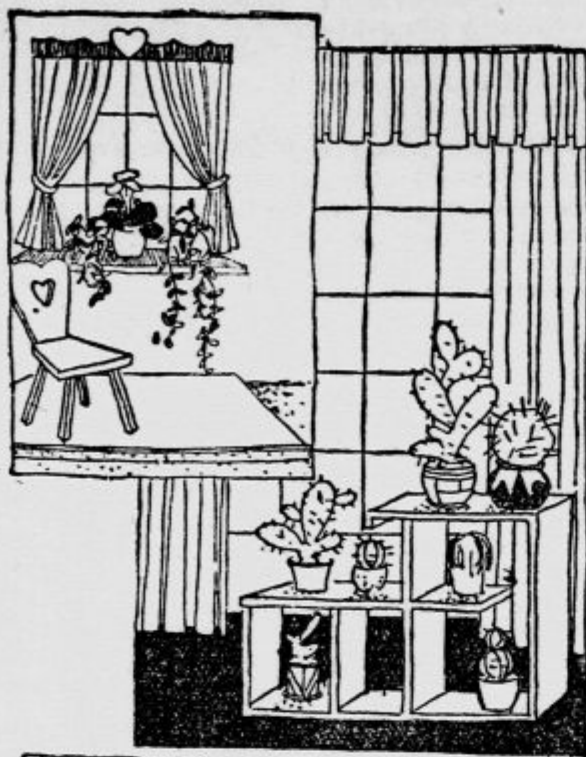
»Če ste mi poljubili roko, me morate vzeti za ženo... Imate radi otroke?«

»Imam, če so tihi.«

»Čuite Fedja, imela bi rada dvoje dece, fantka in punčko... Fantek bo nosil črno obleko iz žamet, punčka pa rožnato in na glavi bo imela široko pentljo. Najini otroci bodo srečni...«

»Da, saj bodo otroci ljubezni!«

Kraljestvo mode

Stanovanje brez „moderne“ navlake

Splošno dela občinstvo pogreška, ker slepo in brez kritike kupuje, kar mu trgovci ponudijo, češ da je moderno in gospodsko ter bo trajalo na veke.

Seveda ima tudi to stališče svoje dobro strani, vendar pa nikdar ne bomo imeli individualnega doma, ker bi moral biti mlajši izvrsten psiholog, da bi med pogajalji za naročeno opravilo spoznal, kakšna oprema je za naročnike. Za one, ki pri izbiri mobilij nima določene namene in uslo, za kaj naj se odločijo, na drugi strani pa tudi nimajo smisla za slog ali celo ne dobrega okusa, taki naj vprašajo spretnega arhitekta, ki se bavi s temi stvarmi.

Najprej ne smemo nabaviti svojega stanovanja, ker vendar ne gre za to, da bi nastal svoje stanovanje z množico bogatega mobilija, pač si pa nabavimo le ono, kar odgovarja individualnosti naših razmer, prostorov in legi stanovanja in nazadnje tudi enotnemu vtisu stanovanja kot celoti.

Razmere so navadno take, da moramo čimbolj ekonomično izrabiti prostor in včasih smo prisiljeni celo izpremeniti spalnico tako, da v njej lahko sprejemamo tudi goste. Če nam ni mogoče opremiti stanovanja, da bi vsa opravila tvorila enoto, si pridemo vsaj kotiček v sobi ali pri oknu na svoj način, tako da bo vsaj ta majhen del odražal naš dobiro okus. Kjer pa ni okusa, bo pa prav ta individualni kotiček razstava našega spisa.

Na naših slikah smo poskušali pokazati nekaj vzorcev apartnega stanovanja, ki se nanašajo zlasti na zgoraj omenjene podrobnosti in so tudi odločilni za vsa vsa stanovanja.

V stanovanjih s centralno kurjavo je važno, kako naj pokrijemo sobni ogrevalnik. Ker ta železna naprava deluje navadno zelo dolgočasno, jo lahko spremenimo na ta način, da jo obložimo z navadnimi opalkami, kar napravi vtis intimnosti in primitivnega kamina. Zlasti se pa prijeten zaradi svoje živahne rdeče barve. Ozadje mora biti tudi enobarvno, a žive barve, kar je zlasti v zadnjem času zelo moderno. Stoli morajo biti v takem prostoru popolnoma enostavni, vendar pa komudni. Neplepiskani stoli z majhni blazinami iz kretona učinkujejo vedno dobro. Ozadje kamina lahko izpolni dobra pokrajina ali tihotile, seveda delo dobrega umetnika, nikdar pa ne reprodukcija, ki vedno deluje kakor ponarejen nakit na tini dami. Na kamnu lahko postavimo kako domačo staro majolico, fin stariški porcelan ali pa keramiko, ki jih v izbranih vzorcih izdeluje naša keramika.

mična šola na tehniški srednji šoli. (Slika 1.)

Večkrat smo prisiljeni, da izpremenimo svojo malo kuhinjo v nekako sobo za stanovanje. Zato jo opremimo na način naših kmečkih hiš. Zlasti se pri tem moramo ozirati na okna. Na oknu naj bodo bele zavese, okvir naj bo prepletkan živorezno, glavno na oknu so pa lonci z nagebnimi in drugimi cvetlicami. Navaden kmečki stol se najbolje prilaga tako aranžiranemu oknu. (Slika 2.)

Danes v dobi velike mode kaktej msti vsaka gospodinja, da ne sme biti brez teh apartnih eksotičnih gostov. Mizico s kaktejnimi postavami pred okno z zavesami iz surove svile, kar deluje izredno ugodno. Mizica naj bo prepletkana živorezno, da se pitoreskne oblike in barve kaktej tembolj odražajo od mde. (Zadnja slika zgoraj.)

V moderni sobi polagamo veliko važnost na prikladne prostore za odpočivanje. Naša zadnja slika nam kaže blazinasto zofo, ob nji pa moderen fotelj, nekaj živahno ornamentiranih blazin, ogledalo v modernem okvirju iz kovane med, svetilke na steni v podobi krogi in pisano obrobijeno okno z drobno desinirano tapeto kot ozadje.

Ker imamo po osvobođenju v naši državi prav mnogo orientalskih umetnostno-obrtnih izdelkov, moramo paziti pri njih, da jih ne zlečemo preveč na kup. Zato nam naj pa spodnja slika na levi dokaže kako neokusno, je naše stanovanje, če je opremljeno tako, kakor turški harem v panoptiku na velesejmu.

Bluze

To spomladi pri kostumu prepotrebno oblačilo je letos najrazličnejše vrste.

Pogosto vidimo enostavne, moškimi srčam podobne tipe, ki jih pa nosimo le dopoldne. Moderne so tudi zanimive proti sredini nekoliko nabrane bluze, ki so večkrat okrašene s fišijem ali podobnim nakitom. Tak model vidimo na naši sliki na prvi skici. Njeni robovi so iz temnomodrih

lakastih trakov. Prav tako so tudi mali okrogli gumbi temnomodri. Na tretji skici vidimo svetel telovnik, ki ga predpisuje moda v zvezi z ohlapno jopico kostuma. Ta bluza je ob strani všita in ima zato sedaj tako priljubljeno vsločno obliko, ki izdaja vedno bolj se uveljavljajo ameriški okus.

Mnog bluz je letos sestih iz tankih škarnin linona ali batista, ki se perejo. Te tkanine so namreč zopet prišle v modo in se bodo gotovo tudi držale. Prav lepo bluzo vidimo na naši drugi skici. Nosi se za krilom in se končuje s širokim pasom ter je okrašena po sredi z gumbi, ob strani pa z robčki in zapetimi žepi. Ovrtnik je ozek in okrašen s široko svileno pentljo.

Tudi torbice morajo biti pomladanske

Napačno je mnenje, da smo pomladanski modni že zadostili, če si nabavimo novo obleko in nov klobuk. Paziti moramo poleg tega še na tisoč malenkosti, ki jih moda zahteva, če hočemo biti elegantni. Znano nam je, da elegantna rokavica, apartna torbica in dober čevlji lahko zelo povzdigne tudi drugače skromno obleko. Ker so pa te stvari zelo drage, moramo pač tako izbrati, da je vsaka stvar porabna za najrazličnejše prilike.

To velja zlasti za torbice, ki so zadnji čas izdelane tako, da jih lahko nosimo h kostumu ali pa tudi h plašču in promenadni obleki, na drugi strani se pa skladajo tudi vse z vsemi modnimi barvami. Na naši skici vidimo nekaj takih modelov, ki so pripravljeni zaradi svoje nevtalnosti za vsako priliko. Na prvi risbi vidimo enostavno a praktično torbico, ki se odlikuje po kvalitni usnji in svoji lepi nevtalni barvi. Originalen je zlasti ročaj, ki je sestavljen iz krogi iz želvinega ščita ali slonove kosti. Torbice iz kačjih kož v podobi denarnice (slika 2) nosimo sedaj samo na enem jermenu in so zlasti zaradi te hotimne primitivnosti prav mične.

Učinki pisanih pletenin in barvne gobelinske vezenine (spodnja skica) so zelo priljubljene, ker se njih pisane barve skladajo z vsako obleko.

Vi potrebujete samo eno kožno kremo, kajti

NIVEA-CREME

je dnevna in nočna krema ob enem.

Podnevi Vas varuje škodljivih vplivov slabega vremena, ponoči pa v nasprotju z mastilno zlato kremo popočinoma v kožo ne da bi zapuščala blešč — Ponoči učinkuje EUCERIT kot hranilno sredstvo za kožo, vse stanje pomlajajoča okrepčujoča in negujoča.

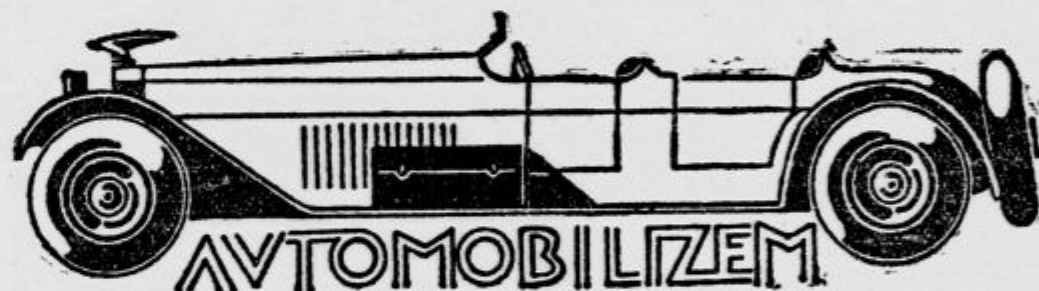
Samo NIVEA-KREMA vsebuje EUCERIT in v tem temelji njena svojevrsna učinkovitost.

Zdravstvo

Zdravniška posvetovalnica

G. T. R. V. Ad I. Po vašem opisu ni moči uganiti, za kaj gre. Kakor smo povedali že nešteto, ne zadošča za diagnozo kožnih bolezni čisto niti najboljše strokovnjaki, ki popis, Stopite vendar h kakemu dermatologu, da vas pregleda. Ad 2. Velja isto kot za 1. — Ad 3. V splošnem velja načelo, da je težje v tolikih kilogramih primerna, kolikor meri človek nad 1 metrom. Kdor tehta torej 90 kg, mora biti 190 cm (= 1 m plus 90 cm) visok. — Če imate razširjeno srce in vam noge otekajo, potem je potrebno, da vodi shujšalno kuro zdravnik, odnosno, da vas ima pod nadzorstvom. Vsekakor vam pa ne more škodovati, če vam svetujemo, da ne uživate preveč tekočine (tudi ne vode) kaj še alkoholne pijače. Nadalje ne jejte mnogo. Izogibajte se posebnim močnatim, sladkim in mastnim jedi. Malo nezamaščene mesa, sočvice, salate in nesladke sadja. — G. N. P. v C. Brez osebnih preiskave in mnogokrat daljšega opazovanja ni moči ničesar točnega povedati in svetovati. Bolezen ni nujno, da je lokalnega izvora, izhaja tudi lahko iz prenosne in konstitucije. Držite se tega, kar so vam zdravniki doslej odredili, ne odlašajte pa in se obrnite na kakega strokovnjaka za ženske bolezni. — Tudi krema za obraz kot vobče za kožo se ne da, ne da se to kožo pregleda, kar na slepo nasvetovati. Poskusite s sledočim mazilom: boraksa 1 gr, glicerina 10 in vode 20 gr, kreme celest in lanolina po 30 gr. — Trajna in redna uporaba pudrov ni nikoli priporočljiva, zlasti ne prekomerna. Po možnosti izhajajte brez nje. — Mlinosa. Glicerini ni niti olje niti maslo, ampak alkohol. Samo njegova konzistencija je oljnata in sirupozna. Dober glicerini mora biti brezbarven in čist ter ne sme imeti nobenega duha. Nerazredčen glicerini se močno navlači s vodo, izsuši, ko to ter jo s tem izsušenjem draži. Glicerini, pomešan s vodo najmanj v razmerju 1 : 2 lahko uporabljate brez škode. — M. Pt. B4 — P. Ananinim! Koš! — G. P. D. v P. Ne dajte se vendar begati. Vsa tista sredstva so skoro vedno malo, navadno pa nič vredna; nikoli pa ne stoji njihova vrednost v kolikšni primernem sorazmerju z njihovo ceno. Ljudje plačujejo za povsem neuporabna sredstva vsote, za katere bi dobili v vsaki lekarni deset in večkratno

množino iste mešanice. In ne mislite vendar, da medicina ne pozna tistih stajnih sredstev, ampak ne uporablja jih, upravi, ker jih pozna, in če jih uporablja, jih stavlja na tisto tiho mesto, ki jim gredo po njihovi zdravilni učinkovitosti. — G. D. T. v M. Isto velja za vas! Cela vrsta bolezni je neodpravljenih, med njimi tudi gotovi primeri epilepsije. To dejstvo potem pri uobzi zbehajnih ljudih, katerim noben zdravnik pomagati ne more, izrabljajo navadno prometni sleparji, ki jim z nesramnimi obljubami, da jih zanesljivo ozdravijo s svojimi čudežnimi lečili, krajejo samo denar iz žepa. Takih »absolutno učinkovitih« tajnih sredstev proti epilepsiji je nebroj, in vsako leto nekaj novih produkcij. — G. I. v C. P. Javno je, da brez pregleda ni moči ničesar dognati in seveda tudi ne nasvetovati. Konzultirajte najprej strokovnjaka za usene bolezni in če ta res ne najde ničesar, nevrologa. Nam se zdi, da po opisanih podatkih ni izključljivo, da stoji bolezen v zvezi z malarijo, ali morda tudi s kininom, ki povzroča semtertja tudi take okvare. — G. I. V. v L. Ad 1. Ne, ne škoduje. Odlična masloba je najmanj ne dobrodošla. Ad 2. Za lase, ki izpadajo po opisani masli, nikakor ni škoda. Namenjeni so bili, da izpadajo. Masla je priporočljiva. Ad 3. Koprivinih korenin komaj, pač pa svezih listov, namočenih v alkoholu. To tinkturo bi bilo smatrati kot lahko dražečo sredstvo. — G. R. B. v S. Vzroki izpadanja so lahko lokalni (izhajajoči iz vzrokov, tičočih neposredno na lasišču) ali splošni. Kje je iskati vzroka in kje ta tiči, to pa more ugotoviti samo strokovnjaka preiskava. Zato se odpravite h kakemu dermatologu v zdravilnici. To bo najzanesljivejša pa tudi najcenejša za vas. Dotlej pa lahko poskusite utirati v lasišče dvodostoten resorcinov spiri. Najmanj škodovano vam ne bo. — G. dr. B. H. v S. Na ta izvajanje vam ne moremo drugače odgovoriti kot z Wassermannovimi besedami: »Platz für ihre Majestät die Dummheit, mächtigste aller Potentaten!« — G. D. V. v Z. Masla seveda počasi učinkujejo; operacija je hitrejša. Dajte se preiskati na omenjenem oddelku. — Brazgotine, ki bi bile pozornost vzbujajoče, se jako redko pojavljajo po operaciji. — G. M. S. v R. Puder samo pri suhi in m-šavi koži. Tako malo kot možno naprati. Puder izsuši. Če je absolutno potrebno, potem masten prah. — Dober svet. Odebelitve, težalne in arsenike kure, vse samo po zdravniškem nasvetu. — Individualizirajoče.

Produkcija »cenejših« avtomobilov. Med največje proizvajalce cenestih avtomobilov spadajo General Motors Corporation, Fordove tvornice in Citroen. Produkcija Fordovih tovarn je znašala v zadnjih tednih okoli 6500 avtomobilov dnevno. Po vseh iz Detroita, bo Ford letos izgotovil nad 2 milijona osebnih in tovarnih avtomobilov. Tovarne družbe General Motors so v decembru pr. l. izgotovile v svojih tovarnah v Ameriki, Kanadi, Evropi in Avstraliji poleg drugih znamk 120.000 Chevrolet avtomobilov, dočim André Citroen v svojih pariskih tovarnah dnevno dogotovi od 350 do 400 avtomobilov ter naznanja, da bo svojo produkcijo v kratkem še znatno povečal.

Problem cenenege aeroplana. Pred kratkim so se razširile vesti, da je začel Henry Ford v posebnem oddelku svojih detroitskih tovarnih s fabricacijo letal, ki naj bi sečasoma bila v ceni tako nizka, da bi si jih lahko vsakdo nabavil. Seveda računa Ford z dohodki srednjih slojev v Ameriki, ker če bi računal z Evropo, bi zaenkrat njegovo podjetje gotovo slabo uspevalo. Da je pa zanimanje za zrakoplovstvo tudi v Evropi precej veliko, nam dokazuje dejstvo,

da so se nemški konstruktorji začeli resno početi z mislijo, kako bi konstruirali cenene aeroplan. Zdi se, da so jim je to deloma posrečilo, kajti pred kratkim so začeli v tovarni letal »Phoenix« v Düsseldorfu izdelovati lahka dvosedelna letala, ki se odlikujejo posebno s tem, da plovejo s povprečno hitrostjo 130 km na uro in da porabijo samo 10 litrov bencina na 100 km.

Hvalevredno postopanje angleške policije. Londonsko redarstvo in ravnanstvo je pred kratkim izdalo svojim uradnikom sledečo odredbo: Avtomobilisti-zastetnik, ki bi pri prvih vožnjah prekrijali policijske predpise s tem, da prekoraj dovoljeno hitrost vožnje, da nima s seboj šoferske izkaznice ali da njegov avto ni razsvetljen po predpisih, naj se ne kaznuje takoj, ampak naj se samo pisмено opomni. S tem hoče policija preprečiti, da bi se mladim avtomobilistom karilo je v začetku »karijere« vselej in odvzemala volja za vožnjo. To postopanje policije je vsekakor zelo hvalevredno in gotovo je, da državna blagajna vsled tega ne trpi prevelike škode, ker so druge denarne globe, ki jih nalaga policija za prestopke proti prometnemu redu precej obutne.

Marijanica ji je ime in na klobuku ima po tedanjim modni malone celega golobčka prišitega.

Kmalu opazijo prijatelji, da se Titu Dobroti oči nekako svetlikajo, kedar se ozro po Marijanici. Najraje jo mu ustavi na golobčku, od onod pa jim življenje pogled kakor nehoti na zdravi Marijančin obraz in zdrkne, samo za trenutek, malo niže na njene junaške prsi. »Ključel!« pravi Janez Ivanu na uho in trči z vsemi.

Pri drugem litru postane Tit zgovornejši. Nagne se malo k Marijanici in ji polglasno pripoveduje o pokojni ženi, kako mu je stregla in kako da se počuti samotnega, odkar nima človeka, kateremu bi mogel zaupati vso svojo notranjo bol.

Pri tretjem litru se mu oči razširijo in poostre. On takoj opazi, ako se kdo dotakne Marijanice četudi le s poželjivim pogledom in pokara Janeza, ko sliži z roko v Marijančin muf, češ da se to ne spodobi. Sam pa nagne glavo naenkrat čisto blizu k Marijanici, kakor da obdružuje golobčka, p-čladi ga z levico narahlo in zašepeta, toda tako, da ga sliši Marijanica, sladko, presladko: »Golobček! Golobček-ek!«

»Meni se Dobrota smili,« pravi Ivan tovarišem, ko so stopili malo v vežo in pustili ona dva sama. »A« se kmalu

V osemnajstem letu

Pogovor s prijateljico: »Zinočka, če se omožiš — ali boš imela tudi otroke?«

»Seveda jih bom imela! Dva, dečka in deklico... Oba poldeta v šolo, deček bo inženier, v obraz bo blede in aristokratski gladko obrbit in ne bo pil ne kadil. Deklica postane slavna igralka. Kadar bo igrala na odru, bodo vsi spraševali: Kdo pa je njena mati? Pokažite nam mater te nadarjene krasne mlade dame! In jaz ji bom izbrala moža... Potem si slikarja, ki bo blede v obraz, gladko obrbit in ne bo ne pijanec ne kadilec... To je moj ideal moža.«

V dvanajsetem letu

»Sergej, saj nič ne rečem, ampak pri tvojih skromnih dohodkih imeti otroke — to je blazno!«

»Zinočka!«

»Ne, to je neopreračljivo! Kadar se popravi tvoj gmojni položaj, ne bom oporekala. Zdaj... Ne!«

V tridesetem letu

»Sergej, sedaj mi je sedem in dvajset Po statusu me ima vsak za mlado dekle. Pomisli, če pride otrok!... Ali ne veš, da otrok pokvari figuro?«

»Vrag te umel! Prej si vedno stokala, da ne moreva imeti otrok zaradi gmočnih razmer. Zdaj sva si postala, da

lahko udobno leživa, ti pa najdeš zmerom kak nov izgovor!«

»Sergej, pomisli, da mi je sedem in dvajset let... Saj imava še časa...«

V osem in štiridesetem letu

»Doktor, pomagajte mi vendar, rada bi imela otroka!«

»Milostljiva, sam Bog more pomagati. Koliko vam je let?«

»Če smem povedati resnico: šest in štirideset... Saj ženska v teh letih še lahko postane mati?«

»Seveda lahko postane, posebno vi, ki ste še mladi, zdravi in čvrsti!«

»Doktor, osrečite nesrečno žensko, storila vse, kar je v vaši moči!«

Sele zdaj je Zinočka zapopadla smisel svetega materinstva...

Rad. Peterlin-Petruska.

Sreča v nesreči Tita Dobrote

Titu Dobroti, uradniku v ministrstvu financ, je nenadoma zbolela žena. Tri dni in tri noči je sedel pri njeni postelji in jo tolažil, da bo že bolje in da bo še vse prav dobro; proti jutru četrtega dne je pa revica izdihnila svojo blago dušo.

Hudo je bilo Titu Dobroti, inako se mu je storilo in solze usmiljenja so ob-

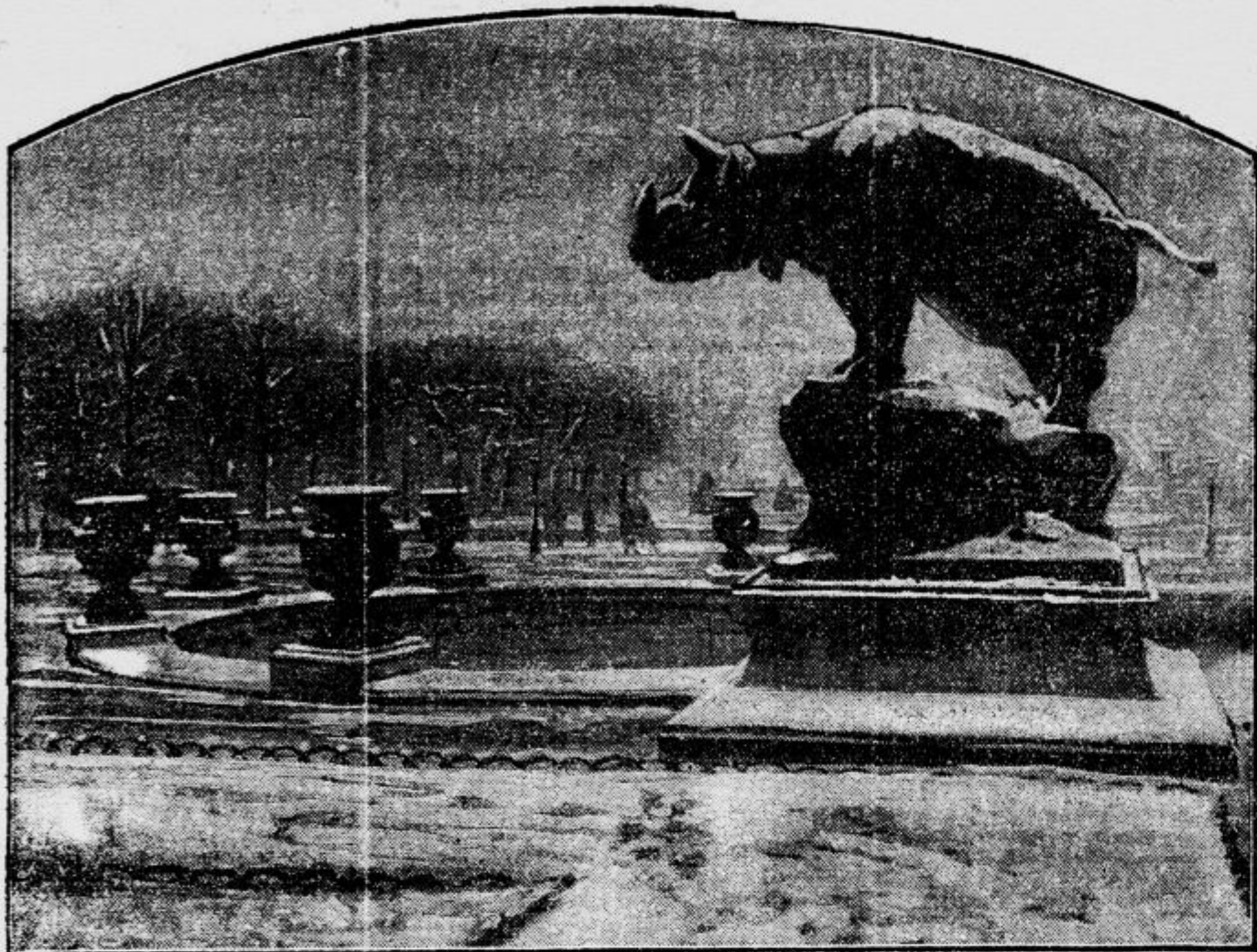
ile njegova baržunasta lica ter mu zalile sveljorumenno bradico. V globokem premišljevanju je čakal, da mi je vžljo solnce nad šumnim mestom, potem se je pa obelkel, vzel palico, zaklenil vrata za seboj in šel v pogrebni zavod.

Iskal je pogrebnege zavoda — bila je nedelja — pa je srečal s potoma tri prijatelje: Janeza, Ivana in Janka. Potopil jim je svoje neznanjsko gorje. Vsi so bili do dna duše ginjeni in so ga iskreno pomilovali. Stopili so v bližnjo zajtrkovalnico in pri kozarčkih dobrega žganja, piva in vina jim je nesrečni Tit nešteto krat raztolmačil svojo globoko bol. In ko so v poznih nočnih urah zapustili gostilno, so imeli tudi prijateljski rosne oči in drug pred drugim so vabili nesrečnega Tita k sebi na dom.

Tit Dobrota pa si je obrisal obraz in odvrnil: »Ne, dragi prijatelji! Idite lepo mirno domov, jaz pojdem pa spat k svoji dragi, nepozabni ženi Marički!«

Težka in nerodna je bila pot v tretje nadstropje. Ko je pa stopil v sobo, se je brez luči slekel, otipal z roko posteljo in v pokončnem ni ji v tihi prisedel. Nekaj časa je sedel molče, potem je pa vstal, se sklonil nad mrtvo ženo, ji segel z rokami pod pazduho, jo nežno podvinil k steni ter legal poleg nje na posteljo.

Iz življenja in sveta

Majhen izrez iz zimskega Pariza

Pogled na zasnove vrtove pariškega Trocadera in na kip nosoroga, ki je v perspektivi zime še fantastičnejši kakor v žarkih poletnem solnce

Kadar grmijo plazovi v doline...

Nevarnosti plazov — Kako se jih ubranimo.

O plazovih in njihovih nevarnostih je bilo že dosti pisanja in nasvetov, a še vedno premalo, kakor dokazujejo nesreče, ki se dogajajo vedno znova in ki so, žal, tudi pri nas v zadnjih časih zahtevale več človeških žrtev.

Kadar je računati z naglimi vremenskimi spremembami,

o čemer nas tisk dandanes že zelo zanesljivo obvešča, kadar beremo o udiranju plazov in ob močnih snežnih mežjih je najbolje, da se potovanju po nevarnih ozemljih za nekoliko dni sploh odpovemo. Ta nevarna mesta moramo dobro poznati, če kam gremo in tudi svari domačinov nikar ne prezirajmo! Dobro je tudi, če se ne podajamo na smučarske in podobne ture nikoli sami

temveč vedno v družbi izkušenih tovarišev in vodnikov. Tudi na opremo polagajmo potrebno pozornost. Nikoli ne bi smeli na zimskih turah pozabiti na posebno varnostno vrvico, ki kaže v slučaju zasutja reševalcem pot do nesrečenca.

Strmine in obronke, ki so na glasu radi plazov, obidimo v velikem loku. Če le mogoče se poslužujemo poti po skalnih grebenih, tudi če bi morali pri tem smučati od časa do časa nositi.

Po nevarnih pobočjih

stopajmo dalje drug od drugega in ne privezani, nikoli naj bi ne bila več nego ena oseba na nevarnem kraju. Privežimo si gori omenjeno varnostno vr-

vico in stopajmo tiho in počasi, brez skokov in teptanja. Ne delajmo preglubokih sledov, a starih se poslužujmo le, če so varni. Če ne vozimo s smučmi poševno navzdol naj bodo le rahlo privezane na noge tako da se jih v slučaju nevarnosti lahko takoj rešimo.

Če zaidemo v plaz,

ohranimo mirno kri, odvrzimo deske, skušajmo se plazu s palicami upirati in ostati s plavalnimi gibmi na njegovi površini. Zasute tovariše skušajmo kolikor mogoče hitro odkopati in le tedaj, če sami nič ne opravimo, pojdemo po pomoč.

Elektrika v človeškem telesu

Profesor Jolly z londonskega vseučilišča se bavi z raziskovanjem električnih pojavov v človeškem telesu in je podal v ožjem krogu učenjakov dokaz, da nastopajo že ob najmanjšem čustvenem razgibanju. Dokaz se je izvršil približno takole:

Neki dijak je legel na blazino, ki je bila prepojena z določeno raztopino. Pod roko in na roko so mu dali manjšo blazino, preparirano na isti način, a vse te blazine so bile v zvezi z galvanometrom. Drug dijak je začel potem prvega pripovedovati kakšno drastično zgodbo, n. pr. prizor pri zobo-

zdravniku. Že pet sekund pozneje se je pojavila reakcija in igla galvanometra se je začela premikati.

Prof. Jolly pravi, da potrebuje njegovo odkritje še mnogo podrobne izdelave, šele tedaj bo postalo praktično pomembno. Zdravilna veda bo dobila s to metodo vsekakor zanesljiv pripomoček za dijagnozo in zdravljenje raznih bolezni. Na londonski kirurški kliniki poskušajo že pospeševati celjenje ran s slabotnimi električnimi tokovi na ranjenem mestu. Rezultati teh poskusov še niso znani.

Posledice ponesrečene operacije

Procesi, kakršnega imajo ta čas v Parizu, so zelo redki in specifični naše dobe. Gospa Leguenova, lastnica neke pariške modne trgovine, se je zaupala nekemu kirurgu, da bi ji z operacijo popravil linijo noge. Po operaciji pa se je noga vnela in namesto da bi postala lepša, so jo morali odrezati. Nesrečna pacientka je tožila kirurga za odškodnino. Sodišče še ni izreklo sodbe, ker mora najprej ugotoviti, ali je nesrečo zakrivil kirurg ali pa kakšna druga okolščina.

Egiptski kralj obišče Evropo

Iz Prage poročajo, da bo egiptski kralj Fuad v prvi polovici tega leta obiskal Srednjo Evropo do Nemčije. Ob tej priliki poide tudi v Prago, da vrne predsedniku Masaryku poset, ki mu ga je ta pred časom napravil v Egiptu.

Jasnovidec odkril tatove

Praški listi poročajo o zanimivem slučaju jasnovidenja. Znanj telepat in jasnovidec Erik Jan Hanussen je s svojimi okultivnimi zmognostmi odkril družbo tatov, ki je pred dvema letoma oplenila

denarno pislo z 10.000 dolarjev, last Češke komercialne banke. Banka je zavarovana pri praški podružnici zavarovalnice Rionone Adriatica di Sicurtà in ta je bila dolžna svoji klijentini povrniti ukradeni vsoti, ki je bila odposlana v Rumunijo. Že l. 1927. je predlagal vodja transportno-odškodninskega oddelka zavarovalnice Ehrenstein podružniškemu ravnanstvu, naj se posluži za ugotovitev storilcev gori navedenega jasnovideca. Ravnanstvo pa je ta predlog odklonilo in je šele pred kratkim, po znanih lanskim Hanussenovih uspehih v Pragi (o čemer smo tudi mi poročali) poklicalo tega na pomoč, potem ko so ostala vsa druga poizvedovanja brez uspeha. Hanussen se je pozivu odzval in je odgovoril na podlagi svojih eksperimentov, da živijo storilci v Rumuniji, kjer jih ne bo težko izslediti.

Glavni krivec po Hanussenovem popisu bi moral biti namreč vodilen uradnik na pošti v rumunskem mestu Satu-

mareju, kjer ga poznajo vsi zaradi njegovega izumiteljskega delovanja in kjer uživa mnogo protekcije. Njegova specialiteta je sestavljanje radioaparatur. Možakar je še mlad, a v njegovem stanovanju bodo našli kos lista, s katerim je napolnil denarno pislo, ko je pobral iz njega s svojimi pomagači ukradeno dolarje.

Te navedbe so bile tako precizne, da ravnanstvo še vedno ni hotelo verjeti.

Poizvedovalo je še vedno po čekoslovaških poštinih uradih, čeprav je Hanussen trdil z vso odločnostjo, da so tatovi Rumunci, in je ponudil zavarovalnici visoko bančno garancijo, da jih sam najde najdalje v teku 14 dni. Končno sta se Hanussen in Ehrenstein odpravila v Satumare in po nekoliko dneh je sedela vsa tatinska družba v zaporu. Našli so takšne dokaze za njeno krivdo, da jih ni bilo mogoče spregledati — in v tej družbi je bil gori opisan poštni uradnik.

Tudi od ukradene vsote so rešili samo del. Če bi bilo zavarovalniško ravnanstvo že pred dvema letoma poslušalo Ehrensteinov nasvet, bi lahko rešilo vseh 10.000 dolarjev!

Miss Evropa išče orijentacije
Gđa. Simonova v Parizu vprašuje policijskega stražnika po imenu ulic in trgov

Kako rešujejo stanovanjski problem na Češkoslovaškem

Odkar je stopil v veljavo zakon o pomoči gradbenemu delovanju, t. j. od 1. jun. 1921., je dalo češkoslovaško ministrstvo za javna dela preko 3 1/4 milijarde kron podpore v to svrhu. Zgradili so v tem času 26.472 hiš s 56.801 stanovanjem. Celokupni gradbeni stroški so znašali skoraj 4 1/2 milijarde kron Na Prago odpade 2116 hiš z 12.350 stanovanji.

Edisonov surogat za guml

Izumitelj Edison, ki je dne 10. t. m. praznoval svoj 82. rojstni dan, je ob tej priliki oznanil prijateljem in znancom, da se že dalje časa bavi z odkritjem, ki bo veličanske važnosti za razvoj

tehnike v bodočnosti. Posrečilo se mu je najti nadomestek za guml, in sicer v obliki rastline, ki ima podoben travu. Rastlina se goji kakor žito, ni pa muho, da bi se vsako leto nanovo sejala, ker ostane štor v zemlji in poganja rast naslednje leto sam iz sebe.

20.000 kvadr. milj novih rudninskih nahajališč

Okoli permanske reke Yurimagua in v bližini Amazonke so preiskali 20.000 kv. milj prostrano ozemlje, ki je prebogato na rudninah vseh vrst. Konsorcijski denarni magnatov iz Zedinjenih držav se je pogodil s peruansko vlado, da mu prepusti to ozemlje, ki ga odkrile tudi mlo podnebje, v eksploatacijo. V bližnji pomladi se nasehi tu baje 50.000 evropskih kolonistov. Ameriški konsorcijski bo gradil preko te koncesije železniško progo z izhodiščem v pristanišču Painti.

Zopet rekord v zrakoplovstvu

Mlada, komaj 18letna Amerikanka miss Bobby Troutova, ki je vzdržala v zraku s letalom 17 ur, 5 minut, 37 sekund in je potolčila vse dosedanje ženske vztrajnostne rekorde v zrakoplovstvu

Zora voda

proti sivim lasem!

Ne barva, temveč vrača sivim lasem prejšnjo naravno barvo.

Zak. zašt. Odobrena od zdravstvenega odseda pod št. 1793—20. kot za zdravje popolnoma neškodljiva. Uspeh siguren in trajen. Cena steklenici brez poštnine Din 35.—.

ZORA VODA I. OREL, Zagreb
Duga ulica 32.

Lekarnam, drogerijam, parfumerijam, brivnicam in trgovinam mešanega blaga damo v komisijo.

ne oženi, bo popolnoma propadel, le žena ga še more rešiti.

»Vesta, kaj?« reče Janko. »Marjanica bi bila zanj ravno prava. Jaz mu jo iz zgolj prijateljstva prepustim. Meni je bila vedno zvesta in tako bo tudi njemu.«

»Imenitno!« zakriči Janez. »Uredimo to stvar že našemu prijatelju Titu na hudo. In sicer kolikor moč hitro!« Sežejo si v roko. »Zdaj pa brz na delo!«

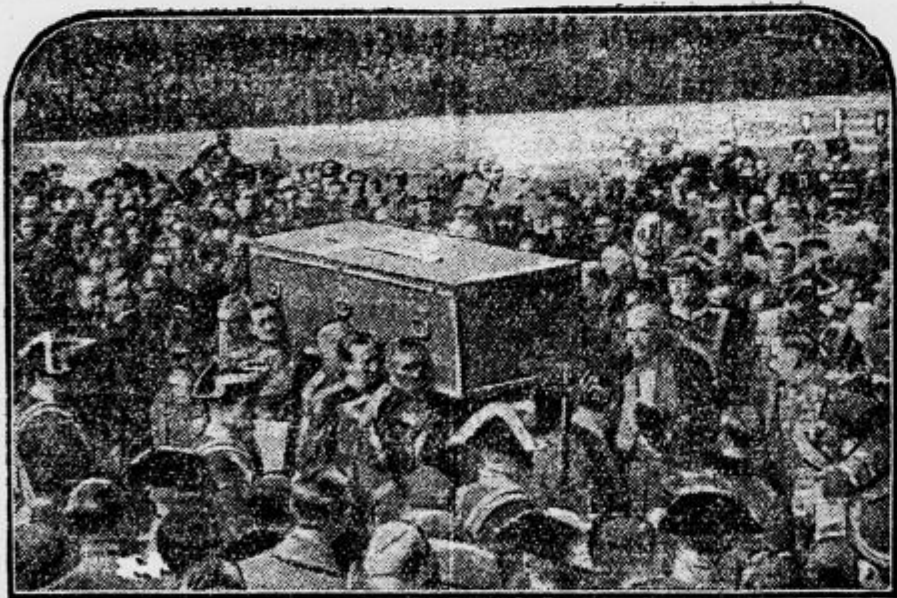
Ko stopijo v sobo, se jim ponudi kakor nalašča krasen prizor: Tit Dobrota drži z obema rokama Marjanico desnico, jo nese k ustnicam in poljublja, enkrat, dvakrat, trikrat, ter vselej zašepeta »Golobček, golobček, golobček!«

»Živel mladi par!« zakriče vsi trije in hite k njima ter jima čestitajo k zakonu.

»Allo, natakarcia, Hter šentjanževca na nizo!«

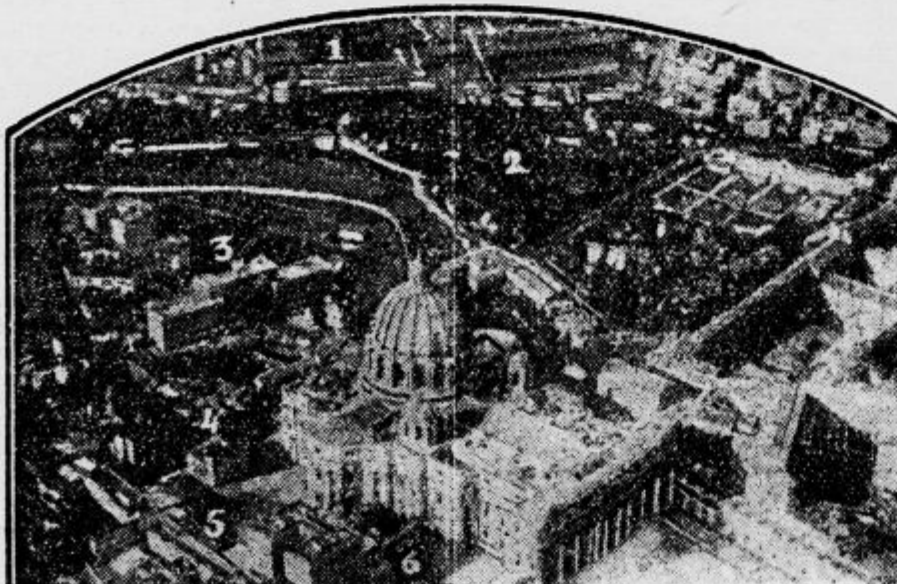
Tako se je za Tita Dobroto vse srečno končalo. Še tisti večer je vzel nevesto Marjanico k sebi na stanovanje in sam osebno je šel k njenemu gospodarju odpovedat službo.

Oklicali so jih enkrat za vso trikrat. Svadba je bila v isti gostilni kakor zaroka in svatje: trije prijatelji Janez, Ivan in Janko so se prav dobro imeli in pili nešteto krat na zdravje srečnemu mlademu paru.

Pogreb španske kraljice-matere Marije Kristine

V minulem tednu so pokopali špansko kraljico-mater Marijo Kristino, mater kralja Alfonsa XIII. Položili so jo k večnemu počitku v obliki tretjerednice in z lesenim križcem v roki. Mrtvaški sprevoz na naš tleki se pomika skozi vojaški spaln in kolodvor, kjer so prenesli krsto v poseben vagon in jo odpeljali v Escorial. Tam so položili rakov s truplom v cerkev avguštinskega samostana

Papeška država: Città di Vaticano

1. Viale del Inferno. 2. Vatikanski vrtovi. 3. Egiptski kolegi. 4. Palača kardinala Merry de Vaila,

BOLEZNI

kot

HRIPA

Izpodjedajo življenjsko telesno moč. Tudi pri najboljši negi in največji pažnji je še vedno potrebno dajati bolniku in rekonvalescentu lahko prebavljivo, osobito dobro hrano, ki dviga odpornost telesa, obnavlja izgubljeno moč ter je v stanu, da znova okrepi oslabilni organizem.

To se najlažje doseže z

OVOMALTINE

Dajte bolnikom 2—3 žličice Ovomaltine za dopoldne in južno in povrni jim boste v kratkem času zdravje in svežost.

Dobiva se povsod!

Zahtevajte brezplačni vzorec, pozivajoč se na ta list, pri

Dr. A. WANDER-UD. D., ZAGREB

Kulturni pregled

Naše delavstvo in slovenska kultura

Ob otvoritvi palače Delavske zbornice v Ljubljani

Dejstvo, da je dobil osrednji zavod slovenskega delavstva — Delavska zbornica — to, o čemer so sanjale generacije naših proletarcev: svoj reprezentativni dom, nas vodi tudi na kulturno področje. V tem domu ima prosvetni odsek Delavske zbornice veliko knjižnico; tu bo poleg centrala kulturnega dela med slovenskim proletariatom.

V dnevi, ko se ta dom slovensko odpira, mislimo o tem, koliko važnih kulturnih nalogov čaka kroge, ki jim je poverjena reprezentanca slovenskega delavstva.

Predvsem: razširiti, poglobiti kulturo naših delavcev, dvigniti duševni nivo slovenskega delavstva.

Problem narodove kulture ni samo kar najboljše in najvišje, ampak tudi produkcija, marveč tudi kulturni konzum. Zakaj ne bi teh delavcu tako znanih pojmov prenesli na področje kulturnega dela?

Tu producenti: pisatelji, likovni umetniki, glasbeniki. Tam konzumenti: delavci, kmetje, meščani, intelektualci.

Ali naj producenti slovenske kulture ustvarjajo le za omejen krog meščanov in intelektualcev? Ali so zato napisane dobre knjige, da jih čita le ozek krog ljudi? Ali ustvarjajo slikarji in kiparji svoja dela zgolj za bogate Mecene, ki jih ni več, ali za galerije, ne pa tudi v okras in ponos vsem našim hišam, kjer se tolikokrat šopiri nič vredno tuje blago?

Problem, kako razširiti vrste kulturnih konzumentov, kako pridreti z dobrimi knjigami in umetniškimi deli v naših sloje, ni samo problem tako zvane »ljudske prosvete«. To je tudi problem tako zvane »visoke kulture«, vprašanje vseh, ki pri nas kulturo ustvarjajo.

Slovenski pisatelji in umetniki imata danes zelo omejeno polje. Slovenska knjiga ne gre v tisočih med ljudi, ne teče kakor morje, očevočuj tok širom našega ljudstva, marveč kaplja počasi karapenčeva voda v kraških jamah, ustvarjajo nekatere otoke posameznikov, ki se zanimajo za lepo knjigo ali umetnino.

Lahko bi ugovarjali: Kdo naj kupuje tako drage knjige? Kako naj si preprosti človek kupi le reprodukcije domačega originala? To je eno. Drugo je to: Kako naj preprosti ljudje razumejo naše leposlovne knjige, ko so pisane tako visoko?

Vse to je v medsebojni zvezi. In še drugo je to: v zvezi: Težave našega založništva, nizki pisateljski honorarji, obupna izoliranost likovnih umetnikov, zastoj, odvečnost našega kulturnega življenja.

Doma bi težko našli recept za ozdraviljenje.

Poglejmo preko meja, v tuji svet:

V Nemčiji, Franciji, Angliji in danes tudi že v Rusiji, na Češkoslovaškem in drugod, kjer si je delavstvo pridobilo s socialnim bojem ugodnejši, to se pravi: pravičnejši zmožni položaj, prehaja znaten del njegove sile na kulturno področje.

Od meseca do meseca raste število delavskih kulturnih društev, ljudskih vseučilišč, večernih tečajev prosvetnih domov, knjižnic, izobraževalnih zavodov, časopisov itd. Silna narodna plast, ogromen plaz ljudi, se pomika tja, kjer so še pred desetletji stali izbranci s šolskimi sprčičevaji v žepu in čisto z obubojo praznimi glavami in srci. Pomika se plaz, ne da ruši kulturo, marveč da ji prinese nov material, gradivo za nov, močnejši razvoj: da prinese kulturnim producentom iluzije in tisoče hvaležnih konzumentov.

Rekli smo: Kdo naj kupuje drage knjige? Število ustvarja čudeže: deset tisoč konzumentov stori, da draga knjiga postane poceni. Rekli smo: Kako naj preprosti človek razume »boliko« knjigo? Vzdreži naprednih narodov nas uči: Treba je dela, gibanja — treba zanešati v ljudske vrste pobudo; za pobudo pride zanimanje, za zanimanjem počasi tudi umevanje. V pravi lepi knjižnici ni nič takega, kar ne bi bilo umljivo človeku, ki se vzočil za čitanje. V poučni knjižnici ni tujih knjig za različne stopenje: tu je potrebno predznanje vendar ovirajo misli niti tu ne prepirajo.

Delavcu, ki hoče in delavstvu, ki se zna oprijeti dela za svoj napredek, se odpirajo široke možnosti. Demokracizacija družbe — neizogibna, neustavljiva, nedolžna — prinaša kulturo v vse sloje v vse družbene vrste. Gre za to, da tudi mi omejeno najširše sloje poskušamo vplivu neznanja, neodločnosti, alkohola in drugih zatracov in da s močno socialno zakonodajo omogočimo vsemu delavstvu duševno življenje, ki zahteva nekaj več časa, denarja, truda in zavajanja vase.

Palača Delavske zbornice na eni najlepših ljubljanskih ulic je simbol teza orvaka prebujenja, začetek nove dobe v našem socialnem presnavljanju.

Mikro prostorov, ki vodijo v jedilnice, mino potov k dobri, ceneni telesni hrani — tudi to je važna pobuda. Pomemben vzgled! — zavile k skladišču duševne hrane, v čitalnico in knjižnico. Ob tej hudi zimi so toplo zakurjeni prostori polni ljudi. Danes še vsi ne čitajo. Vsi z zanimanjem ne. Nekateri se le grejejo. To je prva stopnja: najprej je treba zadovoljiti človekove telesne potrebe. Toda drugi se že pridno pozabljajo v časnike: nekateri vidijo, ki z zanimanjem obračajo strani revije. To so razne stopnje v delavčevem duševnem razvoju. A talentom te odprta pot še višje. Najvišje: Maksim Gorkij. Pa naj istražijo in drugi so vzgled.

Po stenah umetniške slike. Stalna razstava naših socialno čutečih umetnikov: stalen poziv delavcem, da nas se zanimajo za delo umetnikov.

Dolge police, težko obložene s knjigami. Desettisoči knjig. To je knjižnica prosvetnega odseka Delavske zbornice, odprta vsak dan od 10. do 12. od pol 18. do 21. ure. Iz neznanjih začeskov raste široko skokoma. V januarju leta 1927, je štela 481 obiskovalcev. V decembru 1649. lani v januarju 2029. v decembru 1811 — število se izpreminja. Vendar: če prečesamo mesece v celoti, vidijo stalen porast članstva. Lani v januarju je bilo izposojenih 4051. v decembru 3798 knjig; slovenskih: v januarju 2419 v decembru 1703; nemških: 1390 — 1814; hrvaških 242 — 263. Izmed teh: leposlovnih 3670 — 3261. znanstvenih 281 — 537.

To so številke dveh mesecev. Ki jim je treba dodati še to — le:

Več kot polovica obiskovalcev so delavci. Četrtnina dijakov. Ostalo drugi poščiti.

Ta statistika še ne pove ničesar. Vendar je dejstvo, da se naše delavstvo čedalje bolj kulturno prebuda. Da vstopa v slovensko življenje kot kulturni konzument. Nijam še statistike o tem, kar bi bilo zanimivejše: kakšne knjige in katere avtorje najraje čitajo naši delavci? Ne moremo še določiti nivoja našega proletariata, ki je kar različen. Živeč še vedno v sila trdi borbi za gnetno življenje, ne more delavci žrtvovati veliko časa za kulturo, ne čuti še dovolj zlobo kulturne potrebe. Treba se je sreti, treba je premagovati budo in strah za bodočnost...

V tem prvem svitu novega socialnega življenja slovenskega industrijskega delavstva, v luči prvih uspehov v veliki borbi, je reprezentativni dom Delavske zbornice v Ljubljani ognjišče nove delavske samozavednosti, nove vere v uspeh, ki drami naše delovne sloje in jih spaja z narodovo kulturo.

Delavske ognjišče — to je velika knjižnica v Ljubljani, iz katere se je rodila manjša — v Mariboru. Ognjišče so uređevala Prosvetnega odseka za delavstvo: za začetek 33 izdanih predavanj, vsako s sklopičnimi slikami. Predavanja o francoski revoluciji, o starih kulturah o tujih delah, o delavskem življenju in delu v tujini — vsako gre približno osemkrat na leto med ljudi: v Celje, Trbovlje, Hranstnik, Zagorje, Prevalje, Ptui, Jesenice, Trzin. Se je veliko dela, še mnogo načrtov: toda podlaga je ustvarjena in z Miklošičeve ceste v Ljubljani utegnemo kdaj teči še silnišči, prerajajoči tokovi kulturne pobude in vere...

PISMO IZ ZAGREBA.

Literarna društva in revije

Mrtva društva — Potreba širše in bolj literarne usmeritve — Tradicija brez elana — Revije na rizično — Ali se literatje lahko sedinijo?

V Zagrebu, 15. februarja. Srečal sem nekaj naših knjižnikov, ki so presenečeno odprli oči, ko so slišali, da je »Društvo hrvatskih knjižnikov« imelo občni zbor in izvolilo novi odbor. Glejte, take so vezi knjižnikov z »Društvom hrvatskih knjižnikov«.

Brez dvoma je, da je bil ta občni zbor objavljen nekje v listih v rubriki »Današnje prireditve«, toda človek ki teh prireditev ne obiskuje, je po težko izvedel, da je nastopil tisti dan v letu, ko to društvo oživi. Popolnoma tako je tudi s staro »Matico Hrvatsko«.

Mladi, naprednejši knjižniki so že zdavnaj resignirali na obe društvi. Nekdo, ko so imeli ambicije, da bi iz njih kaj naredili, so doživeli razočaranje: preglašovali so jih člani nekvalifikirani. A ti imajo brez dvoma večino. Kdo naj se potem takim bojuje v mlini na veter? In zaveza je zaspala...

Se eno združenje knjižnikov obstoji v Zagrebu Pen-klub. Tudi tu je zmazalo blaženo načelo parlamentarnega preglašovanja. Posamezniki so

se zokvirili v svoje interesne sfere, spravili v klub (v nasprotju z njegovimi pravili!) ljudi, ki nimajo nič skupnega z literaturo, zagotovili si volice in izvajajo svoj kardinalni program: večerjajo v Esplanadu.

S tem bi bil problem literarnih združenj rešen, če v Zagrebu vendar ne bi živeli tudi — literatje. Oni, ki so se po tej razsvetlavi v interesne sfere znašli na robu literarnih društev in tisti, ki so docela prekinili z njimi, imajo takisto potrebo družabnega življenja. Razen osebnih pa obstoje še interesi hrvatske knjižnosti: prav v intereseu te hrvatske knjižnosti nastajajo potrebe nekake skupnega dela, medsebojne moralne rešitve in pomoči — nastajajo potrebe kolektivne reprezentance.

To, kar je in kar je bilo storjeno, da bi se organizirali naši knjižniki, se je razbilo in se se razbija ob ozki bazi plemenskih pretenzij v literaturi in na preširoki platformi društvenega članstva.

Bolj kot kedaj poprej se čuti danes v mlajših krogih zagrebških literatov potreba organizacije v docela nasprotni smeri: na široki platformi pretenzij v knjižnosti; čuti se potreba centralnega zedinjenega združenja vseh literatov naše države, z ožko omejenim članstvom. Takšno združenje bi moralo biti zbirališče samo in edino le literatov.

Tako jugoslovensko združenje je tudi edino jamstvo, da bi se mogla naša nacija kulturno in umetniško postaviti v isto vrsto z ostalimi evropskimi kulturnimi narodi.

In če bi ta pobuda prišla iz Zagreba, mislim, da bi bila simpatična tudi Slovencem in Srbom, zakaj Zagreb bi lahko le zasnoval realizira.

Tradicija ne more tekmovali z diram današnjega časa. Samo mlade sile bi lahko obvladale tehnično časa in ji vtisnile sodobno kulturo. Zato je potrebno skupno delo.

A literarne revije bi morale biti odraz takega dela.

Zagreb je v zadnjem času del dve ali tri zanimive literarne revije.

Res je, reprezentativne revije Zagreb še vedno nima, kljub temu, da je bila za tako proglašena — pač v zmotnem umevanju literarne reprezentativnosti — »Hrvatske revije«, ki ima dobro tehnično opremo. »Hrvatsko revijo« izdaja Matica Hrvatska. To je društvo, ki je že zdavnaj izgubilo vsak kontakt s časom. In bi bila potrebna temeljita regeneracija. Urednik revije dr. Branimir Ljubić je brez dvoma jalovo trudil, da bi izgnal iz tega posušenega drevesa kakšno življensko kral. Zdi se, da je s »vojimi« prizadevanji brez moči v tem milijonu.

»Savremeni«, organ »Društva hrvatskih knjižnikov«, izhaja edino le po dobri volji treh kompanjonov tiskarne »Merkanter«, ki ga tiska. Pred desetimi leti je nemara ta »Savremeni« kaj pomenil v našem literarnem življenju, ki mu sicer ni dajal smeri, vendar ga je vsaj do neke mere ilustriral. Pozneje je tudi on prenehal izhajati. Polej se je pojavil znova in zdaj izhaja nekam mlačno in nerodno, po milosti tiskarne. Toda njegovo izhajanje nima rezonance. Sama tradicija ga ne more rešiti.

Lani je začel izhajati v Zagrebu »Književnik«. Izdaja ga človek, ki sam nima nikakih vezi z literaturo, izvzemši simpatije. Imel pa je to nesrečo, da je vsak drugi mesec izpreminjal urednika. Nekaj časa ga je uređeval Julije Benešić. Ta preloja je bila cvet lega lista. Nato je eno, morda dve številki uredil Milan Begović in list je začel izgubiti na vrednosti sotrudnikov in vsebine. Sedaj ga uređuje neki anonimni odbor. List je — baje — po zaslugi lastnikov agilitnosti dobro fundiran; sam njegov pojav v našem književnem življenju je prikupen in zanimiv. Toda manjka mu značilna in bistvena stvar: linija.

Za novo leto je ustanovil mladi zagrebški pisatelj dr. Mladen Horvat svoj lastni list: »Pantheon«. Doslej sta izšli dve številki. Horvat ima velike pretenzije: skuša dati listu nekaj mednarodnega značaja. Tako prinaša sestavke tujih književnikov v originalnem jeziku. Tako ima vsaj v programu. V prvi številki je priobčil Mauricea Dekobra. V drugi številki mu sicer manjkajo internacionalni sotrudniki, zato pa ima nekaj novih domačih imen. Vse to je za enkrat zgolj — zanimivo.

Renomirana »Kritika« Stevana Golaga že trpi za nerednim izhajanjem. Velike finančne neprilike idealnega literarnega delavca Golaga je dal svojem listu izraziti socialno-literarno smer. On je edini pri nas afirmiral sodobnost v literaturi.

»Socialna Misao«, ki jo je lani ustanovil znani publicist dr. Božidar Adžija nima leposlovnega značaja, čeprav je v zadnji številki imel »Socialna Misao« dosega svoj kulturno — socialni časopis. Ze z nekaj številkami je »Socialna Misao« dosega svoj popolni rezon. Naposled — morda je danes važnejše obravnavati socialno kulturne probleme nego pisati beletristiko...

»Nova Evropa« izhaja in to je vse.

»Vijenaec«, ki je bil v redakciji dra. Ivana Nevešića se lani naš literarno najbolj

reprezentativni časopis, je lani jesen prenehal izhajati.

In vendar se čuti potreba velike reprezentativne literarne revije, ki bi zbrala okoli sebe vse jugoslovenske književnike. Tako revija bi imela danes bolj ko kdaj poprej svoj pravi, veliki in uspešni rezon. Vprašanje samo: Ali res ni mogoče, da bi se vsi jugoslovenski aktivni književniki zbrali v eno organizacijo? Ali je to zares tako nemogoče?

Ka Mesarić.

Iz francoske književnosti

Nepregledna je vrsta knjig, ki se kopičijo tako rekoč dnevno na francoskem knjižnem trgu. Ze sam Pariz jih daje v tisočih, a tudi provinca je zelo pridna. Francoski literarni kritiki imajo ogromno — seveda specializirano — dela, da določijo spremen pomembnejših avtorjev mesto, ki jim gre v celokupni slovenski produkciji.

O aktivnosti francoskih založnikov naj dá vsaj medel pojem pregled knjig, ki jih je izdalo ali jih napoveduje založništvo »Nouvelle Revue Française«, znano pod kratko »nrf«. Ta pregled, objavljen v najnoviji številki »Les Nouvelles Litteraires«, pričuje, da je izšlo v času od 1. oktobra 1928 do 15. januarja 1929 pri omenjeni založnici 17 novih romanov oziroma zbirke novel, 1 zvezek poezij, 6 zvezkov esejev, 1 drama, 3 prevodi iz tujih literatur, vrhu tega pa večje število zvezkov v raznih zbirkah, ki jih izdaja »nrf«, kakor so: »Bibliothèque des Idées«, »Les livres du jour«, »Vie des hommes illustres« itd. Izmed pomembnejših knjig omenjamo roman Mauricea Bedela »Molotov-indre-et-Loire«, ki je dobil Goncourtovo nagrado, M. Mauricejev roman »Amour, Terre inconnue«, zbirko esejev po knjiga Guillaume Apollinaire »Le Placard des deux rivières«, esej čisto omenjenega Ju liena Benda »Mon premier Testament«, Paula Clauda »Positions et Propositions«, knjigo izbranih spisov Charlesa Péguya, Brionova »La Vie d'Attila« in dve različni novi izdaji znamenite Mauroisove biografije »Disraeli«. Za čas od 15. januarja do 15. aprila t. l. napoveduje isto založništvo 12 beletrističnih novitet, med njimi Andreja Gidea »L'Ecole des Femmes«, dve knjigi J. Kessela, VI. zvezek največjega francoskega romana v poslednjem desetletju Rogera Martina du Gard »Les Thibaults«. Izšli bodo trije zvezki poezij, novi esej J. Benda »La Fin de l'Eternel«, Paula Clauda »L'Oiseau noir dans le soleil levant«, Leona Daudeta »Paris vécu«, dve knjigi Paula Valéryja, 5 dram, med njimi Romaina sava predelava Jobsonove »Volpone«, ki se pravkar igra v Ljubljani v Zweigovi predelavi, prevodi Conrada, Rabindranata Tagoreja, Zamjatina (zbirka »Les jeunes Russes«), Poljaka Szymanskoga (zbirka »Collection Polonaise«) in cela vrsta novosti v zbirkah »Vies des Hommes illustres«, »Les Documents bleus« itd. Isto založništvo izdaja tudi zbrane spise Marcela Prousta.

Prelistavajo razne literarne časopise in prelede francoskih knjižnih novosti, vidimo, kako malo odmeva ima v tem svetu ju goslovenska književnost, da bi se našlo marsikaj, kar bi zdaleč odtelalo to ali ono sicer mnogo omenjano knjigo. Vendar že površen pogled pričuje, da so Francozi v prevajanju iz tujih literatur zelo vzdržni: značilno je, da imajo relativno najjačje prevodno književnost haš mali narodi. In prav ti so z vsem navdušenjem sprejeli avtorsko zaščito, ki jim samim ne bo nudila praktičnih koristi, zakaj o praktični reciprocitni ni besede.

Listi komentirajo s simpatijami, da se je zopet skupina pisateljev zavzela za svojega tovariša Leona Daudeta, ki živi v izgnanstvu v Belgiji. Kakor znano, je bil Leon Daudet, eden najboljših pisateljev novejšega generacije, a tudi vodja rojalstev, pred leti iz političnih razlogov aretiran. Daudet pa je pobegnil iz zaporov. Več tednov ni bilo znano, kje se skriva. Naposled se je oglasil iz Belgije, kjer živi v Bruslju in pridno dela. V izgnanstvu spisani štiri zvezki »Courrier des Pays-Bas« so njegovo najboljšo delo. Ze l. 1927 je pozval sedem odličnih pisateljev Société des Gens de lettres, da naj se zavzame zanj: zdaj se jih je oglasilo zopet petorica, med njimi tudi levičarsko orientirani, z zahtevo, da se Daudetu dovoli prost povratek v domovino.

Vsekakor je ta solidarnost pisateljev raznih smeri in svetovnih naziranj lep dokaz francoske srčne kulture.

Krize mladega rodu

Med nemškimi romani, ki so dosegli v zadnjih mesecih največji uspeh, sta zlasti zanimiva »Jahrgang 1902«, spis Ernesta Gloseria, in »Josef sucht die Freiheit«, delo Hermann Kestena. Junaka obeh romanov sta mladostnika: prvi junak je postavljen v sredino volnih dogodkov in upodablja odnos mladine nasproti vojni, drugi roman pa analizira odnos mladostnika nasproti odraslim, ki ga obdajajo.

Prvi romanopisec je imel poglavitni namen, opisati nemr in skrb generacije, ki je odrasla med vojni, krize mladih lu-

di, ki so bili iztrgani očetovski avtoriteti in tradicionalnemu redu in v katerih so povzročila silna in mnogovrstna vznemirjenja, da so rasti hitreje nego katerakoli generacija pred njimi. Ernest Gloser je opisal vse strani te globoke in obsežne življenske drame. Prebujenje spolnosti pri mladih dečkih, čutne in čustvene krize — to je zgolj ena stran drame mladega rodu. Bistvo problema pa je predvsem socialno.

V tem romanu čitamo, kako je ta rod, »letnik 1902«, reagiral na dogodke, ki so razvijali po izbruhu svetovne vojne, kako je zrl na manifestacije po prvih zmagah, kako se ga je lotevalo malodušje in kako mu je bilo v letih gladi, revolucije in razkroja. Roman ni prosta fantazija, marveč izpoved priče, človeka, ki je vse to sam občutil in doživel. To so preproste, vsakdanje beležke o velikih dogodkih, odsevi, ki so jih zapuščali v občutju oseb, ki nastopajo v romanu. Dejanje se dogaja v majhnem mestu z njegovimi takisto neznanimi prebivalci; čeprav piscu ni šlo za absolutno resnico, so vendar njegove osebe izredno resnične, kakor da bi jih imeli žive pred seboj. Pisec je izborni analitični mladostni entuzijazem prvih let, naglo dozorevanje in nato prehod k obupu nad vsem, kar je malo prej navduševalo mlade ljudi. Vidimo, kako ta mladina naenkrat zaživi socialno: lakota v mestih jo požene na kmetje, kjer težko dela za nahrbtnik moke in krompirja. Vse te izpremembe povzročijo, da dobi mladi rod čisto svoje pojme o dobrem in zlu. Čeprav je doraščal v kaotičnih razmerah, ima pred drugimi rodovi to prednost, da si je pridobil svoboden pogled na življenje, ki je pred njim razgalilo ves svoj nered in razveljavilo vse konvencionalne vrednote.

Dočim je »letnik 1902« dobil tako rekoč mehanično od same vojne pojme o svobodi, morda junak romana Hermann Kestena sam iskači svobodo. Ta romanopisec se bolj pogloblja v individualno dušo mladostnikov. Deček Jožef — opazuje iz svojega skrivališča za žimnico v kotu sobe naboli skrivnostne prizore rodbinskega življenja. Ljubezem, slepe strasti, revščina, sovraštvo, samomor, prestevo — vse to se dogaja v tej sobi in vsiljuje otroku strašne in groteskne prizide življenja. Jožef bi rad dočimel vse to in pobegnil od rodbine, v kateri se čuti priklenjenega. Navda ga silna želja po svobodi in čistosti, hrepeni ven, daš cilja ne pozna. Kako prispeti v svobodo? Oče njegovega prijatelja je obdolen tatvine in zaprt. Dasi mu je ta mož indiferenten, vzame Jožef tatvino nase in tako vstopi v »svobodno« življenje. — V mladih dušah živi nagona potreba žrtvovanja, strast za svobodo v samem sebi. Po tej strasti je postal Jožef tip današnjega mladostnika.

Oba nemška prijatelja sta s svojima romanoma globoko analizirala dušo vojne in povojne mladine.

Anatol France in madžarski pisatelj.

Nesmrtni avtor »Thaïser«, »Kuhinja pri kraljici gošji nočici« in drugih velikih del ima po svetu mnogo gorečih častilcev. Med nje spada madžarski pisatelj Sandor Kerey, ki je nekaj časa živel pri Francozi in beležil, kot nekoč Eckermann, izjave svojega Goetheja. Ko pa ga je Horthyjeva vlada zbog revolucionarstva poznala čez mejo, je na veliko žalost opazil, da je pozabil doma v Budimpešti svoje zapiske o Francozi. Kaj storiti? Korajža velja: Sandor Kerey se vrne na skrivaj v Budimpešto. Tu so ga policaji prepoznali in zaprli. Dva meseca je tičal v zaporih, nato pa mu je uspelo, da je s krivimi listinami pobegnil čez mejo.

V vsaki nesreči je kaj dobrega. V zaporu je pisatelj toliko doživel, da bo lahko izdal pri nekem pariškem založniku svoje spomine z naslovom: »Na poti bolestit«.

Zveza prevajalcev se je ustanovila na Poljskem z naslovom: Związek Zawodowy Tłumaczy (Warszawa, Wspólna 51). Tajnica se piše Stella Olgiard. Namen društva: ščititi gmojne, pravne in duhovne pravice prevajalcev; posredovanje pri inozemskih pisacih za pooblastitve prevodov; navezovanje neposrednih stikov z inozemstvom zaradi enotnosti nagrad avtorjem in prevoditeljem; nadziranje prevajalcev napram založnikom; izbor del iz tujih slovesov za prevajanje; osnivanje prevodne knjižnice, priročnikov in drugih knjižnih pomočkov. Uspeh te zveze, kakor je tičal v zaporih, nato pa mu je uspelo, da je s krivimi listinami pobegnil čez mejo.

Repertoarji

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

LJUBLJANSKA DRAMA (Normalen začetek ob 20. uri, izpremembe označene.)

Nedelja, 17.: ob 15. Korošček junakec. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven. ob 20. Cyrano de Bergerac. Izven.

Ponedeljek, 18. Volpone. B. Izven.

Torek, 19.: Zaprt.

Sreda, 20.: Vdova Rožinka. Premijerski abonma.

LJUBLJANSKA OPERA (Normalen začetek ob pol 20., izpremembe označene.)

Nedelja, 17.: Ob 15. Pri treh mladikah, opereta. Ljudska predstava pri znanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 18.: Zaprt.

Torek, 19.: Tosca. Gostuje g. III. A.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 17.: ob 20. Operno koncertni večer Zamejskega-Naraln-Zivko.

CELJSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 17.: ob 16.: Jesenski manevar. Ob 20.: Bajadera. Gostovanje Mariborčanov.

SENTJAKOBSKI GLEDALIŠKI ODER

Nedelja, 17.: »Svetnik«. (Izven.)

Iz ljubljanskega gledališča. Premijera Mozartove opere »Bez iz Serala« se je zaradi boleznih nekaterih članov in iz tehničnih razlogov zopet preložila. V nedeljo zvečer bo opera zaprta. — Tretje gostovanje Ljubljane 18. v torek 19. t. m. Gost nastop kot Cavaradosi v Puccini-jevi operi »Tosca«. Naslovno vlogo vloga ga. Vilfan-Kunčeva. Scenarij g. Primožič, cerkovnik z. Betetko.

Josip Stolcer-Slavenski

Ni še leto dni, kar je beograjska filharmonija ob priliki prvega jugoslovanskega festivala iz rokopa izvajala Slavenskoga orkestralno suito »Balkanofonija«. A Lajovic je v »Jutru«, o tem delu poročal sila simpatično. Pred tedni te »Balkanofonija« v založništvo Schott v Mainz. Dirigiral jo je Erik Kleiber 25. januarja t. l. v berlinski državni operi »Unter den Linden«. Kakor mi poroča Slavenski, je bila izvedba dela na idealni višini. Uspeh pri občinstvu je bil nenavaden, kar je pri delu tako moderne fakture naravnost čudež. Dnevne kritike so bile delne.

»Deutsche allgemaine Zeitung« (Schrenk) poudarja pri Slavenskem silno ustvarjalno silo in mojstrsko obvladanje orkestra. Tudi pripominja, da je skladatelj poskrbel za primerno kontraste, brez katerih vsako kolokaj obširnejše delo utrula. Dr. Hut piše v »Halleische Zeitung«, da je »Balkanofonija« pravo muzikantsko delo, rojeno iz prirodne sile in dragocene obozravitve moderne orkestralne glasbe ter da do dosežila povsod siguren uspeh. »Berliner Börsenzeitung« primerja Slavenskoga zaradi uporabljanja folklornih elementov z Smetano. »Vse je prava, resnična muzika, ki osvaja poslušalca.« — »Temo« odobrava skladbo, ne strinja se z naslovom. — »Deutsche Tageszeitung«, hvall delo zaradi etnografskih pravev, oblike, temperamenta in zvočnosti. — Nekoliko kritikov je nastopilo tudi proti, kar je umevno. V sviru preglednosti

otiram konec kritike v »Vossische Zeitung«: »dovoljeno je biti komponist kakega naroda, ali komponirati balkansko muziko je nesmisel, ako ne neznačajnost.«

Zakaj sem to napisal?

Da se vsaj malo informiram o našem v Evropi tako uglednem komponistu: da ugotovim, da je Slavenski prvi in edini jugoslovanski komponist, ki ima v tujini že trdnja in končno, da se zavaruje ob priliki izvajanja podobenprečnih »sinfonij« pred opazkami »da napišite vi kaj boljšega, ako vam to ne uza.«

Pred kratkim je nekdo (v reklamni svrhe) napisal, da koncert ljubljanskih kritikov onemogoča dober poset koncertov, češ, da vsako nemoderno delo že v naprej ignorirajo. E. briga se publika za kritike! Poloz cvetka je še mnogo, mnogo varčkov, da gre človek drugam. Na primer: opetovano prirejanje slabih koncertov. In da dočim, ki agitirajo za kako prireditve, gredo grede sami drugam.

Slavko Ostere.

Muzikalna kultura</

MLADO JUTRO

Kako se je Maca izkazala

Maca, ljubka mlada mačica, je šla v svet sreče iskat.

»Bodi vedno vlijudna.« ji je svetovala mati pri slovesu, nikoli si ne pozabi očistiti šapice, če si bila kje zunaj v dežju in blatu in pred vsem skušaj postati koristna človeški družbi. Lena mačica, ki pušča za seboj sledove umazanih, mokrih šapic, nima nikoli uspeha v svetu!

Nu, mačica Maca, ki je bila ubogljiva mačica, je kmalu našla prijazen dom in je storila vse, kar ji je bila mati svetovala. Vedno in povsod je bila vlijudna, nikoli si ni pozabila osnažiti šapic, le nekaj ji je delalo težave — kaj naj stori, da postane koristna živalca.

»Rada bi ulovila miško,« si je mislila Maca, toda iskala jo je zaman, zakaj v kleti in na podstrešju ni bilo miši.

A nekega dne je našla na mizi leseno kletko in v njej je sedela drobna bela miška. Maca se je zdelo malce čudno, da je miška bela, vendar se je tolažila s tem, da je miške treba uloviti in pojesti in da je naposled vse eno, ali je miška bela ali rjava.

»Zdaj bom postala koristna!« se je razveselila Maca. In takoj se je spravila na posel in udarila miško s šapico skozi špranjo kletke.

»O porednica grda!« so zavpili otroci. »Jankovo belo miško hoče pojesti, ko leži ubogi Janko bolan v postelji!« »Tega ne razumem,« je rekla Maca. »Prepričana sem bila, da imajo radi le one mačice, ki love miške.«

Drugi dan je šla v gostinsko sobo, da bi lovila muhe. »Taka se bom izkazala!« si je mislila.

Oh, kakšno razočaranje! Nagnali so jo iz sobe in ošeli, zakaj prevrnila je bila vazo in natrgala zastor.

Tudi naslednje dni ni imela sreče. Hotela je pomagati kuharici pri preli-vanju mleka iz lonca v skodelico, a nesreča je hotela, da se je pri tem Maca prevrnila v lonec. Kuharica, ki je bila prepričana, da je Maca to nalašč storila, jo je zapodila iz kuhinje: »Ti grdobica!« je vpila na vse grlo. »Ali ni že dovolj dela v hiši, ko je ubogi Janko tako zelo bolan?«

»Joj, kako sem nesrečna,« je vzdihovala Maca, »prav ničesar ne najdem, s čimer bi se izkazala koristno!«

Stopila je v spalnico in skočila na toaletno mizico, da bi se grela na soncu. A kolikšno je bilo njeno začudenje, ko je videla, da je skočila obenem tudi neka druga črna mačica na toaletno mizico.

Tuja mucka je buljila in buljila v Maco.

»Joj, kako je neotesana!« si je mislila Maca in vzdignila šapico, da bi naučila svojo nasprotnico boljšega vedenja.

A glej, črna mačica je storila isto kakor Maca.

»Nesramnost!« se je razburila Maca in skočila v sovražnico, a kaj, ko se je tisti mah tudi tučka zagnala vanjo. Vendar nista mogli doseči druge druge, zakaj med njima je bilo steklo.

»Takoj jo bom imela,« si je mislila Maca ter iztegnila glavo in šapico za ogledalo. A tam ni bilo mucke. Nato je ponovila ta poizkus z druge strani, a tudi tu zaman.

Tedajci pa se je začel smeh, ki je prihajal od postelje. »Mamica, glej! Maca lovi samo sebe v ogledalu!«

Odslej se je Maci prav dobro godilo. Otroci so jo vzljubili, pestovali in milovali; celo kuharica je kazala svojo naklonjenost s tem, da ji je skledo napolnila s slaščicami.

»Janku se obrača na bolje!« so vpili otroci. »Odkar je videl Maco, kako ljubko se je igrala pred zrcalom, se spet zanima za svojo okolico!«

Maca se je popraskala za ušesom in se čudila. »Kakor vidim, sem vendar postala koristna živalca,« si je mislila. »A nerazumljivo mi je, na kak način sem to dosegla; težko je vse razumeti, če nisi človek — ampak samo mala mačica ...«

Še Hero in Sultan

(Srbska narodna pripovedka.)

Hero je prišel k sultanu in mu prinesel v dar košaro hrusk s svojega drevesa. Stopivši v sultanovo sobo, vidi pet, šest možakarjev, ki so bili nekaj ukradli in so jih janičarji prijeli in priveli pred sultana, da jih sodi. Hero, to videč, se stisne v kot sobane in odnese tja tudi košaro, pokrito s prevezo, ki jo je snel z glave, da bi mu oni lopovi hrusk ne ukradli. Ko je sultan slišal obtožbo, zapove: »Vse skupaj v ječo!« in odide v drugo sobo. Janičarji povežejo vse one lopove in Hera ž njimi vred; Hero pa se jame braniti: »Kaj ste ob pamet, ljudje božji? Mar ne vidite, da sem prinesel sultanu hruske v dar in da nisem v družbi teh lopovov!« Ali niso mu verjeli, mislili so, da laže in so vrgli nesrečnega s tatovi vred v temnico. Čez leto in dan gre sultan pregledat jetnike in čuje njih pritožbe; nekatere izpusti, druge pa pusti še dalje v ječi. Pride od Hera in ga vpraša: »Odkod pa ti tukaj, Hero, bes te plen-taj?« »Nobene krivice nisem storil, čestiti sultan, po nedolžnem so me spravili semkaj! Lani sem ti prinesel v dar košaro hrusk, pa so me tvoji biriči z onimi tatovi vred zvezali in vrgli v ječo. Bodi mi milostljiv in Bog naj ti to povrne!« Sultanu je bilo močno žal.

»Povedi ga v moje dvore,« zapove svojemu ministru, »in karkoli si poželi naj vzame in nece domu.« Minister odvede Hera ter mu pove, kaj je sultan ukazal in mu reče: »Tukajle, v tem zaboju je denar, vzemi ga, kolikor te je volja.« Hero vzame, ali samo deset petic; potem jame brskati po hiši ter najde in vzame neko prav debelo knjigo iz sultanove omare in sekiro, ki jo je zagledal v kotu. Minister se zavzame nad tem čudakom in krene z njim naravnost pred sultana ter mu pove, da ni hotel Hero ničesar drugega vzeti, samo deset petic, koran in sekiro. Sultan se jame smejeti in pokliče Hera k sebi, rekoč: »Glej ga, glej, zakaj pa si vzel samo deset petic?«

»Več ne potrebujem, s tem pa si morem kupiti opanke, da ne pojdem bos domov.«

»Čemu pa ti bo sekiro?«

»Da tisto hrusko doma posečem.«

»Kaj pa boš s koranom?«

»Položim obe roki nanj in se zakolnem,«

»Ko se vrnem domov, da vsako leto položim obe roki nanj in se zakolnem, da ne bom poslej nikoli več nosil sultanu darov.«

Sultan se jame od vsega srca smeja in mu napolni žep z denarjem ter zapove, naj mu vsako leto nakažejo iz njegove blagajne plačo, dokler bo živ.

Danilo Gorinšek:

Putka noče v vodo

Mamka goska, gaga gag,
izvalila jajčka,
goske tri so, en gosak
— putka kratkosrajčka,
paga gag.

Mamka goska, gaga gag,
plavat že jih žuri,
komaj pridejo do mlak,
— putka jo odkuri,
gaga gag.

Mamka goska, gaga gag,
jo prizivati hoče,
putka pravi: nak — nak — nak,
putka v vodo noče,
gaga gag.

Mamka goska, gaga gag,
solze jeze toči,
žaba v mlaki, kvak — kvak — kvak,
— v smehe se razpoči.
Gaga gag.

Alojzij Boh:

Mucka in čarobne igle

Nekega mrzlega jesenskega dne je šla stara ženica v gozd po drva. Ko se je zvečer vračala z butaro drv na ramih, je zapazila bolno mačico za plotom, ki je žalostno mijačkala. Uboga žena jo s sočutjem vzame v naročje ter jo odnese domov. Na poti ji prideta naproti njena otroka. Ko sta videla, da mati nekaj nosi v naročju, sta jo vprašala: »Mamica, kaj nosiš v naročju?« in sta hotela imeti mačico. Toda milosrdna žena ni hotela dati otrokoma mucke, boječ se, da ji ne bi storila kaj žalega,

pač pa je mucko položila na mehke cunje ter ji dala piti sladkega mleka. Ko se je mucka okrepčala z dobrim mlekom in zopet ozdravela, je mahoma izginila. Čez nekaj dni gre uboga žena zopet v gozd in ko se zvečer vrača z butaro proti domu, pride k mestu, kjer je našlo bolno mucko, in zdajci zagleda tam lepo gospo, ki ji migne, naj pride nekoliko bližje. Ko žena pristopi, ji vrže v predpasnik pet pletilnih igel, nato pa izgine. Žena ni vedela, kaj na stori s tem čudnim darilom. Zvečer je izle položila na mizo ter odšla spat. Drugo jutro pa, ko je vstala, je opazila na mizi par novih nogavic. To se ji je zdelo zelo čudno; zvečer je izle zopet položila na mizo in drugi dan je spet našla izgotovljen par nogavic. Sedaj je žena videla, da je bila za svoje sočutje z ubogo mucko obdarovana z iglami, ki so same pletle nogavice. Ko je imela dovolj nogavic narejenih, jih je prodajala in je bila tako preskrbljena do konca svojega življenja.

Sirota Slavka

V neki gorski vasi je stala siromašna kočica, v kateri je živel vdova s svojo hčerko. Slavka je bila kaj ljubko dekletce in vsi so jo imeli radi. Ko pa je prišla jesen, je njena mati zbolela in obležala. Slavka ji je stregla od ranega jutra do poznega večera, a nič ni pomagalo. Čez nekaj dni je umrla. Odslej je sirota sama opravljala vse gospodinske posle, v prostem času pa je sanjari o bogastvu in sreči. »Kaj naj storim, da si lahko nabavim čedno obleko? Če bi imela kaj obleči, bi lahko hodila v mesto prodajat mleko in tako bi sčasoma obogatel!«

Stopila je k sosedu, bogati posestniku, ter jo prosila za delo, da bi mogla kaj zaslužiti. Soseda jo je sprejela v službo in dejala: »Pomagala mi boš v gospodinjstvu, a jaz ti bom zato kupovala obleko.« Tako se je tudi zgodilo. Odslej je služila Slavka pri sosedu, ki jo je kmalu vzljubil. A Slavka s tem ni bila zadovoljna. Želela si je lastnega doma. Ko je prišla pomlad, je imela Slavka že lepo obleko, bel predpasnik, rjave nogavice, rjave čevličke in lepo čepico. Vsa srečna se je ogledovala z vseh strani in naposled prosila gospodinjstvo za dan dopusta. Soseda je rada ustrežila njeni želji in Slavka se je odpravila na pot v bližnje mesto. Napolnila je lonec z mlekom in si ga postavila na glavo, da bi ga nesla na trg.

Dolga je bila pot in Slavka je jela sanjari: »Oh, kako srečna in vesela bo moja bodočnost! Mleko bom prodala in si bom kupila nekaj putk. Putke bodo znesle mnogo, mnogo jajec in poleti bom imela mnogo mladih pišk... Potem bom prodala nekaj perutnine in za izkupiček si nabavim mladega prašička. Prašiček bo rasel in se redil in ko bo že zelo velik in težak, ga prodam, za dobili denar pa kupim lepo kravico in telček. Tako bo postala sčasoma posestnica; uredila si bom lep dom in bogastva ne bo konca ne kraja... Bogata bom in srečna!« Od samega veselja je Slavka poskočila, ne videč kamna, ki je ležal sredi ceste. Sirota Slavka! Spotaknila se je in lonec z mlekom — temeljni kamen njenega bogastva — je pal na tla in se razletel na drobne kose. Tako je bilo konec lepih sanj. Zbogom putke, prašiček, telček, kravica in bogastvo! Lahko si mislite, kako velika je bila Slavkina žalost! Sedla je na kamen kraj poti in milo zajokala. Kar začuje za seboj glas: »Zakaj plačeš?« Slavka se je obrnila — in glej, tam je stal star možiček z dolgo belo brado in zakrivljeno palico v roki. Slavka mu je potožila svoje gorje in starček se je ubogo dekletce zasmililo. Segel je v žep ter ji podaril lep zlatnik, rekoč:

»Ná zlatnik, a svetujem ti, da v bodoče ne zidaš več gradov v oblake. Niti najlepši cilj ne more pomagati tistemu, kdor ne pazi pred vsem na to, kam stopi!«

Slavka je ubogala starčev nasvet. Kadar je hodila v mesto, ni več sanjari o bogastvu. Marljivo je delala od zore do mraka in ko je gospodinja umrla, je zapustila vse posestvo njej.

Kdor išče vzrok, ga najde

Lep bel janček se je pasel na travniku, kmalu se je naveličal zelene trave in skočil k potočku, da si ugasi žejo. Toda iz gozda je prišel strašdan volk, zagledal jančka in zarenčal: »Zakaj kališ vodo, ki jo hočem piti?«

»O, gospod volk,« se je zgovarjal janček, »nikar se ne jezite, saj teče od vas proti meni!«

»Kaj za to! Voda je vendarle kalna. In razen tega se spominjam, da si me lani obrekoval!«

»To ni mogoče, gospod volk, saj lani še nisem bil rojen!« je pojasnjeval janček.

»Če nisi bil ti, je bil pa tvoj brat!«

»Nimam brata, gospod!« je odgovoril janček.

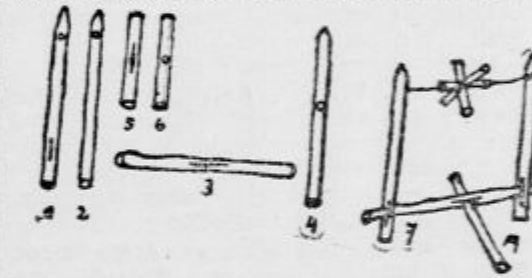
»Tedaj je bil nekdo drugi iz tvoje rodbine; razumel boš, da se mi hoče maščevanja!«

Tako govoreč je skočil volk k jančku, ga zadavil in odnesel v gozd, kjer ga je požrl.

Za spretne roke

Mlinček na sapo

Mlinček na sapo je prijetna igračka, ki nič ne stane, pa je vendar zelo zabavna. Potrebujemo samo pet lepih gosjih peres, dolgo iglo in nožiček. Od peres si narežimo štiri po 10 cm dolge cevke. Cevki št. 1 in št. 2 napravimo skozi eno samo steno majhni luknjici, v

katere bomo vtaknili osi kolesca. Cevki št. 3 napravimo z nožem natanko v sredi zarezu. Št. 4 zopet izrtamo majhno luknico skozi eno steno in sicer 3 cm od vrha. To cevko zamašimo na vrhu s pečatnim voskom.

Kolesce: od peres odrežemo dve 4 cm dolgi cevki, ki morata biti na obeh koncih odprti. Št. 5 naredimo v sredi zarezu, skozi katero potegnemo št. 6. Obe morata tvoriti pravokoten križ. Skozi središče tega križa zvrtamo luknico, kamor vtaknemo tanjšo cevko, skozi katero zdaj potegnemo iglo.

Ko smo si vse to pripravili, sestavimo mlinček tako, kakor nam kaže slika 7. Pri A pihamo v cevko in jo toliko časa naravnavamo naprej in nazaj, dokler se ne prične loviti zrak, ki uhaja skozi luknico, v votle cevke kolesca. Tedaj se prične kolesce veselo vrtiti in mlinček na sapo je gotov!

Koliko jajec je pojedel Brdavs na tešče tisto jutro, preden se je bil s Krpanom? (eno, potem ni bil več tešče)

Sem najtemnejša, ko je najsvetlejša, najtoplejša, ko je najbolj mraz in najhladnejša, ko je najbolj vroče. (klet)

V čem sta si podobna slikar in lovec? (oba bi rada zadela)

Slepi je videl zajca, kako teče, hromi ga je ujel, goji ga je vtaknil v žep, kaj je to? (laž)

Najin prvi lov na tigre

Moti je zatrobila na poplah. Ponevedoma se je bila z rilcem dotaknila mrtvega tigra; v svoji ženski bojzljivosti je odskočila nazaj, zaletela se v naš »mahana« in ga podrla.

Mislite si ta polom! Vin je bil pal na g. Radcliffea, name je pritiskal stric Sam z vso svojo težo; vsi smo hoteli, da bi se čim prej izkopali izpod sloničinih nog.

»Val Val« je vreščal vodja domačih lovecev in »mahavt« je na vse pretege miril razburjeno žival. Toda »bisere« je mahal z rilcem okoli sebe in se ni dal potolažiti.

Vodja domačinov je prižgal svojo plamenico ob »mahavto« in nas je peljal k mrhovini. Zeljno smo jo ubrali za njim. Kdo popiše naše zadoščanje, ko smo zagledali mrtvo tigrico, zlekleno aedaleč od nažrtga bivola!

Ubila je bila tedaj samo ona. Kje je bil njen tovariš? Ali se je besen plazil okoli nas, da osveti njeno smrt? Strahoma smo se ozirali po temni džungli, pripravljeni, da zdajci spet zagledamo žareči krogli njegovih oči. Morda jih je videla Moti, kdo ve? Vsekako je bila tako razburjena, da nas ni hotela spustiti nase.

»Tedaj moramo peš ostaviti džunglo,« je rekel gospod Baigree ter po-

slal domačina naprej, da nam je svetil s plamenico.

Stric Sam se je zdaj pa zdaj oziral preko rame in lahko si mislite, da jaz tudi. Vsi štirje smo držali puške nape-te v rokah. V svoji domišljiji sem vsopot videl tiste ognjene kroglice, da celo zver, kako je prežala na nas izza dreves. Globoko sem se oddahnil, ko smo prišli iz gozda in zagledali zvezde, ki so sijale na nebu.

Ko smo dospeli na plano, se je Moti vendar že pomirila in nam milostno dovolila, da smo zlezli nanjo. Jadno jo je ubrala proti domu in tako smo srečno dospeli v tabor.

Drugo jutro smo šli brez nevarnosti po ubito tigro. Dolga je bila skoro deset čevljev. Vin se je kakor zaljubljen sklanjal nad njo; a vendar je »zatrjeval«, da njegova sreča ne bo popolna, dokler ne podere njenega kraljevskega soproga. »Gvale« so trdili o njem, da se še vedno klati po okolicah.

Nekdo ga je bil videl, kako se je utrnil v visoko travo; drugi ga je uprežal, ko se je senčil pod velikim slivovim grmom — obakrat v bližini dolinice med gričema. Vse »gvale« so bili slišali rjovenje, s katerim je neprestano klical tovarišico. Bivolove kosti so bile obrane do belega in gospodar džungle je spet postajal lačen.

»Progasti!« — so strahoma namigavali o njem domačini, zakaj vsak se

ga je bal nazvati s pravim imenom: »bagh«.

Midva z Vinom sva upala, da bo spet podrl kakega bivola, toda vodja domačinov je trdil: »Ne pobiti bivola, odkar izgubiti samico.«

»Nu,« sem vzkliknil, »naidejam se vsaj, da tiger ne misli umreti od žalo-stil!«

G. Radcliffe nama je to pojasnil. »Noben tiger se ne loti sam doraslega bivola,« je dejal. »Na tak posel se spravi vselej dva. Eden mu skoči na grlo, drugi pa mu raztrga kite v kolennih, da ne more naprej. S pohabljenimi nogami postane bivol lahek plen in pogosto pade, ne da bi prišlo do boja.«

»In tigr napadejo vselej le bivola, ki je zablodil v stran od črede,« je dodal stric Sam. »Dokler je čreda strnjena, se ji noben tiger ne upa približati, zakaj vsi bivoli bi se vrgli nanj in težko da bi odnesel zdravo kožo.«

»Stric Sam,« sem vprašal, »ako se tiger premisli, preden gre sam na bivola, kako bomo mi prišli tigr do živoga?«

»Vprašaj g. Baigreeja,« je rekel stric. G. Baigree se je smehljaj, čeprav ga je noga še vedno bolela. »On nerad ždi v »mahanu« pri mrhovini; njegov način je, da gre za tigrom in ga poišče, ne pa da bi čakal tigra, kdaj pride k njemu.«

»Ali pojdemo na tigra, g. Baigree?« je z drhtečim glasom vprašal Vin.

»Pojdemo, pojdemo,« se je nasmehnil g. Baigree. »Naročil sem slone za jutri.«

Vinovi lasje so se naježili od razburjenja, da se mu je kar čepica vzdignila na glavi.

»Slone!« je vzkliknil. »In — midva s Tomom bova smela z vami?«

»Kakopak,« je rekel veliki lovec in ga potrpeljal po ramenu. »Če si je zapuata, da je vajin pogum tej nalogi kos. Tak lov zahteva trdnih živcev, bistrih oči in urnih rok. Vidi se mi, da ima moj mladi prijatelj vse troje.«

Vin je od radosti zardel kakor mak. »Hvala vam, gospod,« je zajecjal in solze so mu zalile oči. »Vse svoje življenje hrepenim po tem, da bi postal lovec. Skušal bom biti prav tako spreten in neustrašen, kakor ste vi.«

Mislite si najina čuvstva, ko sva drugo jutro zagledala šest slonov, tri velike s »havadami« na hrbtih in tri manjše. Leti, med njimi tudi Moti, so nosili samo gonjače, veliki pa so bili namenjeni za nas lovece.

G. Baigree in »mahavt« sta imela svojega slona. Vina so novabili v »havdo« strica Sama in g. Radcliffe se je zadovoljil z mojo družino.

Na poti v džunglo smo prišli do travnatega močvirja; lepšega si tiger

ne bi mogel izbrati, da se v njem ohladi od solnčne pripeke.

»Oglejmo si najprej tu,« je vzel gospod Radcliffe.

Lepo je bilo gledati trojico manjših slonov, kako so na povleč svojih »mahavto« slovesno krenili v travo, med tem, ko smo mi v svojih »havadah«, vsi v enakih razdaljah drug od drugega, napeto čakali, kdaj plane »progasti« iz močvirja.

»Splašiti utegnemo vsakojako divjad,« mi je rekel g. Radcliffe, »zajce, jelene ali celo divje svinje; toda ker smo se odpravili na tigre, Tom, je danes prepovedano streljati na kaj drugega.«

»Oh, razumem — in komaj sem to rekel, je že nekaj šinilo po visoki travi.«

Vsi kakor eden smo dvignili puške. Kakopak! Bil je samo jelen, ki je v dolgih skokih bežal proti džungli, ne da bi ga kdo nadlegoval.

A v tem je priložnostil nekaj drugega; začuli smo jezno krljenje in takoj nato Motin bolestni krik. Vzdignila je bila čemerikavega merjasca, ki jo je zlovilno ubral mimo nje in se pri tem ni pozabil obegniti ob njeno nogo.

Tedajci pa je drugi slon, ki je dotlejš nolče klobuštral po travi, visoko dvignil rilec v zrak in nato jeznost udaril z ajim ob tla — znamenje, da je nevarnost blizu. (Konec prihodnjic.)

Iz življenja gozdnega samotarja

Dobrodušni kosmatinec — Medvedova jutranja molitev — Moje prvo srečanje z medvedom — Medved Mujko in njegov mali prijatelj — Junak Blagoje izpod Vitoroga

Odkar sem lovec, čutim za njega posebno simpatije in, odkrito povedano, spoštovanje. Naj bo kdo kakršne hoče, jaz gledam na srce, in kar se tega tiče, moram dati medvedu najboljši spravelec. Dobričina je, in ne vem, kako je mogel priti na glas hudobne in nevarne zverine. Saj že to govori zanj, ko ima smisla za humor, za šalo, in ljubi godbo, — in to v toliki meri, da se pusti celo ponižati na ulogo plesača in glumača pri ciganih... Z življami pa je kakor z ljudmi: hudobni ljudje ne poznajo šale, kvečjemu kako prav surovo.

Volk, ta je rojen razbojnik in zločinec, krvočen morilec, ki ni vreden da živi, ampak medved, njemu je kup hrustek-lesnik ljubši nego kaka mastna ovnova gnat, in če že mora preživeti kri, stori to in v sili, kadar ni drugega za pod zobe. Takole spomladi, ko zapusti svoj zimski breg, ko je ves slab in se stradan, pa ni zanj nikjer še pravega živčja, takrat ga rado zapeljejo kako prijazno rejeno živčino na zeleni pašji. Drugače pa... Neka statistika bosanske uprave iz leta 1910. ceni letno škodo, povzročeno na živini od volkov, na 200.000 kron, škodo od medvedov v istem času pa na samo 800 kron. Torej malenkost. In medvedov je v Bosni bogome veliko, po hrbljinskem pogorju se jih je jeseni paslo vsaki kar po šest skupaj na divjih hrustkah.

Medved je miroljuben samotar, ki se človeka najraje ogiblje. Njegovo stališče napram človeku je čisto pravilno: Pusti me na miru, saj ti tudi jaz nič nečem. V resnici ne vem primera, vsaj dokazanega ne, da bi se medved kdaj sam od sebe lotil človeka. Kar takole pripovedujejo, to so same bajke. In gotovo tudi tista dva medveda, ki sta raztrgala vseh 42 hudobnih dečkov, ki so zasmehovali starčka Eližeja, nista storila tega iz lastnega nagiba, ampak na višji ukaz. Službeno takorekoč. — Kaj drugega pa je, kadar je medved ranjen ali drugače kaj razdražen; takrat Bog s teboj, brate, če te dobi v svoje strahovite šape, s kremplji, ki so kakor jeleklji srpi!

Na medvedu je simpatično tudi to, da kadar ubija, ubija spodobno, usmiljeno: en udarec njegove močnega šape, in vse je končano. Dočim volk, ta mesari na naigrše, najgrozovitejša načina, trpinči svoje žrtve brezsrčno. Videl sem kravo, ki ji je volk iztrgal iz živega telesa, iz ledij kos mesa. Očividno ni bil niti lačen, ampak je storil to zgolj iz krvoželstva, v svojo zverinsko zabavo.

Medved ni tak. On si vzame samo, kolikor potrebuje, da si uteši glad. Seveda, nič ne rečem, tudi pri medvedih so izjeme, kakor pri ljudeh, — pa se urajma včas kakšen izpriječec, kriminalen tip, ki ga je treba iztrebiti.

Meni je medved vedno imponiral že zaradi orjaške svoje moči. Čudovita je ta moč. Na lovu na Zvezdi-planini sem videl medveda, ki so ga gonili psi, kako se je pognal čez širok prepad kot pšica, — bil je to skok, ki bi ga ne zmogel noben gamz. A ne le to, kako je skočil, ampak še veliko bolj to, kako se je onkraj zasadi v popolnoma navpično steno, da ni zdrknil v globčino. Moč teh šap, teh krempljev!

Na Hrbljini pa so mi seljaki pokazali kraj, kjer je medved pobil junca in ga nato čez visoko skalovje zvlekel gor na vrh. Kako je to napravil, mi je uganila, in da nisem videl tiste krvave proge, ki je zaznamovala njegovo pot, bi tega nikoli ne verjel. Čelo seljaki, vajeni marsikake »medvedje«, so zmejavali z glavami in dejali: »Naj ga je ima jumca. Bogme, zaslužil ga je.«

Dva dni za tem sem imel srečo, da sem tega istega medveda videl na lastne oči. Bilo je ob jutranjem svitanju, ko sem zapustil svoje skrivališče v brinju, kjer sem prežal na petelina - ruševca in stopil na bližnji vrh, da z daljnogledom malo preiščem okolico. In takrat sem ga opazil, na kakih 600 metrov zračne razdalje. Na golem ploskem griču je stal orjak, ves oblit od rdečice zarje in se umival z roso. Pri tem je

delal kretnje kakor musliman, kadar se v molitvi klanja Alahu. Dolgo sem ga mogel tako opazovati in je bil to najlepši pogled, ki sem ga kdaj imel kot lovec.

Prvo srečanje s stricem kosmatincem pa sem doživel na Igman-planini, prav za prav s teto kosmatinko. In to srečanje ni bilo nič prav prijetno.

Pripetilo se mi je to vročega poletnega dne na neki jasi, ko sem baš obiral maline, ki jih je bilo tam vse rdeče. Puško in nahrbtnik sem bil obesil na drevo, slekel tudi suknjič, zavihal rokave in se tako lepo miroljubno že precej časa pasel po gostem robidovju, ko je čez jaso naenkrat prikomastila medvedka z dvema mladičema. Vrag vedi, odkod so se vzele — a naenkrat so bili tu. In jo ubirali naravnost dol k meni. Toda kakih deset korakov nad menoj so zavili v stran, in vse bi bilo dobro, da se ni tisti hip en medvedek zapletel v robide in zavekal kot otrok. Blisko mi se je stara okrenila — in takrat je zagledala mene. Pa je gotovo mislila, da sem jaz malemu kaj žalega storil, zakaj vto je zarenčala in se dvignila pokoncu — komaj pet korakov od mene. O —!

Hip sva si pogledala v oči, jaz v nje ne togotne, strahotne, ona v moje prestrašene, obupne... In še danes sem prepričan, da je uprav ta moj obupni pogled ganil medvedkino srce — ženska je le ženska — da me ni naskočila, mene siromaka brez vsakega orožja, ampak se je spet pomirila in se nato s svojima otročičema naglo izgubila v goščavo. Ustrašil pa sem se tako, da mi je potem postalo slabo.

Marsikaj bi vam vedel povedati o medvedu, kralju in gospodarju samotne divjine, in to več dobrega nego slabega. Tudi ganljive zgodbe vem o njem.

V Fojnici so mi zgodarjevi pripovedovali o mlademu medvedu, ki so ga imeli pri hiši. Bil je čez vse dobrosrčen in mrcinica in z domačim sinkom sta si bila neločljiva tovariša. Nekeč pa, medved je bil tedaj že precej odrasel, ko ga je gozdar zaradi nekega pregreška kaznoval, ga je to tako užalilo, da je ponoči pobegnil in ga ni bilo več nazaj. Čez leto dni, neke nedelje, ko je bila doma sama služabnica z otrokom, pa se sredi dneva naenkrat pojavi na verandi velik medved. Služabnica je od strahu skoro omedlela, otrok pa je zavriskal: »Mujko, o Mujko!« in stekel medvedu naproti. In potem se je ta medved z otrokom igral po vrtu in po hiši celo uro, tako je pripovedovala služkinja, dokler ni spet odšel. »Mujko!« je jokalo otrok za njim, in medved je res še enkrat obstal in pogledal nazaj, potem pa ga je zagnila šuma. Prišel je bil samo, da še enkrat vidi millega prijatelja svojega detinstva in da vzame slovo za vedno...

Dobričina je medved in ni zaslužil, da je na tako slabem glasu pri ljudeh. Pa saj je največ je od lovcov tako razvpit kot strašna in nevarna zverina.

Razumljivo. Medveda ustreliti, to je imenitna stvar. To pride celo v časopise... In čim nevarnejše je prikazan lov na medveda, tem imenitnejše izgleda to za lovca. Vendar ne vem, če je

to kaj junaškega: zgrabiti medveda na kako mrhovino in ga tam z visoke varne preže počiti. Ali pa ga takole pričakati nad njegovim brlogom takrat, kadar prvič spet pride ven, še ves krmežljiv in oslabljen od dolgega zimskega spanja, pa mu od zgoraj dol zavratno pogrniti strel v glavo.

Junaško pa je to, kakor je naredil moj prijatelj Blagoje izpod Vitoroga, ki je, ko sta se nenadoma srečala z medvedom, kar meni nič tebi nič sprožil vanj svojo staro zarjavelo šišano, s katero bi komaj ubil mačko, in sta se nato z medvedom spopadla. O, to je bil res boj na življenje in smrt, iz katerega je Blagoje, hvala svojemu nožu, sicer izšel zmagovalce, — ampak kakšen, Bože moj, kakšen! Tri mesece je ležal Blagoje v bolnici, da so ga zdravniki mogli za silo spet zakrpati.

In če ga zdaj sreča kaka ženska, se prestrašeno prekriza. Blagoje pa se za to nič ne zmeni: Kaj, če je malo popačen obraz in drugo. Samo da je srce ostalo živo, srce junaško, in da so oči ostale zdrave, oči sokolje, pa hvala Bogu!

Josip Fr. Knalič.

Kino

Pismo iz Hollywooda

(Od našega poročevalca.)

Moj prijatelj scenarist, ki je že pet let zaposlen v Hollywoodu, je imel sprva velike težave s pisanjem filmskih zgodbi pri filmskih producentih, tako da se je končno odločil poslati jih nekemu newyorškemu mešetarju z manuskripti v eventualno prodajo. Le-ta je eno teh zgodbi nedavno poslal nekemu hollywoodskemu producentu, ki jo je takoj kupil. Seveda je bilo avtorjevo ime na manuskriptu poudarjeno. Producent, ki je potem iskal pisatelja, da mu napiše scenarij, je nevede poklical pravega avtorja k sebi in ga je angažiral za scenarij. Toda prej je hotel čuti njegovo sodbo o kvaliteti filmske zgodbe. Pisatelj je seveda rekel: »Kolesalniki — komično, ne?«

Najstarejša hollywoodska filmska igralnica je Marija Percivalova, 77letna komparska, ki je pri filmu zaposlena že celo vrsto let. Nastopila je tudi z manjšo ulogo v Janningsovem filmu »Kralj Sotoc. Nemškega zvezdnika je njena mimika tako prevzela, da je rekel: »Ta ženska samo zato ni postala velika filmska diva, ker v njeni mladosti še ni bilo filmske industrije!«

Če vas, čestiti študenti in študentke, kaj zanimajo statistike, potem vam bom z naslednjimi številkami brez dvojbe ustregel. V hollywoodskih atelejih je v vseh strokah filmske industrije zaposlenih po približno 48.000 oseb. Skupno je to devet velikih in pet in štirideset majhnih atelejev. Tehničnih in trgovskih nastavlencev je okrog 14 tisoč, komparsov pa 27.000. Vsi komparsi so vpisani v centralnem uradu za oddajanje ulog, ki jih potem po potrebi pošlje različnim atelejem.

Polepševanje žen

Spisal Greta Garbo.

Naši ženci zahtevajo od žene, da je lepa in da se polepšuje. Bolje povedano: ženo silijo razmere k polepševanju. Lepota je za njih življenjski boj in s tem boj za srečo.

Tako je bilo vedno, čer poredko modri gospodje, ki vedo kaj o lepi Heleni, Kleopatrin v Pompejanki. To so žene, ki so živele pred stoletji in tisočletji ter so bile lepe brez slehernega polepševanja in so s svojo lepoto povzročile razne zapletitve v zgodovini. Toda mi ne maramo, da bi bile take dame ideal naše dobe. Nismo postale bog ve kako moralne, toda lepota si lahko predstavljamo tudi brez greha. Prej je bilo ženam lahko. Že od rojstva so pripadale gotovemu družabnemu sloju in tam jim ni bilo težko najti si moža, ker so za to skrbeli drugi — roditelja, tete, strici in dr. Rodbina je smatrala za svojo dolžnost, da najde dekletu moža. Če je deklet bilo lepo, si je krog možkih, s katerimi je lahko računala, povečala, toda krog je vedno ostal tako ožek, da se ženam ni bilo treba mnogo truditi za polepševanje.

Danes je to drugače. Žena je bolj navezana na sama nase kakor je bila prej. Priporila si je svoje mešanske pravice, nič več ni sužnja okolice in ima priliko, da pride njena osebnost bolj do izraza. S tem pa je dosegla, da se ljudje manj brigajo zanj, in zato mora sama skrbeti, da bo ugajala možkim in da si bo dobila moža.

Razen tega se ne maramo odpovedati ljubezni. Prav za prav bi brez ljubezni, te vevne in največje iluzije v naši mehanizirani svetlobi, ne moglo živeti. Možkemu pa, ki si ga nameravamo pridobiti, se moramo kazati lepe in priključne. V tem položaju pridejo moderni ženi vsakovrstne stvari na um, da si razvije in oplenitvi svoje čare in lepoto. Masaža in gimnastika, sport in kozmetika, higijena in negovanje telesa, ne

koč privilegij moškega spola, odličnih in imovitih dam in avtorice Venera, so danes postali skupna dobrina vsa ženskega spola. Žene polepšujejo svoj stas, hojo in barvo. Današnja žena je nasproti včerajšnji pravzaprav »razuzdano bitje«. Ne vem, ali so današnje žene bolj zadovoljne. Mislim pa, da so srečne. Jaz sem srečna, da živim v teh časih.

Številke govore

Več kot deset tisoč angleških milj je bilo potrebnih, da je Lon Chaney dosegel svojo današnjo popularnost. V to številko računa John Nicolaus, šef Metrogoldwynovega oddelka za kopiranje filmov samo filma, ki je v njih Lon Chaney nastopil kot zvezda. Gre namreč za milije celuloidnega traku, na katerih so bili kopirani Chaneyevi filmi, pri čemer niso vračunani obilnatni odpadki, ki jih je gotovo tudi kakih deset tisoč angleških milj ali 180 milijonov metrov.

Filmov Johna Gilberta je bilo kopiranih po približno 85 milijonov metrov. Za njim je na vrsti Norma Shearer s 67 milijoni. Howard Bosworth, ki je nastopil že v prvih filmih, ki so vobče bili posneti v Kaliforniji, pozneje pa sodeloval v sedemsto filmih, ima 22 milijonov metrov. Edward Conelly, star karakterni igralec, ki je nedavno umrl, ima 4 milijone metrov. Greta Garbo ima za seboj 6 filmov in 1.600.000 metrov celuloidnega traku.

Te številke se zde neverjetno visoke. Toda vpoštevati je treba, da napravijo vsake negativna najmanj 40 kopij, večinoma pa več sto in tako nam postanejo gornje številke razumljive.

V Ameriki pripravljajo filmsko adaptacijo najlepših Andersenovih pravljic.

Novi film Greta Garbo bo imel naslov »Tigrova koža«.

Ernst Lubitsch pripravlja film »Večna ljubezen«. V glavni ulogi bo nastopil John Barrymore.

Frank Capra (USA) vrti film »Moč tiska«.

King Vidor režira film, v katerem bodo igrali sami črnci.

Socijalna politika

Zanimive socijalno-gospodarske publikacije Delavske zbornice

Delavska zbornica za Slovenijo je slovensko publicistično knjižnico obogatila z važnimi in zanimivimi publikacijami: izdala je »Letno poročilo Zbornice za Slovenijo za leto 1927 in 1928« in posebno brošuro »Iz statistike našega delavskega zavarovanja«. Letno poročilo ni navadno poročilo z naštetjem suhoparnih dogodkov in podatkov iz poslovanja Zbornice. Poročilo je znanstvena publicistična zbirka načelno važnih člankov o perečih socijalnih problemih delavstva in zbirka zanimivega socijalno-političnega statističnega gradiva.

S tem delom je delavska zbornica za velik korak stopila bliže eni svojih glavnih nalog: vsaka stanovska zbornica mora biti poleg administrativne korporacije, ki opravlja tekoče dnevne posle v zaščito interesov svojih članov, tudi korporacija, ki problem javnega življenja znanstveno obravnava in tako pripravlja edino pravilno osnovo za temeljito in trajno ureditev medsebojnih interesov odnosov. Delavska zbornica je stopila na pravilno pot: pojave dnevnega življenja hoče objektivno znanstveno analizirati in s tem pri reševanju problemov izločiti dostikrat samo slučajnostni vpliv razredne moči ali morda celo demagogije.

Pri nas na splošno manjka znanstvenostudijskega dela, objektivne poglobitve v govorice števil ter raznih socijalnih in gospodarskih pojavov. Zato se dogaja, da skušamo marsikaj problem rešiti z napačnimi ali nespoštnimi merami ali samo na pol. Vidi se, da se Delavska zbornica trudi, dati realne osnove novemu modernemu delovnemu redu. V resnih razmisletjih se poglavlja v skrivnosti povojne pravne discipline. Delavska zbornica ustvarja novo civilizacijo: spoštovanje pred delovnim pravom. V tem delu je velik kos soudeležbe Delavske zbornice na delu pri konsolidaciji države in pravnega reda ter pravne varnosti. Poročilo razpravlja o unifikaciji obrtnega in rudarskega prava in pri tem podpira nove pridobitve na polju juridičnega raziskavanja o osebnih in materialnih pravicah človeka. Poročilo prinaša osnutek zakona o službenih odnosih po možnosti oseba, v katerem kaže smernice novega delovnega prava.

Posebno pažljivo zasluži statistične študije. Popolna in poučna je študija o mezdah, ker ona ni izumetničena, ampak sestavljena na dejanskih razmerah in nudi v marsikaterem pogledu važno snov za študij socijalne in gospodarske strukture Slovenije. Študija o potrošnji in gibanju cen nudi verno in realno sliko življenja delavca. Študija

Španska hripa!

INFLUENZA

Za ojačanje rekonvalescentov je ishorozno sredstvo 'Leciterrin'

1797-a

Vprašajte stravnika na svat

Dobiva se v lekarnah.

Ja vsebuje bogate statistične podatke. Posebno poglavje je posvečeno gospodarski in socijalni statistiki rudarstva v Sloveniji. Davčna statistika odpira pogled v zanimivosti naše davčne zakonodaje s stališča socijalnih vidikov. Iz pregleda mezdnih in drugih pokretov ter stavk moremo sklepati na uspešno praktično dnevno zaščitno delo Zbornice.

Izredno poučna je tudi brošura »Iz statistike našega delavskega zavarovanja«. Delo in material za to študijo je nudil po svojem statističnem oddelku OUZD. Material je obdelan pregledno in poučno, tako da morejo podatki delavskega zavarovanja služiti kot dober gospodarski barometer. Tudi v tem leži pomen in važnost zavarovanja in OUZD s svojim statističnim delom brez dvoma vrši važno narodnogospodarsko študijsko in praktično delo. Delavski zbornici pa gre zasluga, da je podrtala potrebo znanstvenega obravnavanja problema delavskega zavarovanja nasproti površnemu gledanju na stvar.

Nova ureditev prispevkov za bolniško zavarovanje. Minister socijalne politike je na podlagi sklepa ravnateljstva Osrednjega urada za zavarovanje delavcev odločil, da se bolniško-zavarovalni prispevki od 1. februarja t. l. pri posameznih okrožnih uradih uredijo sledeče: 36 odst. tedenska premija od enodnevnega zavarovane mezdne velja za okrožno urade Ljubljana, Zagreb, Beograd, Banja Luka, Belovar, Brod, Karlovac, Mostar, Niš, Novi Sad, Sarajevo, Skopje, Sombor, Subotica, Sušak, Travnik, Tuzla, Vršac, Zemun, Društvena blaginja »Merkur« v Zagrebu in Trgovsko bolniško podporno društvo v Ljubljani, 39 odst. premija velja za Dubrovnik, Veliki Bečkor, Osijek in Varaždin, 42 odst. premija pa za Okrožni urad v Splitu. S tem je delno odstranjena možnost, da posamezni okrožni uradi slabo gospodarijo na škodo onih, ki gospodarijo dobro, kar je bilo pri enotni, za vsa država enaki premiji mogoče.

Državna podpora starcem v češkoslovanski republik. Socijalno politični in proračunski odbor praškega parlamenta sta dne 7. in 8. t. m. sprejela zakonski osnutek, a katerim se zaključijo veliki socijalno zavarovalno zakonodajno delo bratske republike. Zakon dopolnjuje in izpopolnjuje starostno zavarovanje. On misli na one osebe, katere po zakonu o starostnem zavarovanju radi previsoke starosti ne morejo biti sprejete v redno obligatorno zavarovanje. V poštev pridejo tako delavci, kakor tudi oni obrtniki in trgovci ter mali poselniki, ki so izveti iz zakona o starostnem zavarovanju samostojnih oseb. Vsem tem starim osebam priznava novi zakon posebno podporo iz državnih sredstev, ne da bi bila s zakonom ukinjena dolžnost ubožnega skrbstva občin. Podpora sicer trenutno ni velika, vendar pa ustvarja načelo redne državne podpore proti neizostimelnemu in ponižujočemu sistemu ubožnih podpor po občinah. Podpora bo znašala Kš 500 na leto. Tej podpori morajo občine iz lastnih sredstev priznavati posebno doklado od 10 do 20 odst. državne podpore. Tako je čsl. republika zala ustvariti predpogoje, da je vsak njen državljan za slučaj potrebe vsaj skromno preskrbljen.

Znižanje nezdgodno-zavarovalne premije na Češkem. Nezdgodna zavarovalnica za Češko v Pragi je zavarovalno premijo za l. 1929. znižala od 6 na 5 in pol vinarjev za vsak nevarnostni odstotek pri Kš 100 zavarovanega zaslужka. Pri nas znaša premija 6 odst., kar ima svojo utemeljitev poleg v raznih drugih momentih tudi v tem, da pri nas znaša najvišja renta 100 odst. zavarovanega zaslужka, pri praški zavarovalnici pa le 66 in dve tretjini odstotka zavarovanega zaslужka.

Najboljše najtrajnejše, zato naicenejše!

Dr. I. L.:

Mumija

»Najnevarnejše so maske, ki so najbolj zrakrite.«

»Kako to misliš?«

»Za takimi maskami se navadno skriva zvižaka, past... Ne eden se je že vjel. Ali pa se skriva pod masko star, neler obraz. Mogel bi vam povedati slučaj... Ko se je tista maska razkrinkala, smo bežali in bilo nas je skoraj sram...«

»Ne vselej, ne vselej! Dovolite, da povem zgodbo, ko je bila taka maska izjema,« je rekel Mario. »Pomislite, da je predstavljala mumijo. Ali si morete misliti bolj nevhvalno masko od mumije. Nevhvalna maska je tista, ki se ji vse umika. In zdaj pomislite mumijo. Ze na zunaj nekaj nepriklupnega. In poleg tega si misliš: za to mumijo se skriva stara ali grda ženska. Mogoče te pozna in te hoče vleči, ali pa te ne pozna in se hoče zabavati. Za oboje je škoda časa, ko skačejo okrog tebe škratčički, odalisci, ciganke, piete, kolumbine in sto različnih ljubkih podob iz vsch bajnih in dašnjih krajev in izpod vsake krinke žari dvojje mladih gorečih oči, in bele roke in lepe noge — vruga, saj nisi znorel, da bi

se v takih trenutkih zanimal za mumijo... Toda takrat je bilo kakor zakletje; kamor sem se ganil, je bila mumija za menoj... Videl sem, da me zasleduje. Prešel sem na prste vse ženske, ki sem jih poznal zadnji čas in nisem mogel doznati, da bi bila katera izmed njih. Moram reči, da je bila njena maska nele nevhvalna, ampak naravnost ponesrečena. Bila je zoprna in odbijajoča. Pomislite, da taka maska popolnoma prikrije oblike telesa in da je to vselej sumljivo. Bila je podobna rujavi vreči z velikimi obkoljenimi očmi. Skušal sem prodreti v skrivnost skozi tisti dve odprtini, za njimi so se kazale temne neznane oči, ki so gledale vame živo prosoče. Bilo me jih je strah in sem se jim izogibal. Toda mumija je bila vedno za menoj; pri prvi priliki je stopila molče k meni in s poklonom prosila za ples. Veste, da v takem slučaju ni mogoče odreči. Da bi ji pokazal svojo nevoljo, nisem hotel začeti razgovora. K sreči so me ji kmalu druge maske iztrgale iz rok. A to je mi motilo, da bi mi ne bila sledila, kjerkoli sem se ustavil, mumija je bila za menoj in me je gledala...«

»Jaz te poznam,« je rekla mimogrede in je imenovala letovišče, kjer sem prebival preteklo poletje. Tudi to me

ni zvalo, kazal sem se ravnodušnega, kakor da me ne zanima. Skušal sem se ji izogniti, toda zaman. Zopet se mi je približala in me vzela nagajivo plesalki ki sem jo zelo nerad izpustil iz rok. To me je spravilo skoraj v slabo voljo. Imenovala je zopet kraj na letovišču, kamor sem hodil na sprehod. Ni bilo dvoma, da me je poznala... »A kdo si?« sem jo vprašal končno, da bi razjasnil skrivnost, kajti zaman sem si klical v spomin ženske obraze iz pretekle sezone.

»Ne smem povedati.«

»Zakaj?«

»Ker sem tu na skrivnem. Nihče ne sme vedeti.«

»Hm, zato si mumija?«

»Da, zato, vem, da nisem lepa. A če prideš v sredo na medicinski bal, me boš videl.«

»Mogoče. A kako bom vedel.«

»Sama se ti bom dala spoznati. Danes ostanem samo do enajstih, potem pobegnem. Ne poizveduj za menoj. Prideš?«

»Pridem.«

Veseli roj plesalk je naju obdal in iztrgale so me iz rok nesrečne mumije. Bil sem zadovoljen. Prepustil sem se razposajenemu veselju in le parkrat mimogrede sem še videl mumijo, ki

me je gledala od daleč. Bil sem vesel, da sem bil prost in da me nihče ne moti sredi veselega rajanja. Mumija je izginila. »Mogoče«, sem si mislil, »se skriva za njo kaka lepa skrivnost in ni lepo, da se ne zanimam, kdaj in kam se bo odpeljala.«

A takrat mi ni bilo do avantur, bil sem zadovoljen v svoji samotni in gledal sem življenje od daleč, ne da bi se hotel kakorkoli udeležiti njegovih sladkosmešnih neumnosti, ki nosijo s seboj toliko britkosti in bolesti.

Vračal sem se z maskerade po lepo pobegnem mestu in poezija snežene noči mi je bila skoraj zabavnejša od plesnega šuma, ki je izzvenel skozi razsvetljena okna visoke dvorane. Komaj da sem se drugo jutro še spomnil na mumijo — a spomin je bil kakor britek očiček na mojo brezbriznost za usodo neznanke, ki se mi je bližala.

V sredo sem šel na ples. Priznati moram, da brez posebnega zanimanja, in sem sklenil, da z ničemer ne pokazem svojo radovednost, kajti v resnici bi bil šel na ta večer tudi brez njenega povabila, ker sem bil tiste dni zelo razpoložen za predpustno rajanje. Veste, da mi včasih postane družba zoprna. Zato nisem imel vzroka, da bi bil vstajal doma.

Sedel sem v fotelju na koncu dvorane, ko se je približala... Mlada, lepa dama, v beli obleki, črni lasje, temne oči... Mumija... Gospoda, takrat sem ostrmel...«

»Torej vi ste prišli...«

»Bil sem namenjen.«

Gledal sem jo. Nisem se mogel spomniti, da bi jo bil kdaj videl na letovišču.

»Jaz sem mumija...«

Moram priznati, da sem bil presenečen. Rekli boste: to je slučaj. Da, slučaj, priznam, tudi jaz bi nikoli ne verjel močno prikritim maskam. A tu je bila izjema. Ni se nama ljubilo plesati. Gledala sva se. Kako zavzeto drug v drugega. Najin pogovor je bil zelo prostodušen. Že dolgo se nisem pogovarjal tako od srca, pristo in neprisiljeno. Odšla sva v stopnicah na galerijo. Sredi stopnic, se je ustavila, sklonila se in me poljubila z otroškovročnim porbom, ki me je presenetil. Ko sva prišla na vrh, sva govorila o vseh mogočih stvareh, kakor da se ni nič zgodilo. V resnici božanski doživljaj. Povab'a me je, naj pridem drugi dan v Rožno vrtove, da pojdeva na izprehod.

»Snež je.«

»Nič ne de, vi se bojite?«

»Ne, pridem!«

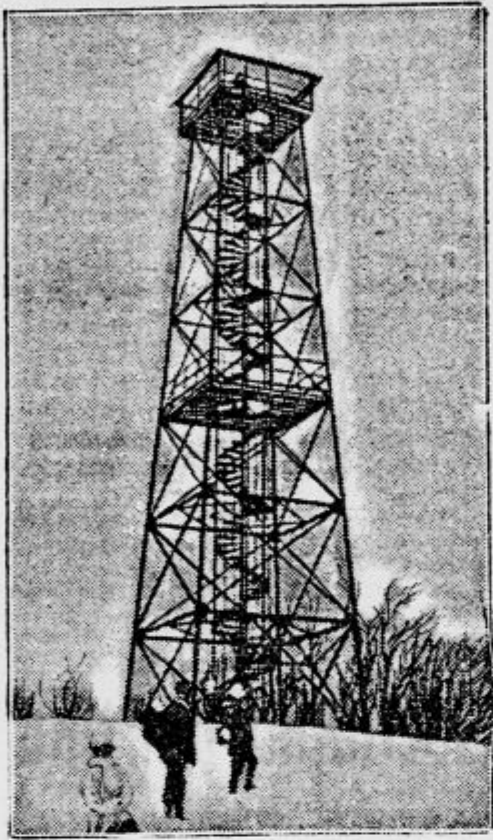
Pohorska Ribnica v snegu in ledu

Počasi skoro leno in nekam nezadovoljno, rekel bi na pogled, se valijo mrzli, ledeni valovi Drave, drveče iz dežele Koroške, skozi ozko in tesno odmerjeno strugo, ki jo ji obroblija na južni strani široke noge in obširna stopala zasneženega Pohorja, na severnem bregu pa srebrnosvetli, dragoceni čreveljčki obmejnega in zato samoza-vestno-ponosnega našega Kozjaka. Pa to se izletniku, ki je, bodisi na smučeh, bodisi po železnici, izpostavljeni nevarnim plazovom in snežnim zametom, dospel na postajo Ribnica-Brezno, na prvi mah samo tako zdi. Koroška Drava, ledena, zmrzla vsa in vsa s snežnim peskom pomešana, ljubi nad vse zimsko, štajersko Pohorje in se očitno, če jo opazuješ delj časa, kar ločiti ne more. Sedaj se poslavlja od Pohorja, potem zopet od Kozjaka; sedaj podaja v slovo svojo roko sv. Lovrencu, potem zopet sv. Urbanu; sedaj boža in poljublja sv. Antona in sv. Primoža, potem zopet objema vse svetnike in svetnice, ki, vsi zaviti v tople, bele zimske plašče, bahato gledajo z belih hribov in holmov mladega Kozjaškega gorovja. Vse tajnosti in skrivnosti pristne koroške duše nosi v svojem srcu skrite s seboj; zato je njeno slovo od te krasne zimske pokrajine tako težko, da se, odhajajoč, vedno in vedno v ledenih, pa vendar toplih pogledih, žvižgajočih kvišku od skalah in čerih, ozira z ledenimi solzami na svojih rdečih-ružičastih licih nazaj na ono pohorsko zimo, ki je ne bo videla nikoli več.

To je v Dravski dolini pri kolodvoru, ki se imenuje Brezno-Ribnica. Je že res, da se vidi to pa tam tudi osamljene, zapuščene breze, ki jih teža debele, snežene plasti tlačijo k tlom, da poljublja s svojimi nežnimi vrškami ledena in trda tla zmrzlega dravskega obrežja. Očitno blizu Ribnice na Pohorju, 715 m visoke, tudi rib ne manjka v mladniško razposajeni pohorski reki Velki, ki kaže v globoko razjedeni, s snegom in ledom obzidani debri, tuju pot k Ribnici. Če se ob zasneženi progi dr. Lenarčičeve železnice in zmrzujoče, a vedno glasne Velike poganjajo v strje-nem snegu na smučeh od žage do žage, od mlina do mlina, dokler ne doseže v Lehen, do snežnobelega Grobelnika, te venomer pozdravljajo veseli, sedaj sredi hude zime krasno pisani, razkošni povodni kosi; pa tudi gorske, rumene pastirčice, ki tik ob deročih, ledeno-mrzlih valovih na ledu, ki pokriva pot skoraj docela, žde, čepe in prežijo na svoj sladki plen, na rdeče-pikčaste postvri in še mnoge druge slastne ribice, ali pa se za zabavo kopljejo in potaplja v svojih zimskih kopališčih, v Velikih tolmunih.

Pa če dospješ skozi Lehen in skozi pohorsko, s snegom pobeljeno gorsko idilo Velkar in Solarjevo do tja, kjer se pokažejo v zimskem solncu se leske-tajoče sive brade Velike in Male kope, Višavja in Jezerskega vrha, vse na-pravljene iz samega snega in ledu, te spelje iz izhujene, prave poti mična cervica, stoječa na obnem zasneženem holmu, sv. Lenart, prijatelj pohorskih voznikov in drvarjev in v novejšem času gotovo tudi zaščitnik številnih pohorskih zimskih izletnikov, smučar-jev in sankarjev.

Vse v ledu in snegu ti pristrčno in veselo poda svojo roko v pozdrav, da ne moreš, da se ne bi vsaj za trenutek ustavil pri njem, si ogledal za njego-vim oltarjem čudno podkev iz turških časov in pogledal malo tudi na zasne-ženo pokopališče, ki je vse njegova last in kjer počivajo bivši pohorski Rib-ničani in Ribničanke v grobovih, za-znamovanih in okrašenih s tako boga-timi in krasnimi spomeniki, da takih čela naša Slovenija nikjer drugod v ta-ko izbranem okusu in sijaju na deželi nikakor ne zmore. Srebrni sneg in ledu, pohorski, črno-bleščeči se mra-mor, vmes pa udarci tople čutečega pohorskega srca: vse to je tu v krasni zimski pokrajini zlito v eno samo mo-gočno bučečo simfonijo, polno najlep-še harmonije.

Razgledni stolp

S tega zimskega počivališča pobožnih pohorskih Ribničanov je samo še četr-ture, ki bije mimo snežno bele žive me-je, skozi dreved in mimo križevga pota v vas Ribnico na Pohorju.

To je skupina, ki jo je neznana umetnikova roka stvarnikova naslikala vkljub hudemu mrazu, snegu in ledu na svetlo, belo hrbtišče, ki veže glavni pohorski greben z vzporedno razteza-jočo se Orlico, to je družina, velika, ob-širna in švilna, v kateri vlada more-biti baš zavoljo hude zime, debelega snega in trdega ledu tako velika med-sebojna ljubezen, da se vse tišči okoli ene točke, da vse silijo samo k onemu središču, k belim, zasneženim cervici, kjer je tudi sedaj, sredi hude zime, v srcih vseh tople, vroče, da se, zlasti v zimskih praznikih, kar gnete množica pobožnega pohorskega ljudstva; mno-žica ljudi, ki prihajajo semkaj, neka-teri s krivci od ruševca za klubom, drugi pa v težke raševinaste kožu-he zaviti; nekatere brhke in lahko-krile, druge zopet po nepozablji-di dostojanstveno oblečene, z visokih vi stari in dragi šegi in nava-

višav vsi, vsi s samotno nad 1000 m visoko ležečim kmetij, ki žde, s snegom in ledom pokrite in tudi obdane, a od zimskega solca in tople domače lju-bezni ogrete, sredi pohorskih gozdov, tik pred najvišjimi gorskimi vršaci in njihovimi snežnimi zamenti. Prihajajo Hribniki, Kopniki, Pisniki, Kralji in Samci, pa še mnogi drugi, vsi veseli, zdravi in orujaveli, kakor da bi jih bilo opeklo južno solnce dalmatinsko.

Cerkev, ljudska ali državna osnovna šola, tri gostilne, dve trgovini, lepa občinska hiša in nekaj čednim vilam podobnih hiš, vsaka posamezna in vse v celoti obdane od vestno negovanih vrtov, sadonosnikov, njiv, travnikov in pašnikov, v večji daljavi pa od buko-vih, borovih, smrekovih in jelovih gozdov, povsod na vsakem mestu vasi, posebno pa nad vasjo, kjer ječi star oreh pod neizmerno težo svoje sneže-ne zimske obleke, z obsejnim in kri-stalno čistim razgledom na krasni po-horski in kozjaški zimski svet; vse pol-no svežega, visokogorskega zraka, pol-no toplega zimskega solca, polno pri-jetne svetlobe na jasnem, odprtem br-du, polno melodijozno žuborečih voda: To je po zimi, v snegu in ledu, Ribnica na Pohorju.

Ne le solnce, kojega žarki, lomeč se ob obronkih glavnega pohorskega gre-bena, prihajajo čez Višavje in obe Kopi v svetlih, rdečih in violetnih pramenih, semkaj, izhajajoč iz velike, tako mirne solne plošče, da ji lahko gledaš v oči, tudi luna, ki dela velikan-ske sence in teme pohorskih vršcev, na sbrnosvetli zimski odeji cele po-

krajine, oba, solnce in luna, združu-jeta v svojih mirnih in stalnih pohodih preko pohorskih grebenov, hrbtov in vrhov toliko krasote, milobe, toliko taj-nih in skritih občutkov, da se popotni-ku, prišediš v sneg in led pohorske Ribnice, komaj zaveda, kdaj ga obja-me prijetno spanje in sanje.

Spodaj v gozdu pod sv. Lenartom nekje se oglašajo ponočna ptica, kakor da bi jo bilo strah nočne samote; višje gori blizu idilične cerkvice sv. Volben-ka pa uka, zdravja in mladostne moči in kreposti prekipajoč, razposajen mladenič, izzivajoč vse, kar se greje v toplem hramu, pa tudi svetnike in svet-nice, ki zmrzujejo v sedaj zapuščenih pohorskih svetiliščih v vaseh, na križ-potih v kapelcih v snegu in ledu.

Pot, ki vodi z Višavja mimo Pisnika in Hribnika, skozi trati Lepenarico in Berglico, dalje skozi Ribnico mimo sv. Lenarta dolji do Velke in njene do-linice, je, kadar so jo drvarji in vo-zniki s hodi in bruni izorali in izgladili, krasno in sijajno sankališče, ki vedno lahko tekmuje z onima v Karavankah na Ljubelju in na Semerinku pod Du-najem.

Ta krasni zimski kotiček pohorski, do sedaj širšemu svetu še malo znan, pa vendar od tujcev bolj obiskan ka-kor pa od domačinov, bo, čim bo pri Ribniškem jezeru (1530 m) zgrajena no-va turistovska postojanka, šele zaslo-vel širom naše ožje domovine, pa tudi preko njenih mej tako, kakor spričo svoje srečne in lepe lege zasluži po vsej pravici.

Dr. Fr. Mišič.

Po slovanskem svetu

Trezen bolgarski glas

Da je bila politika raznih bolgarskih vlad v preteklosti pogrešana, poudarjajo sedaj tudi že v Bolgariji sami, zato se vedno češče čujejo v bolgarski javnosti glasovi, ki svari merodajne kroge, da bi zopet zašli na pota, ki vodijo neizogibno v propast. Tako je te dni priobčil »Mir«, glasilo bol-garske narodne stranke, velenim uvod-nik, v katerem razpravlja pisek Iv. St. Ge-šov o pogreškah bolgarske državne politi-ke v minulosti, ter rotli svoje rolake, naj se v bodoče ne daio voditi čustvom, mar-več razumu. Izvajanja Iv. Gešova so zani-ma tudi za one, ki pozorno zasledujejo politiko posameznih slovanskih držav, zato ni odveč, ako podamo tudi mi čitateljem glavne odstavke.

»Zadnji čas je že,« pravi Gešov, »da se otresemo pogrešk, ki jih delamo od časa do časa in da se prenehamo igrati z ognjem. Spori, atentati, bombe, katerih se tako često poslužujemo, nam povzročajo samo škodo in prav nič ne koristijo. Zasti sedaj, ko se razvija okrog nas novi in usodni dogodki, moramo biti opretni, pre-viđni in skrajno vzdržljivi. Zasledovati mo-ramo dogodke pazno in opretno in jih ocen-jevati po njihovi pravi in realni vrednoti, ne da bi zahtevali od njih takojšnje ali celo predčasne koristi.

Predvsem na je nam potrebno potrpe-žnje in hladnokrvnost, ako hočemo dočakati z nado in vero v srcu boljših dni in ugod-njših razmer. In boljši dnevi pridejo morda prej, kakor si mislimo, zakaj tudi čas opravila svoje delo in pozabimo tudi niso večne. Ne bodo se več vrnili časi, ko smo meje nove Bolgarije risali po sofijskih uli-cah, ne ozirale se na takratni mednarodni položaj in njegove težnje. Žalostni rezultati so dobro znani in so nam otrovali naše duše do groba. Takrat, l. 1913. in l. 1915., smo zakrivila take grehe, da jih bo povest-nica zabeležila kot zločine. Krivci teh gre-hov so ostali nekažnovani, njih mena pa bodo preklinjala še bodoča pokolenja... Naj nam prošlost služi v svarilo, da se spometujemo.

Razvoj dogodkov na bližnjem vzhodu, zlasti pa na Balkanu, bo ustvaril nov po-ložaj tudi za Bolgarijo, toda samo pod po-gojem, da vlada v Bolgariji mir, red in javna varnost. Prijetno nam je, da lahko ugotovimo, da so teli to istino poimovati tudi oni krogi, ki jih javnost najbolj ob-tožuje zaradi raznih nasilnih akcij. Med temi opažamo sedaj zatise, duh samoo-vladanja in pomirljivosti. Dobro bi bilo, da vztrajamo na tem stališču tudi v bodoče.

Tako Gešov v »Miru«. Zdi se, da se na Bolgarskem res pripravlja preokret v jav-nem življenju. Do nedavnega so imeli v Bolgariji, to je bilo znano vsemu svetu, glavno besedo makedonskimišč in v lada je morala plesati, kakor so li velevala raz-ne makedonske organizacije. Teror teh or-ganizacij je bil tako velik, da se ni upal mi-hiče javno nastopiti proti kvarnemu vpli-vu, ki so ga imele te organizacije na vlad-ne kroge in na vladno politiko. Razkol v teh organizacijah, borba na nož med pri-

stali Protogoreva in Vanče Mihajlova, vse to je znatno zrahljalo njihovo moč in njihov vpliv in posledice se sedaj že kažejo. Jav-nost si zopet uja zovoriti in izražati svoje mnenje. Govori sedaj se pohlavno, po-udarija potrebo miru in reda in izraža željo, da bi v krogih, ki jih dolže »razornih in nasilniških akcij«, vladal duh samoo-vladanja in pomirljivosti, toda vse kaže, da je led prebit in da bo v dolednem času tu-di v Bolgariji prišla do veljave pravilno pojmovana politika razuma.

10-letna smrti volnega ministra dr. Ste-fanika. Dne 4. maja t. l. poteče 10 let, od-kar se je pri Bratislavi smrtno ponesrečil prvi volni minister češkoslovaške republike general dr. Stefanik, vračajoč se na ita-lijskem letalu v svojo domovino Na Slo-vaškem, predvsem v Bratislavi in Košicah, nameravajo ob tej priliki pridirati večke spominke svečanosti, saj je bil slo-vaški rojak dr. Stefanik eden izmed borcev za ustanovitev češkoslovaške republike. Tu-di v Pragi bodo velike spominke slavno-sti. Aranžma svečanosti je v rokah Ma-sarykove letalske lize, ki te skicala vse svoje podobore in razne patriotske korporacije na sestanku v Prago dne 20. t. m. s svrhu, da se sestavi program za čim najsilnejšo proslavo spomina velikega narodnega hero-ja dr. Stefanika.

Kaj zahteva mesto Čirpan. Mesto Čirpan, ki je štelo 12.000 prebivalcev, je lani, kakor znano, popolnoma uničil in razdelal potres, ki je razsajal meseca aprila v južni »vzhodni Bolgariji. Čirpano so te dni poslali po-sebno deputacijo v Sofijo in zahtevali, da jim vlada dovoli iz državnih sredstev: 6.750.000 levov za napravo vodovoda in električnega omrežja, 11.000.000 za kanali-zacijo, 6 in pol milijona za vodovodne cevi, 5 milijonov za napravo cest, 4 milijone za mestno gledališče in čitalnico, 3 in pol mi-

lijona za zgradbo občinskega doma, 2 in pol milijona za tržnico, 2 milijona za bol-nico in ambulatorij itd. vsega skupaj nad 53 milijonov levov, poleg tega pa še 44 milijonov levov za napravo in popravilo cest v mestni okolici. Vlada je obljubila, da bo Čirpancem po možnosti ustrežila iz razpoložljivih sredstev državnega posojila.

Spalni vozovi III. razreda v Bolgariji. Bolgarska železniška uprava se je udločila uvesti na brzih vlakih tudi spalne vozove III. razreda, ki naj manj premožnim slojem omogočijo udobno potovanje. Bolgarska javnost je to misel pozdravila z velikan-skim zadoščenjem. Kakor poročajo bolgar-ski listi, bodo spalni vozovi uvedeni takol, ko se izpremene gotove točke železniško-prometnih konvencij, ki posegajo v to vprašanje.

Novosti Šentjakobske knjižnice v Ljubljani

Priobčute knjižničar Matija Rode.

(Nadaljevanje.)

Stenkiewicz H.: Na polju slave. Povest iz časa kralja Jana Sobieskega, 4400/01. Tavcar dr. Iv.: Zbrani sois III (tur dr. Iv. Priatelj): Otok in struza. (Biser Pan-tonicus Kuzovici Vita vitae meae. Janez Solnce, 4402/04.

Wallace E.: Die toten Augen von Lon-don, 10383n.

Wallace E.: Die blaue Hand, 10388n.

Hollander W.: Schicksale gebündelt Ein Menschenopfer von heute, 10384n.

Lothar E.: Der Heilkeher. Roman, 10385n.

Sochaczewer H.: Henri Rousseau. No-velle, 10386n.

Ross Colin: Der Weg nach Osten. Reise durch Russland, Ukraine, Persien usw., 10387z.

Koch-Weser E.: Russland von heute. Das Reisetagebuch eines Politikers, 10389z.

Briand A.: Frankreich und Deutschland, 10390z.

Vollmer W.: Flux in die Sterne. Der Ro-man eines Weltraumfliegers, 10391n.

Viereck G. S. und Eldridge P.: Meine ersten 2000 Jahre. Autobiographie des ewigen Juden, 10392n.

Soupauf Ph.: Der Nezer, 10393n.

Wille H. J.: Juan Sorolla. Roman, 10394n.

Machard R.: Triumph des Eros. Roman, 10395n.

Berg B.: Arizona Charleys Junge, 10396n.

Zimmermann W.: Liebesklarheit. Eine Frucht aus Erlebnis Erkenntnis und Tat, 10397z.

Katz O.: Neun Männer im Eis. Doku-mente einer Polartrazdie. Der autenti-sche Bericht der Krasin-Expedition, 10398z.

Behounek P.: Sieben Wochen auf der Eisscholle. Der Untergang der Nobile-Expedition, 10399z.

Auburtin V.: Einer bläst die Hirtenflöte, 10399n.

Wescott O.: Die Towers. Der Roman einer Familie, 10399n.

Brunn L.: Van Zanens wundersame Reise, 10395n.

Kemp H.: Johannes. Vagabund des Le-bens, 10397n.

Lewisohn L.: Der Fall Herbert Crump, Roman, 10398n.

Sinclair U.: Präsident der U. S. A. Ro-man aus dem weissen Hause, 10398n.

Frank B.: Die Fürstin Roman, 10204n.

Machard A.: Der schwarze Mann, Ro-man, 10172n.

Heller F.: Marco Polo. Millionen, 10158n.

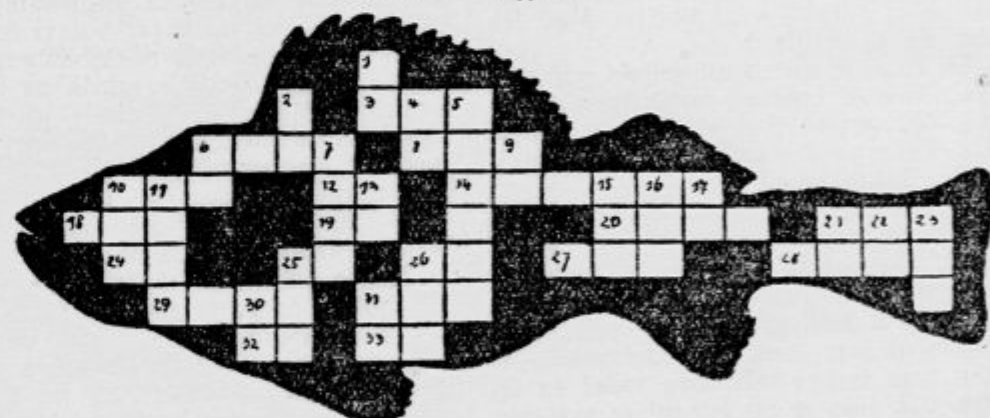
Heller F.: Die Diagnosen des Dr. Zim-merlitz Roman, 10159n.

Rolland R.: Die Leontiden, 10164n.

Rolland R.: Palmsontag, 10165n.

Knjižnica posluje vsak delavnik od 8 do 10. do nedelja in praznikov od 10 do 12.

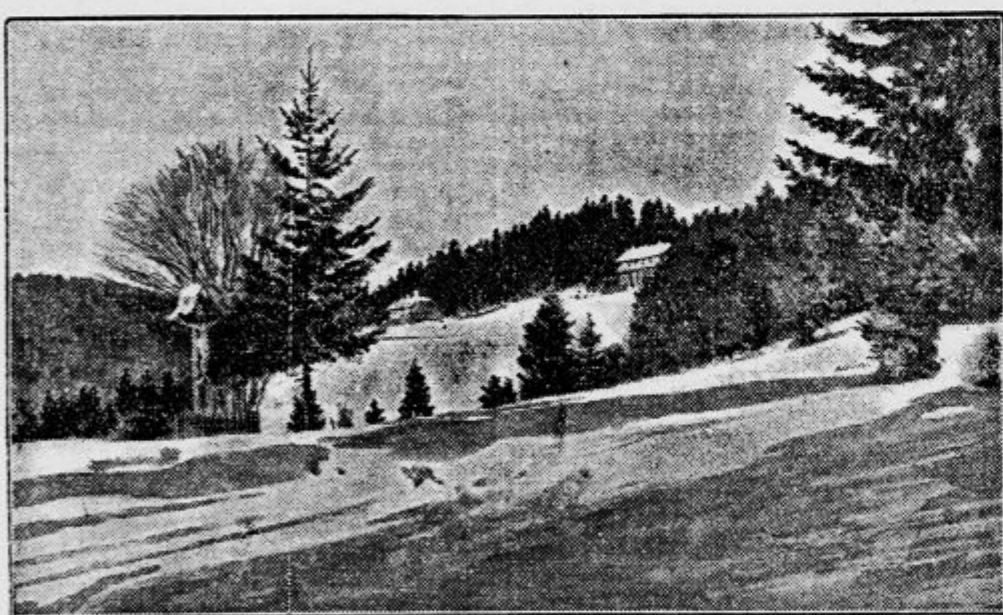
Križanka „Riba“

Poben besed.

Vodovavno: 3. bog vetrov; 6. južna rastli-na; 8. okrajšava za denar; 10. ptič; 12. Egi-ptovsko božanstvo; 14. polotok; 18. Epirski kralj; 19. vzklík; 20. reka; 21. pesnitev; 24. Egiptovski bog; 25. del voza; 26. naslovna kratka; 27. osebni zaimek; 28. matematični izraz; 29. del dreva; 31. duhovnik Zoro-

astrove vere; 32. jaz (italij.); 33. veznik. Navpično: 1. osebni zaimek; 2. predlog; 3. predlog; 5. spartanski zakonodajalec; 6. igralna karta; 7. bog vojne; 9. medmed; 10. perzijski kralj; 11. ptič; 13. vzklík; 15. žensko ime; 16. pravo; 17. dolžinska mera; 21. zlato (fr.); 22. veznik; 23. naziv obeta; 25. moško ime; 26. čas; 30. osebni zaimek.

Mariborska koča na Pohorju

Prípovedovala mi je o svojem živ-ljenju. Sanjala je zelo lepo, a bila je pod skrbnim nadzorstvom. Zato je ho-tela krasti trenutke, kakor vsi, ki ni-majo svobode, da bi živeli.

Tisti sprehod gospoda, po lepem be-lem snegu, daleč ven iz mesta.

»Vi ste utrjeni, vem,« je rekla, »a mora biti tako.«

In potem? Mraz je bil zunaj. Trefti dan sem dobil pismo. Danes imam koncert. A ne pojdem, pridem ob os-mih k vam. Mumija.

Prišla je, lepa, v koncertni slavnostni obleki. Hotel sem izvedeti njeno ime. Ni ga povedala.

»Cemu,« je rekla, »vse eno je, reci-te mi mumija. V mumijah so skrivnosti. Tisto noč se mi je razodela vsa njena razkošna skrivnost. Bila je lepa in opoj-na — in tako vse do pomladi, ko sem odhajal. Nikoli nisem izvedel njenega imena. Sedaj v teh sneženih dneh sem se spomnil mumije in tistih prelestnih časov, ki so nam ponujali sladkost brez plačila in radosti brez vprašanj. Vendar bi se ogibal močno zakriti mask, kajti njih skrivnosti so vedno nevarne.

Kupujte „Zvezdanko“!

Zimska noč vrh Pohorja

Ribniško sedlo (1530 m) ni nobeno sedlo; sedlo, ki tvori tu v bližini skozi vratica prehod iz Dravske v Mislinjsko dolino, leži nekoliko bolj spodaj, tam, kjer groblja kamenja, poraslega s smre-čicami in grmovjem, popotniku razode-va pobožne želje pohorskega ljudstva, da bi tu sezidali cerkvico. Te želje ni moglo izpolniti; toda sedla se je vendar le prišlo značilno in zaslužno ime pri »Cerkvici«. Kopa, ki se zove Ribniško sedlo ali pravilneje »Jezerski vrh«, okrogla in stožčasta kakor ugasel ognje-nik, moli in kipi proti nebu, blede luni proti zvezdam in zvezdicam iz vseh tajnosti in skrivnosti, ki jih je razgrnila okoli hje zimska noč.

Jasna je, da se vidi daleč na okoli na vse strani preko pohorskih vrhov, kop in grebenov, preko Višavja, Črnege vrha, preko Velike in Male kope, preko Roglje in Velikega vrha, na ves nočno-čarobni kras dostojanstveno molčečih Savinskih planin na veličastno res-nost Karavank s Plešivcem, Obirjem in Košuto; pa tudi na oni prelepi svet kjer možje in ženske, mladeniči in mladen-ke, otroci našega rodu in naše krvi na nam ugrabljeni grudi vsako zimo vsaj enkrat pred zelenimi, razsvetljenimi ja-

slicami popevajo svojo starodavno bo-žično pesem še vedno v svojem mater-nem jeziku: »Pastirci na polju...« Ja-sna je tu gori zimska noč, da se vidi to v polmrak zavita dolina, skozi ka-tero nosi zimske pozdrave Drava iz dežele naše Gospe Svete nam in vsem bratom dolji do Beograda in še dalje; jasna je, da se vidi razločni in odlični obrisi Kozjaka, našega zvestega obmejnega čuvarja, od Dravograda Koroškega pa do tja, kjer škof z mečem, Sv. Vrban, nad Mariborom podaja svojo roko preko globoke zarezane vinorodni Skov, goricam v pozdrav.

Čim višje se dviga luna, tem jasnejši, pa tudi tem krasnejši postaja ves svet, ki nas obdaja, v bližini in v daljavi, kjer izginja in se že izgublja v neskončnost. Malo in lahko potegne veter z dveh, treh strani, iz dveh dolin in preko gre-benov, in že začujemo milo, prelepo, ubrano zvonjenje zvonov in neznansko krasno, srce slehernega očarujoče ni-hovo pritrkavanje. Morebiti segajo vsled lahne sapice, ki veje, sem gori zračni valovi vzgibani v cervkvi Sv. Bolfenka pod Vel'ko Kono ali v cervki-čah sv. Antona in sv. Primoža Morebi-ti. Pa ti ne zvonijo, ne donijo tako ne-beško lepo! Ne! To so zvonovi, ki zvo-nijo, vsakemu pravemu planincu dobro-

slušno, tik pod nami, tik pod Jezerskim vrhom, tam dolji pri »Cerkvici«. Sila in hitrost zračnega gibanja in vrvenja se stopnjuje s severa iz Dravske, z juga iz Mislinjske doline prihaja in se bliža. Že prihaja ljudstvo sem gori k »Cerk-lici«; nanovo pozvone zvonovi in kma-lu nato se razlega pobožno petje iz »Cerkvice«, ki je še niso mogli zgra-diti Bogu vdani Pohorci.

Za čas, za trenutek vse utihne. V »Cerkvici« je očitno ves narod zatop-ljen v gorko pobožno molitev. Tudi mi tu gori na Ribniškem sedlu; zatopljeni v molitev, vsak v svojo, v otroškonež-ne misli, in občudovanje krasne jasne zimske noči, ki leži okoli in okoli nas in nas zabljuje polagoma v prijetno ne-beško uživanje.

Pohorski vršaci, ki se dvigajo poseb-no razločno iz glavne gorske gomote, zlasti Velika in Mala Kopa, se v svojih orjaških obrisi vsi po vrsti vidijo nad Dravsko dolino in nad predgorjem, ki se razprostira med glavnim gorskim grebenom in Dravo, nad Orlico in nad Rdečim bregom. Čim globlje v dolino sega pogled, tem daljše, tem temnejše postajajo njihove sence, prihajajoč od svetloredih barv v višini preko vijo-ličastih v temno črne nad grabami in prepadi. Kakor kresnice v vroči poletni

noči se pomikajo skozi ne svetle, ognje-nordeče, žive pike, ena oddaljena od druge; a ne v neredu; pač v različnih vrstah, a v vsaki vrsti vse usmerjene v isto smer. To so plamenice, ki kažejo pobožnim Pohorcem pot v roženvenko cerkev na Ribnici, da tam, stari možje in stare žene, odrasla mladina in celo otroci, v ledenomrzlem Božjem hramu s toplim občutkom zapojejo ali vsaj čujejo svojo pobožno pesem.

Tik pod nami, na nasprotni strani »Cerkvice«, spi, vkovan in vkleven v tisoč ledenih verig, sivobratični orjak Jezernik v mrzlih vodah Ribniškega jezera. Okoli njega in tudi okoli nas je razprostrti beli prti snežene odeje. Pri-jetne ne le za oko, ampak tudi za vse, kar pokriva. Le tu pa tam je slišati, če veter zopet potegne močnejše, zamol-ko ječanje mladih smrečic, ki se, kakor visoke breze do tal upognjene, še niso navadile skozi celo dolgo zimo nositi težke bele obleke, in se zajočijo na glas, če jih zbudi veter iz zimskega spanja, da se na celam telesu tresejo od mraza.

Tam blizu jezera, tik pred Jezerni-kovim gajem, pred njegovim grajskim vrtom, ki ga tvori nizko zimi in mrazu že davno prilagojeno ruševje, se dviga samotna smreka, pokonci stoječ, od vr-

Kmetijski vestnik

Inozemska gonja proti našemu hmelju

Ob novem letu sem pojasnil našim hmeljarjem vzroke slabih cen zadnjih dveh let. Kot glavni vzrok sem navedel brezglavno širjenje hmeljarstva v neprikladnih legah Vojvodine in poplavo svetovnih tržišč s tem slabim blagom. Kvarna posledica tega je silna gonja nemških in češkoslovaških hmeljarjev proti jugoslovanskemu hmelju.

Ta gonja se nadaljuje z vedno hujšo silo. »Saazer Hopfen- und Brauerzeitung« od 9. t. m. piše dobesedno: »Poročevalec časopisa »Bohemia« poroča 26. januarja o položaju na nürnberškem trgu: ... V tranzitu ponujajo na vse pretege malovredno blago jugoslovanskega izvora, ki mu predpiše ceno vsakokratni kupec. To je višek vsega. Ker za tem blagom nihče ne povprašuje, temveč se izključno le ponuja, ne moremo o notranji trga blaga sedaj več govoriti. Kakšna je le cena, ki jo kupec predpiše? Bržkone jih je sram, take cene sploh imenovati. Če se gode na trgu take stvari, si pač lahko vsakdo predstavlja položaj. Kaj nimajo jugoslovanski voditelji hmeljarjev več nobenega vpliva na svoje ljudi? Kaj lahko mirno gledajo to početje? Zakaj ne zadržijo svojih ljudi pred takim blaznim ponujanjem? Tako načini trgovanja so v Nürnbergu in Zlatcu povsem neznan. Tako trgovanje mora na imenovanih tržiščih povzročiti popoln razkroj. Jugoslovenci se na še čudijo, če se nemški in češkoslovaški hmeljarji branijo na vse kriplje pred poplavo tržišč s takim blagom. Čemu ne napravijo srednjeevropski hmeljarji biro konca temu početju? Sedaj naj pokaže, da ima pravico do obstoja! Sestajati se in krasnosloviti je brez pomena. Tako početje zaustaviti — to bi bilo delo. Če se ne povzdignejo Jugoslovenci do drugega taktike, bi bilo pač pogrešno, če se še kdaj nemški in češkoslovaški hmeljarji vsedejo z njimi k skupni posvetovalni mizi; tisto malo statistike bomo že sami sestavili. V vseh hmeljarskih okoliših Evrope je še mnogo hmelja, a nihče ga ne razmetava na tak način. Če se hočejo ti ljudje na vsak način materialno uničiti, jih pač ne more nihče od neudeležencev zadržati pred to norostjo. Nikakor pa ne gre, da bi se dali hmeljarji drugih dežel potegniti z njimi v red v vrtnice!«

Tako nas upravičeno bije inozemstvo. A mi?

Poldrugeto leto je že preteklo, odkar sem opozoril naše hmeljarje na izjavo vodilne osebnosti v srednjeevropskem hmeljarskem biroju: »Če boste širili hmeljarstvo v Jugoslaviji tako brezglavno v neprikladnih legah, vas bomo morali zaradi prevladujoče slabe kakovosti izključiti iz naše sreče in vas šteti med nekvallitne kraje. Savinčani boste s svojim res prvovrstnim pridelkom najbolj prizadeali, zato si skušajte zagotoviti svojo oblikovno znamko, da se rešite iz vrtnice.« Mislite, da je kdo poslušal in verjel?

Vsa zadnja leta je svaril naš tisk pred brezglavnim širjenjem hmeljarstva in slika z zgornjo besedo gospodarski polom celih pokrajin, ki mora nujno slediti. Storiši smo svojo dolžnost. Naš delež je bil v vsestranski zameri. Od gotovih strani smo bili na to tudi pripravljani. Nerazumljivo pa nam ostane vedno čudno stališče voditeljev našega hmeljarstva in naših starih hmeljarjev, ki bi bili morali po svojih dolgoletnih izkušnjah in strokovni izobrazbi vsaj isto predvideti.

Kdo je torej kriv, da smo zabredli tako daleč? Ali nismo imeli pri kmetijskem ministru posebno oddelka za hmeljarstvo z načelnikom inž. Gjuričem in referentom inž. Teržanom. G. Gjurič je pred vsem svetom postavil tezo: »Pridelali bomo več in boljše blaga kakor Čehi in Nemci ter bomo prva hmelj pridelujoča država na kontinentu.«

To je bila parola za razmah hmeljarstva, ki ga je inozemstvo tudi pravilno razumelo kot volno napoved in izvajalo posledice, ki jih občutijo tisoči naših hmeljarjev.

Ali naj povem še to, da je poslanec 1927 leta mariborski veliki župan strokovnjak za živinorejo gledal rastlinske bolezni peronospero na hmelju? Ali naj zanemam staro pesem o črni deski itd? Kako pridemo hmeljarji do tega da

ha do najnižjih vejic, segajočih do tal s snegom pokrita, ne samo s snegom, tudi z božičnimi darili za Jezernika in za nas. Dragocena težka so in zelo mnogo jih je; zato se njene vejice sibi do tal. In ko svetla luna, vedno višje in višje se dvigajo, o polnoči ko je pri »Cerkvici« že umolknilo zvonenje zvonov, ubrano petje in pobožna molitev, s tisoč in tisoč čarobnimi biseri in demanti v blestečih se snežnih kristalih začne prizigati tisoč in tisoč lučic in svečic v vseh možgih barvah, tedaj stoji tam doli med nas in Jezernika postavljeno pravo božično drevo s takšnimi nebeškimi darili v tako lepi nebeški svetlobi, da si sličnega še nobena umetnikova roka nikoli ni znala postaviti.

Pa ko se utrza z nebeškega svoda zvezdica in v srebrnosvetlem loku bližje nas neke nade na zemljo zapuščajo, za sabo vidno sled, segajočo od pohorskih vrhov gor do nebes, tedaj vsi vemo, kod in kam; tako jasna je zimska noč vrh Pohorja.

Dr. Fran Mišič.

naj plačujemo z ogroženjem svojega obstanka in dolgoletno tako eksperimente in si namo dopasti da vprizarja za nami vse prizadeto inozemstvo vedno hujšo gonjo. Mar se ne boste zganili hmeljarji niti ob 12. uri?

Zahteva vseh poštenih hmeljarjev mora biti: dajte nam zakon o izvoru hmelja z obveznim signiranjem hmelja! —ko.

Šmarnica in druge samorodnice

Proti ameriški necepljeni, direktno roduči trti šmarnici kakor tudi proti drugim ameriškim samorodnicam (izabala, elvira, delavare, otelo, huntingdon) ter proti raznim križankam ali hibridom (z ameriški križane žlahtne trte) se vodi že nekaj let precejšen boj, ali naj se te vrste trte še nadalje pomnožujejo ali naj se popolnoma iztrebijo.

V Sloveniji je pomnoževanje teh trt že od leta 1923, uradno zabranjeno ter morajo do 1930. leta vsi taki nasadi sploh izginiti.

Poseben boj se vodi proti šmarnici, ker je ta samorodnica najbolj razširjena in povzroča tudi največje zlo v smotnem vinogradništvu in v realni vinjski kupčiji.

Ker ta trta izredno obilno rodi in ne zahteva posebne nege se njen pridelek lahko toliko ceneje oddaja, kar dela precejšnjo konkurenco dobrim vinom žlahtnih trt.

Glavno zlo te trte pa tiči v kvaliteti njenega vina, ki je zopnega okusa, neprijetne rumene barve ter vsebuje poleg običajnega neškodljivega etilnega alkohola zdravju škodljivega metilnega alkohola izredno mnogo, ki človeka do nezavestne hitro opiani ter povzroča glavobol, vrtoglavost, bljuvanje in v večji množini zavzvi, eventualno tudi smrt. Omili se, seveda, ta slab efekt, ako se šmarnično vino zmeša z drugim boljšim, milejšim vinom. In prav to početje daje največ povoda za boj proti strupeni šmarnici, kajti s prodajo takega vina se kvari celotna kvaliteta, zaradi česar izgubljajo boljša vina na svoji veljavi ter napredni vinogradniki, odnosno celi vinski okraj na potrebnem ugledu.

Tudi po avstrijskem Stajeru in po Nižnjeevropskem se je pričela ostrabota proti saditvi samorodnic ter proti mešanju vina teh z vini žlahtnih trt. Istotako kakor pri nas je ost boja obrnjeno v prvi vrsti proti šmarnici, katero imenujejo tam kratkomalo »vino«. Deljena so pa tam še mnenja glede razmnoževanja dobrih križank, v vzgojo katerih se nekatere trtnice, zlasti obsejni državni nasadi višje vinarne šole v Klosterneuburgu zelo intenzivno bavijo.

Ako presodimo objektivno današnji položaj našega vinogradnika in današnje vinske kupčije, noramo odločno zavzeti protivno stališče napram razmnoževanju samorodnic, zlasti pa šmarnice, kajti še popolnoma brezhibno vino se s težavo spravi v promet, čeprav se to tudi pogostokrat s strani producenta ali tudi s strani vinskega trgovca po skrajno nizkih cenah, ki večkrat ne krijejo niti pridelovalnih oziroma režijskih stroškov. Če pojde še malo let tako naprej bo tvorilo vinogradništvo samo še neko posebno luksuzno panogo, kateri naši revni mali vinogradniki ne bodo več kos, ter bodo primorani obdelovati svojo vinogradniško zemljo s kako drugo kolkortoliko dobičkonosno rastlino. Že letošnja izredna zima bo najbrže marsikatero vinogradnika prisilila do take spremembe.

Fr. Gombač.

Hišni vrtovi in obrezovanje grmičja

Lepota naših mest, trgov in vasi ni izražena samo v okolici, temveč se pojavlja tudi s sliko vrtov, ki obdajajo posamezne hiše. Čim pestrejši vrti tem živahniji okoli.

Grmičje in drevice posuto s snegom in ivjem, nudi v zimskem solncu kaj slikovitega. Komaj pa bo v neka tednih skopnela snežna plast, že se bo vrt popolnoma spremenil. Mehke barve rumenocvetice forsitije, puhastru srebrnina muck in nežnost dolgih lešnikovih čepkov, bodo hiteli oznanjati bližnjo pomlad. Žal da vsa ta lepota ni dostopna tudi onim, ki nimajo lastne peči zemlje, pač pa dušo polno hrepenenja po sveži pomladni harmoniji in hodijo sklonjeni mimo težkih, temnih cipresnih ograj, obteženih še s prisljimi, obrezanimi kronami okroglih akacij in jesenov.

Ali bi ne bila ulica živahnješa, če bi preko ograje padale kaskade cvetja in zelenja, ki bi tudi mimoidočemu dovoljevale pogled na pisane vence notranjosti? Če bi bila za ograjo mehka trta polna rož?

Izpeljava vrtičev pri hišah ob cesti naj se ne bi usmerjala za tem, da se kolikor mogoče zakrije pogled na vrt, temveč naj bi vrtič skozi rahlo ograjo nudil idlično in spremenljivo polno sliko vsem ki hrenene po mehki pesmi cvetja. V to svrhu imamo veliko množino različnega drevja in grmičja, ki po harvi listov, cvetja in obliki rastline same nudijo toliko izprememb, da ne dela zasadištev vrta ob cesti dolgočasne slike zazidane ulice.

Eden najlepših vrtov v Ljubljani je vrt na Erjavčevi cesti nasproti vladne

palace. Tam se preko ograje sklanja v mogočnih kaskadah starodavna vrba žahujka. Pod njo rase razno grmičje in praproti; iz teh se smejejo pisane glavice najrazličnejšega cvetja. Tulipano-vo drevo ustavi ob času cvetenja korak vsakogar.

Vrt, kot razširjeno stanovanje, je v svoji obliki samo okvir. Pravo sliko nam da šele pravilno gojeno grmičje, dreve in cvetlice. Za pravilno gojitev je v zadnjih zimskih tednih pred vsem najnujnejše obresovanje cvetličnega grmičja, da nam tekom leta bogato cvete, obenem pa ohrani značilno obliko zdrave rasti. V tem oziru se pri nas mnogo greši. Marsikje nam nudi pogled skozi vrzel v vrtu zanemarjeno in stisnjeno grmičje, ki komaj diha ter se med seboj bori za solnčne žarke in ped zemlje. Posledica tega je žalostna slika celega vrta in s tem tudi polagoma ugašajoče zanimanje posestnika za vrt.

Obrezovanje cvetličnega grmičja se ne da naučiti iz knjige. Treba je celoletnega opazovanja, kako grm rase, kdaj cvete, iz kakšne mladice požene cvet, kakšen prirastek ima ter kakšne oblike. Pomen obrezovanja je pred vsem ta, da se da grmu čim naravnejšo obliko, kolikor mogoče razvijo bogastvo cvetja. Vsled tega moramo že pri saditvi paziti, da damo grmu dovolj prostora. Ne smemo na nikdar dopustiti, da se nam zasadi tako na gosto, da nastane tekoma par let goščava in smo prisiljeni naidragocenejše grmičje izravnati in zavreči.

Glede obrezovanja se nam je ravnati po treh glavnih točkah. Vrste, pri katerih izidejo cveti iz predletnih popkov kot magnolije, drevnate potonke, španski bezeg, ne smemo obrezovati pred cvetom, temveč izrežemo samo slabejšo vejico, ostale obrežemo po cvetenju. Pri drugi skupini, ki požene cvete iz lanskkih krepkih pogankov, kakor pri dentiziji, forsitiji, keriji, jasminu, weigelijah, skušamo doseči z močnim prirastkom starejšega, izčrpanega lesa silen prirastek za bodoče leto.

Trefo vrsto, katera požene cvet na dvoletnem, tretletnem lesu, kakor kutina, negnoj, lepotična jabolka, beli trn, starejšega lesa ne smemo obrezovati, temveč prikrajšamo na niem samo enoletne mladice na 6-8 oces, stareše pa pustimo popolnoma pri miru. Solitare skušamo kolikor mogoče malo obrezovati; pri teh skrbimo le, da imajo dovolj zraka s tem, da izrežemo samo pregoste, slabejšo vejice.

Kakor sem že omenil, je pri obrezovanju gledati na to, da se ohrani naravna oblika in bogastvo cvetja. Naj nam bo narava sama učitelj. Vsako mrcvarjenje cvetličnega grmičja nas kaznuje z golim vejevjem in žalostno sfero vrta.

ŠAH

Urejuje dr. Milan Vidmar

Kombinacije v končnicah, presenetljive po svojih globinah, obdržijo vedno karakter fices. Z malim materialom se mora operirati varčno, izčistilati je treba vse do skrajnega konca večjega kalibra so prečesni duhoviti.

Toda v šahu tiči več kot duhovitost, več kot fira, več kot skrajna izraba materiala. Fine ideje niso edina forma lepotne igre. Lepa je tudi neukročena sila, lepe so elementarne katastrofe boja. Duhovitost in moč sta oba pola v šahu.

Reči je duhovit, Niemcovit tudi. Silen je bil Cigorin, veliki ruski mojster, silen Pillsbury, genijalni Amerikane. Največji mojstri so skoro vedno silni, toda včasih »drugače« ne gre, duhoviti.

Pred dr. Laskerjem, oboževalcem sile, je bil Steinitz svetovni prvak. Ustanovitelj moderne šole, samoglav, bizaren na stara leta, je bil velikani v svoji nedisciplinirani in vendar skoz in skoz umetniški nasilnosti. Ni odveč, če danes oživim spomin na krasen konec Steinitzove turnirske partije igrane proti v Bardelebensu v Hastingsu leta 1895. Fa konec ilustrira izredno lepo dejstvo, da tiči v šahu več kot duhovitost, da opazovalca prevzame vsega ogromna sila boja da je torej boj sam po sebi lahko lep.

Po staroverskem začetku igre, s hitrim mobiliziranjem figur, pri čemur je v Bardeleben zamudil pravi moment, da spravi kralja v normalno sigurno rošadno pozicijo, je došlo do sledeče kritične situacije:

a b c d e f g h

Steinitz je bil iztrgal kmeta, da je obdržal črnega kralja v sredini tabora in čim je bil s Th8-c8 baš razvil svojo trdnjavo. Direktno nevarnosti na videz za črnega ni, na Dc2-h5 dovrši črni s Kf7-g8 umetno rošado. In vendar je črni že izgubljen. Z elementarno silo začne beli svoj direktni napad na črnega kralja, prevede ga pa s kombinacijo, kakršnih je malo v zgodovini šaha.

Bel: Steinitz Črn: v. Bardeleben

1.) Dc2-g4f.

Beli je grozil Dg4xg7+ in Dg7-f8 mat. Na 1.) ... Se7-g6 bi seveda Se6-g5+

upropastilo črno damo. Radi mata na g7 in f8 je seveda tudi Te8xc1 nemogoče.

2.) Se6-g5+ Kf7-e8

Seveda črni ne sme vzeti skakača, ker mora kriti svojo damo.

3.) Te1xc7+!!...

Silno presenetljivo in vrhu tega veliko bolj, komplicirano kot bi človek mislil. Da črni z damo trdnjavo vzeti ne sme je jasno. Na 3.) ... Dd7xc7 bi seveda prišlo 4.) Te1xc8+ Ta8xc8 5.) Dg4xc8+ in beli ima figuro več.

Pa tu črni kralj ne sme vzeti trdnjave! Na 3.) ... Kc8xc7 sledi 4.) Td-e1+ na kar črni kralj ne sme na d8 da krije svojo damo zaradi 5.) Sg5-e6+, Kd8-e7 6.) Se6-c5+ in beli dobi damo. Na 4.) ... Kc7-d6 pa pride 5.) Dg4-b4+ Kd6-c7 (5.) ... Kd6-c6 6.) Te1-c1+ ali 5.) ... Te8-c5 6.) Te1-e6+ f6.) Sg5-e6+ Kc7-b8 7. Dd4-f4+ Te8-c7 8.) Se6xc7. Dd7xc7 9.) Te1-e8 mat.

Izgleda po vsem tem, da je beli dobil figuro, da je v vrhu tega črna dama izgubljena, na, da je torej konec, katastrofa. Toda kombinacija je šele pričela. Črni je igral 3.) ... Kc8-f8!

ker je videl, da beli ne z damo ne s stolpom črne dame vzeti ne sme. V obeh slučajih bi namreč sledilo Te8xc1 mat!

To pa še ni vse. Kako naj beli sploh krije mat, ki mu preti? Ali naj se vrne s stolpom na e1: Te7-e1? In dama na g4, ki je tudi napadena? Ali naj vleče Dg4-d1 in pusti drzno trdnjavo na e7, kjer je seveda izgubljena? Nazaj je belemu pot odrezana, torej mora pogumno naprej.

4.) Te7-f7+...

Zopet črni ne sme vzeti trdnjave. Na Dd7xf7 sledi kakor v prejšnji potezi Tdxc8+. Zato beži kralj še naprej:

4.) ... Kf8-g8

Sedaj je trdnjava na f7 vsaj krita. Beli bi mogel braniti mat s Dg4-d1. Nerodno je pa vendar, da visi skakač na g5, ki krije trdnjavo na f7. Umik bi bil še vedno nepravilen. Toda kako naprej?

5.) Tf7-g7+!!...

Steinitzov elan je krasen. Ideja udara ga žene sama naprej.

Kralj trdnjavo vzeti ne sme, ker mu pada dama s šahom. Dama seveda tudi ne more odstraniti vsiljive trdnjave. Še vedno bi sledilo Te1xc8+. Interesantno pa je vrhu tega, da črni kralj ne more na f8 nazaj.

Radio

Izvilleček iz radio-programov:

LJUBLJANA (577 m 4 kw), ZAGREB (309 m 0.7 kw), PRAGA 349 m 5 kw), BRNO (441 m 3 kw), VARŠAVA (1111 m 10 kw), BERLIN (484 m 4 kw) FRANKFURT (428 m 4 kw), LANGENBERG (469 m 20 kw), STUTTGART (380 m 4 kw) DUNAJ (517 m 15 kw), LONDON (Darenty 1604 m 25 kw) RIM (448 m 12 kw), BUDIMPEŠTA (558 m 20 kw), STOCKHOLM (Motala 1380 m 30 kw).

Ponedeljek, 18. februarja.

LJUBLJANA 12.30: Reproducira glasba. — 13: Napoved časa in reproducira glasba. — 13.30: Stanje vode in borzne vesti. — 17: Koncert radio- orkestra. — 18.30: Francosčina. — 19.30: Predavanje o tuberkulozi. — 20: Sonetni večer — trio (čelo, flauta, klavir). 1. Bach: Sonata za flauto in klavir. — 2. Beethoven: Sonata za čelo in klavir. — 3. Vieniawski: Legenda VIII. — 4. Massenet: Serejada pitrosc (čelo - solo). Izvajajo člani opernega orkestra. — Koncert radio- orkestra. — 22: Poročila in napoved časa. — ZAGREB 13.15: Reproducira glasba. — 17.30: Popoldanski koncert. — 20.30: Prosto za prenos. — PRAGA 16.30: Popoldanski koncert. — 20.30: Prenos mednarodnega koncerta iz Varšave. — 22.20: Laha godba. — BRNO 20: Literarni - glasbeni večer. — 20.30: Prenos mednarodnega koncerta iz Varšave. — VARŠAVA 20.30: Mednarodni koncert poljske komorne glasbe (Noskowski, Paderewski, Rozycki). — 22.30: Godba za ples. — DUNAJ 11: Dopoldanski koncert. — 16: Koncert kvarteta. — 20: Pevski koncert. — 20.30: Prenos mednarodnega koncerta iz Varšave. — BERLIN 16.30: Ura skladateljev. — 20: Literarni večer. — 20.30: Prenos mednarodnega koncerta iz Varšave. — FRANKFURT 16.35: Koncert operne glasbe. — 20.15: Stara cerkvena glasba. — 21.15: Koncert Verdijevih skladb. — LANGENBERG 17.45: Večerni koncert. — 20: Koncert orkestra. — 21: Godba na cembale. — Koncert lahke glasbe. — STUTTGART 16.35: Koncert iz Frankfurt. — 20.15: Veseliga in koncert lahke glasbe. — TOULOUSE 21.30: Notturmo. — 21.55: Operne arije. — 22.25: Klavirski koncert. — BUDIMPEŠTA 9.15: Koncert tria. — 17.40: Ciganska godba s petjem. — 19.30: Koncert filharmoničnega društva. — Laha godba. — LONDON 19.45: Händlove violinske sonate. — 20.15: Laha glasba. — 20.45: Mešan večer. — 21.40: Govor waleškega princa. — 22.35: Koncert komorne glasbe. — RIM 19.30: Prenos klavirskih koncerta iz filharmonije. — 20.45: Zabaven večer. — STOCKHOLM 18.30: Koncert lahke glasbe. — 20.15: Koncert švedske glasbe.

Torek, 19. februarja.

LJUBLJANA 12.30: Reproducira glasba. — 13: Napoved časa in reproducira glasba. — 13.30: Stanje vode in borzne vesti. — 17: Koncert radio- orkestra. — 18.30: Zima in zimska turistika. — 18: Antologija slovenske lirike: predava ravnatelj Bratina. — 19: Nemščina. — 19.30: Dim in saje. — Električna kurjava in razsvetljava. — 20: Schiller: »Kovarnstvo in ljubezen«, izvajajo člani Narodnega gledališča. — Koncert radio-orkestra. — 22: Poročila in napoved časa. — ZAGREB 13.15: Reproducira glasba. — 17.30: Popoldanski koncert kvarteta. — PRAGA 16.30: Koncert češke filharmonije: glasba za mladino. — 19.05: Godba za ples. — 20: Zabaven večer. — 21: Koncert lahke glasbe. — 21.40: Klavirski koncert.

Pri slabokrvnosti

po prestani težki bolezni uživajte samo

Chinoferrin

Dobi se v vsaki lekarni.

radi Sg7xh7+ in črna dama pade. Torej naprej v beg:

5.) — — — Kg8-h8

Seveda beli ne popusti. Ideja je ni izbrana. Na dani leži nadaljevanje:

6.) Tg7xh7+

in zopet je jasno, da je trdnjava nedotakljiva. Če bi bila šahovnica brez meja, bi bila trdnjava mogla in morala zasledovati svojega kralja venomer naprej. Tako pa pride druga faza kombinacije.

6.) — — — Kb8-g8

7.) Th7-g7+

Ta šah ni prazna obnovitev že odigranih napadnih potez. Med tem je namreč izgubljen kmet na h7, odprla se je krajna linija in po tej liniji udere sedaj bela dama.

7.) — — — Kg8-h8

Da črni ne more na f8 je povedano že zgoraj.

8.) Dg4-h4+!! Kh8xg7

Končno je vendar trdnjava padla. Odstavila je. Na njeno mesto stopa močnejša figura, ki konča igro.

9.) Dh4-h7+ Kg7-f8

10.) Dh7-h8+ Kf8-e7

11.) Dh8-g7+ Ke7-c8!

Na 11.) ... Ke7-d6 odloči 12.) Dg7xf6+ takoj.

12.) Dg7-f8+ Ke8-e7

13.) Dg8-f7+ Kf8-d8

Seveda zopet ne gre Ke7-d6 radi Df7xf6+.

14.) Df7-f8+ Ddf-c8

15.) Sg5-f7+! Kd8-d7

16.) Df8-d6+ mat.

Ta prekrasna igra ima poleg svoje zvišene tragike tudi še svojo komično stran, kakor stare grške drame. Nesrečni v. Bardeleben je prenesel prvi udar, pogumno bežal s kraljem od e8 na h8 toda nazadnje ga je pa vseeno prevzelo. Zadnjih enajst potez sploh ni igral več. Na tih je pred zadnjim šahom trdnjavo zgubil iz turnirske dvorane, ker je videl, da bo Steinitz napovedal mat v enajstih potezih. Spustil se je sam v divji beg. Napoved mata v enajstih potezih je Steinitz moral vpisati v svoj turnirski protokol.

Partija je dobila posebno nagrado. Pobeg li v. Bardeleben pa je prejel posebno grajo komiteja in nekaj časa sploh ni dobil več vabil na mednarodne turnirje. Mogoče je bilo to prekruto, ker mož je doživel v sami partiji dovolj. Kolosalna sila napada te večje lepe igre pa nas očaruje vedno zopet iznova. Kdor obsedi pri opisani kombinaciji s pravim razumevanjem, ne bo iskal večje estetičnega užitka. Šah ni enostavna igra. V njem tiči več, veliko, veliko več.

Lahka glasba. — BRNO 19.30: Dvojakove in Smetanove pesmi. — 20: Komorna glasba. — 21: Orkestralni koncert. — Laha godba. — VARŠAVA 17.55: Popoldanski koncert. — 19.20: Prenos iz poljskega gledališča v Katovicah: Wagnerjeva opera »Tannhäuser«. — DUNAJ 11: Dopoldanski koncert. — 16: Koncert orkestra in solistov. — 20: Pevski koncert. — 20.40: Poljudni koncert dunajskega koncertnega orkestra. — BERLIN 16.30: Komorna glasba in orkestralni koncert. — 20: Dramski večer. — FRANKFURT 16.15: Koncert iz Stuttgarta. — 20.15: Prenos koncerta iz Stuttgarta. — 21.30: »Oedipus«. — LANGENBERG 17.45: Večerni koncert. — 20: Glasbeni in recitacijski večer. — STUTTGART 16.15: Baletna glasba in pesmi za ples. — 20.15: Koncert vojaške godbe. — 21.30: Veseliga »Komorna glasba«. — TOULOUSE 21.30: Valček večer. — 21.50: Pesmi. — 22.05: Koncert orkestra in solistov. — BUDIMPEŠTA 9.15: Koncert vojaške godbe. — 12.05: Ciganska godba. — 17.10: Orkestralni koncert lahke godbe. — 18.30: Prenos iz kraljevega gledališča: Wagnerjeva opera »Walküre«. — Ciganska godba. — LONDON 19.45: Händlove violinske sonate. — 20.45: Pevski koncert in vojaška godba. — 22.40:

Sport

SPORTNI DROBICI

Letos se vrši v Madridu kongres FIFA, na katerem se bo na svetovni način proslavil 25 letni obstoj te nogometne organizacije, obenem pa 25letno delovanje tajnika Hirschmanna. FIFA bo g. Hirschmannu ob tej priložnosti izročil dar, h kateremu bodo prispevali vsi nogometni savezi, ki so članjani v FIFA. Ali bo naš savez zastopan na tem kongresu po svojem delegatu, je zelo dvomljivo, ker bi bili stroški za to preveliki.

Dunajski »Sporttagblatt« objavila članek o srednjeevropskem pokalu, v katerem pravi, da je mogoče, da se bo mogoče moralo zaradi neugodnih vremenskih razmer odgoditi tudi to tekmo. Pomankanje terminov bo v spomladanski sezoni tako veliko, da bodo avstrijskemu nogometnemu savezu komaj zadostovali za prvenstvene tekme. Isti položaj je tudi v Pragi. Madžarska pa zaradi odhoda FTC in Hungarije v Južno Ameriko letos niti preveč ne forsira to tekmo. Z ozirom na vse to je prav lahko mogoče, da se to tekmovalstvo letos sploh ne bo vršilo.

Pruski prosvetni minister je obvestil nemški nogometni savez, da je v novi načrt za telesne vežbe uvrstil tudi nogomet kot učenjski predmet.

Slavni teniški igralec Cochet, ki je na svetovni listi teniških igralcev za leto 1928. na prvem mestu, je moral te dni v Liliu na turnirju v hali doživeti od Borotie v finalu poraz 6 : 4, 7 : 5, 6 : 4. Tudi v doblu ni imel sreče. Brata Borotra sta premagala par Cochet-Job 6 : 4, 6 : 4, 7 : 5.

Avtomobilski klub češkoslovaške republike je 10. t. m. zimsko vožnjo na 205 km dolgi progi Praga—Podebrad in nazaj. Ta vožnja je bila za vozače zaradi vremena prava tortura. Pri 30 stopinjah pod ničlo je startalo 76 konkurentov. Že po kratki vožnji so bili tekmovalci docela promrzjeni. Večina je prispela na cilj z nevarnimi ozebljinami. Kljub temu je absolviralo vso vožnjo 62 vozačev. Pet tekmovalcev se je moralo zateči na progi po zdravniško pomoč.

Razpis smuških tekem dne 24. februarja v Mojstrani

Smučarski klub Dvojce—Mojstrana razpisuje za nedeljo, dne 24. februarja dopoldne medobiskovalni tek na progi 32 km s startom in ciljem v Mojstrani. Start ob 9. zjutraj. Stateta obsega 4 tekmovalce, a klubi lahko prijavijo poljubno število študentov. V soboto zvečer v hotelu »Triglav« zdravniški pregled. Prijavnina Din 10.— za osebo, vključno s prevozom v hotelu. Na tekmovalce se ne plačuje. Tekmovalci se morajo prijaviti do 23. t. m. pri klubu. Tekmovalci se morajo prijaviti do 23. t. m. pri klubu. Tekmovalci se morajo prijaviti do 23. t. m. pri klubu.

Mladinske drsne tekme

SK Ilirija javno danes dopoldne od 10. do 12. ure na svojem drsališču drsne tekme za mladike in ženske mladino v skupinah od starosti 16 let ter nad 16 do 18 let. Pričakovati je mnogoštevilne udeležbe, saj ima na vseh drsališčih glavno besedo naraščajoči, deklici in dečki. Zlasti zanimivo obeta biti prosto drsanje, v katerem bodo mogli mladi tekmovalci izkazati še v večji meri svoj talent in ambicioznost kot v obveznih vajah.

Prijave se sprejemajo v garderobi na drsališču do 9.30. ko se morajo vsi tekmovalci in tekmovalke predstaviti razsodilcu. Na zahtevo morajo prijavljeni predložiti dokaz o starosti s fotokopijami ali krsnim listom. Prijavnina ni obvezna, vstopnina pa drsališču se udeležencem tekme povrne. Zmagovalci v vsaki skupini dobijo darila, obdarovani bodo tudi vsi ostali tekmovalci in tekmovalke.

Smučarski patrolni tek v Ljubljani

Današnji patrolni tek bo novost za naše smučarje. Te vrste tekem do sedaj pri nas še nismo preizkušali, prav prikljubeno pa so pri drugih narodih. Dolgost proge znaša 10—12 km, tako da lahko tekmovalci tudi začnejo in končajo ob 17. leta dalje. Start je na Dolenjski cesti v bližini ravninskih cerkve. Tekmovalci se zberejo v gostini Jelenj na Dolenjski cesti, in sicer ob 14. Do te ure se sprejemajo tudi prijave.

Iz domovine zimskih sportov

Da so Švedi tudi v hokeju na ledu močnejši, so pokazali na lanskim olimpijadi v St. Moritzu, kjer so zasedli drugo mesto za nemagljivimi Kanadci in se pokazali kot najboljši moštvo Evrope. Letos so se ta prvenstva vršila v Budimpešti in, kakor znano, je zasedla prvo mesto bratska Češkoslovaška, ki je s tem zopet dokazala, a kako naglami koraki se bliža ostalim velikim narodom na sportnem polju.

Boj je bil izredno ogorčen. Madžari, Avstrijci in na tihem so tudi Italijani upali na zmago. Vsi so upali tem lažje, ker ni bilo najboljšega nasprotnika — Švedov. Šele po lagoma prihaja na dan, zakaj prvaki niso šli iskati naslova. Udeležba bi bila stala mnogo več kot bi lahko prinesla. Moštvo ki doma le malo igra in se zbira le za turneje, je bilo premalo vibrano in najbrže ne bi moglo častno nastopiti kot lanskim prvaki. Zima je nastopila pozno in brez ledu — ni hokeja. Igralci nimajo niti sedaj, ko je sezona na višku, mnogo prilike za igranje hokeja, ker se povsod igra le — bandy (nogomet na ledu). Bandy igra 11 igralcev na prosoru, ki ima enake dimenzije kot nogometno igrišče. Igra je zelo popularna in ima skoraj take množice pristašev kot nogomet.

Nedavno se je norveški prestolonaslednik Olaf zaročil s sestrnico, švedsko princezijo Marto. Ob tej priložnosti ovesetuje švedski listi spomine na priljubljene prestolonaslednika kot sportnika. Ze njegov oče, Gustav Adolf, goji kot 45letnik še vedno lahko atletiko. Olaf prekaša vse članke kraljevske rodbine in ne goji sporta samo za sebe, temveč se udeležuje tudi tekem. V Amsterdamu je bil med veslači v norveški olimpijski regati. Bil je tudi prvi član vladarskih hiš, ki je defilirali kot tekmovalci pred častno tribunom v Amsterdamu in s tem dokazal, da sport vzgaja zdrav duh in zdravo telo v vsakomur.

Olafov najljubši sport je smučanje. O njem se lahko reče, da je bil rojen s smučmi na nogah, ker ni bil še tri leta star, ko se je pričel učiti. Njegov učitelj in trikratni zmagovalec v Chamonixu Thorleif Haug

je rekel o njem: »Če Olaf — vsi Norvežani ga kličejo domače po krstnem imenu — ne bi bil rojen zato, da postane kralj, bi bil prvak na smučeh, ker je izredno nadarjen za to panogo. Njegova vzdržljivost je čudovita.« Kot dijak se je prestolonaslednik udeleževal vseh visokooljskih smuških tekem in je stalno tekmoval tudi na slavni skakalnici v Holmenkolu, kjer je odnesel svojim tovarišem marsikatero lovoriko. Gledalcev je bilo čisto do 25.000, vsi ene misli: Naš bodoči kralj bo vreden tradicije svoje zemlje!

Tudi njegova zaročenka, švedska princezinja Marta, je navdušena sportnica. Usoda je izbirala dobro, da sta se oba prijatelja sporta spoznala in vzljubila na lanskim olimpijadi, sredi boja za zmago silnejšega duha in trdnjše volje. Princezinja je navdušena plavalica: zelo rada tudi kolesari. To izvirno odtoč, ker je rodom iz Danske, kjer je »vse« na kolesih. Statistike iz Kodanja kažejo, da ima 800.000 prebivalcev 200.000 koles, torej vsak četrti. Saj res nič čuda, če se zdi danska prestolnica kot veliko dirkalnišče, kjer dirka vsak s svojim ciljem.

Oficijelne lovske kroje

priporoča JOS. ROJINA,
Ljubljana, Aleksandrova cesta 3.

Sokol

Občni zbor Sokola v Šiški

V nedeljo 10. t. m. je imel šiški Sokol svoj redni občni zbor v sokolski dvorani pri Kregarju. Staraša brat Ivan Zakotnik je pozdravil zastopnika ljubljanske sokolske župe podstarosta Juvana, se spominjal umrlih bratov in sester in podal nato obširno poročilo o delovanju društva v minuli poslovnici. Tekmovalci so bili Sokol dvakrat med letom izobli bil končno našel svoj krov pri g. Kregarju. Da pa pride Sokol do svoje lastne strehe, apelira na vse članstvo, da se žrtvuje za sokolsko delo ter tudi gromotno podpira ne samo Sokola, ampak tudi društvo za vsa dobro, ki si je nadelo nalogo postaviti letos Sokolu lastni dom.

Lepo sestavljeno tajniško poročilo je podal br. Hinko Klavara. Društvo ima prednjači zbor, prosvetni, socialni in upravni odelci. Društvenih sej, rednih in izrednih, je bilo 29. Da pridobi društvo nekaj denarnih dohodkov, je Sokol vzdrževal plesno šolo in kino, ki je pridelal do zdaj 62 predstav. Društvenih prireditelj je bilo 11, ki so vse prav lepo uspeli. Lep napredek kaže tudi sokolski orkester pod vodstvom br. Prinčiča.

O tehničnem delovanju društva je poročal načelnik br. Stane Burja. Prednjači zbor je štel 6 članov in 8 članice ter se sestala 18 rednih in 1 izredni seji. Tekmovalci je ravno zaradi pomanjkanja tekmovalcev mnogo trpela in bo morala dovesti napeti vse sile, da se tekmovalci pri vseh oddelkih zopet poživijo. Prvega tečaja JSS za vodstvo naraščajo in deca sta se udeležila dva člana. V l. 1928 je bilo vpisanih 1564 oseb, v 382 urah je tekmovalo 6291, povprečno 16 na uro. Tekmovalci so vsi oddelki ter sta najštevilnejša moška in ženska deca. Društveni praznik se je praznoval 8. julija z delnim župnim zletom, ki je prav lepo uspel. Pri drugih društvih je sodelovalo društvo šestkrat. Pri lokalističnih tekмах je društvo doseglo 2 prvi in 2 tretji mesti. Drugo mesto v župi pa je dosegel br. Davo Burja z 50 točkami.

Iz blagajniškega poročila br. Kosirnika posnemamo, da je društvo kljub težki gospodarski krizi lepo napredovalo in se je društveno premoženje znatno zvišalo. Proračun je bil soglasno sprejet. Obširno prosvetno poročilo je podal br. Nande Tušar. Prosvetno delo se sicer ni moglo tako razviti, kakor si ga je PO zamislil, vendar pa izkazuje bilanca nekaj lepših uspehov. Društvo je prirejalo igre, družabne večere, predavanja, imelo plesno šolo, v zadnjem času pa se je osredotočilo vse delo na predvajanje kulturnih in drugih filmov. Bilo je 65 predstav. Nameravani dramatični odelci se ni mogel ustanoviti zaradi premalega zanimanja članstva. Glavna krivda, da se prosvetno delo ni moglo tako razmahati, kot bi bilo to za šisko potrebno, je pomanjkanje lastne strehe.

Poročilo statističar br. Romana Boltavca je navajalo, da šteje šiški Sokol koncem l. 1928 239 članstva, in sicer 170 članov in 69 članice. Članstvo naj bi redno plačevalo svoje prispevke ne samo društvu, ampak tudi članstvu in župi. Namesto obbolelega gospodarja br. Novaka je podal gospodarsko poročilo br. Kosirnik in je bilo soglasno sprejeto. V imenu revizorja je podal br. Leben br. blagajnik in ostalemu odboru absolutno.

Ponovno je bil med viharimi ovacijami članstvo soglasno izvoljen za starosta poštvovalni in neumorni br. Zakotnik Ivan, za podstarosta br. dr. ing. Ladislav Guzelj, za načelnika br. Rudolf Berdaja, za načelnico s. Mira Otrinova, za prosvetlarja br. France Kočič, dalje 16 odbornikov, 12 namestnikov in 2 preglednika računov. Br. starosta se je nato v lepih besedah zahvalil za izvolitev in apeliral na vse članstvo, da se z vsi ljubozno odloži okenke sokolskega dela, da se uresniči želja po lastni strehi.

XXI. občni zbor Sokola v Ptuj

se je vršil dne 20. januarja ob 20. uri zvečer v Narodnem domu. Starosta br. dr. Salamon je orisal delo društva v preteklem letu. Iz poročila posameznih funkcionarjev posnemamo:

Odbor je imel 14 rednih in 5 izrednih sej ter prejel 208. odpisov na 225 dopisov. Prednjači zbor je štel 14 članov in 6 članice in vodil 10 oddelkov. Tekmovalci so povprečno 250 oseb.

Sodelovali smo pri 6 nastopih in pridelili 3 akademije in 1 letni nastop ob priliki otvoritve letnega tekmovališča. Pri župnih tekmah je dosegla vrsta članov in članice 8. mesto, vrsta naraščajoča pa 1. mesto v župi Prosvetni odelci je pridelal skupno 40 nagovorov, 9 predstav in 6 družabnih večerov. Knjižnica se je v preteklem letu popolnoma preuredila in šteje 189 izvodov tehniških in idejnih ter 259 leposlovnih knjig. Blagajna je imela 98.117,09 Din dohodkov in 96.940,59 Din izdatkov. Stavbni odelci je pomnožil svoj fond za cca. 13.000 Din. Socialni odbor je ob priliki Miklavževega večera deca obdaroval 204 naraščajočinke in deca. Zdravstveni odelci je pregledal vse oddelke in poslal v poštovalni dva dečka na morje. V preteklem letu si je društvo uredilo tudi arhiv in nabavilo letno konstrukcijo.

V novi odbor so bili izvoljeni večinoma

dosedanji bratje in sestre s starostjo dr. Salamonom na čelu.

Občni zbor sokolskega društva na Jesenicah se je vršil 7. t. m. v društveni telodavnici. Bil je prav dobro obiskan. Starosta br. dr. Maks Obersnel je po pozdravu omenjal v daljšem govoru važnejše dogodke v savezu, društvu in župi. Tajnik br. Rudolf Ogrin je poročal, da je bilo v preteklem letu 11 sej, došlo je 123 dopisov, poslanih pa je bilo 194. Društvo je štel med letom 232 članov in članice, pristopilo je med letom 45, odšlo, odnosno črtanih je bilo 42. Načelnik br. Buh je poročal, da so vsi oddelki telovadili redno in da je v 499 urah telovadilo 7334 oseb, povprečno 15 telovadcev na uro. Prav agilni se smučarski odelci, ki šteje že nad 30 članov. Zelo skrbno sestavljeno poročilo je podal blagajnik br. Srečko Cop. Društvo je imelo v minulem letu 325.711 Din 62 p. prome-

Izvoz našega vina na Češkoslovaško

Vino spada med glavne kmetijske pridelke naše države. Saj bi se ga v normalnem letu lahko izvozilo 1 milijon in več hektolitrov, kar bi predstavljalo za našo trgovino bilanco znatno aktivno postavko. Vendar ni naša izvozna trgovina doslej pri nobenem od naših glavnih kmetijskih pridelkov pokazala tako malo uspeha, kakor baš pri vinu. Tolažili smo se, da Avstrija, Češkoslovaška in druge države predvsem skrbijo za uvoz hrane, medtem ko jim vino ni neobhodno potrebno. Kljub temu navidezno točnemu nazaranju pa je dejstvo, da te države vendar rabilo in uvažajo velike količine vina, samo Jugoslavija je pri tem uvozilo zelo slabo udeležena.

Več let se se naši merodajni krogi trudili, da bi omogočili izvoz našega vina na Češkoslovaško. Pet let je trajalo, preden se je doseglo, da smo dobili od Češkoslovaške kontingent, po katerem moremo letno izvažati v to bratsko državo neke malenkosti. In sicer vsega skupaj 110.000 hl letno (100 tisoč hl v sodih, 10.000 hl v buteljah). In dasiravno je češkoslovaška vlada naraščajoče pristala, da se uvažajo naša vina pod istimi pogoji, ki veljajo tudi za uvoz italijanskih in francoskih vin, smo na koncu morali ugotoviti, da ne izkoristimo niti malenkosti tega kontingenta od 110.000 hl. V l. 1927. nismo izkoristili niti polovice kontingenta, prav tako ne l. 1928. V tem zadnjem letu smo izvozili komaj eno tretjino kontingenta, okrog 35.000 hl. Od te količine odpade šest sedmin na Banat (Vrčac), a samo ena sedmina na vsa ostala vina Jugoslavije. Slovenija je izvozila v l. 1928. le par sto hektolitrov!

Nas zanimata dve stvari: 1.) Zakaj lahko Banat izvozi znatne količine, a Slovenija, ki ima mnogo boljše vino, ne izvozi v Češkoslovaško skoraj nič? 2.) Kako bi se dal izvoz vina iz Slovenije povečati?

Pri prvem vprašanju igra veliko ulogo okolnost, da je produkcija vina v Banatu mnogo cenejša, nego v Sloveniji in so zato tudi banatska vina cenejša. Prodnikiški stroški za liter vina znašajo v normalnem letu za Banat samo 2 Din, medtem ko se računajo za Slovenijo na 6.50 Din. Vzrok leži v tem, ker je obdelava v Banatu cenejša (ni treba n. pr. rabiti toliko modre galice, kakor v Sloveniji) in ker je tam tudi količina pridelka na hektar mnogo večja, čisto trikrat tako velika, kakor v Sloveniji. Vse to vpliva na višino proizvajalnih stroškov, a obenem na ceno pridelka. Na Češkoslovaškem trgu je treba konkurirati predvsem s cenimi italijanskimi vinskimi izdelki. V tem pogledu se deslet uspeša iz Jugoslavije samo banatska vina, ki imajo iz navedenih razlogov nižjo ceno, a so obenem tudi dobro pripravljena, ker je vinogradništvo in kletarska tehnika v Banatu na visoki stopnji. Slovenska vina so dobra, kletarstvo zelo dobro, toda cene so previsoke. — Vsi za vino v sodih to velja. Manje je razumljivo, da ni izvoza slovenskega buteljskega vina.

Za izvoz slovenskega vina se mora nekaj ukreniti. Slovensko kmetijstvo doživlja udarec za udarcem. Izvažali smo mleko v Avstrijo, to je prenehalo. Izvoz težkih konjev je popolnoma prestal. Izvoz mesnih prašev skoraj ne bo več mogoč. Z lesom je tudi vedno večja težava. Perutninarstvo prav tako pripravljajo težave (n. pr. švicarska zahteva žigosanje jajc) itd. Težave nastopajo predvsem pri onih pridelkih, katerih produkcijo lahko uvozne države same razvijejo. Tako je Avstrija močno razvila svoje mlekarstvo in svojo prašičerejo ter zaradi tega dela težave uvozu iz Jugoslavije. Sliha usoda ulega zadeti še druge naše pridelke. Toda pri nekaterih pridelkih je bojazen ni, ker naše uvozne države nimajo prirodnih pogojev za osamosvojitev. Med te pridelke spada gotovo tudi vino. Severnejše države lahko poskušajo, kar hočejo, toda vino take kakovosti, kakor je naše, ne morejo pridelati, vsaj ne v zadostni množini. Tu je za našo izvožno politiko odprto še vedno široko polje dela. Seveda pa bo merodajni krogi morali voditi račune o naših razmeroma visokih produkcijskih stroških. Možnosti je več. Naj bi se dale olajšave pri davkih za vino, ki se izvozi; naj bi se dale olajšave za prevoz in končno naj bi se za izvoz vin določile posebne izvozne nagrade. Uvoz modre galice in drugih vinogradniških potrebščin je treba osvoboditi od carine. Eno k drugim bi nanese toliko, da bi nazadnje bila možna na tujem trgu uspešna konkurenca tudi proti vinom z manjšimi pridelovalnimi stroški.

Potrebno je, da se ukrene nekaj pozitivnega. Tako delo je pametneje nego ubijati vizno gospodarsko panogo s pretrpanimi gostilniškimi takсами in dokladi za vino.

Žitni trg

Na vojvodinskem žitnem trgu je bila pretekli teden kupčiji manj živahna. Dovozi na trg so bili zaradi snežnih zametov izredno slabi. Iz Slovenije je bilo nekaj več popravševanja za moko, ker zaradi mraza stoji večina slovenskih mlinov, katerim so pošle tudi zaloge. Iz Vojvodine prihajajo pošiljke nereditno, vendar se ni bati, da bi nastopilo v Sloveniji pomanjkanje moke, ker je pričakovati, da bodo v kratkem prometne razmere zopet več ali manj normalne.

Koncem tedna so se cene pšenici na novo-slovenskem tržišču okrepile, in sicer cena baksi pšenici od 245 na 247.50, banatski pšenici pa od 240 na 241 — 242.50. Sremsko pšenico kupuje Beona po 250. Cena koruzi je v Novem Sadu dalje žvrsta in znaša 260 — 262.50 za promptno blago in 265 za dobavo

ta ter da je letni prebitek znašal 27.336.70 dinarjev. Prosvetlar br. Klavara je poročal, da je imelo društvo v preteklem letu 9 dramatičnih predstav, dalje proslavo O. Zupaničeve 50 letnice in proslavo državnega ujedinenja. Predavanja so bila 3, filmska predstava 1 ter 1 pevski koncert. Društvo na knjižnica šteje 564 knjig. Pri volitvah so bili izvoljeni v odbor: starosta dr. Maks Obersnel, l. podstarosta Rudolf Ogrin, II. podstarosta Jaka Cop, načelnik Anton Buh, prosvetlar Franjo Klavara, novinar Matija Sušnik, tajnik Rudolf Ogrin, blagajnik Srečko Cop, matrikar Crnko Viktor, za pisarnik Josip Truhlar, gospodar Mirko Stebih, praporščak Ivan Potrato. Odborniki: Pepca Ravnikova, Branka Stegujeva, Franc Hlebanja, Jože Poljanec, Jože Čebulj, Lovro Humer, Janko Ulčar. Namestniki: Franc Rabič, Ivan Napokoj, Franc Vovk mlajši, Stane Gorup. Preglednika: Ivan Seiga in Stane Zorce.

Gospodarstvo

v marcu. Vojvodinska koruza za konsum v Sloveniji še ne pride v poštev, ker prvo vrstno laplatsko blago pri ceni 803 Din tona. Rakek (ocarinja) se vedno bolj konvenira. V splošnem pa je konsum koruze v Sloveniji letos zaradi visoke cene znatno nazadovol, ker je poraba koruzne moke zelo majhna in se koruza tudi za krmo zelo malo konsumira. Še v večji meri kakor Bosna se je Slovenija naglo prilagodila nastalemu položaju, za katerega je značilno dejstvo, da je letos koruza dražja kakor pšenica. V Sloveniji se konsumira skoro izključno pšenični kruh. Za krmiljenje se v veliki meri uporablja ajda, pa tudi konsum otrobov je postal večji. Drobni otrobi stanejo sedaj v Novem Sadu 180 — 185, debeli 210 — 220, v Sloveniji pa drobni domači 220 in debeli 250 — 260. Moka je v Vojvodini ostala nespremenjena in stane 845 — 355, pravtako je ostala nespremenjena cena jetmenov (260—262.50 za običajni krmilni jetmen, 265 — 270 pa za boljši krmilni jetmen).

Na ljubljanski borzi se je pšenica nekoliko podražila, in sicer prompna od 287.5 — 290 na 292.5 — 295. Ostale cene so nespremenjene.

— Vest o ponudbi pokornave pri Slavenski banki. Zagrebški Jugoslovenski Lloyd poroča v svoji številki od 15. t. m., da je bila od strani upravnega odbora Slavenske banke predložena ponudba za poravnavo, po kateri bi upniki dobili 22.5 odstot. kvoto. Kakor smo se informirali, ta ves ni točna. Doslej upravni odbor še ni stavil konkurznemu sodišču nikake ponudbe. Pričakovati pa je, da bo v kratkem predložil ponudbo, po kateri naj bi upniki dobili 20 odstotno kvoto.

— Anketa o načrtu zakona o nepoštenih konkurencah. V črtici se je vršila v zagrebški Zbornici za TOI anketa trgovskih, industrijskih in obrtnih organizacij, ki se je petala z načrtom zakona o nepoštenih konkurencah, ki ga je izdelal ravnatelj direktorja za zaščito industrijske svojine g. dr. Šuman. Po daljši razpravi in ponovnih debatah so organizacije v načelu izjavile svoje soglasje z načrtom zakona. V podrobnostih so predstavniki saveza trgovcev stavili izprijemljive predloge glede določb, ki se nanašajo na razprodaje. Na podlagi ankete bo zagrebška zbornica podala trgovskemu ministru svoje mnenje ter bo izrazila željo, da se zakon čim prej uveljavi.

— Predložena konferenca o vprašanju revizije urebe o odpiranju in zapiranju obratovalež. Kakor znano, je ministristvo za socialno politiko sklicalo za 21. t. m. v Zagrebu anketo o vprašanju revizije urebe o odpiranju in zapiranju obratovalež. Iz Beograda pa je včeraj prispela vest, da je konferenca predložena na 1. marc.

— Uprava monopolov prejela zadnji obrok kraikoročnega posojila v angleških funtih. Kakor znano, je uprava monopolov lani zaključila s skupno angleških bank posojilo od 1.080.000 angl. funtov. Te dni je na račun tega posojila prejela zadnji obrok v višini 270.000 funtov ali 74.7 milijona Din. Dotok deviz iz tega izplačila bo dobrodošel Narodni banki, ker se bo zamenjavo v linarje povečal njen devizni sklad.

— Živinska sol. V kratkem bo uprava monopolov prišla prodajati živinsko sol. Oredila je že prodajne cene, ki jih je sedaj finančni minister potrdil. Prodajne cene za vso državo bodo naslednje: kamena sol (romunska) 140 Din za 100 kg, mineralna brketirana iz Krehe 140 Din, morska bela 160 Din in siva 140 Din za 100 kg. Maloprodajalec, ki bi namesto čiste soli prodajal denaturirano živinsko sol, bodo kaznovani v smislu čl. 81 finančnega zakona za tek. leto (denarna kazen znaša po tem členu 150 do 900 Din).

— Proti uvozu starih tekstilnih strojev. Na ustanovni skupščini Saveza tekstilne industrije SHS, ki se je vršila te dni v Beogradu, je zagrebški industrijec g. Milan Prčić razpravljal o uvozu starih strojev, zlasti tekstilnih, v našo državo. Glede na to, da ni potrebno racionalizacije naših industrijskih obratov je uvoz starih in neracionalnih strojev ter instalacij škodljiv in ga je treba preprečiti. Skupščina je enodolno odobrila predloge glede preprečenja uvoza starih strojev.

— Novi člani uprave monopolov. Kakor poročajo iz Beograda, je kralj na predlog finančnega ministra imenoval za člana upravnega odbora monopoloske uprave upokojenega gimnazijanskega ravnatelja g. Mihajla Bančiča in zemunskega mestnega senatorja dr. Nikolo Fugera. V kratkem bodo imenovani še štirje novi člani.

— Razvoj trgovine, obrti in industrije v Sloveniji od l. 1903 do l. 1927. Kakor doznava iz Zbornice za TOI v Ljubljani zbrala obsežno statistično gradivo, ki se nanaša na razvoj trgovine, obrti in industrije v Sloveniji od l. 1903 do l. 1927 in ki bo v kratkem objavljeno v obliki knjige.

— Statistika našega brodarstva. Oddelci trgovinskega ministristva za zunanjo trgovino je zbral podrobne podatke o našem brodarstvu (pomorskem in rečnem) na podlagi katerega bo ministristvo v kratkem izdalo obširno statistiko o stanju našega brodarstva.

— Kako naj se izpolni davčna prijava za pridobitno. Zveza trgovskih gremijev je založila 4000 izvodov ponatisa predavanjske zbornice konzulenta g. Zagarja o vprašanju, kako naj se izpolni davčna prijava za pridobitno. Predavanja, katerega vsebino so objavili v izveščku, je za pravilno izpolnjenje davčne prijave velike važnosti. Zveza trgovskih gremijev je ponatis razposlala gremijem, kjer jih lahko dobijo posamezni interesi. Prijavo je, kakor znano, treba vložiti pri pristojni davčni upravi

najkasneje do konca t. m., in sicer osebno ali priporočeno po pošti.

— Ovirje v deviznem poslovanju zaradi zastaja železniskega prometa. Zaradi zastaja v železniskem prometu niso dospeli iz Beograda čeki Narodne banke, ki so jih zadnje dni kupile banke. S tem so nastale težave v dispozicijah posameznih bank. Iz Zagreba je bila s tem v zvezi predložena Narodni banki nujna predstava, v kateri se zahteva, da bi zagrebška podružnica lahko sama izstavljala čeke, ki so bili kupljeni v Zagrebu.

— Švedski vžigalčni trust je dal že na 10 milijard Din državnih posojil. V zvezi s prevozem vžigalčnega monopola v posameznih državah in s sličnimi transakcijami je švedski vžigalčni trust doslej dal posameznim državam posojila v skupni višini 183 milijonov dolarjev ali 10.4 milijarde Din (od tega odpade 22 milijonov dolarjev na Jugoslavijo). Seveda švedski trust denarja ni dal iz lastnih sredstev (čeprav je kapitalna moč trusta ogromna), temveč je izdal lastne obligacije po nižji obrestni meri kakor pa značajna obrestna mera danih posojil. Obligacije trusta so na svetovnih denarnih tržiščih zelo priljubljene, ker ima publika veliko zaupanje v te papirje. Zato je tudi obrestna mera za te obligacije zelo nizka in znaša le 4.5 do 5 odstotka, češkim se od trusta državam dana posojila obrestujejo po 6 do 7.5 odst. Poleg ugodnosti, ki jih je trust za dana posojila dobil v posameznih državah glede produkcije in prodaje vžigalic, znaša že danes zaslužek trusta pri razliki na obrestih okrog 3.5 do 4 milijone dolarjev ali 200—230 milijonov Din letno.

— Stiri najst novčanih bank je odobrilo kredite za stabilnost romunskega leja. Kakor znano, se ima del romunskega zunanje posojila porabiti za stabilizacijo romunskega leja s tem, da se z odplačilom državnega dolga pri romunski Narodni banki poveča likvidnost in kritje novčanih obtoke. Poleg tega pa je romunska Narodna banka za ohranitev stabilnosti leja dobila — kakor je bilo doslej pri valutnih stabilizacijah že običajno — še posebne kredite od velikih novčanih bank. Te kredite so odobrile naslednje novčane banke: Bank of England, Federal Reserve Bank (U. S. A.), Banque de France, Deutsche Reichsbank, Banca d'Italia, Banque Nationale Suisse, Nederlandsche Bank, Sveriges Riksbank (Švedska), Bank Polski, Narodni banka češkoslovaška, Oesterreichische Nationalbank, Banque Nationale de Belgique, Finnlands Bank in Magyar Nemzeti Bank.

— Razširjenje newyorške efektne borze. O bajnih cenah, ki se plačujejo za sedeže na newyorški borzi, smo že ponovno poročali. Število sedežev, ki dajejo pravico do članstva borze, je že 50 let omejeno na 100. Ker je to število članov za ogromni promet že davno premajhno, je bilo te dni sklenjeno, da se število poveča za 275 ali 25 odstotkov. Da se ne bi bili oskudovali dosedanja člani, bo vsak dosednji član dobil pravico na eno četrtino sedeža, ki jo bo lahko tekom 8 let prodal. Glede na cene, ki so se zanje že davno plačevale za sedeže, je računati, da bo znašala cena za pravico do ene četrtine novega sedeža okrog 7 milijonov Din.

— Občni zbori. Redni občni zbor Združenih opekarn d. d. v Ljubljani se bo vršil 25. t. m. v prostorih Jadranske-podunavske banke v Ljubljani; redni občni zbor Strojilne, lesne in kemične industrije v Polzeli 26. t. m. v prostorih Jadranske-podunavske banke v Ljubljani; redni občni zbor Tovarnave zaves »Stora«, d. d. v St. Vidu nad Ljubljano 26. t. m. v posvetovalni Zdrženje gospodarske banke v Ljubljani; redni občni zbor Javnega skladišča in prevozne družbe, d. d. v Celju (znanje delniške glavni); redni občni zbor Ljudske hranilnice r. z. o. z. v Slovenjgradu 19. t. m. in redni občni zbor Posojilnice v Trbovljah r. z. z. n. z. 16. t. m.

— Dobave. Prometno - komercialni oddelci državnih železnic v Ljubljani sprejema do 25. t. m. ponudbe glede dobave 3000 kg kristalne sode, gradbeni oddelci pa do